

Centre Æquatoria

Centre de Recherches Culturelles Africanistes

<https://www.aequatoria.be>

Témoignages africains de l'arrivée des premiers blancs aux bords des rivières de l'Equateur (RD Congo): Les originaux en langues locales

African testimonies of the arrivals of the first whites on the rivers in the Congolese Equateur region: The originals in local languages (English presentation follows below the French one)

Présentation

En 1995 et 1996, les *Annales Aequatoria* ont publié la traduction française de l'enquête d'Edmond Boelaert de 1954 sur les souvenirs que la population habitant entre Mbandaka et Ikela (ex Congo belge) avait de l'arrivée des Blancs. Il s'agit de la traduction des réponses originales données par les Congolais enquêtés en langue lomongo, lingala ou autres. Cette traduction est disponible sur le site du Centre Aequatoria (<https://www.aequatoria.be/04frans/030themes/0331temoignages.htm>). L'introduction à cette traduction française donne toutes les informations utiles sur les archives où les originaux manuscrits sont conservés et comment la traduction a été réalisée sur la base de ces documents originaux.

Dans certains cas, les personnes interrogées ont elles-mêmes effectivement écrit leurs souvenirs (toujours en langues locales); d'autres les ont oralement racontés à un catéchiste, à un enseignant ou à une autre personne congolaise alphabétisée qui les a ensuite mis par écrit.

Ces « textes » originaux en langues locales et la documentation qui les accompagne ont été microfilmés dans les années 1990. Au total ce sont 154 témoignages écrits sur 663 pages. Une quarantaine de textes ont été si mal filmés qu'ils sont inutilisables pour la publication. Le reste est bien lisible.

Au fil du temps, nous avons remarqué que cette publication était appréciée et utilisée par d'importants africanistes. Cela nous a convaincus **de publier également les originaux en langues locales, que nous offrons ici.**

Adam Hochschild a écrit que ces textes n'étaient pas encore disponibles lorsqu'il a écrit son fameux livre 'King Leopold's Ghost': « Un ensemble de voix africaines se souvenant de l'époque de Léopold, cependant, est maintenant disponible sous une forme qui ne l'était pas lorsque j'ai écrit le livre ».

Lors d'une visite de Mbokolo Elikya à la bibliothèque Aequatoria de Bamanya (RD Congo) (26 mai 2003), il a expressément demandé à voir les originaux de notre publication française.

Et plus récemment (2020), dans le 'Rapport de la Commission parlementaire spéciale sur le passé colonial au Parlement belge', il a été fait référence au témoignage de F. Etaka (document Aequatoria 423) avec l'appréciation suivante : « Il s'agit d'une source extrêmement importante, c'est l'une des rares sources où l'on trouve des textes écrits de Congolais sur le début de la période coloniale ».

Nancy Jacobs Brown de l'Université de Rhode Island, 'African History Through Sources', Volume I, Cambridge University Press, New York, pp 116, a cité plusieurs textes traduits en anglais, entre autre le texte D 601, et Nancy Hunt, dans son livre 'A Nervous State', Duke University Press, 2016, pp. 243, utilise plusieurs fois ces textes.

Pour d'avantage d'information et pour des réflexions critiques, voir *Annales Aequatoria* 17 (1996), pp. 16, (1995), pp. 13-134 et (1996) pp. 361-416.

Presentation

In 1995 and 1996, *Annales Aequatoria* published the French translation of Edmond Boelaert's 1954 survey on the memories that the population living between Mbandaka and Ikela (formerly the Belgian Congo) had of the arrival of the first whites. These are translations of the original answers provided in Lomongo, Lingala or other local languages by the interviewed Congolese to the survey questions. These translations is available on the Aequatoria Centre website (https://www.aequatoria.be/04engels/030themes_en/0331temoignages_en.htm). The introduction to that translation gives all the useful information about the archives in which the original manuscripts are kept and how the translation was made on the basis of these original documents.

In some cases, the interviewees actually wrote down their memories themselves (always in local languages); others told them orally to a catechist, a teacher or another literate Congolese person, who then wrote them down.

These original texts, in local languages, and accompanying documentation were microfilmed in the 1990s. In total, there are 154 testimonies written on 663 pages. Of about forty texts the microfilming is technically of too poor a quality to be usable for publication. The rest is clearly legible.

Over time, we noticed that this publication was appreciated and used by important Africanists. This convinced us **to publish the local-language originals as well, which we are offering here.**

Adam Hochschild wrote that these texts were not yet available when he wrote his famous book 'King Leopold's Ghost': "A set of African voices remembering Leopold's time, however, is now available in a form that was not available when I wrote the book."

During a visit by Mbokolo Elikya to the Aequatoria library in Bamanya, DR Congo (26 May 2003), he expressly asked to see the originals of our French publication.

And more recently (2020), in the 'Report of the Special Parliamentary Commission on the Colonial Past in the Belgian Parliament', reference was made to the testimony of F. Etaka (document Aequatoria 423) with the following assessment: "This is an extremely important source, it is one of the few sources where we find written texts by Congolese on the beginning of the colonial period".

Nancy Jacobs Brown of the University of Rhode Island, 'African History Through Sources', Volume I, Cambridge University Press, New York, pp 116, has cited several texts, translated into English, including text D 601. Nancy Hunt, in her book 'A Nervous State', Duke University Press, 2016, pp. 243, uses these texts several times.

For more information and critical reflections, see *Annales Aequatoria* 17 (1996), pp. 16, (1995), pp. 13-134 and (1996) pp. 361-416.

~~1944~~ Nd'akaka ba pskatola Samuende
 Momi'ea lek'imo wemaka tu ing chude ote
 ale nd'akako ba ~~sa~~ ntanda sa Samuende
 la Bambayo. E laka mbil'ine, tole. i
nd'ing'ende. Wai wete: Asika...

Impate Paul T.P.I. 1944

Paul

min
vitol

o/ Elina Jean

Paul

Ingende

dele nd'okuli bokiso wa territoire ea trig emole

bokiso wete: N'Belusa, basala bokiso o lilako ja
so o mda Longa j'onene (Longa j'okonda) ^{lots bokiso wa}
ki lofeso ankina Ingoto, nkina bolko batate, bokela ^{so o nd'okuli}
blenge, mbinical ese ea N'Belusa, ea joro wete d'Blenge
maita la Wetshe (teli) Bafoma baninga ambam
Blenge, tokendyi la we la losambo lane, Blenge lok
Ntina ea tek'iyu wenaka te: nqa bokilito dno wa
baliko nk'afe nkina la baleko basato no one.

endjet'iyu Esabe (S.A.B.) aaga mda bolomo bokre
stumba alkake o la ntando, k'atswe okisa joro o
Blonga imo mda Baseta wa Lokumoni ^{Boompoti}.

Blonda - ~~blonda~~, banto boje ba ise emoko mungo emu
kwa Basanga: kane bayei otekaka mda ntando juku
kama: Mbil'era elika o teakake tobura, mpe bakand
2, baalanya bakata, ko iyo basanga: mo tobai stumba
ayaki nde isambi. Iyo batsoka mpe, baalaka o nk'e
mpe o antu kotakata adabotela isasi, isasi iko yookwa
wana ele bokuna, ko ~~ba~~ botomolo acwa nk'esika
ko mpe nk'akita nd'iyanco mpe ese ik'iyu onke awi
bakadimole bene mpe ~~Longa~~ mda gatswelo isisi mpe

basanga: one nde stumba 'ey'ekali, mpe mda mpe
la bahae? Kile yookema, stumba esakola biyemba
yo wete: Bontindji wa mola, bari Boombamwa, nd'af
stumba aaga jali, Botukutu nitilo o Mbandaka (coy)

bokisi mda Mbandaka anko mda Esabe, ^{Esabe} mda Gouwa
ka. Okoka aatoma ~~ba~~ mba: nkina bendoki wete: baw
^{Esabe} mda wazi bwa. Okina ~~ba~~ nd'Blonga o Lokumoni
akako o wete: juna, juna emoko. sodia teko wete: Baba
mboto, ~~Longa~~ mda Longa Emjala la i'iniya. Emjala
la coy; eledi ayolisa jina jikae mungo ko ayaita
y eside: kga emu jina jikam mungo mpe ote, ko bote bokima
olika jina jikam mungo; mpe ote, ko mungu emu k'urndji
ote jina jina ja Emjala. Mungu Nshaba kunge Bony
kari Basara. Blumba ay'obuna mbari Bantoko lajouta bote
ma baina mbari, ba-sollata babilo, bina bina, Bantoko
ki nd'Blonga o mbari eki iyo wete wete te: stumba ea

i wa joro achuta ~~mbandaka~~ la bakatsiki onangela boko. slando ibuna joro joro ya leta ane nd'okili bokiso, ibe beatomia. Itumba ea mosoto mungo basoba nko okotuki baofita basise via boti banko bokigo wa ik...
 ...: etumba esilo, bendele balalata, bafie te beatomia la basise mone: bafisangane l'amato standywa (ntange) m...
 ... etate ekotiki' ik'iyu wutaha likumb'ola wa ceq;

... esanganelo l'amato mbeto emoko boti esendjwelo. ... l'osite ndeki nko basise. ... okite Mban...
 ... Wiliama adika bano base mba eyei stuna inko banto lasito, eki etumba olokote a bakisase, nk'elilo ea yoko nd'omwa lenkina, mpe mbaki ndeko joro wete: Bola lase, la Banole nd'ingende. Banyamala nda Buya, Bobalankamba nda Kandji, Mbole na bandje. Mpe banto bauma bayolijela ye etumba, emi ndanwa nde esombi, mpe lokenda yoi, kela tasamanake. Iha ekeke eko batwaka emu fua, Banole, Bolina, Bokenda, Bambe, Blang, Bwambe, Bowele, Boulama, mpe Bokatola.

Ykine eki ibonga ya Bokatola ifule ayatwa Bokatola ekaka, ek'inyo epe eakwya ~~antomba~~ ey'etife ~~la~~ to lasilo, bit ^{ingilo} ~~hinko~~ ~~hifuta~~ bendele ntain'ea betafe i basindjili bakolake batambake nd'ela bek'iyu, nk'...
 ... olwale baokwoma, bayaki otulaka ampapa o la bokitak ekis joro wete Mole, nd'afeka ba Amalo Koto, ukina nk'ende, nkamba ine ~~ya~~ ya bola bokigo ile n...
 ... epai ea befoto bendele balangaki te: hafute o la fali falanga, basanga: ino telenba o basoto bokiso mono...
 ... baolimjaha o nsoko, mpe bafie bafitaki o La ankel, la bandya. Indjiti ea joro nd'Okatola wete.

- yostema ko bendele bano jina jikae etumba - mbila lene: te ingende ale nda bakako ba ntando esuapa la ando wete ingongo ko edji la territoire, ntain'ea Bok bande ayomaha ibonga ine ya ingende ngo wete: Bokatola.

Tiro wete bane: 1 Mole, 2 Gloto, 3 ne ea Kwanga, 4 Badienu, 5 So ka na Stange, 6 Wiliama, Stange ayatwa Bankanga.
 ... nde la Wiliama, l'endele bekigo by'esali bayabune bitumb...
 ... mpanya omo okige atwa wili bolijela yoi liko, Nyoki...
 ... ekiso.

Bosako wa Bangulunguma

Ine wate bosako wa bavi bandiela ki
 ele vaise bakiso, bafetsaki nd'okiti wa
 Luankamba nd'ekek'eki katala. Ua.
 Bosangema la Bamraka (bikola mungu)
 la Ekonda-Isoko, la Ukonge, la Bompiuti,
 la Comjoko, la Bombili-Isoko, la Ekonda-
 Isomene, la Bombili-Isomene: is wandaaki
 laiso bakiso ko l'is bandakaki l'ate ko ba
 kambaki belomo veuma bandiela ki l'ike
 ta wakio mungu ngoko. Bango bakiso bo bela
 ki bandaki Inya jiso wate Omekamunga
 na l'isi Ekonda-Isoko, la Mochima na

bosi Ykongge: bal'eks ae yochu, ka ^{ba}baasil'owa

Emu bokotsi oa bosako be nand'ie bosi

Ekonda-Iske, bts ntakanyaki bikota bya
benanga bya Luankamba bitutu f'iso wate
mputu, la Ykongge, la Compoko, la Bembili
nne la Bikonda biko bife: limawo t'kiri sa jani

I Lifeta (efetelo)

Benanga bene bafetsari nyone: Bomputu
aki nd'eseis ea ntando ea Salonga, Ykongge aki
ntutanna la Bomputu wiji w'okile mungo, f'
esib f' Compoko aambaki Ykongge bts baki
si y'osika fete. Ekonda-Iske aki nd'akusa
la Compoko wiji wa ntando ea Tshuapra; Eka
nda-Bonene aki wiji a Compoko. Bembili-bonene

Bembili-boko iy'2 baki yj'Ekonda-Bonene.

Eka Bembili & babundawu o bitumba nd'ak'ia
mongo seko-seko, ka Bembili-boko adala Bembili-
li-Nomwe ka ay'feta nd'ak'ia Compoko & Ekonda-
Bonene. Benanga boko beuma bekira: oanda-
ka bakisaki o-boboi: bantanki, babinaki,
nsao, basanaki tosono tokis bwa mwa la
basambanaki ndomba; nda wili wa ndimba: Eka-
nda-Iske asambanaki ndomba is la Bonene,
nda ntando ea Busira, Ykongge la Bomputu
basambanaki ekis ndomba. Ekonda-Bonene
la Bokote la Tshuapra basambanaki ndomba;
Ndomba ine wate y'Ekonda-Iske: bangi
la nse, bangi nyere la tona bwa asala bts

wa mbalana 'lola' nkaama ea Bokonge wa wisi Ekonda
 loko lina likoe Doo atswaki liala nd' Khonge ele
 juwende jwa lina Bolonga. Loo wate o Bendele batata
 ya nd' es' ene nye. Bamong'ese batidaki betofe ma-
 n' ea nsasala belemo bene: 1 mbabeta ball, betaki ba-
 ekis lina betofe; babatiki la nganjala nikole (2)
 dibiki nd' etsa lya bamato lu byalekela, betaki by-
 elong' ene ek' in wila ka nd' otse wa bamato wate ba-
 tsiki. 3 bamaki mprulu, betaki betofe beko bedembo
 bakundaki bokuka, betaki betofe beko basulub ba-
 ka. 4 bakundaki ngomo, betaki ngomo iko la betofe
 beko o lina limoko wate tsinda.

II Enyelo ea Bendele

Bokole bomo Ekonda-loko atswaki ndomba

ekae ea bakabika nd' atsi ende la Bonieka nd' etse
 ea ntando ea Busira. O bakisi nd' eko ea nda
 mba basombana is la Bonieka ngomko mpe be-
 ne o Bangulunguma ayonane nda ntando
 ea Busira. Bangulunguma wate lina liki la
 mong'ese wetaka isuwa iko ya jaso mong-
 ik' is wena ka. 5 batofenaka isuwa jaso nye
 bafca lina ja yomb' iko ik' is wena ka nye. La nta
 n' eko baotongomwa la bafaso jwa bato wate. "Ba-
 ngulunguma aoya e". M' anko baofanisa la
 mbangu tsa, skwek' otiki. 6 mne o ntando
 onto nd' etei ey' isuwa iko ya Bangulunguma
 ntam' ea iko luki o pi la lito lya beto beko
 wetaka bafaso by' etando. 7 ko la n' in' ea atswaki

ngoya bolotsi l'ifolu. Eki Bangulunguma olindela
 nd'okumda mpe banto ba Monika bakong'olende-
 ja elingi mpe bantia bola. Lolo Ekonda-Moke ba-
 kitaki bola nde kalakala lambangu. Eki in okitaka
 bola baosangela benanga beuma bekotuisi l'is ja
 lindielaki el'is nda ndomba. Lim'ako Ekonda-
 Moke utut'oturu ndomba nd'esele ca Busira, lolo
 basi Monika basawaki nd'Ekonda-Moke te baw-
 mbe tana. Eki bekota bema oleki, basi Monika ba-
 ng'osangela Ekonda-Moke te Bangulunguma alye
 lima nkoto actria mgele, ntamanga mpe. M'ako
 Ekonda-Moke baalutela o ndomba; lolo ng'oki joo-
 fa o banto ba mpuke bawaki, buke o wutika
 laki bololu ntabosula mpe.

Ik'idingi Bangulunguma asson a Monika ba
 bamong'ise baunfaki Bendele etumba. Utina ja
 etum l'ekswate bamong'ise ntabomeja te bapaya ba-
 kise l'is. Yo balangahi bite Bendele l'etumba; ba-
 kameluki te bakuseya ooma Bendele bayaki beuma
 hela in mungo bawikale sekur nd'okili baki banko-
 ko bakis. Lolo joi l'ekswate mtajela. Bendele baalut-
 kola la bolo la wansa w'etumba. Lolo bamong'ise
 wene te Bendele baalutkola baw'etumba; baw'is-
 mba ndeko. Baw'imba elaka eki bakong'ise
 Bendele eki bamong'ise wotaka lina Bangulunguma.

III Etulelo ca Betofe

Banto ba Monika s'wate bangalaka te kutika
 bayaki bakot'omo nd'Ekonda-Moke asson l'is.

Baawigela banto b'Ekonda-Moke basi bauma ba-
ndiesaki iki Bangukinguma osemaka nd'okili-
bohis. Ko baalaka banto b'Ekonda-Moke te ba-
batwe nda v'onsela oamba ndeko ele Bongenda,
kela baika nd'etumba ea banto bakae.
Ekonda-Moke baolimeja lilako lile, ko baaso-
na banto 3 wate Bokonge wa nkaana ea Dsa oti-
ki hiala nd'Okonge, l'Ekofalongo, la Ekofantenge,
baolakaya usoso la bekete, ko baolatomb'ile Bo-
ngenda nd'Onsela te bastere ndeko is la Ekonda-
Moke. Lok'is okite Lonjataka la Guluu ba-
tw'ile Bongenda, ko baalawigela usango ea ba-
nto b'Ekonda-Moke bayaki otena ndeko is l'
ende. Bongenda aolimeja, ko aoblet ant'ak'

aolawola baina bakin, ko la boninga lok'is
aolila Bokonge bonkonji okis basi Ekonda-
Moke bauma; aolalaka asanga, usyo basi Ekonda-
Moke bauma lofotule betofe, lofokunda
bitumba l'ante bakam; bolemo v'okinyo wa-
te loongolake banto bakam la ndamba ea
rise la nyama l'quta l'isso, la usoso l'ekete-
Banto b'Ekonda mpe baolimeja, baalokaye mpe
iyaki l'is. Bongenda mpe aolakaya bitos la
bayeke l'okwa wa bonjira. Baolita bala ko ba-
sangal ant'ama bakobiki nd'ola ea Ekonda-
Moke bolemo boki Bongenda witaaka. Ko ba-
ma baolimeja, ko baang'osokela ndamba
l'Onsenda. Babalaki ndamba nk'istakela

Banyardi asinwaki namba.

Loki behole bomo oleke nkina bizi nguako
 mpe Banyulunguma aonana nd'obala ea xulunya.
 Banto sa Bomputu behaki ntongo sa Banyulu-
 nsuma o ng'oka, batafena joso, ak'is wene mpe
 baobeleja. o ng'oki khonda-Moke! "Nnicka obeleja-
 ka: Banyulunguma asya e"! Koo baobeta! ifolu.
 Banyulunguma ntete ma nd'oya wa joso, ko ntamo
 nda nda nkoto sa balanga. Bobuta ngole bala ba-
 mony'ese ntaben'Indele nde joso. Loya baya
 asema nd' Bomputu, eki b'ndele wole nd' b'ndele-
 nduma, banyong'ese baolanga balote n'ini'ea ba-
 tafenaka b'ndele joso. Gole b'ndele boko bayaki
 la Banyulunguma joso lina Moke-Moke aolasa

ba asanya, letika, tui letika, emi nde o
 ng'ol'ingy, njoya te banyane aolaba. ing
 batuleli w'ingy ke emi njifetata b'ndele. Banyong'
 ese bafolande, ko Moke-Moke aolaba banyane inge-
 le. B'ndele bomo wa lina. Koo asya ko
 asema o nde Bomputu, eki b'ndele-Moke asema-
 ka, aolaba betofi'ese Bomputu b'ndele, o mpe
 bafolande, bayya nde l'atamba de k'iki b'ndele
 b'ndeleki. Banto sa Bomputu l'k'ingy bokandiche
 ng'oki banto sa Bomputu aolaba banyane
 nkole, baobekol'ak'ingy te bayya te bayya b'ndele
 b'ant'akae, b'ndele utalanga banyane nde inge-
 alungaki o banyane betofi. Banyong'ese ma b'ndele-
 b'ndele wa ntulela B'ndele betofi ma b'ndele b'ndele.

ngonda. Bantu ba Bondole Nkoi baolongela te,
 "Kongge baolota." Bondole aolawo: te, "Baolota wiji bo
 le nko?" Baolongela te, "Kongge baotswa na nd'Ek-
 konda-Mske wisama (wate lwa Bomputu om-
 sangaki jwi line) ntsin'ea Doo nkama ea Bok-
 nge aokola baome bakae bauma aolatomba nd'
 la bokae wa Ekonda-Mske, ntsin'ea Bondole-
 nda aolimol'Ekonda-Mske nd'etofe, ko l'iso to
 fakit'eko l'itumbaba. Eki Bondole Nkoi okakaba
 si'ane aokama la nkele mungo ke aotama bant-
 bakae te batsw'olund'etumba nd'onanga wa
 Ekonda-Mske, baome bant' batan'is eko bauma
 la b'Kongge la b'Ekonda-Mske nk'edon'ama,
 nko ntsin'ea. Bokole boko Ekonda-Mske ntaba

tumba nge, in batwaki o ndomba. Hlo boko n-
 boko ndomba in Bondole. Ho bant' b'itumbaba
 baoliela nd'Ekonda-Mske, ko baobund'itumba
 • bant' bant' ntabawa buke ntsin'ea batswaki y-
 mba, ko bakotsiki baki nk'itisi. Om'ea boko all
 Eki bant' ba Nkoi wend'ad' baolona Nkoi
 nk'emi ajila nda njela, asanga juta ok'ola toloka
 tika tok'iny'omaka na'itumbaba buma. H'p'um'um'
 jo wate ek'is otwarak'etumbaba Kongge om'is
 • barlasulungama nd'afeka l'etofe boko, te bant' b-
 ele Bondole, ko te b'osangula ntsin'ek'is osetya
 ka ndomba ya jara. Bant' b'itumbaba bant' b'it-
 ka nk'itisi kika ya bant' b'itumbaba ntaba
 Ho Bondole aokol'inkama ko aolota

ba banto isuma asanga, 'im 'ae yooko m'nao-
bunga elenge ekimpe banto ba tu ny'e: inyo
lot' wate banto ba Bampulu." Ko ink' sta na'
onkar. ta o md' itito bakis.

Banto & Ekonda baosangel' legenda joi ti-
ki Bondole wa Bompulu watomelaka etumba.
Ko Bondenda aoleta Iko, ko aololaki te afoome
banto & Ekonda hake ny'e, n'bin'ca is bantaki
ndeko la jang'i likis m'ng'o. Ko aob'ng'ota
Ekonda hake wili wa Bompulu, bafut' o'ng'
ndamba md' Onseia sekoo, Bantwaki m'd'aba o
md' Bompulu, n'ta batula betofe sekoo. Betofe beka
o k'wa k'wa a'dala b'ng'olake basad' & Bondole
K'ange basangelaki Iko te ba'olaki wate

n'bin'ca njala. Ko Bondole imejiki joi liki ko
aolelaki itei n'bin'ca batofelaki o n'bin'ca
ntabafin' baki bampulu. M'pampa fo, wate
ki Bondole wemaka benkeka bekis beoten'ca
Iko m'ne. aolaimol' is ad' tofe, aolok'anya o
bolemo wa ndamba ng'okela Bompulu &
Ekonda hake.

Mangaki joso te Bondole aolelaki te b'nn-
ng'a bemo bel'iki md' itei ca, Kuankamba, ko
la wiji la wiji, n'bin'ca b'nn'ng'ise b'nn'ng'elaki
ka. Bondole ny'e n'bin'ca basad' Iko ba te
ndeki te b'ntija bant' ba b'nn'ng'a beko betofe
Iko ny'e b'nn'ng'ada, b'nn'ng'ada te b'nn'ng'ise
Kuankamba b'nn'ng'a, b'nn'ng'ada te b'nn'ng'ise b'nn'ng'ise

Benanga bauma batulaki betofe ko bayelaki betofe
 bauma bekis otulaka nge no'amba. La'o Bombili-
 kromene batswaki nkuku, bangaki wangis te ba-
 tule betofe buke (kwone) nd'asi keka batekyaki
 isis isisi. Pokol'imo bondete l'ante baaya nda
 no'amba na betofe bya Luankamba luma, ko be-
 manda bauma batekyaki betofe o tsi. La'o Bi-
 mbili-kromene aayel'etofe o betofe kaka. Bondete ant
 jil'etofe bekis jila-jila bayel'ing'okaa. Ko Bondete
 le astom'anto baume l'Ombili, ko basmakii-
 mbili lesilo mungo. Ko wate betofe bal'eka no'as
 baowa o ba bolole bokis, ek'is ntabinol'etofe te
 batekyo. Luniako banto batefela te, bowel'etofe beki'imbili.

(Mune Pierre, Maitre S.A.B.)

Shampeta.

Koloma emungaki ntabane la mbu-
 l'la. Ek'anto, Bongenda aaya ko wate-
 ka betofe, adafonola bon'isi, ko aslaki-
 te ja mbaka. Lotom'osise te bayel'om-
 mto nye: oom'ante iloata l'ikamba
 omene wa mdekola. La ntab'eko kubi es
 wa l'oh' bamsig'ise ntabatsik'usama me.
 Koko Koloma emfaki nd'ekuli
 wa Luankamba elaka nko'ndi'ere.

(Mtundo ca Basako wa Jaso.)

Mune Pierre
 Maitre S.A.B. Shampeta.

au. Shampeta

1911 2 24
11 12 13

Dominica Laccio
Village - sous le nom de
Poste de Mondombe
Territoire d'Ikela

Polona: - esungo ya mokili

- 1.- Boliannanga ayaki awa mpo na. Etumba biloko maye, jakolia se munga na makamba yango. Warna tapasi je mungo. Boliannanga-
- 2.- Etumba na lifumba. Eyak: sisima na Boliannanga. Lifumba ayaki kobengambaka, bato janso, yango warna bato, basali. Elanga, mpe lifumba likoti makati na. Elanga - mungo bato, batisindi Elanga mpe, lifumba likisi mpe, bato janso babito
- 3.- Etumba na usubie (Batele) sisima na lifumba itofundi moko. Batele ubimi, asali makaha na: na Boloko penepene na Bokole. afandi moko, boji akati se. Ebal akai basala. Etumba je na ngombe, na ngambo na Ebal, situngo, adjongi, akamato, se buvito mpo na aya kobena na biso makanda na Mondombe, anda ntungo akomi na njela, buvito makanga. Ebetasi na njete mpe bakindi na mwi, basito na je 5 bakufi mwenduki 5 tokei na mwi mpe akomi lisuru kumbena nabisa te, adjongi se koleka na Lemani.

4.-

I kengo yatuli -

msima na Batele. I kengo yatuli

ayei, je abusaki. Etumba te.

mosala na je se mosala, kosorobaka
mdake mbale na belako mpe je ayialaki
mande mtango je akamaki awa atiki pike te.
kasi ayongaki se na eoq.

5.-

Bompona na Bolesba ayei msima na
I kengo yatuli. Bompona na Bolesba, baki maba
kotekisaka biso mayaka na konga na bibende
mpe biso topesaka bango bato ja borombo na
ba-simbwa, mtango, jango asaki Etumba te
mpe ayongaki.

6.-

Bompona na Bolesba, bayei mbale ja 2
ambisi na Bobone, mpe akamati biwato 4
mpe akuti na. bali akuti moto moko na
mandombe, mkombo na je sakake ayali kasala
mpoo mpe bakonggi je bati je na biwato na
bango, batamboli moko bakuti. Isotefa ayali kasala
mpe mpoo. balobi na je yaka na biwato na biso
Isotefa alobi bakenda basili bokomzi na mbale
Bakenda ngai makoya msima, mpe moto moko
mkombo mayi. Mtango akuti na biwato na Isotefa
akamati likonga na Isotefa ati na biwato na bango.
Isotefa alobi na sakake, sakake, loba na itata Isolongo
mbale moko na Bompona bolesba akamati likonga
mngai! Esika bango bakomzi na mbale, bakuti.
Bobonda na mosimbwa, bayali na mdake ja
atalia na mkombo mayango. Bompona. bayalaki

na Basamba na Bokanda na Mondombe
sape Stango abini na likanga abotolaki
Isatefa, atelelisi yango na monoko na
-soko na Basamba, sape. Isolango a lobi
oyo likanga masigai te !!

awu Itango ayoke boye abangi sape
okinni sape libanga mosese, lidjalaki na
-monoko ya soko yango, libeti ya sa sote sape
a joki sape, ya wana akei sabango. Epai na
capita na bango sakombo na ya. Itofi a lobi
Bokanda na Mondombe, badji-kisi sigai.

boye capita Itofi akasati. Etumba
abasi bakulaka sabila & sakombo na bango
kolakikanda na Itayang, sape. Bokanda na
Mondombe, babasi bango basila sape bakanyi
basila to, sape Itayang na Bolemba batali
boye sape bakinni.

7.- Itayang na Bolemba, badjanyi sabalayu B
sabala yango bayaki sape na hakonata basila
na yasabango tokangaki basila, bayaki na
mayaka na konga - na bisibende kopesa biso bango
kopesi bango basila yango biso tokangaki.

8.- Kasai bayei.
Itango Kasai bayei bango, basalaki. Etumba
Epai na Bokanda na Mondombe te, bango babuni
ni. Etumba sape na bato na liko na Ebele
awu na biso Kasai asalaki Ebeke te!

9.-

Tofandi - wotie. Korodel akassi

Korodel ayi - wotie - wotie akassi
 - wotie yo yo, - wotie Korodel 3 - wotie
 - wotie liboso - wotie wotie. Commanant Langwango
 - wotie Commanant Pulu - wotie wotie wotie
 yamasala 1 ketengelenge. Commanant Pulu ye
 lafandali te. ayo angaki se - wotie eaq - ye - wotie
 Baseli, batili se Commanant Langwango
 ntango wotie ayaki, bato yaso se kakissa
 Botto bamamari - wotie wotie, liboso wotie wotie
 yabiso - wotie wotie, Solango - wotie Bokulaki - wotie
 Lwotanda - wotie wotie, Langwango wotie wotie
 wotie wotie - wotie wotie liboso, bango bapasi
 - wotie wotie wotie ya korofandu.

Masala Commanant Langwango asala
 bajalaki - wotie wotie wotie wotie wotie wotie
 Kasala - wotie wotie wotie wotie wotie wotie
 Kasai bajalaki - wotie wotie wotie wotie wotie wotie

Pa. loka Commanant Langwango
 a tiyaki: pike N: Mondombe 2 moma 3 jofofe 4 Skila
 5 jofofe 6 Yanga 7 Bokungu. Masala - wotie wotie wotie
 Bakasala se wotie wotie wotie wotie wotie wotie
 Lakanga Paste jofofe wotie wotie wotie wotie wotie
 1 kela wotie wotie wotie wotie wotie wotie
 - wotie wotie Commanant - cie Paste Bokungu wotie
 " wotie wotie wotie wotie wotie wotie wotie
 hitoko - wotie wotie wotie wotie wotie wotie wotie
 wotie - wotie wotie wotie wotie wotie wotie wotie

otandisi sayo passier te inde babamri yo.
Sohi otandisi passier tafuti yo betakur
sa belamba sa sasaywa.

Commandant Longuango asalaki
sakari sisingi kolombisa basendi komberama banggo
sa sasasak.

10.-

Mandoh Barnandeki ayui kolongola
Commandant Longuango sasandeh sa ye
ya Bureau saoyo akhei kotika yo sa yo fofe
Ditoko akhei sasana mpe Lokonga akhei Dyakpa
mpe Sangatokob akhei sa yokob sasatiti akhei
Pokempu sasagala sa sasandeh Barnandeki
se sasatofe Lokola Commandant Longuango
asalaki sasandeh Yesus asalaki sasandeh sa
Bureau sa Barnandeki mpe Barnandeki atindi je
Kotambola sa yofofe mpe Gobitaki sa bewato
sa Loka tolali mihakol 2 sasango sakoyongga
tatali sasasasake sakambo sa jango sasango
mpe sasango jango saai Betema Joseph saiyali
Eopita sa Kai sabli sa sasandeh tolekisa
bewato boboko ja muni sasandeh alingi te asalobi
sa ye sasabala 3 ye mki te. akomanti se sasandehki
abete se sasasasi sa sasayama moke Wama
Bajamu Wama bakueki biso sa bewato.

Mpe bewato bayisidi sa saoi
sasandeh sa sasasi saye bokuefi sa saai
sakambo sa sasasi saye Ekila boboka
sa ye sasabelo tolali mihakol 2 ja 3 tohili sasandehki
sa sasasi saye saai Betema Joseph asalobi
tobei Mokuenda sasandeh sasayamba te tokoki

Bokunda muasi wa yamba, hasi mandele
akakanda se epa makandi wa jf adial. wa
mandende nye tai wa jf kakunda jf se awa
wa mandombe

11.- mafutanningi ayei kolongola
Bomandele, masala wa jf se matofe wa bilanga
ju katoru.

12.- mandele mbasi ayei kolongola
mafutanningi, masala wa jf mandele jfasi se
matofe mandele Bari atindi, mandele kitoko wa
mandele mafutanningi wa jf kole Bongo & baranga
ka muasi moko skombi muasi yangi
Lokase jayephine moko masusu mindeli &
Bobuneli muasi yangi mandele mafutanningi
akamati se mandele abasi mandele
kitoko kitoko wa masasi Bokundi jf wa jf kole.

13.- mandele jf kole ayei kolongola mandele
mbasi: jf alobi masala wa matokwe wa
matofe Bari. masala masusu boyei skombi
na jf kole galanga. Bari jf kole bakasala saka
mbaka wa ndika wa mafuta, nye Bokofuta
mputi, mputi jf kole tobandaki wa galanga 3 jf.
Kasi toputaki mputi wa mandele jf kole te jf
apesaki se masoko

14.- mandele Lokole ayei kolongola mandele jf kole
Masala wa jf se Bokofuta mputi wa kopasala jf kole
kitoko wa kasalisa bandako kitoko - zataraga
junge tobandi kitokotala Bolamu masusu
Bato bakobomana lisusu te wa l'etat akobomana
" Lisusu te

15.- Mandel Kiboko ayei Kolongola
 Mandel Lakoka masala sa ya bato jeso
 kasala spekua sa sataba sidika, sape
 kopesa banto mo-kaji, yuso soko-ka palata.

16.- Mandel Liantesant Lokonga ayei
 Kolongola mandel kitoko masala sa ya se kotusobola
 sa sopusida, kotekisa ajando ja soko-ka
 sa sidika sa spekua.

Mandel Lakusama ayei Kolongola
 Mandel Liantesant Lokonga; masala sa ya se
 ajando, ya ayaki sa mandame sa ya aewa
 sa mandame mandame sa libaso aewa
 se jango

17.- Mandel Ekusobakulu ayei
 Kolongola Lakusama masala sa ya
 Boloma ayaki Kolongola palata yuso atiki
 se moko-moko se oyo ya boboti ya libaso.

Oyo monoko tala Wanga nde alo'i masapu
 sa koso sa ya betema jasyb de
 alo'i wanga

Mondombe. 4-1-2-54

Jar Bonina Laris

[Signature]

Longono Niare
Mandoulé
m.c
Mandoulé
(Habi Ben

Longondo - le 12-1974
gallon sur les cabalade Longolo tumbé.

Boncho wa Berako bya
Cyclo ce. Pandria

1. Tele iso ba ngombe (bonchoni)
joro, mungo aye nde luaga
2. Bokutu ayo aotatama
mpe akela etumba, iso lis.
3. Blala, Bende, Bokindo la
aotatama mpe aotatama nde lolo
- 3 Bokutu mas oa lina chuku
ayo. to bama hankino
chuku aotatama hanki
ngombe. Ho nd'ofela itene
la ngonda ayo tombina
etumba. isi; ho ayo aotatama
ho afela Berako hama bayo
ho ngeluma ayo honyi
gafe. thole; Burehulu;
ho forma;
4. Bibels ayo Nyanga
Bonkanga; Baono-Itale;

6. Jimo eks Amodele buns
 aoyo ho toeta Ikrings yatsali
 aotma lolo mpe arungi
 ojavale ukonji
7. Katambatamba aoyo
 1. Kantile aoyo ho Rohio
 mpe Konhombhe ebitela Luape.
 2. Nsimbe aobisa vata ho fali
 witi' wa Luo.
8. Ho Amodele aoyo lenkina
 Ico Katambatamba aolote
 ho Amodele aotomela Krufo
 aotoko mpe, aolote ngile.
9. Eoeta Ikrings yatsali.
10. Ho Afiko ende da Yaloraha
 aobisa da Amodele aolotome
 banto 2. Isli okelahi' bobo
 vate Yaloraha afe Amodele.
11. Mpe Kompono aoyo ho etom,
 ende aotoma banto bafe
 mpe vate tolova banto 1.

laoloto vda luo.

12. npe Trasai aoye npe
 honhamp' Tingombe - Pains
 honhamp' astibalo vda lusa-
 mto, lsb. aomaki' vda
 banto buke vda bise hino
 iso fo ytin' ee hnohke,
 aoye okisa batoke hnohke
 banto baine bakis.

13. Comissaire Mperb, Kapitani
 Longwang, Sibato, lusa-
 a, Giro Rakungu, Trasal')
 to las hita npe hese na
 honto vna va him Rakungu
 karanga bifoys npe bostwa
 hnohamp' banya is 3 la
 sola buke mungo, npe
 hnohamp' bantika iswa
 npe laoloto, npe vna
 esama vna hnohamp'
 npe banto 2 bant' el
 bant' baine bakis 2 vna
 14. Yambé bon' mels. la Stoko

boni Yungo; bsmokle as fawa
 la isyo banto na? iso bontole
 na bokulala bokinyo na na
 boni tiungo lin. is bawango
 Isolongo asya enole la bokulala
 omu sa mbets boharole
 hoo kita not irwa.

Bsmokle aranga banto bote
 rko? Isolongo aranga baolote
 Isasai is banto bokolote
 we ng'oko. bsmokle Isasai
 some banto bote anr?
 lds bifoys ele we nyo
 shele bifoys bifoys ele we.
 Bsmokle aranga enole eta banto
 bauma nyo nyo kaba bsmokle
 1 nyo some ifotua nda mbelo
 ehisi' bsmokle; ma Isasai oloha,
 bote bapitani' longuango
 oolihale bsmokle; nyo
 siko' bsmokle la irwa nda
 yabola asya nda mbelo
 eatomochi nda mbelo bsmokle
 bo kita mbelo.

hosi Yungu; bsmoblr as fava
 la impo lanto na? iso bndola
 na bshlaka lohingo na na
 hosi liungo lin. is bawng
 Trobong aoya endo la bshlaka
 omms oa mbels bo harola
 liao hita not irva.

Bsmoblr asanga lanto lala
 rko! Trobong awanga baolota
 Juwai is lanko bshlaka
 we ng'oko. bsmoblr Juwai
 come lanto bshlaka anr?

lala bifoja ele we ng'oko
 shela bsmoblr bifoja ele we.

Bsmoblr awanga endo eta bato
 bauma npe nji' baka bsmoblr

n npe omms ifatua nda mbels
 ekisi' bsmoblr nwa Juwai obha,

bpe bapitani longuango
 ootihala bndola. npe

siko tri actua la irva nda
 yalola actua nda mbels

actua nda mbels bshlaka
 Do hita mbels.

~~repe~~ ehi sikstai ohite eho
 aohanga Kingombe-Vina
 repe noi afaha wa mela
 toms Kingombe-Vina
 aolote. Inje bonohu
 aange barodat aaha
 endi bekoh g. la fenge
 baluta lumbid ille sikstai
 Commaire aolota
 nda boq. ville gape
 Kapitani la Sonogo
 banto buke, la noho.
 la baombo bays nda
 Pokusqu ng. oho. To
 Kapitani aho fola tola
 nda bohili wa liwolo la
 Agorla, la lohangs la
 thando, nga Thela, la boma
 bayele toms tava boala
 bams batma Pokone ota
 ng. hangr. bams nda letofe
 weli wa Liwolo, la
 Sonodongo, leta letofe la

19

11

to his, froms baotuna ele
 che f-dimanku Boni bhanggo
 beta beto fe' ng' s'hs
 brms ele Nkols beta
 beto fe nda ngombe
 npe baotuna bndr
 brms nda bokungu lina
 libal ba futo-mingji
 bomlankhe aoya bndr
 la bketekeleng ng' s'hs
 bndr 3 nda bndr
 bndr brms aoya libal
 libal Nitols baotuna
 brms, npe bokungu
 aoya baotuna iphola
 abuna etumba erca la
 iphola npe baomahi
 soda inate rka
 botuna la bopoh npe
 baoma soda bntuna
 npe boma to ca bompoh
 boma bat ng' s'hs, avlabi

22

ele kamanda longwango,
 likotsi npeko nda
 b'els abund etumba
 baoma soda 3, baia
 koomle la bokoko, la yakun
 b'els bndr atahi
 rka ntrina b'hi be'el
 b'els Kapitan, nd'el
 botuna rka nd' etumba
 nda bndr-Jafe bnto
 bawahi buket monggo
 la bnto mca bndr
 avlabi ng' s'hs, etumba
 comru monggo, npe
 bomlankhe N'p'ke aotua
 rka npe baomata chef-
 to k'fs, npe etumba
 erca, npe baomata
 bndr hi b'hi v'v' b'el
 asanga brms afitahi ho
 iphola, ho abuteye abim
 ab'la, b'els aoya b'el

~~1875~~
 nda Ndombe lsh
 was etimbo nga hapanu
 Paendo Karakasa coltala
 Libula ng'sks. banto
 laorwa ng'sks luke o;
 Parola lalotahi. ho
 himolphi selesa ngalo
 ng'sks. Pokone abumab
 Etimbo ng'sks caparal
 astaki etimbo ch'ndu
 Lokings banto 2 laorwa
 nda Bonkome mpe todo
 o mpo te luke baolota
 caparalo eks. lina tonola
 mpe, tolakia Bengelka
 lora I.A.B. viate Bokukudu
 boyo eki, fr. iyahi el'gio
 is boyo I.A.B. la. Lesikome
 ayo, Bolokome ayo
 Equatorial ayo tohite
 la bootoing, le bndulr
 la lunkonyi. Setimbo
 leonla, Katabin ayo
 nd'afsha la I.A.B. achita
 Ndombe.

Okaka rivi woti corille N'faha.
 Longano Pisin N'faha'nda N'faha
 1875

~~1875~~
 mpe chi sikstai ohite eks
 aohanga Kingombe Nina
 mpe nd'afsha wa mtala
 toma Kingombe. Nina
 colota. Inge bonkole
 arange barodal araka
 ende leksh 8. la fmp
 baluta lehuia ill sikstai
 Commisioire coluta
 nda boq. ville mpe
 Kapitani la siorngo
 banto luke. la molo.
 la baombo bany nda
 Pokungu ng'sks. ho
 kapitani aho fola tola
 nda bohiki wa lionolo la
 ngorbi, la isipango la
 Paendo, nga shela, la toma
 bayele toma towa loralu
 bany batma Bohone ota
 ng'longr. bany nda letofe
 wili wa lionolo, la
 Porandongo, leta letofe la

Suite, diango ya bambonga

10. Bondombé
11. Bolelo
12. Bokungu
13. Boma chef. Bokungu
14. Yohole
15. Yhela
16. Yanga
17. Yolombo
18. Zohofe
19. Zombé
20. Zhone
21. Zbulukutu
22. Zranga

Bawmo bayelate laai
 le bahambo le rui o rudo
 Bondombé, Ywamo' aoyoho
 iso banryahi bambonga
 laise bindile na iso
 tolele rudi Pf, hoyngamo,
 laoto laobwatahi. Etat
 ngama, ele ngamo,
 laai laue nksto le

bonua wa mpaha Lompote
 Andre: Katchiite nda
 Kirion: tablot que ce
 Mondombe desahi
 la laio nre aobahi
 l. atsi: fole - fole la
 bolongala bokae
 Angomo Tierre
 Polahi: nda Mondombe

Isenge Monene le 19-1-1954

Belomo biekela ea koboma la betofe
 sondele bayaki na'akiji bakiso joso wete
 hgelesa. ko ayaki la bayaka la beke abokela
 kanoj bayake ko banoju baokusa. ko toololika
 Losako. aolaba bososo boki ngakamba. ke ende
 aolika baapaka. ko baapaka baolaba iyo nd'ek-
 ehoko bowa w'omene wa tuli. ko ayaki. Prebeye
 bayobike nkai o lofephe. lina likiso wovetake
 elihu. nkako ende aokonda. ko m'ekela ea pola
 ea Mene ileka usaza 2 tolena uasua baomene
 nda ebale. bayobete bendoki. ko akiso wote bendoki
 liso la baaji l'ana toolota ndangonda. jina ja sondele
 yoko Ikoka. ko akiso olote Mtatokiema ndangonda
 nye. abunda bendoki o bikunda kunda. ko amaki
 wanto kake omo bonto aolotena beko kikekhe. omo
 loaka lomoko. omo lokolo. bonyoko monggo ko ehoko
 onko yomba ya ndele nye. nd'ehoko lobiko.
 ja bana ba tosis la mbula elaka o nyango
 aolurila ndasikuj. onko balobe eko nda ngonda
 elo monggo. ko o'kejingi tooloka omo aopa jikee
 jina ntange la Wilima iyo bayaka lekiyo etumba
 ko baotoma angaki Ikoka. tolena wete lokaba bote
 akiji nye toolota nda basi nye. baome nyango ko
 baka bona wole. bifokola nyango la bona betama
 ko tsenaki wete bobo monggo. ntange la Wilima baokola
 bokulaka okiso jina bakete la soulu wa Lokoka lobta
 khiasi yaanga kela baabe ndeko. baolota ko baaba
 ndeko. ko ntange asangela bakete te maka betofe
 sangela ilongo batule betofe. loloka? baolimeza. ko adaka
 babateli b'etofe 4 omo ngakamba omo sengasenga
 omo fangafanga omo sotuli. ko akiso otule betofe nga
 mtokkia betofe baokoma. ko ntange la Wilima baotua
 okisa Bolondo. baocika bondeli borro jina Molo. eko
 ndolondo totobake betofe. banto 10 la sonda emo baotaba
 betofe ele Molo. ko nga lookandela nda wato lolaba
 Mzemba. te ntange asala menkanda aocuetub'osela
 emo ngaba. (emo nyeba) te Maatailoloe maboma ee.

ndekeke hantu losilo elaka nko okokia betofe.
 ko bokoji oyalomoki la ntange balongo wete bakeke
 ende aki la waji ko sijili eki ntange otokake aolanga
 waji oa bokoji bakeke ko bakeke aotoka nkele aotsua
 asangela sondela molo te Nyakomba aokola waji
 okau ko molo aoleta Nyakomba ko nyakoba ntalanga
 te akende aokola watuli la bakeke akela lotoba betofe
 ko Nyakomba asangela watuli maka isase yome
 bakeke nda mboka tawokicake bolondo. ko aoloma
 nda mboka ko watuli akita bolondo. ko sondela
 molo aoluwola watuli te bokoji Mbete? ko watuli
 te Njolecika nda mboka. Molo aokola bafoluke
 te mco yokobe bakeke. ko eki bafoluke otsuka aotana
 bakeke aobua. ko aoluwola te omi bokoji. ntange
 na? basanga watuli aoloma bafoluke aokita
 asangela sondela molo te watuli aoloma ko molo
 aoleta basonda jokande loome ko baoloma. ko watuli
 Cocinaria la bakeke ko sondela molo aokola bafoluke
 aoluwungaya nd'efosa eki watuli. ko bafoluke aoya
 obatela betofe Bisenge ende la Nyakomba. ko ndekeke
 mbolamatali ntalanga baome bana ba tosi lolo
 sonda baomaki ota lofundo lohigo wasonda. ko joi jimo
 wete totona wata w'atata mingo lokisa la banto ko
 nkikisa nkisi. E sono jaso imo bafefe ko banta. ko nkisi
 bafekaki wengifa. Cuvolaki te iyo banto ba na?
 bangelesa? jina jik'watake. Ewewe Ecinya.
 wijako otosilo ja banto. nyango afe bona bona lafe nyango
 bantoto mboka. Basua bekekeko sangwondongwande wete
 basua betuba. ko aki betofe osile aotoka bokwolo walo
 nd'ikenge. ko wengito bokiko. wase, la nkoli ya nyala
 la yebiba. akiso osale belemo benko mbolamatali aotofuta
 boloci mingo bacina ba mpili la mbeja la ngelo aotoka
 sondela sono boyaki ndekekeko wete bokukulu
 ende aotsua sala basela nkako lenkima mompe aoya
 ndeyelo ea mompe totona bokiji boloci ko nkemo
 nkolo nkolo ekiso oletta hika.

Emi G'ala Paul Isenge

na Monene

1954

Isege Moneme le 15-3-

1 Bala Mjoleni biwwo berijuwola we-
Loto jai jikiso weneke nd'okiji bokiso
sasimo joso o basua bokukulu aoleka
ngole mbala ife ntaseme nd'Isege
nye.

2 jafe toolena Ingelesa aoseme
aasapla nd'Isege ko ANARANGA la
bololo w'Isege ko ntasija lonanga
l'ende la waji baolutta o nda mboka
aokitela nd'iyongo toolkima nkeko ko
aotokela bayaka ko tokanibola ko
ende (A) aokenda.

3 wijende toolena Ikoka aoye la
basua bekae ko bonto okiso aotodika
bakula bafe ko aoseme aoma
bont'oko. jina ja bont'oko wete
Jandayopaja. ko ende akenda.

4 ko wijako ntango aoya ooma
banto. bamo aokatena beko ko bamo
aolatena izekolo ko aotoma buke
mongo. ko aolila basejili la bekoji ko
aotula nkoto. nd'itsiyelo eiseme lenkina
asanga talolotake byaka iyo bauma
nyesangele ko is'uma tooya ko

U. S. MARINE CORPS

Out. Aokola bakete
 Aolowemia nda joso ya
 banto bauma aolowemia te
 we ole bokoji okau ob'onene ko
 (njok) njoyoka banto bahe betofe
 ko nga betofe biokua njolaoma
 ko nga njolaoma we tolotake mpash-
 boma we nye.

yaka la loten kela toyalome
 Balonge ko aokola loten ko baoyak-
 otya ko baoyalome. Aki ngole
 kotala.

Bondele bomangolaki, ibonga
 y' shenge wete kolo ko atokaki
 bosala wa mbaka la ndele la nse
 ko nga rek mtokokia baokoma.

ko nda wiji wa Ingelesa la Elumbu
 bafa banto 2 ale o bonto 1 lancina
 te kala kala tsowetaki Elumbu ko
 alyoko tolowea jina Ingelesa
 ko lafeke na'eyelo ea mope la ngelesa wete
 bakamba bakiso baosila bokiji
 300 y' cloci mungo. aosila abaka
 weseo beke Emi Zala Paul

Buako bya nyelo ea Bendele l'ekundj'ea
bitso.

1. Nyelo ea bendele ebi wete ngone; jiro Mr. Mankoy aoye; ayisi wete l'obeyr aduletka wija ande l'ano basato wete
Mrs. Mefa, la Hkelenge la Tsopa, baclana Buzwe wa M'wifale la Limpwe la Ejimoro la Eji indokatalango
ko baomika bofuto mliwa ebilibi bitso ko basamanga Okala Tsonga. Wangata l'Efiso la Tsongo bayela
ke ndomba ea Bousambo la mban ko la use iyo la Boldis ko bajutake la ngelo, l'engwa.
M'anku bendele bomo line Hhoka la bendele bomo baoye l'isumwe ikal abotwe ndr ntando ene okiso ea
jafa l'om boye, ko aokisa ndr Wangata; mhallo ande aokita ko Ntange aolobongwana, ande la Mijina la
Hhokakoma, ko baclana banto ba Wangata bakula bolofa wa bakata la nganja. Mpe baclatama te
bakele baomika l'obofa bape, ko baawakela mpe iyo baoskole ndr mpoto, mpe bantanda ba
ya line mpoto mpe aotakanya, Hhango la Wangata l'Efiso l'Obale mpe wanga l'omkete bolofa
Hhale baclata, l'ijo l'obofa la bolifa l'enanga beumbe bya Wangata, baoyela mpe aotakete la ngelo
la bitso, l'engwa l'is bomo, ko aotakete ndr iyo mpe ayelo omanga ibonga ndr Bolondo aotakete bendele
Molo la Tsopa, ko Molo aotakete bolofa la Wangata l'Angli l'Oboro, mpe aotakete bomo bendele line Hhokakoma
mhallo aotakete aotakete Hhonga ndr Bofidji, mhallo wete: otumba ebura, ea jiro mungo.
Ko Ntange aotakete, aotakete Mankoy bakompi bomo baomika, aotakete emi mpe aotakete basato
l'obofa l'Efiso ba, ko wengi ere nyolile mpele ipe ya basato mliwa ebilibi bolofa, ko Engela
mhallo ndr Langa l'akal bode wengi ere aotakete mpele ya bode mliwa ebilibi bolofa otakete bantanda
baomika. Mpe Mando wete Boma bakompi okam la bode imi, ande aotakete ndr Mankoy ko
O, bolofa bolofa, bantanda line l'obolobongwana iyo ya l'ote bkal wa Hhokata, ande bosi Hhokata okakete
ki bote boko oka Mpoto dambwa la mhallo ebilibi bendele wotakete ndr omanga, M'anku wete Ntange
aotakete ko Mijina aolobongwana ndr Obomji, mpe l'obolobongwana aotakete la bantanda l'obofa
ko aotakete bantanda boko mungo, bantanda wete o mponola, etc. Ekonda ea Lomangana wete

te lokholonganya aome basoda buke ubini ea gate boko w' thoboti, bakubaka omo linia Hlonganlaka
 atswa oam ba thobotas ke ko aoya l' atumba ea ke ooma basinjile. linia Bankoso Pangili Bon ba
 ja l' Akala l' ngale etu ba ea bants l' osilo mungo, Mpe l' Huma be haakola bote boko
 ko basya obuna l' omi la basoda bakam ko baom boko bakula nwan bo, bo soda bikan
 batavik, mpe njasomaki iato buke mungo, ukako baantoma omi sinijile nd' O kale, mpe thilima
 asikola etu be ea nane mungo aoya lomas basinjile buke mungo utima l' osilo jwa basoda
 ko ad abona mungo ino Hlonga nda Mhala, Mpe Mr. Abaki aoya mungo ibonga ya
 Hlonge ko Mr. Gwanga aotokola tootwe omungo abonga nda Bkatola, ko bilinga bin
 ma batom bakse ndamba ea nse nd' Okalola npe Mhondo batulaka batoje, Wjima
 aokenda mpe Paul asungane wijende lomane, wij'a lomane Bonjajo aoya, ukako
 Bonjajo aokenda ko Mr. Bromicki iso kwetaka Sokela aoya nd' okung'ko etu be abokome
 mpe mputi ea betofa ng'ko elaka o Bonjajo botayi l' etufe kaoma boko omo. Ko omi
 usayi yosila ko njaya nd' ola wa longi.

One wete elenge eki bendilo oyaka nd' imungo
 l' etulelo ea betofe.

Emi Hlonga

Joseph

-17 August - Major

longa 6 5/2/54

bankanda de fafa Edimo
 bandele. bosemaki joro wete atange
 asemaki nda Langa. eki ende asime
 aowakanya bitofe. Langa la eb panti
 ntabalanga. batangaki wete babane
 l'ende. banto otambolaki l'ende lino
 l'ikae Botopi. ko asanga nga babane
 l'ende wete losilila. losala nko bitofe
 ende ntayaki etumba. Langa ko wete
 nko bitofe. l'igo la nkunda ekisi ya
 Bakaala. ene eki Langa wambi bitofe
 igo la nkunda. ko bandele atange
 aolimananda Langa. aotawa nkoto.
 eki ende atawe nkoto. aomanga.
 ibonga ya Bobondo.

Banto bauma bambaka bitofe
 batambake bitofe pembe nko Bolondo
 bandele atange aotsika bandele
 ebolo nda Bolondo. asanga banto
 bauma batoyakase bitofe. emi nko
 nta loq. bandele ntayaki etumba
 joro ayaki o tokaaka banto bantala
 w'etofe. banangaki etumba igo nko
 basenyi. ntsin'ca ekisi otamaka bitofe
 onko wete eki ebolo atakale. akawa
 byonda la Bongili bokala w'etofe

D 409B

batelanga beroya nde obuna kende
 e ntabakoka kende nkanko bendde abala
 aasala nko ibanga ko bawto aolo basalang
 betofe ko basala nyasija akotinyofa
 ntsimuki iyo asonaka Bolondo k'ibanga
 nite bawto bawna basalaki betofe bitambaki
 betofe bekayo nko boko Bolondo bise bawna
 ntabakamba betofe bantambaki nko Bolondo
 ko betofe bawto bekayo bitambaki Bolondo
 batoyolake mpiko nda log- amba nite
 kiyo akaaka asonaka Bolondo ibanga

Amba basasa beko bya basasa

Comis Hanga yaripira

sergeant Major

Hanga

stone ofoka adimana.
 skake asanga, onkate liken-
 ga nala ofoka. Sa ~~o~~ smoka-
 yamuna? ~~Buta~~ kalma - take
 ofelo, ko stange aditana eko
 one akawola. idoi ofa endo?
 skake asanga 22 nde. stange
 adanga likanga liki ofoka oke
 kaka hileko? Adanga ekaminda
 bokel. stanga endo nede lakena
 stange adanga, ntsokandola, nji
 ofo kotomela Boninga.
 zolo nde ~~o~~ bateaki bainu zola,
 teaki lino ontange ngo ^{ng'nd'nd'nd'nd'} rokiyo.
 bakunda neta bokole t. ofango
 ifonge dikukola Basete ndange
 swate Beto hms beata na Bota
 mbu. nwa bokanya Beto beko swate.
 Bihango ~~ofa~~ ofa ofa kiti la bakas
 Ta elata ofotolake o litatanba
 mamaro. Bollenho: Botama -

Wilima, bonds be bom huku Lesde.
 aya lina ^{l'onna} Bokel nallakr eko,
 kossanga i take, njoma bokel. onta
 na eke. Onkimke emi atre kenday
 ko bokel bawonela ijo la skake.
 Skigo oki eko. Adomola skake,
 te. ofuma bokel, ondi na ekaror.
 ofo ofaluka o bokonzi. ka yelaka ju
~~konte~~ Buetofe o ko adoloka wday
 tu. Ba ^{h'it} Bokel, ba bainu
 kigo. Wete ofono-Bouli. elengue
 bokelo basanga isa tefere elenge sa
 betofe ko adaleneja ngotuliyu betofe.
 bokete te batue betofe ko Akabo,
 Bayala, Bokommu. la keloko basanga.
 bokete bulukake beluka batue
 ngeli batue mhoto. ko bawonokola
 fandebe ofako babura la bokel
 ko ^{h'ops'nd'nd'nd'} bawonokola ngobe ko bawonokola
 ka bawonokola. eko nda jini jefofe.
 ko sonda bawonokola ^{epunga} jhua ko bawonokola
 kanda ntau o bawonokola ijo la

ibonga. 12 betefe. aotika sonda 10
 na amana. Bokoja nda Moko aoya
 vaba ndeko. E koteabufia nda Bonjuma
 aoya vaba ndeko. Bokoja nda Juma
 aoya vaba ndeko. Gonda eubusa
 jena jehae kindo. asungu Bokoja
 afaletaba tokende kookise Moko
 ko baosina bokete. sonda 1 ko Bokete
 baosingiana la jasi jetefe losobaka
 la jikoya la nse nda nkurido la
 Njobe eko banto basibaki inde los-
 lo.

Stange. nkina temolle aolimani.

Zilima aotikala asungu Bokete. la
 bise bama bilendo. lotobuka nse
 Bolondo. eka Bandoke bokieko mase.
 Molo iryete batobe nse bise bise.
 la bilenda nkoka bovolakeka ko buo-
 lama. zep. Mpana. losingua. la
 Jhoma. nkoko. Mola. asungu Bokete
 laya la nse. buke ko buhoama
 ko. Zilima aoleka Bolondo. ko a-

mu ibonga ya Bolondo ko. yaya
 Jhenge. nkoko. Molo ntabungu
 ko. Basseya. aotikala ko. eka
 sonda ya Jjolo. bafujake Bokete
 bakulake. Jhoma nkoko Bokete
 baikonceda wato too baosina
 Mbariaku osanyela zilima ko
 Zilima. amana Jhenge. aoleka
 Bermanya beuma. ko. aobasanyelate
 betefe beosila. ko Banto bama
 bokieki bosabanyano munga ko
 Bokete. bafutake nse. la mbaka
 la nkoi. nse. la mbaka batoba-
 ke Jhenge. loto ntabeaki bu-
 ma bolda ko tabeaki mbaka
 zai zete nyosupela

Emi. Eukola Joseph. Cat. nda
 Bokete. M. C. Bokoma

EYELO EA BENDELE EK'ISO.

Nd'ekek'ea kalakala bont'omo aiy'ek'iso lina likae EANGA ea MPOKOKOJI.

Akokisi ntutama la Bmandaka endet'iso aayoko Coquilhathville.

Aki l'ont'okae oa lina IKENGE. Ikenge aolena nga wato w'onene bok'iy'o otangaka itukituku.

Aoluka bant'ake. Ene banto bako baki eko mposo ikiyo welo. Iyo bayaki lima willi wa ikolo. Bofaki nd'ongala wa Ntsapala. Bendele beko bafe beki nd'atei ba wato bonko baina bakiyo WEMPA la BANTSETSI.

Ek'iy'osefwe, baclusela banto bayaka, ko banoju baofunjaka bayaka bako. Baokisa etei ea be'olo, ko baninga M'no okiyo oa lina IKOKA aolakima. Baolowuka ko aosema anko ele baninga bafe bayaki joso.

Nd'afena ba IKOKA, bemo bendele befe: NTANGE la WILIMA baokong'okima. Bayaki la basooda bakiyo ba Baisa. Babunyaki banto etumba.

Lolo nd'et mb'eko, bondele asangelaka basooda te bafokunde bendoki nd'anse, lolo nde bemyaka bendoki ko baku'ake nd'aliko, nyango bafoy'oma banto.

Nkuma la boeko bonko beki bondele wakaka, baomaka nkokonyang'ekami ey'omoto, lina likae "ekot'EKOMBA".

Nkanko baasangela bondele te: "Nga tockundaka bendoki ond'aliko banto bafaanga, lolo nde bifolotaka o nda ngonda ko tofaowaata nye, booto mpe bofaonga nye, tsifobunaka nk'etumba.

Nk'anko bondele aolimeja bomwa wa basooda bakae, ko aolatora te bamb'okunde bendoki la nd'anse nko joi, lolo nde bafome o banoju baende la ba bamato. Nk'anko baokunda bendoki nd'anse.

Eki banto wene losilo jw'anto loolekola, basanga, ng'one io, omeka nde batokole la nkokola nko joi. Baolakendela, ko baolasangela te; tolamba booto tooboya etumba.

Nd'afeka ba etumba bondele asanga: etumba eosila, lolo aeyoko njoloka bosala bomo. Nk'anko aolakaya bosala wa betofe, iyo mpe basanga: iso tofeye elenge etul'iy'o betofe na mpanga toot'laka o ngamo? baoyi baso baomaka ba je o la nsike, ntsin'ea bafokane ndaka.

Bondede akola lokasa, akela bongoloto, aolasa bekaako, aolama nd'ongoloto, aotena botofe ko booleka nd'ongoloto bonko. Boo la nkesa botofe booba. Ek'iy'o wene ngaonko baomanga l'otula betofe, ikook'ikooke baolekela.

Bondede mp'asanga wengi ese bayelake wengi eyenga, tsuka joi tsw'etofe. Lolo nde oko nta'ki boleimo aki nde ibwa y'anto. Bano baokwe lima nd'aliko,

bano baomanga ple la bifeko. Omo nk'eki nd'okvela ibwa nk'anko. Nga fela elinga l'... nde losilo, ntsin'ea mpe bafeye jiko. Otaata betofe w'olena bakamba l'oloko ko la mpambo.

Aolena te elinga bafokuse bosala wa betofe, aolakaya bakiyo bosala bayake la nse ko la nensombo.

O tol'anko, twene bantamo ba welo baoya. Benkoto bekiyo betale ko welo. Baatake "Sango" Bafe ba joso baina" MELABE la mo'ufle FOLE

Nk'anko bondede akola bana baende la bamato aolayoma eko eki sango kela ba... ntsin'ea buke baki o bitsike, alongo baobwa nkina nd'etunakina nd'etofe.

- Inbil'one nade l'osalanganote.
 Puloambe Pada Pajuru ikinyo:
1. Eacaga sa puyokokaji basi Luakagayi.
 Ecekeui Ikongo. Koli bokind'okokisi wate.
 Oyingi.
 2. Sato lonko awi tyekutuku bokindaki la-
 basini. Mimaki Skolo Pongala boki-
 nade Woloka wate Wli wa Skolo.
 3. Pindole befe beyaki joso: Wempa la Pantse
 tsi basemaki joso Pada Lolifa j'afe Pdam-
 anya.
 4. Ekoka imaki Skolo
 5. Paada baomaki Akoko Pongokam-
 Atinca etumba.
- Pamaki Pat'okole & l'api batuwa Mangata.
 am'ango kibnapi l'ois
6. Pindole lonko Wange la Mitima la-
 basada bafisha Wama. Ibaunja ko-
 labunya bamang'ee etumba Nibi'ee.
 Ng'atabunya ki Pate bataata betofe

7. Em Dye bote boko Pitim'ea bota hit'ekiso
 Piyonyo Pramanya Ktaamli'ot'oko.
8. Elinga la bopid'ole batombaki Pse la -
 beshambo eka Pitange la Milima.
9. Psa faja bafe bafoso Jela be la mofutole.
 Fole b'akokini Pramanya.
 Piyonyo iyobayaki bokala wa Pgo le
 Etenela ekis. ea joso wate eka Pitange
 la Milima nka Poy.

Pige hi 'a la Psengela Piyonyo. Em.
 Mingo Piyonaki l'oise

Osila. Emi Pseingya Sictor
 Mission Catholique
 de Pramanya
 Poyville

Bonkana ele ngoi
 Gaul nd'embwimiere coq.

Kalakala monga nyak'emo
 lina likae wate. Botama
 Tsekae aki bokulaka monga
 nda Bomboyo moke, la baa
 li la lina buke tofokuse
 laanda lol bonokae, oajiro
 lina likae Ekofolungu,
 bamba nkizeli, aki bolotsi
 ele Tse lol Ekofolungu
 aki l'obe ele ire nkay'eo
 ko wate ise cotutama lo-

la laka nd'ikonda tra
 Bao longa nd'okonda t
 hole 7. Bab kuse njaka
 basanga lotutser nda
 Bonto o leka ki joo ndi
 baoloma lonoki tina
 hae Jungu-boriko. Lefe
 lu wate baoloma Lunu
 Bamboyo baotula betofe
 Ekijohile betofe baotula
 rikonji lamong'ese bam
 bakio wate Jeliayelia ka
 onlayo ur'onene ko Buta
 Bambozomoke Baotula

wa eoleta bano bakae ba
 ma loyaka nd'osakele baka
 ko nkoko wate bana ba
 ya Ise asinga e Lokenda
 nd'okonda; loase yomba e
 mo ea lina itwa ~~nk~~ ank
 yoko wate bana bauma
 baotwa asaka to twa
 loka ise watomaka. ²kiyo
 twaka baolata itwa bu
 buke. Asinga lotumba
 totwa, tuma, lolo nde itwa
 y'okofobungu ifaofeta eki
 nde oleka nyama ea itufa

31

Ban'ano batumbaki totu
 lolonde ya kopolunga ita
 fela nye. Mpe aseta kwiye
 li, o, yaka. Kwiye aya
 asanga i em nyobwa
 nyifotswa nd'akata beholo 3.
 ko we bonokama nyifotswa
 la beholo berato w'enei
 otekaka iyoke. iyoke
 wate ibongo y'ebale ea
 Salanga loloretama lina
 iyoke. Koko aolansela
 bete, asanga akholaka
 behole befe mbole ife -

Bona ki eangola ntete
 oja toleke, lumo ya moma
 Nd'elaha ek'iyotrika bona
 crokenda nd'elale k'abolusa
 letes nd'asi. Pkendusende
 ene o isowa yoye, nd'ekke
 keke ea joo to tafena itswa
 l'iswaa. Nd'iswana bona
 ene ise aleko. Ise asanga
 Bona kitela nd'asi tokatane
 tolota ke ofaajinda nye.
 Tutama, k'efel'ise ng'asa
 bona colota e kala. Ise
 asanga e o, ek'iw'olote

~~5~~ wafata Nkengo. 47 Bont'omer
 oa bolo ifoya ifo lonyo kola
 oleki luke k'indolote oo
 kita t'efe ilanda mpe wafata
 ma ele lonsama kyaka
 nkera lonsama actwa
 o ale lamsonga nd'okeli.
 btane bito bitanema nd'a
 si ntutu ma l'amsong'akae
 ako wate wotoka b'ofolu oo
 leta la mbango woluta
 nd'ese wosangela bant' te. 77
 Loyaka l'oyene yoma inda
 mbi nd'okeli. Bant' b'ant'

batane bitoo lyokita buku
 l'uyo baoluta la mbango
 na'ola. Jefa folila la koto
 mungo bonto otswaki vena
 bitoo vova. N'kizeli av
 lota bala av Omungo. nd'a
 feka ba nsanja ife vova
 N'd'afeka tookisa nsanja b
 yosila boka o bonto omo
 aa lina banyeka vova
 na la ntambo Lina Banye
 ka. Bankoko bako la be
 tama la nkoli bakela
 ekuke eyonene nd'atoo

bise bise. Nd'afek'ako laki
 la lokanyi te ofokita elio.
 Aoleha la bise hile nd'oselo
 w'ebale amanga looma ba
 nto wengya ese banto bafe
 nkina basato. Atuwaki omu
 kela o nd'inkoko ya Salanga
 Yuteb ekae aokola b'ant'afe
 jere lamoto. baina wate
 Moyo mpona na jere la
 Bolungyoku na bimoto lina
 Bolungyoku. baokena ligo
 Bontoko akolaki Moyo mpona
 la Bolungyoku lina b'hae
 Aller au commencement

8

D 412

wate Yyomo l'Yyampoka la
 Huka. Tjo baki wate basi
 cog, Bokoka ntutuma la cog.
 Mkelingi baoloka te lanto
 lamo baoye iyo byonge
 nyeme liso wemo bomoko
 lo lina likio wate loku-
 kulu ntungo ea Bokukulu
 wate Esabe. Bakisaki
 joo Buisira laokafwa
 na lomo lina Bomoko oo
 leka Juafa isanga la Lomera
 Bomo Salonga aokira Bo-
 mputsu lina Koi isanga

911 la Monyolongo la Tanki,
 Baokola loino baalaita
 bakonji baalakafo la wa
 ngi bise. Protela bankonji
 mo la Njole njole wa bone
 le baakisa wata ko ba
 kola bankonji omo aakisa
 Ekolie tina likae Borongo
 Inkamamengo l'Amoyomoke
 bankonji okis wate Pokongo
 Bamboy'onene Tambola bone
 le loino Botuli Bongila
 l'efee banek Longwango.
 Bauma bakhela boloi aw

neme nd' Omayo wisene.
 Basanga: « Lajaka lotoka ba-
 tofe: » Bomoyo basanga: « tofee
 ole lotofe: » Iyo basanga te:
 tofee na lotaaki lotofe la nga
 nya nkina lekolo. Bensele
 basanga tofee lotofe lotoka
 bakonga mpe basaka ba-
 kongga bukaka totano. Lokonga
 eliko basanga: « Lambya baku-
 la nd' eliko bayela bakula
 baohila nd' eliko. Eliko wate
 yomba ikiyo sabaka ng' ole mesa
 wate table. Baohila Bakambi

M/1

la nhasa baofufola ndia
 kula fufu, mpak'emo
 asanga & Loujo Pambaya
 wate lele baololingi
 Lina ja mpak'emo wate
 Bofongas. Bant'amo oki
 lonkongi lina likae Bompis.
 to asanga. W. tokela banto
 bauma bilit bakula nd'eliko
 w'olefela ntaina wa? Bof
 nga akola likonga kaolo
 luwa nda outo lu. Pamb
 jo bakola bakula baofunya
 bakula iguuma ko bado

3^e partie commencement de
 l'ontente ^{3^e partie} boko ki la kilo 5
 Banto la capita balomake
 nel'omputau. Ad'eke nga
 ntakokya kilo bifotera lotu
 nkina looko bifoma.
 Ntabafutaki la falanga
 nkina yombia, mo o mpa-
 mpa. Bakaki isini yofuto
 o Capita, toona lokio woko
 ka wate etoo la bayakala
 zani eyinjanya lina jitoo
 wate loswa. Banto laki la
 nkele bakha nko bofuto w'eto
 fe la mboma banto beku.

Lole eki leta oya wate bak
 mbo ba mbaoma lao
 sila lao laka ngelenge
 ea lilaka lolo bakand
 boloko ntsin ea baino ba
 fokuse liloko ya nkaka
 Lenkina bakana boloko la
 ntsin ea etumo ea mbanji
 sa lofando njiya. Lolo
 esabe batimahi ifoku yoli
 ndo ikoka la metele 15 ese
 ea Busira. Wai wate
 asila Chef Cathesi
 me Bompetsi Grégoire
 Akasa Ned 17-2-1954

Commission du Travail
 79

¶ Ehlukela ea belucha

keelaha bakiso ~~ba~~ balukaki joso
te belucha.

hendake & ksele, l' obunji babombake
ho. nkulo l' atsa. n'ga baalundola eko baa
n'sela, basukelake o nkuse. Poojija eko
nge jom, nda wato boms bahandela
ho bakama no' aende, bokulaka omo
na nkake ashikaha nda wato ngole
khonji, bendake bekae o nda joso ja wato.
bakokita eko basomba wato banto la
n'sonji. n'ga baalundola nkundo baoya
banga elinga ekiso baoya tatiwe tokole
a. nkundo la' bakula bakulaka bakiso la mba
bunake o bafoyakongwe.

nkako nyala ~~of~~ eoya nd'okuli bokiso
ala eko lina wato laba. njala eko enilaki wato
lengo 12. nkako baaluta boluha no' afe
yo n'undole baatana bndele wo joso
te Okoka.

¶ Ehlukela ea bendele

ho Okoka aolumota nkake te iyo lobomba
nyo nko? nkake asanga tatamba mili
n'sela, nkako Okoka akaya nkake nkoti
n'sela, asanga nyantambelo n'sonji eko
babombake. nkake akenda Ponsela o alako
laka, Okoka akenda n'pote, nkake aolumola
Okoka akenda. nkake te Okoka akenda
o n'lebo n'jintake n'sonji, ikinde akenda
nkumana ende la n'linge (Bndele)
nyo aolumota nkake te e nkumola (bakulaka)
n'sonji bya Okoka belenke? We okanelaki te
na asawa? = Hendu nd'ola n'jifokotamela
n'oms ifoya oke l'okuwola.

baaluta nd'ola akunda lokole, ~~nkake~~
n'anga ilongy, aala saangela te, ekim'otswaha

nd' Glembo njokumana esi la ntange sonju-
 wola ta, = misimo bya. Ikoka heloko? atangaki to
 akoka aobwa? Benda nd'ola ko njifakhatamela
 bant'omo ifoya lakudwola =. Ho ilanga o
 batakaola joi baotimeja o nyimeja.

(tswa) Ekeke eke eke wote mpela ka bingisi
 o bal'oko ntendo ekele tsuwa bant'omona
 bashenda lokali, ekigo rwundaloka bant'omona
 lina Bokwata batwaki bakas akeleja asanga
 Bokela lolata etumba lololae, Bokela basanga
 Bokwata a alende bant'oa liya alanga nde to
 iye toma tokiss iso tafolote. =

o bafefela etumba lolola
 Ebumelo ea etumba

ntange b'abakha l'ant'akha baolola. Nkake
 n'ija ntando, nkake aaswila ta ofanga sey owaomwa
 nkake nkake aoya n'inde mungo ko dolamba
 ndeko, etumba earila, sekinda etafasila
 eke bamato otwaha nd'omba bashanda bamato
 ntange aoluwola te bamato bana? basanga
 bamato ba nkake, ntange asanga n'ya. bala
 bamato ba nkake iyeleka o Bona, nkako etakelo
 ea imamo ea betofe betofe. Atsika baboda bauma
 nk'ekela mpanya. batwake etumba wili la wili

Etulelo ea betofe

Betofe bya joro tatulahi wate mbabisa nd'ikunji
 ntange ari n'ya latika lobisa nd'ikunji
 lokola m'oke lolake betofe nd'atei n'ye loamela-
 ke beranga. Soda Bonole ashenda atsika
 soda iuma baatibala nd'okela mpanya batwake
 etumba wili n'ya Nkombo Okuwa Bokwama
 M'aku Baka & Cila Proquma la bise bimo.

Domelo ea betole

Poolo aona ho aonyama betole, aokana
 hosala nwa mbaka, ea nkei nkeak a iko
 laundake nke aliko ho banto kanyeke
 bsmotele asanga l'ot'sika l'obanda nke aliko
 mbaka ile nke anse.

Mbaka ya onwa ho baat'sika, o nse l'esomb
 o tumbata emanga o la mbaka la
 bsmotele b'kappa eme l'item Jhumbani

Ele bandoi balangema uida M.C. Imarimiane Coquilhatville
 Jumba litoi keka joko akate eliyi bandoi bakani.
 Vhako ea Mungo ja etulelo ea betofi. la Mungo ja eyelo ea bendele.
 Bondole buyeki uida jaso mungo wate bondole. Moko koke.
 Bondole buko ayaki uko etumba ea. Tolo etafoluna. riango la erelo ea.
 Bondole buko wate boorto. mo ea kisa. Shongolongo ja kofumbwa ud' Elinga
 Akisi: ene nidebale uko nqa ilombe ko boorto ko aoluwala te otura uko kalandele
 Asanga nidebala. Tolo yasaka betofi nqa boorto asanga. yaka yome ankhani
 Bondole uide ovidasandi, eki bondole osene, loo la nkona asanga ankona betofi
 Shongolongo ja kofumbwa akolinde ombante, alita bakuluka bel uida buu.
 bikiso ukako alita jaso mungo wate. Bakasukela ud' Isaka la Pofala la Shoko
 ud' Dyka la. Biungalinhita ud' Isaka la. Sofongo ud' Dyka la. Dongonyalela.
 ud' Ansonso la. Nira ud' Ansonso la. Baonso ud' Stuka la. Elambe ud' Stuka

la. Bofala la ~~Lompata~~ m'ombinga la. Eali nd'husuasa balaka bakulaka
 Baoschama bondeli aolusangela ~~lontulile~~ totofe toyake la tomamuka ko baolimeja
 Iso haumu la ~~Botinya~~ Botinya. Bolalinga la ~~osaka~~ la. Shengo la. Wuola
 Foki bondeli nheyelo emokolo ko etulile eii betofe ~~emokolo~~ baotula betofe ko.
 Bondeli aputake la bayaka o ba lima upulo la mboko ya eto eto eko lima.
 Wate bonju la mbenje la andele ngoma, nda bikoke liko itina imoko iyake la.
 Mboko ya bito 8. Balenkako ko ~~col~~ aolola nd'Plenge, ko aoluna la Bolenge ko.
 Ehiteli nhako bondoi balangama ~~etumba~~ eho ehi wate etumba ea lesilo y anto
 Rafindaki tise bikiso ko bakitaki, ondingo mungo ndaiso ba bondeli, lol bondeli lol.
 Bondeli o ntaluna kyo nye. Oki babulaka wene te kiyomi liko jolekola, ko baokenda
 Ete bondeli kanyana na oyaki wete ekiso te totule, betofe na lol aotasija na
 Batula kinyu betofe balenko Bondeli aheli nde nya. lolanga. bonjele nntaa.
 Lol eketumba asijaka bibuna nyoko ko baokola o bondono, ea lima Bondelo
 ko baolitekye, ntaa nda. Mboko bayaka ntaa eho ko baoka bondeli ko

Balaka bondile nde vandaka bendoki bendoki nde bayei Dushaka Solo nde
 kasilo mungo janto Solo nde banduti la lomoya lamunga etumba iwo eyei lina
 Ngeli ea' tombombo ale nde etumba ea wale mungo ukako ko ekendelo ea bondile
 Wa jaso woluta nde Ngeli ko bondile Bongenda la To'Ifulu la Ekama beya
 la Ekutu laoya osileja o' bolem wa ututula betofe nde etulelo ea betofe akind
 kasilo mungo j'Anto nga betofe beyangokura ko buoma bontoko la isase banto.
 Anyangola nyama akundako byese vnda lifoku naga banyangena te wese wa nyama
 Ndekulu ea iyto y'Anto baalokanta ko buoma la bondoki o' bubisi ko Bongenda la
 Bendele beyaki lende baoluta ko bopaya oyei nde bolomatale aoya baakoyotule o
 Betofe nkelingi bolomatale asangi bapala wa betofe isela ko lunkaa 3 francs banto
 Bahiso busanya onko na? Bondile asanga onko wate bunta ko buoloka nde liango.
 Baofuta ukisate wujaku 4 wujaku 5 wujaku 6 kisi'ndi'Ifula bunte. Solo ndekendelo
 ea bendile banto bakiso bambaki bote bonno wa lina ikukota iyaki lina
 Ngeli ko buoma bendoki biki nd'Okala jaso ko bise bimo buoma bekuyo bote
 Boho outaki jaso mungo la litina likae wate Baifa nd'Okala lolo otawa nde
 Kiyooni lino wate o bendoki bife baina bakuyo wate Ekakya la Kontungu
 Ptina ekuyo otawa wete ekuyo outaoma banto la bondoki nde lina luyoni
 lino ko baalasangela ko iyako balutaki bokonji ohi owa bendoki wate
 Etong' vandombi by' Dugonda onko wate afabanyaki bendoki wanyi staa
 bise bandoi balangema bontone ea lina Bonolo aki lotaja ja Bosikoli
 berde adikya elimo ekae te basombe utaar kulu asuke etumba endoand

D 415

Phisi utawo wa nyi. Phako ekami (a) esita jambaka B usso lya lolango la
Kupamba ca line ja Gyali te (a) esaja nda bolomo bokinyo wa
Phako nda Imperimerie.

Ami nda ekinyo Monitor Boloko Theophille
by' Phaki nd' Pheli Wasla

jolefela lasako loki bondele Bongenda wate njolune bombune.

Busanga; le 16/2/54.

HE BONKONJI ea impaiment.

Hjokosotroja ntasa ifo ya ntala ea byao eabinyo.
Hsana eubole ng'oko boanji wa adanona ntsintea khal'omoko, nda BESIHO

Asabala bososo e nro bonnaji.

DOKOMBE, Justin.

Assistant Agricole

Entongoto-Beanda.

D 417

Boko-oko wa Kengo Wimaki nko. Kasanga na
Wahint'oko. Kaimaki na Wahint'oko. Bahute-
laki na lima Laola. ^(kolong) Bokoko-ohito katanga Laola Wate
bant'aki hamangaki lokitela lima Laola. ^(kolong)
nidokili'oko kaina akinyo kaana.

no 1) oa joso Moonianda.

" 2 Wangi.

" 3 Lianja.

" 4 Bokonji atongohi s

" 5 Ilohanogo. osainaka wate banto bahitelaki

lima Laola. lolo bahitelaki wate la bokulu
Wavine. lolo bokulu'oko. katenyaki nko banto
omo okinyo atukale nkeho nkeho na
fiko outangino. lima lihae. Inoto.

Wate alangaki akitele ngoko. lekina bini ya
koteya see. ende. Etikalalo ngoko na loko.
seho seho

lolo na bokonjoni wa Kengo boki bakohaki-
nyo. Omangaka Inyo. baki wate banto ba
kitura, mungo. Wili la wili. Bakonjaki bise
Bivno na Wili la wili. lolo bise binko bato
syaki (Batakusaki) buke. Kitura kya
Kengo. Kala bise binkinyo chonyuka Wate
itura kaina akane. na joso:

1 kolenge. Bakokisi na Itatano imo Itanga-
ma lima lihae. f enge. naliko. basalanga
baoh'mola loloti na Ituma ea Kengo.
bakisi ae yoko. na wano ea Bombogo. na
Wili wa wano ea Honkoto.

2 Kfenge.

3 Inyete.

4 Lole.

5 koleng-angele. (f'orong)

Kprango na wili Wankoto.

lolo na bokonjoni. bant'ano bant'

Lokasa 2) Delengia nomina uho letuma ngoko.

D 417 Wate bant-ako bakiti na Witi uwa ngala ea.
Nafala, ngala

- 1. boloki, 2. bokule, 3. Dherge, 4. bokuma, la bis
- kimo buke bayaki ta Toma buke Wate bakong
- zifeko, bayana, belenge la kilenge, buke
- mungo bulalaki na itano, ea i longya otona
- naka kuona, lolo tongo bayaki la bendaki
- bayataki, lolo bakonko bak betaki bendaki na
- bataki mate khulo, ukima, jongo Ipera,
- lolo na Witi uwa kungo bayaki la bak...
- osomavaka kungo, uyo sa sukavaka...
- na zifeko buke mungo, lolo bakunaki Etuma
- Olungila, ukima, bakunaka kanto h na joso
- (khoy'ompona,
- 2. bayisongo,
- 3. Loali,

Bakong'aki kungisa i ituma ukim'ea jongo bendaki
ki petangema se yako tima bayataki, ukima
kucungu: lolo kungo bak kanto haba mungo
bakatandakiti, kanto haba bak kol ingo na
bay ale ngoko.

Etuma ea joso byendele, Wate elakiti na Witi
Witi Yete, bayana bayangote, Etuma emu joshita
na Witi Witi ete ale mate Etuma ey ole mungo
Kilengi Yete, bayate Etuma kono bayana la lolo
Witi uwa na kungo, mungo bayana bayana
Tongo Yete, Lofaende olisimungo, lolita
bayana lae? lolo Tongo bala kanto, ngoliny
bayala byonga, lakila, na lakila bise b
kungo lae? Yete bayanga, oio of Etuma
ukima kungo kanto ba bayale lofa'okoka.
Etuma Esoko, olisimungo, ngala bayangobate
bendaki ofeye Witi boki Wati olake la boma,
ngala lolo Etuma kono Ilokita, Kilengi, ngala
Lofa'okoka, Witi omokolo mungo

Bondole bokitakiletuna na jaso Wate bondole

Shelingi Losango boolina na Wili wa Losango-
le. (Bondombi)

basanga Etuma. Cho polokana Losango yochita
na Wili Womputu. Wate, banto amo rayoke
nde la bakas, lima Wero, bokita kompan-
tu, situma bagulela, na utano. Cho. Same,

(Bano) baombisa basano, Bano rayokisa,
lolo Yomwiko yalemaka, mpa akouji,
Shelingi Etuma yochita, na Wili wa Bane
(Bondombi) witi yochita na Wili wa

Losango, Losango bokita, losango ikina, losango,
bakemaki, situma waka losango, na Inbanda
manga la losango, losango, pasalata ikakisa,
shelingi, shelingi kompani, bakasaki kompa-

na, na situma, shelingi, shelingi, shelingi,
shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,
shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,

shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,
shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,
shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,

shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,
shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,
shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,

shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,
shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,
shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,

shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,
shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,
shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,

shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,
shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,
shelingi, shelingi, shelingi, shelingi, shelingi,

Kapatiki to a taringo tawanda. Paonakim...
 la niso, Katiunani tawanda tawanda...
 Bahandulaku to niso...
 iDoko, wati...
 hi ole niso...
 Bayonema...
 Bahandulaku...
 Bahisa...
 diko, Etanna...
 Bahampita Bendoki...
 Bastomo...
 Tobe emonkolo...
 Benci...
 Bata...
 nd'isike...
 ndaketa...
 La'olo...
 la rote...
 la ia...
 Baholaki...
 Bahula...
 hi ele...
 Monenc...
 ngo...
 Mela...
 bidiki...
 indayika...
 Etanna...
 Goyada...
 Bakena...
 Tolombe...
 kante...
 Bondole...
 ...

Lokasa 6) lolu obingolotaha aki onyale b'omaya -
 mungu, la hituma Wili La Wili. oho ndashonda
 Basenji basanga tofaut obika, taoyasita Endoko,
 elaranyi etuma yachala elinyo mungu. Mhoz asa-
 nga lokikule Eni koka yomoto, Jonyoma,
 Kolokoto, asanga tumi mungu whole galanyo
 etuma ca kondela asanga tumi end ebekolinyo.
 Ede basenji aokako sigomhi janto, kwaniza aki
 nyo, baolota etuma ca kondela, Basenji vana-
 ke jaso, Kawena, basanga loyoka tohenda eta-
 wa Mfuna utun'ca batama, konikota kondela
 nd'ola, baoya aishama ndashonda, holi mungu
 endo tohenda, letuma oho erinyo to'oya omu
 ukala, utun'ate toma utun' nd'ele, nyoko, somo
 ka, k'antuma baoloma, Jonyoma tu, baolota
 yama yand'ele nyoko, etuma ca kondela b'omaya
 Eni yofit okili la l'omhi janto.
 Mhoz asanga tumi ndakala utendele la b'hamu, ba
 nio, Kolokoto asanga, utun'inyo, kolokota utun'yo
 nda, Eni yobahina Moko, Kolokota, kabanga
 yala asanga Janyota, tumi ca ndele k'antuma,
 towa yala nd'ele edar to ukika,
 apuati y'oroko okisi, l'urko babonde mungu,
 k'asa yosila utun'ca basato la etuma, oho jant,
 ondo ndakonda, yoma k'inyo batonko, otun'ama
 lina lino batongo, ile basenji omoko onyala, isile-
 la ca b'aya, apuati lina k'antuma, kabaka
 toma toki basenji utun'ca, ndashonda, mhoz
 k'uma jono lina k'apongu ile nd'otamba lino
 botangiso lina, basenji, b'angandu wate k'asa
 ya Weyche la k'asa k'etala, oho otun'aseny'ohua,
 apungu k'umola kaina ha k'umona k'uma, ile ndoko
 nda tu, obingolote lokasa k'uma, toma tokiyeta
 ka ondo kolokiti, ukika, ukika, la k'eya, apuati, lino
 na, elung'anto olitimungu, hituma b'ya kolala
 la k'eyoko k'uka ndashonda, k'apuate k'antuma
 toma, koma okola Wali k'asa, a'chag'omungu somo,
 mho k'oning'ohua, a'chot'ohua Wati, a'olokoy'endo somo,
 nyoko, omi, ala amungu, oho, omungu, ala amungu
 nyoko, k'abalahi nyoko seho seho nd'ele k'ala
 k'ala, k'asa k'etala, ok'ind'okala, la k'eya

Namo kaoma lasara, konishi boloh oli oku esa betofe,
 Capuda ca kendoki asangu wa kendoki onda ofeye.
 bolohi in, boloh ob, colatanel ondeli Nhay aoloama
 licase Naiso kumtamuka, shi kendoki Woke ngoko.
 Pifito jante, kasenji' lalohala kuka mungo.
 ngole ketofe kopokoke kendoki kokol atenji' bakaya
 betafajole. kaome tic, kamo kasese (Netera) Nyama,
 o ujimala, onno astena Laoko, onno astena Elenita
 onkina astena Nkingo koutoko, ateningo, alomake lai
 sakae, asanga lalohala ngoko, latena Nkingo kuc mungo
 go los etc Nyama, koutoko, betafajole, kofosine diong-
 etc. balangake abas etc kouto of emua ulin' ca la
 langa katurrie kouto kumma koke lo kokol'inggo
 balante.
 kabolala kyalola Biannato kumma ka kendok'ingoko.
 katomaga kutele kauri wasoni kaiso kumtamuka mungo-
 fosi ca kama, mungo.
 kama kama, ajite kila wa ngela ca kumtam'ingoko.
 katurji'ingoko katekyaki kama ka kooki ola lioko gaga
 kama kha, ukina la kooki wa joto, ja tona totafosita.
 wa joto kabolaki ketofe onyama, okololo ngoko ndafe
 ka kagay oputa la koolo, lolo Eputele itake o kosi olivin'
 mungo ndeket'iko katurji' katabi lalomba kabolaki ngoko
 obalomba kataba, ukina kookina Nhay asanga kama ya-
 hamat'imo, wa kaoma kouto, kosiso jante kuka
 mungo
 kendoki asanga kumtam'ila, ngole kofosate nyama
 kuka kaseanga nyama Ifokoke, kokol'atuna aono
 kouto, matidiri kagay, kooki la kout'oko kabolase
 ngole Nyama,
 kochala kumtam'imo katurji' ca kama, ukina' ca kumtam'
 kumma kagay kaku Eyangga kama, kumtam'imo
 Ifokoke kumtam'imo kumtam'imo katurji'ingoko,
 colataya nite, oia kabolaki, kama kumtam'imo
 kabolala kama kumtam'imo katurji'ingoko, ngole
 kumtam'imo Ifokoke, kabolase ngoko kama katurji'ingoko
 kumtam'imo ala katurji'ingoko ali wete kasi kofolu mungo,
 kokol'imo betafajole kaseanga katurji'ingoko, eschi mudo
 katurji'ingoko na katurji'ingoko kura asenji' kumtam'imo
 ngoko, ukina' ca Nyama katurji'ingoko jante kama, lolo katurji'
 katurji'ingoko kama, obiti bolohi katurji'ingoko katurji'ingoko
 katurji'ingoko katurji'ingoko katurji'ingoko katurji'ingoko
 katurji'ingoko katurji'ingoko katurji'ingoko katurji'ingoko

- P 10 - Koko b one ngale bendoki bayangoga aungala
ha kasando, l ahaudo kamma kaome tu. D 417

kasenji kamma, katomonaki bayanga la hitaka, la
Muko Shingya mungo, lola bendoki ataluya Moko o'ho.
otisiimungo kasanga bokat one wate kasentiro kasa.
ndo, wate koho lo Wetuma shiso la Mendele,
kasalaki kasando na Wili la wili, na kasa bu-

maka kyasenji.
lenhina bendoki bayaki bayaki la kasasando
kanko lolo kakaudaki bendoki buuma tu.
kafondalaki bendoki kaurumaka, Wili la wili
kaka senji kaomaki buka Guya laali ahingyo,
la hitafuji alo lehi aalingaki, aka lotilo janta,
batendele ma kungo Guya mungo kahalaki buwaki
kante, buumaka tu, ma ahingyo, ahingyo kaka bu ali
lehi, ahingyo mungo alo tumama, buhina, kakisaki
Elingimungo. lolo

lolo krontomo liva. liva klay angona na (Lohoma)
alalaki liva Etuma na Wili wa Waha kasi
krombaya, ahi wate solodat na leta koga ka, Ma-
kanga kotomaki kakuata Kela kala, kati kaspila
(Gaka) alolaka lasanga l oho la Shing'ika kuculio
na bendoki Guya kokuat, katangena ayo koho.
kasaba Ende alatahi liva Waha la kavitakae, buka
la kavitato la kag, moko mungo, ayaki nd ala,
kasanga tumo klay ala, kasala Etuma, ngale
Mendele kabolata, letuma lehina wate Grol'ingyo,
kookuna, Guya bendoki, uho, Iso lehi bendoki-gaka,
mungo kokuata, Etuma na wate, mungo, lifuna
kalinge ayamohela l'ingyo, lola kasenji katalakotata
kolong'alo k'oro alo, kumbina

kasang'isi senji kaurumaka kahalaki bendoki iho tu
loyaka la bendoki, ana eleni kaurumaka tolamela
Etuma na Mendele ana na kaspila, kala toberna
lingyo, kaka kakhisa elingimungo, oketirna mager
akuna wili wa kisa kyalito, k'otakae, kaurumaka
akalukina kousjona, lenhina wate Mendele kacholima
letuma akhitima akhitima l'ingyo alalaki bendoki
omuholo ndalito k'oro wate Mendele kacholima
na k'ele k'otaka, kande mungo akabenda Wili la wili la
kauruma, l'antakae kauruma, l'olaka kahalaki

- Q.11 - achola iratape achaya kangyaha kaka yama
 ahelahi na hise kumma. kyga kungo onyoko nyoko.
 O achayaha kakuah aho kabae rayaki lunde wa Wili
 wa Waka
 Lumbina ditahi ona Wili wa Waka Lumbina. ubin'ca
 Etuma y oila nyu utendele sadete unyanga ubina
 abangali Wili wa lotalo abas wa wicait ubi unyoko kate
 Seryet.
 ahicait ite achuati unannatata krawandela le tso onca
 ubin'ca aolotaka laaga nd ola chae ubin'ca kungo
 kso koha bendaki by' esabe.
 ndafaha esahi Wangy onca Lumbina. unyaga nyale yala
 hi cho letat onyanga Wate onca lifawa asonolo
 mungo lafute ndola olanga bendaki unyanga
 yosangeli letat te unyaki oholak bendaki baki
 Llonghamu cholaka by' es' abe ubin'ca t' s' abe
 k'afoko Lumbina obuna l'ing. timonda chawahi
 olanga kachay' cho kal' akane. k'chirachole k'pala
 k'cho. la ubin'cho unyandakawaki cholaka, ahi li tate
 kolama tate. Wina laia aolawaga ubin'ca. ahi ci na
 foso Seryet. nda... libambo ashita fulube
 Seryet. katoko. ahindayaha olanga kungo ahole k'c-
 ndaki achayashi kungo. as l' itete asanga kaka
 losangeli file k'antab' ingo k'antab' lolokungaha.
 na nyonda. k'asanga onca k'ak' k'ala ut' s' cho. k'oi
 k'ongyohu. onca. y' eli k'oi k'ombogo mowene.
 achole kolawaga cho aolama. achaya Itete kole
 Muma achale k'eli. achaya kungo kole yama
 ubin'ca Inyo "inapitahi" Mbaha la ubi tumu bendaki
 hi Wili-bol' anto. k'undelo guma kotoko seko. na
 l'etat. lina lina yola wate kungo nyonda. koi y' s' aka.
 (kongila). acholaki k'atimumu lina Albert k'om. Wili chae
 k'asomhine k'ayanga yosi lolohi es' chae ca ubin'ca wate
 Kabay. k'onyo Mponde Albert. k'oswa
 k'owatati lina ndasi k'ombogo, lina Nyale wate.
 k'onyo ca loboma, ubin'ca aomahi k'antoko
 k'uche mungo, aotaki k'aw' afe k'acunde o'foso lina
 k'ombogo k'ere (cafe) o'w'afe yosi k'boyo ahindakala
 soldat c/o na k'ohote ubala k'ala ndafaha Albert
 k'ayomponde loboma. ah'alimolaki lobala
 Wili... lina y' Wili cho k'eta. ubi aomahi...

Abing'olokaha kelokhi ngale karuntu rokata rona lolo
 karoko alehi lilelo karungu ngang kio te ofogun...
 liso ukhin'ca karoko alehi lilelo W'ome ukhin'
 Wokune ndamoti; riko ngang apolanga te oome kisinga
 lenkina use mungo la karoko okikate sive ubike
 ndokonda. lenkina koloka rapulu kolome rona
 ukhin'ca kolokunda mamoti; wolo lona atafowa
 elisisimungo rona alelakenati kofoka endalele
 mungo lenkina ngungo uohena klamba umaha
 katanko ngale olina ngung'gama kolokaha rona ukhin'ca
 ofatohaha in. ofate ofela ukhin'ca tokama tolo koloka
 kibe mungo.

Ahi Etuma okokue Yisi kachayo kasenzi G'engpe imo ca
 ketofe lolo kufutahi Isisi yaloka W'ete na, kisinga lolo
 lombakolo kiliti emonkato. ukhin'ca kominyi komonkato
 ukhin'ca kiliti na ng'ala na, lolo ofatohaha l'otamata
 elisisimungo rona kolokaha omigamya, ndafela

^{Rondel'omo}
~~Rondel'omo~~ ayahi ukhin'ca shisa Alaha (kongila) lina
 lihae wate Ng'ole ndjelo. Rono na W'aki k'hole, rona
 lina M'arola. Rono kongila rona lina k'pama
 lolo kungo k'omaki karuntu ndo okokue ngale Rondela
 Ng'ole k'oy'itolanga, ukhin'ca kominyi ofatohaha koloka
 la liamhi jante, kibe mungo.

W'etinyi komanda Wolimava na kominyi, karanga Ng'enda
 Ng'enda ca ketofe yosita ayoko, kachayo kasenzi bitu-
 le k'paha (E'oksee) lenkina katulahi k'oksee, lolo
 o mbawunda waliko, riko karuntu k'oksee lina lihae.

ukhin'ca ngale ofeje lilo na W'epuata to'oksee riko,
 rono k'awahi kibe mungo ukhin'ca k'oksee waliko.
 lenkina Eki k'endele W'ende ngoko, k'alahi kasenzi te
 to'oksee (M'arola) Isina k'abete (kamoti) lolo kasenzi
 k'apinyi te ng'apaha iliko ndamoti, lenkina
 Rondela karanga layaha k'uni linyi, to'ende na k'okeli
 yalotini, k'oksee koloka, k'atenaki l'ende ngoko.

Okolahi k'oksee ndakata k'are, riko atung'ahi kasenzi
 k'elanga utatuma E'ikelo ca k'paha ngoko k'apaha
 kasenzi k'elanga k'elanga ndaliko, to'oksee la k'oksee
 k'oksee k'oksee lolo koloka k'oksee k'oksee

la falanga batumyahi elenge ea botunya wa kinto la
wa falanga ngoho, Elen. Cuto. ngone elala falanga ngone,
Kiceli ngone, ekelo falanga ngone. Ebunde ngone elala falanga
ngone. Bokua ngone kolala falanga ngone, Basaka ngone.
Kalele falanga ngone.

Basomanahi ngoho la falanga, Bondete afitahi Mphala,
Baunta la falanga, uho Basuji Basomanahi Tome. Tanne
ola falanga mungo, ukelingi Kelger yaoya.

Bondete Mphamba la Bondete Basufamirisi yaoya
Bimola, Bondete Mphanga la Bondete Basufamirisi, Epla
Koloksi la Kelger kokita Basufamirisi ola joozi falanga
uho Basuli Basomanahi kanto ola falanga Wate.

Lionbifianto yotila nge, lenkina bante ianala
hi eka Bendele bokeruda Witi la witi, Basaka joozi
kingo na Witi wotila la Bonfuntete Mhondi
witi wa Mpele ea utando, Basolakuta Keki nakhin
gotomaha Basakala (Biambo) basang'ani
Bendele Bya Kolamatale. Witi la witi, Bimola
hi ndakuaka, Buktakina Beka, Bekingya uho
Banno, Basolekha ndakuaka Basalanga Bidi i
lenkina, Basophela seho loko loko Banno Basota.
Bana baki mungo, uho Bana Basotahi ^(akinyo) uho Baki ngoho
Basufuti ya yama Basakala lenkina, uho Banno
Bakoto, Bakingya Basoti awo, uho Banno Basotahi
na Mphala y'akoto, uho Banno Basufamirisi lenkina,
Basakala Bivisi mungo, Banno Basufinda Basufamirisi
Bannong'ese la likalaka, la Basuli Baki Bakolo
Wakisele, la Basoto Buke mungo lenkina,
Bontibatale oholaki Bokili one, We s. a. s. Bondete,
wate Yumaniho, oholaki wote na Glenge, witi
la falanga Bivisi mungo, uho Banno Basotahi Baji all
ayaki aputa falanga ea joto na Kungo, oholaki Baji
na Bivisi mungo aputa falanga ea joto Wate
Bondete Bofambe, aselung'ayaki, uho Banno
Bivisi (Baka)

Nolekik'ikopatuma ca ksetofa, gata

kala hondole kely'iko? Wa jobo liva litala into

no Delhay'itolonga kionisi na kompeeta

" 2 Njole njole amisski Glaku kompilea

" 3 Namhala na Taki Taki

" 4 Njambi na komhato Nomena

" 5 Nolekika, Kala-tala, Ende la Esukafayo, Saoya oloufala
Njole jole ni'oufala

" 6 hondole ngouga ende l'abelu, Saoloufala,
Kala-tala, Esukafayo.

" 7 Njambi kile tamugi Saoloufala, hondole -
ngouga, l'abelu, na kompilea

afong' e sanale rasi na Compo kelya.

Eni Njaka Cateeniv

no 10 e Gnoice

joi ja joso liki ndokiji bokiso limungah.
 wate noko bombaki la nkasa y'enkilinda
 ko achembala mboka iuma mpe achenka
 limako bateli bakiso bastela wate nkanga.
 ko bastela te bakemati la nzala ya nkoro
 nd'etsa buyako bantamo baoya wate baso-
 ngo lolo nde bayake o boindo baoya oro-
 mbaka byonjo bya nyaku lolo bantamo
 oa mbengi atwaki mbengi mpi adena
 isua yoleke lolo nde oga orangela ilongo.
 asanga ndolena ilombe ya ejakomba
 yoleke nda ngima ~~chaba~~ elale ndekete ea
 nyuta ekiyo wute eho ekinde otamaka
 ilombe ya nyakomba yoleke bastana zaa
 la balangi la inyanya ko banyaka basanga
 toma toho wate toma ja ejakomba basanga
 balangi wate chaba ea ejakomba inyanya wate
 ko bako ja nyakomba sari wate idenga
 Buzantso bantomo lina likae jumbo aoya
 r'iki bokiso amungu nderanga bekiso ko
 amake w'ji bonanga banto bafe ko atambika
 wengi mbaka amba banto bafe n'irira basato
 ko achenka ko banto bakiso basoto kanga
 beuki boanyi v'eholo s'iki banda bekolo sekilaki
 ea ngany'omoko ko balotaki baobola bako
 tiki te etumba ele ngamo ko bakotzi basu-
 nga efa etumba ea sek'olunde ifolongai
 h'owijoko bewelle bya joso baoya bawelle
 wa joso lina likae wate iketehenge

belenge aoyokiso eyengo bondeli wafe
 ba mbilo aokisa nda waha ko et tange
 isa nda wafanga nde wate bondeli
 kokole bondeli banto bondeli baolaba
 nya benanga beuma Wengyonto ndaha
 al aobola kokole ko banto bauma bataha
 o aolasangela azanga boyela bengungo
 o la bafaka bakinyo bauma ko asanga
 akula bakinyo nda tabulu hela tii
 a tokole bote hela totwe etumba ndo
 omo seki ndalenga mijako baoyala
 ko aolasangela te aayoko hoboma ego
 nda ngonda totule letofe ekifobite
 ponda te batule betofe ko baoya la
 nya joso djo aokola bosai ko aolima
 nipa wetofe ko aolima wate botofe
 batamela wolosai bokag ko baokola
 hwaoloma nda mbao ehae oso wate
 go j'omelo ea banto nd'okijokiso
 yotosija loto nga banto ba joso
 camy wa bekolo seki beki m'ukhina
 emako ko bondeli boyeri ofeka te
 ama banto wate bondeli bondeli
 ayoa ko aofeka mbaoma banto ko
 gonga bondeli wafe wate Songwango
 lele wasato wate Babelu bondeli wa
 te bondelahari ko bondeli wa batano
 Bengende ko eki Bengende oye ko faka
 yoya ndokili bokiso Dimako hitsi layho
 rosili baki ndoloko bokam, bakamba
 Buzele Francois

raja baroma use ho baromaja
 vlahoi ise nyofolange toff come
 mpa la bolatsi ul'isoa ho
 vli ise. Itumbambilo masoko
 la bossaji vhal limo
 Nyoman tulu. notor bambisali
 obayi otosira losido manya
 Betofe bya gaudanti Libela
 Itumbambilo notor Warkoi
 Boyjuna osongoi em'oma
 nyabhi labumya banto
 bantuo bantuo banyole
 Betofe notor Belorob
 ho h'ocotambou katofe notor
 Dile notor. Boyjuna osoko
 la Bonole Samojanyo
 notor byany osokola Betofe
 vlahyachle betofe notor Sobe
 lo la byato ho bantombou
 notor Mboula ho baromaja
 betofe ossila tofuto
 mputsi mpa & limoko isoi

1/2
D 419

~~Paul Bohotski~~
ne boigofute impatsi
ousita ju omba msaoko
ikingo jani Bohotsi

Paul Bohotski
Bambimbi

Handwritten notes in the top left corner, including the name 'D. 420' and some illegible text.

Handwritten notes in the top center, including the name 'D. 420' and some illegible text.

D 420

Main body of handwritten text, appearing to be a list or a series of entries, possibly related to a botanical or geographical study. The text is dense and difficult to decipher due to the cursive script and fading.

M₁ C₁ Nondombe 13-3-54

Fadac? nruate kaoy. bakiru osungaka t
 leprokaje. lyaingo. lihi Bendele.
 Ko rim' ayoko nyokosonoja laoyi buko.
 Bndali loyaki goso mogo wate bokuluhudu.
 nbin'ca ekeke ekototeyaki t'ale Bendele.
 H' atosansa teiyo tolang' an' etumla mhina
 indomba, wotosanga tolang' an' indomban' im' a ko
 toat' ilana. ij' s' nru. Lenhina bms Bendele
 wate Comand' Anpulo, ekind' ekitohce
 ekiso, tolotomba nda h' nondombe. totana ki
 wate mpa ka emokhum' otoda do, toloteta, tolotetaha
 eka mhum' otoda. nyce nd' afika h' ekeke kitoko
 ayo otoka letofe. ekeke eke kitoko otokaha letofe
 Santo basitaki mogo, totunah' otula letofe b'ha
 wate. waja lola ha, b'wika mogo. T'afe. Longuangu
 ayo. T'ura w' ayakiyo mogo wate. Esale. T'ura
 imo mogo ajisisi. Bo' l' imo: tole wate nyango emoka
 ko ise emoka, totrikuanahi. nda tofosola nda etefeele.

Len' ekind' oyaha losala wa joso munga wate
 mhetinga, bosi to bolind' otokaha wate bempaku le
 bengwang'o, hola fela too loloko o nce. In ke munga.
 ehi hadute ayoka. baotwa baotana nki'iz a pokone
 ka mndombe, hola fela baoya, nd'afeka h'woli laoya.
 is o totola. letofe ehehe ehi ngelawa la h'fola, is o
 kokone losaki wate mhaika. Kasai batakhito
 nuy'is, tofe kasai e' l'isi, o la loakha ngelue ng' sho
 ng' faha wotaha wai wate loloka loosika.

Bokosi de Thoko Pierre Louis.

Boyi ea Bamama.

hi boyanombo

hi rige n pata

hi ho endi Engononi

Bontamba n'oro

Ensa m'ora

Mputuramba

sisa vatwaki l'omile siso siso sya m'oro

Tosila omi kalaki Nasta nam id'ingua kantele

Koro Maria Iseng Moko le 9-2-1934
 Langa Bando Bopdeli wa 1000 choka Ende atambolaki Onda Basua, elaha Moko
 na Bonto Adetu lo ea ndamba. Basema la sua paoma banto h hao tena babata h ngot
 Bonto bota babata bota babata pelame oroko baligato baomende. Thoha yta h
 Basenji ketife. Kening bendele tange aotya loka bam, aka bese ketife. Kening
 Kamba asona banto nji bese tunda banyale belala wate Bonhenji wa joro
 nda thenge Thoholo bango wate bonhenji bango. Kola bolima Boko, ulu
 Kola Iseng Monene Boko nda tanga Iseng. Ende lic baoya oyatoma balam
 Kening aowa tiritela basoda te basenji ketife nga Bonto Ota bende be
 tofe nda ngguda, nga Basoda basoda ha nda pale pale baoloma lisasi
 Koguka ita nyala ketife basoma banto oko. baowote na Babata ho nga soda
 ab. Kena lika ita jengo bawate balaloma soda epe elaha glitula pelame ny
 babata bako, basoda hita, ke nda lika Babata, bopendia boputa ketife. lo obawa
 nda bota ya wa babata, boko omaha banto eha bendele, kening boko koloputa
 bopule Basenji Basoda bako. Kola basoloboko ho bafaka hamone o bota la be
 tofe bira boko basoloboko baka jochant Basata ketife. babake nki bonyi isigipon
 basola bwa gclala bifo jige bwa ndekshoko itaki labasolowa pa Kanyu babu
 la nyelo. la tute, nda kene cho benaki Olohayaba bawaku jng monty o boko
 ho Ingole la jng way. Olofoka Basoda basoponle waji, oko nga ofela waji
 Basoda basoloma memo gowa waji bonyaloma Basoda basoloma nalye
 Adilambe ihe boko boma ligaki nbi. nbi ota ulaha ayama. ho nga bantama
 Kola si nki nda boko boma ihe basoma. Kening nga bota ha wese wese
 mone Adilambe ihe basoma lisasi, Kening eko Basoda baka faki banyamala
 ba nde la baki. boma ndekshoko bendele. bayahi wa joro nde boko jng jng
 wate thoha, 7 Kening Moko bawate boko tanga bawate boko

Comi Ahingyo Katchise
Claka François à Tseng a
H Coke

Albert Mangen

is bay geweest van de
 beoefeninge prekebis en heeft
 zelf dus vree getouwen met
 de menckenficht. It heb hem
 horen vertellen over een
 Rosenghe (= Metake top)
 Nyombe Drongu

1/2
 1/2

village le Baringale 2-2-54.
 Makanda ile fapa Slangana
 Wete fapa Louis, haka, baqi,
 hako sangala emi wata, aki
 bendera lajaka Eki wata
 Lokaka mta mbula ye aki
 saki anda ngamba Slangana,
 akanda omangu ki akayi
 ngamba isangu beteti,
 wate Lokaka ha batulaki
 betefe mola ki, Lokaka nye
 Asuta ngere indafaka ku
 Lokaka nye akola ye ba
 ya hadema na ngamba
 isangu bondle boko line
 likae lemesu akisama
 namba ndangu lomo boma
 ki akisa ha Lokaka,
 linda likae boma, boma
 akisa na baringa line
 likae boma lomo boma
 le line likae Serrange
 akisaki na boma lomo
 nde alina na na baringa
 akisa bessi.

Toerwanga aolimana na
 kutoku aaja kina
 ana balinga, ro, bedere
 beko baoya baolota ba
 seni bauma, bendera beko
 baasangala baseni te ~~ba~~
 lokola be tofa iki bender
 beko cyaka bayaki la
 bana kha ngela la bana
 ba kolekella beko
 la nkunde, bakote, bato,
 beko bendera baolofa
 nganani

M.C. W. PETER

batu baka batamataxi ta
 bendera baka baclafalanga
 nja. Wanyi bisa ngelengese
 bahatashiko batu bako bayo
 kolu baseni baloma bawangi
 badini mbina waka, shikili
 bekofafafekuzo, koto, anjika.
 ta batu hapoyasila dijaku
 batu ta baka beclatid ndola
 bedela baatikatu nsi, sono
 ngandafaka ba betafe ta
 kuya baseni mbakaw
 bikamo ba juda baka wanyi
 beseso wengelaku mawa
 bokanda bolotsi nkuni
 bokorya na banka baka
 baseni balotaki ta jala
 buki ntia lake khangya
 yuzo yomonyo ba busu bawani
 kai yama nakonka, mote

Besaien le 24 / 1954
 abata liman glongo
 tatili la benche non
 babili makiso o galee
 naha yama gosalu
 ka o besala bekigo
 jamimaka basano
 pe nafaka kado
 basala lasango te
 mato : aanyana
 nate nkaya boolewa
 kete benche aanyana
 wa liango ya besai
 pe banya gawo pe
 gopama ntimen
 materak : aanyana
 banta makilio kiy
 benche aklarweta
 ya layaka banyana
 aakasa gawo te

Asika Erni gawo mato 341

Thalo & a Wamro D 426

ma Mb. B. Capulatafile

Baci lantijeta

ndiese ki so. & a

Abama Ebya

Molche B. ca. Kakuha

Jima B. ambo ho fahiso

Ba kaha kala

Bingani B. amangere

Bo. 7 oomako i yeame

Bo ameg ma Mb. e. Botela

Beam: cakenloche
(du wir (Kau)
Toto manchen
n. l. m. h. e. m. e. a
n. o. v. e. p. e. p. e. t.

Beam
schijne

Beste Peter van.

Hierbij 4 documenten der
getuiscap volgens
stroomopverante lijn: dus
chronologisch

1. Alle nanga. Mr. Jongen + Bobbe

² + Boringen
Bampetne bei Bobbe

3. jaar. Borse Beroi

4. jaar Tounment: Beroi

Komen er nog binnen de
aanreik en wel

Draag. W. van der

12.2.56

Abondole bokazaki
 Sibango ya Betofe anobe na
 Botoka Wete Isuranga
 Bosala Wa ndjoro Wete
 Jama la Betofe la nse
 la Abila ngole proto Bata
 Betofe o balama Botokongole
 Botobata jama balama ngoko
 ngole baswa ofuta Betofe
 Eka Bondele ofotofuta
 Bosolo o ongole Batama
 Bamato nse Batatase
 balama inomoto oko awa
 ngole bokuna ofuta Betofe
 Eka bondele ofuta o kapita
 Eka bongolo Eka Bokoko la fici
 la na mo Eka Bokuna
 ngole asange la proto omu
 ya ka ozi mole E lipaya
 ngole boto o kotalanga
 adoma awa Ousila
 ongo ko

Botoka de 31/1/54

Demanda Le Père Capronse

et a sauge ma disalo me n'gar
Bougo Bandele Cayaki komana
bougo dibaso a kambo ma ye Bambi
ndu. Dit Bandele ma S.F.B

Abutahi ma Stando Balonga;

Bougo Akouu na nkundu ma Essi
Mbakoto dit Abuti Akouu Bakili ma
Kasai Bougo shuni na bougo dit

" " Abouu sanda na ye 3 Bougo
Bandele Bambiende Ayanga kakamata

" " na Bolamatale kambo na ye

Camanda danyanangwa Bougo

Abuti ma Stando Balonga shu
koluna na Kasai shuni ye

Akamati Bendiaki na ye Kasai

Leta Akamati Bakili Kasai ay

Cayaki komana (ko) Bougo dibaso

Ches Bandele Bambiende S.F.B

Akambo na ye Esital Bandele ma sa

" " ma liso tabenyaki ye Bambiende

Village de Kotulo de 75/2/54

ma teur kalali Pierre

Balanga Cajungi na bakili na Kasai
 kabuna na Kiyungu ukumbi na ye Kafaka
 Dit d'Administration Bandele na S.A.B.
 Kajungi Kiyungu Asupatoli ye Blanduki
 Dit bakangi ugungu na yefete Bangu
 Banda babani " " " Blanduki Akufate.
 Bangu ye usko Akobi yaka Astiya kasitiki
 na sikutu na ngai nakufa Bangu latii ye
 Akufi Dit uputu 3 elismaki na hutu na ye.
 L'Administration Bandele na S.A.B.
 Apisi Kasai mstafi na mamuka
 Bangu Aik'ap'esa Akundo na Abungu nisina
 Tuvungo ibimaki utango yango Obeli Botenga.
 pempepe na Ebo. Tini

Maelisi yo nsango boye
 Ngai Bolaki dokuli Pierre

Village latulo

Munyir-efu
 Botaku

Europ. Contours Wamba

Dumande

L'Agent Territorial

Lisalo na eyelo na Bland. na Bangu
 Dit utango Bandele Ayaki na " " "
 Liboso Abimi na ukundo na Territorial
 Moshoto Dit Bangu Atreuisi libanga kas
 na Balanga Dit Abuti na utando na
 Salanga Dit Abimi na Kasai Epai
 ugungu; na mai na konja Dit Kiyungu
 Abumi na Bandele yangu Dit Bangu
 Kiyungu Abimi Banda na Bandele 3
 Dit Bandele na S.A.B. Kol'iministratru
 " Biso kabengi ye ukumbi Bumbende
 Bangu ye Cajungi na Aspatol Akai
 kabisa Bolamatake Camanda banguna
 ngua Dit ye Abuti na utando na
 duo; upaya kolongala Kasai na utando
 na duo na (Franck) kaafa Bangu
 Bandele Bumbende Abuti na utando

Lombo le 1/2/1954

Mkalo ele Imprisonerie Biss. cat. cog.

was 2 1/2 haka

Bal'iso tolema basis'ioke mpe Hawambo
bokuwamb'iso te tsuteye el'ewe wete mpe afa.
iso alende ndjim'ele bakulaka bakiso
bere hndjenaki l'aiso monego afa'endell soya
nd'okil'iokeis afa mpe t'iso hka.

Zal'aka nkal'eko wete mpe ndjim'ele monego iso
tolema wete ooto sano tokiso wete hainat'itlonga
mpe lahelinda l'ayaya la zembogun so.
Lolo totafema bndell'ye tokisi toclele bakulaka omo
aw'ondell aoya windi wa nege. ca ntando tulle
nde elalo monego mpe tofee ondjina likae ye.
l'el'ende aotobambela iso mpe tolamba o!!
tookamus ha'iso totafema b'm'ene end'aimeko?
balk'ende aotobambela ngamo?

Iso mpe tolelele bakulaka bakiso chde aolamba te o!!
Bosot'oki ndjambara' ekamuel'eliso mpe'ende -
aokende latoma tomo wete belle mpe l'apaka
golusela hamatq l'anolu waw' mpe bakulaka
hasensji mpe al'ende mkanze lolo te taw'el'ende l'ijir'ijir'!!
likina bakulaka hasanga to wite njime w'el'el'
lorako lokas monego Bosot'oki ndjambara.
ende aki wete Bondella wa Lombo bakulaka o a glesaj

Lolo totokanola basi bakas mpe
bndell wa jwot'okoka, ende aosema (Poluma mpe
tolele te b'm'elimo aosem'okuma bakulaka latanga
b'm'elima alkaki lobiane totowola ndjina omo aoya
t'owawole mpe tolelewa te l'emas' mpe aolamba o!!
Njime likema? ende asanga emi Thooka bonto aw'o
bongso ndjime nege mpe ndjilika m'koto o!!

Bakulak'omo l'ima likae wete
Etenda mpe aoloseka aolotunola aololika mpe
bakula nkaako Thooka aoloka m'ell asanga
hasond'akam loomat'akko mpe aki bakuma wote
ngoko haolota mpe etumba w'okita mpe ol'omunguma
katane Pomunguma haw'w'okila baotana mko.
komoto omollo l'ima Bondala, mpe aoloma ende la
nkan'ekas yondo 7'onduli mpe aosema
bakata l'ekaka Bondala l'akana aokola mpe
haumba bak'nd'akolo jondaba mpe Thooka mpe.
Auluta nd'ewa aolenda.

Lolo iso te ntundole boloti totan'eko
nkan'el'otambi - bakwa ye - bakata lakaka
befeye ye mpe iso toomang'oko folu nkaako -
tozanga ha!! On'etumb'eko? ndjak ngamo?
hakulak'akata nka?

Bijemle hife hia ndjiso nd'eloko nko -
Ponsiala l'akana jondo, oki Thooka, om'akoso.

Lolo aolika m'oso emokolo mpe tookisi
twalle Bondella wape h'otange l'awilima, haosuna
Pokele eka hont'om'ndjima l'kake, haolomana
ndeko lolo haetama mpe lokolo h'tame aaluwaha.
l'kake te wundjako okam'ant' l'kake asanga
ende okanto ye. colo obakisi ben'eko h'ito omo.
Bakulaka h'ino wangala w'osoki aoya l'ima a'Gombe.
E'eloko - h'tange l'awilima haoluwaha l'kake te h'akke
ajo okisi l'awilima? l'kake te okokisi h'nd'el'ekana
h'tange l'awilima haoluwaha wangala te asanga

we. aiss'eko? Wangala asanga emni ndjima ekiso
 D 431 nda wgonmba. ktange l'awelima basanga. Kkaki'eo!!

eta wangala ayes? Kkaki aolito wangala npe
 aoya ktange aolwola wangala npe wangala
 adimendja ngoko. te ndjini'ekiso.
 Lolo wangala asanga. ktange leka
 lokende etumba ekiso. ktange aolita. Kkaki'eo!! we
 tompulu nda jro asangaki te ekso aok' aajo no kaim'uto?
 ardjeta l'etumba. we nde, tapulu npe aoloma l'abas.
 asora. Kkaki'eo? aolwq.
 bakihaka basanga ndeko aome.
 bekina ndeko ngano?

Ktange l'awelima laolinga wangala
 basanga kenda. emni ndjokossima ndjeme hewanga
 bekeyo. Kela ndjokobunelle etumba lolo ktange te
 etumbo ebun'emni l'antona?

Wangala asanga. emni ndjokenda
 wandj'oa wgonmba ndjima wete lawamba. l'ona npe
 ndjokedekisa. ndesebild l'awumba.

Lolo aki ktange woko ngoko aomang'fage
 la. wangala nkako. lolo asanga. Kenda Kela
 ukokime ekjo elaka ndomba 2 wete hekolo 14.

Bekolo hevila. belok'okiso batime
 ndomba. Ikwa batane wa!! ktange l'awelima.
 haoserna l'oto nd'etulo. lolo npe. ayei. nkootoma
 wilo mungo. banto nkwandji. hofondji. hokiso
 ofile ndjolo je. ktange aotoma. hekolo 7. lojilo. l'ama
 haobura. langjalq. hamato l'gend' wilo mungo.
 ofeande jg. hlo lerna. bakata. l'afaka ndjivola
 na lotema. iko nde mpoto nde? Kkaki'eo? hekolo 7
 hevila. ktange l'awelima. haotweta. basanga
 loyatra. totu. te jomhak imo ndjima. hetofe emi wete
 ndjimanng' jetofo. nkaako.

kol'iso toranga n'iso tofes hetofe ngano?
 ktange l'awelima te emni ndjokenda npe ndjotakela
 basendjili. bakema. belak'etofe. npe toclimendja
 ndoko te Ikwa j'olekoha o!!
 npe aototikela. basendjili. ngone:

astotitkela	nda	Kombo =	Kkaku.
"	"	Bongumma	Bomvolo. l'cola.
"	"	Wpaku	= Bomhasi.
"	"	Ikwa	= Wokolombz.
"	"	Wpelle	= Wobaka.
"	"	Bokuma	= Embeska.

Wkako ktange l'awelima haoluta npe ceq-
 haototitkela. basendjili.

Kkako tootula hetofe nde lotomo ja
 ktange l'awelima twalele. mko. bendja. fepe wete Boweya.
 l'ongetola. haoya. sal'ichonga nd' Ikweige ok' endjini
 Boweya aoluta. ceq. wngotola. aotokhala. Ikweige.
 npe aolita. hetofe tooluta. ok' endjini. npe aomur
 kekima jg. npe alitia. ceq.

Ok' endjini twalele Boweya bonno.
 ndjima. Bowendja. aoya. aotweta. aotona. kekima
 bakaka l'antona. npe l'eso mubo npe to futu. ok' endjini
 npe Bowendja. aoma. mbakal' antona. l'eso mubo jg.
 hewawa. - lolo otokisi npe antweta asanga emni

ndanga lofude yom t' aino ndjina falanga. n'koko
 Rosendja m'haoto saugel' m'goro n'pe adluta loq-

D 431

lofe otokisi twaleli pondole lokoka. aoya.
 ndosese boki Rosendja. n'pe lokoka adofuta. fus
 yda ndjoro twofuta. wete falanga 4,5. Kibka (14 pulsi)
 Etumba asila toosale o himano biko
 lekima osokias tawen' eko pondole bonz wa ndjina
 besofe ea yongo. aoya lekima n'gor' akanto -
 weme' w'ndanga bonz onoko-onoko-batima ti.
 b'ofufe abanga lotula lekima besofe hiltanga
 lol'iso twanga ahito kundola iso toosilela wete
 k'etofe na w'ozanga ngamo tatula lekima?
 kope besofe adloka m'kelle n'pe aoko l'ondole
 akongona lekima banto.

Akiso weme ti adutela Koboma bakulapa
 bakeli goyo and' etumba ekiso wena kom he na lolonga
 lekima m' n' n'pe twotula besofe akentzi n'pe besofe
 iso n'pe bandjenaki tolola e'paswelo n'ng'o
 ndekiki iso wem'kela. lolo wuwola n'koko ambaka ti.
 k'pashkotangela Pondole bia Joko n'pe.

Bakis' aoi bakiso wena kom am ekiso obako!!!
 nde zel' etumba n'pe lesil' etumba na ndjina
 jetumba adluta n'pe - hawana ndeloko. wete -

- Bongoma
- Bokolongo
- Bosanga
- Abila
- Kpakun
- Kpeli
- Kumbo
- Kwa
- Kumina

- Bosandji. Wundile-wale-
1- Wokulaha. owa e'leso itambu' etumba je.	8 Isiwanga. Pokatola
2. Kooka	9 Djoku b'oa - "
3. K'anga l'awilina	10 Kuma. "
4. Kolo l'wega.	11 Kete - "
5. Bosangela	12 Stimbambilo. "
6. Besofe bagondo-	13 Mandjuna "
7. Rosendja	14 Rosendji' anasi "
8. Lokoka.	15 Bendi' b'ko nde bia
	Pokatola lastigo
	h'awano iso tope.
	batolehamaki olo
	mboka.

Oko wete n'g'okanola b'ais' akiso.
 Twokota nde ndjoro j'endile n'pe la nd'afeka -
 bendale. asila w' ambaka beseso l'esso -
 l'okad n' wa ndjakom' b' am' okotaki wete
 George Louis. (Boni' wa Bokolongo. n'pe.
 Maba e/ ~~ndjina~~ e'na k. H.T. Kinnid' w'na Kumbo Buki
 Kaganan -

Woj

Handwritten signature or mark at the bottom of the page.

D 431

E. Franz Lavis

C/ magasin de K. A. T. kindit-

Kambro Jerki

Impremière Mission Catholique Congo-Ville.

Bala besaki bya eyelo ea Bundele. Ekunji'ea betofe kele ngobe;

Ada josa mungo isa tokiraki bololi mungo totukanda joi kimo no'okiti nge. tokelaki o ngob'ang'iao no'okiti. Tosa naki basano ba njumbola utake bikenze la bitenze; wiji la wiji. Eo tokiraki la banyaga l'eamanki ea fio. Sikoli likiso bya josa twelaki banyaga la likoli bia besakako jim eke banyaga balaki bekakako. utakaki la emungo ea mpori zutaku 3 nge.

Basakoli bitumbira hika wate Babulwika, mpanna ya bise la bise; w'asa kweci la bese ek'iso obumuka.

Talonde eki lingamhi bia josa wokaka bolotai w'okiti la basano akigo, bokaki wete losungo ja josa kokela; Etumbira ea bekaki eaya, "Beki eko eakita Eyala. Bayaka wete nge kele- mho bia banyaga, ko bafola bese l'asungu nge. Beki wete yo bundele. Balaka o kokisa banyaga banyaga wa Ngoleza banyaga niji w'asungo aoloko Nzakamba.

Ad'afek ako baotaka wete bundele'omo nkamba Babulwika ayaki no'a wili wa basungo, nkanka banyaga basungo basungo kaka bikenze la njika nge okenda tofa wili boccende.

Balaka basung'omo wa Bayala kole utitama la Tonga no'asungo bayaki akaala basung'okami wa Babakya lisano ta banyaga utake (bolika) no'Oyala bakitaki bololi 2 no'a wa besato (3) wete basungo banyaga wa josa. Etoke bitumb'oke baotole Bayala; Ak'asung'yo kole basung'okami baoleba, basungo kole bokigo o kokisa. batalingua l'amung'ese nye. Isaki bundele boko wa josa Etoke omaka banyaga bokae wili la wili lolo akitaki ekiso nkanka amanki banyaga ba josa banyaga, (4)

- I Bolamba wetoko
- II Longulu
- III Efaube bakosulu
- IV La botwa M'beno'e.

Lokunde kinyambi bakawelaki, bakela. "Tokela mo!:"
 Ekiso okukiri tatakanela baoyane totea ngano? Etumba ea
 ea Bekali sey'otosana uzine tokela na? Balotaki nda
 ngonda wiji la wiji utabata isamelo ea holosi la yonda
 ya mlala y'oloti nya. Tona tona o totiya.

Bondele akendaki akela, oleka la nkasa l'okolo iso
 koakukole." Akina romaki banto la ukele ea bikenwje
 likiy'olikaka bow'ele Bokukuba oyaki esambi josa ekiny
 olikaka bikenwje la njika: Akina langeli ea njinola banto
 te bakala Bokili. Ende akii wete bow'ele wa S.A.P.

Sho ka aokenda lolo Baweya ayaki akaki banto batula
 Betofe elunge ea totinga (B). No'apaka belotelo laolamba indik
 kro bakolaki holomo w'etofe utatula. Akii iyo otulaka
 betofe baakaki kilo. Koko nqa banto utalungya kilo baowa
 owa la nina te utalungya kilo, lolo baow'etona likata:
 Bitoki l'etofe la bakata ba banto m'olika.

Bawaki kwampunya ekete ea utatula betofe akind'owu
 nqa bane.

- 1 Tokwa Skalo
- 2 Bolokwa Tokanga
- 3 Tjembie
- 4 Tlanga
- 5 Tjambie, loosamela
- 6 la Bolika
- 7 la Tjambie yotokoi
- 8 la Tjambie.

Betofe bekiny otulaka bakaki bondele Baweya Baweya
 acindaki l'aut'ama t'nyala ele Ntanga. Baweya aokenda
 Tjambie nqa aoya uk'elung'eko aa otaki nko ngaki Baweya
 okelaka. Nda bokelama befa elent'ejwanya akaki kilo
 nda liyoko. Befuto hiki iyo wafutoka m'ejwanya wite
 Bito, Bayoka la bekwa bengwa, nda josa ya yamba.

Baa Akoko akiny asalaka otulaka utatula mkambo
 hokaki angala la nina te beiki ole la losilo eki banka betakolija
 kilo asilaka l'owa. Tukiyo oyelaka holomo w'etofe wete
 bakolayaki basinjili laki. Wili la wili na bira.

hakama boushe banto w'olena nna l'Etat.

D 432

III

Basinjili boki nda bise bala ngane :

Kindo la Handja	=	Akamba w'akanga.
Enyala	=	Banguwa
Bampende	=	Bolimo
Boko ko l'3kota	=	Kibiki
Bateleka	=	Bokinyaka
Bimtilin	=	Ipambin
Bugawin la H'jimpu	=	Wifa
Akany: kambi	=	Sakijali w'itolo
Baw: lo l'Calu ekisi	=	Bokodya
Akany: mungu	=	Boula H'jombu
Calu	=	Bokatala
Ilongo l'3osi kanga	=	Iifumba.

Bane wete handambaki ubeki nba joad wiji wa ngala ko bakoko bolomo wa sinjili (kambiki).

Eyo Bane basalaki bolomo wa ubatela banto la nta ko betof'ika Akakanya haaworun, Bofutaki o la befute boki bio joad betu na la bito ko bayaka. E la bakungisi betife. Aki Bseiranga atene sinji li Akatola ande akisiki bakatola seko: ayelaki ngala ilonga ya joad.

Bseiranga atenda ko kamala befa Badjumu la Molo bayaki ngoko, ko bayaka wida wa ututuda betife wela Cuka. Lalonde bento beki kochi ma! Koto kam: bakiki l'ifika w-istunna l'akaci w'isira Camakalai akisa wela ngamila.

Ada utabekana am: mandja, ukama y nyo. ko bakiki tu kamunne la kamunja kamakaki akura bolomo w'itofe.

Baloka Molo la Badjumu akanyokiraka nda Bokatala baoko ngoburane Bendiwa bitumla kim: m'asama banti ko banti bantaki b'akiz wa. 3koko ta baburaki l'iyi bafa l'asaki ko bewiki bekiyo: elan. nko j'ak'akafe b'akakaki ngonda ebeki. et'iyi aburaka ko Bantuma, Baw: la Boula ko utabekana l'endina banto w'isira kote wa ikaka ta baki. boko Babanyo nyina t' Bayari utabekana b'endina l'ofon elan n'ko b'entaf'ika ko b'akakaki Bokakya la Bolomo o la ebolaki wiji ngonda bakiki ngala wete ko Bay kunc esalaki l'iyi aki wa l'osi.

Bokanga botuna l'isi l'ima wete totututu. kundi kadi ngond'eko bolosi nyina te aki eke. l'oko utabekana wa b'endina l'adunya bakiri ko Bolomo ko j'ofa bayaki ndamba b'endina te.

Eki b'ingambi akisika l'ote w'3koko upikala bakka baand lolo nda l'ofon o b'entufu bitate, kaka. ko kanciji ja b'endile bakonyaka baankara. l'aki kote la ak'akala. Eki b'ingambi bakisi akakala tempoto ko b'ama naka l'omote k'eyi bakaki w'osira. ea bamato ko ikabola yofitana nyo.

Aki Molo la Badjumu atenda Akjany: m'ijungo ayon ayon ngoko, k'ende akambaki bolomo w'eleng'ekinde atawako bakela. Baruma bayaki w'afeka B'3seirwa nyo bayaki akisaka, o. Bokatala bokisi m'panga b'awungaka ko bise bitane b'ima. Akjany: m'ijungo m'atamanga, lolo Ak'anga la Bilima baki ngala b'endanga b'ea j'ofa bakikisi. Eyo la bayaka ocika b'aw'el'ela Dumbi ng'ak' otubaka bokali b'ima l'o. ebaki ngoko B'asakofe G'ama, w'olotona Bokatala. Siako l'akama asalaki m'ayelo. Ekar wete bolalya, b'uka, ma! atambaki o la bito b'aki bamato bakisi j'ofa wete b'enkoko la m'pasa nla ea. (ta)

III

Akanya mungu la ko Bokatala wete m' l'iyi toke o bololo

mpanga tatrakwanake. bise l'aino bako.

D 432

Baina ba beufela beyaki okitoka ekiso
no'auranga ekek'eko joso wete hane.

- 1 Ekoko
- 2 Baweya
- 3 Issimanga
- 4 Holo
- 5 Badjumu
- 6 Ndjongondjongo
- 7 Anba

Baki l'aino bota bota isi saeteki
aurima hane nda lolaka lokiso.

8 ta Ekumar oyaumaki bononga ^{bonoteki akimpi} ^{Botokilo.}

La hano bendele kayaki oyaki
no'afeka bokiyu, la hano hatokita
no'auranga bokiso.

Nd'afeka mpanga l'oubele ekay An
Lien oyab'iskanya bene bia lobi wola
1941 betamanga beki baampaka wokaka
lakeseli batangaki te bendele haolutela
kolima eki joso. Baki la lakeseli buke
mongo na: Ekinyo osiloke l'osasa

Bendele beukaki etumba ea joso ea kolima
wete: Bongetole Ekawakawa batamanaki te
baonke etumba ea kolima nye, nye.

One wete Bitefelo bitefelo bingambe
bile no'auranga bokiso na Bokakya

Beseso el'inyo ba Impremrie ea
Mission Catholique Coq.

Bafumbo Paul

Bafumbo

Yalosoi le 27-2-54

Ngalo nda, Imprimerie No 10 Catholique Coquilhatville,
Emi niniwolaki bampaka, ba Yalosoi. basungelaki te, Bendele Bayaki
nda Lyango, Ekiso Betulelo ea Betofe wate jefeso jwenaki Bendele
Bayaki wate, Longange abetaki bonduki ko pobunaki, Bokungu eta
fe ndaliko, ko tlafe ebwaki nda Longange. loki boita ukina Boraij
ekisaka mpe baolota, ekiso wokaka bonduki boko bafolu, baotakua
naka, eboto baolota, Bama Boetawate Longange, bama Dschimuka
awolaka, Betofe, jafe wate Longengerwate bendele wa Longu-
nyi, ayaki osombaka Bempata tya Nshu. Bako nga ba boma-
ko, jafato wate Longwanqua, Bendele wa Bolamatale
Ekereko Bapfoni, baido baki eks wate, Latende la Bokombola. fa wala
lotemba, Ekere eks yalwaci Chefferier Ekula, Bafetsa nda Luro.
Bayaki ndafeka wate Bendele boma wate) tya onyoko

crasiha emi Honorateur Catahrist

Territoire Bokungu. Chatterie Ekula Village Yalosoi

14th D

Ngũgĩ wa Thiong'o
Leino wa Coovillatville

Lougo le 22° Fevrier 1954

Egile wa Buidete uwa Lougo

Italokola bakoko bakiro bali la bupende uwa 90;
 wa utri-urwa e tumba eki dafanda, Ibani bagaki sangoko la, bali la bugi;
 beosokola bugi, bugi uwa beosokola bukiwa; akawa egile wa Buidete uwa Lougo
 agaki foro o uwa Lougo wate; 1° Buidete wa Herakara, uwa agaki sangata
 piket uwa Lougo uwa; 2° Buidete Ingwawwa uwa, agaki sangata piket iki;
 3° Koumunda wa Ingwawwa (Herakara), uwa agaki sangata uwa Lougo;
 akawa agile wa betefe, uwa Buidete wa Bokulu - Koumunda (S.A. O.)
 uwa bato agaki sangata betefe uwa Lougo foro, eki agile wa bato koumunda uwa Lougo.
 wa utri-urwa utri agile wa Buidete uwa Lougo wate io; Etalokola wa beto e baki uwa koumunda
 wa ukuma Buidete beofuta uwa Lougo, akawa Buidete baw.

Efudaka wifokola:

Bokoti uwa

Wbugi wa bari buwa wate

Koumunda Koumunda

Wola Joseph uwa Jukokola

Ngũgĩ wa Thiong'o

Castle Congo le 19 février 58.

Nd' Bohili bakiso wa Congo bondele bakaki jaso wate Stanley.
Nd' ek'eko bondele bakinge otomaha jaso wate Kamanda
Langwangwa la Kapala 2 hela eye utondo Congo.

Asafwahi yda wa 17 novembre 1878 chi' nde wenuha
Victoria l'Angonda la byenyere la Tanganyika.

Eki Kamanda Langwangwa ahi taha nd' Chili bakiso wa
Mondji Jaffe, asanahi ba tete, chi wimolaha batete
kapala wa Liango bakinde atohaka wate betofe.
Chiso otomaha betofe basab bakinde otomaha wate bakwa wa
nyenge la bakajo jwa eto.

Eki betofe otile homo basala bakinde atohaka wate mpeha.

Baai hamoluyelahi nd' Chili bakiso wa Mondji Jaffe nde
Liango wate banko.

Asili am Palahi ohingo wate Lefehe Joseph.
Kabkisi la Congo.

Liango j'etofe Nj'uwola bompaka bese Basanga ehi betofe
 o. yaha Bondele boyaki jaso wate Gserwanga Etuma ea xfelafela euga
 jaso aoma banto buke mpe aoluta gserwanga aonyokisa na Ekotsolongo
 Bonenda na bulinga gserwanga aotoma Capitekae ya cheff wate Lohoka
 la Profili la eale etuma bomaaki banto buke basfalangana
 la Ngonda batotokana basanga tokele mo! omo ea line Nyamakoi
 la nyengasete baroliyela na Luaja basanga bangani bangani
 buoluwola bucheff bako 3 te lotomae lae bamate obyolota latula bato
 fe bomshe basanga otome twete banto bauma buclacta mpe buclacta
 eha bi tafajalo biko 3 bukhafa banto lohoka aokisa ene la gserwanga
 na Ekotsolongo eale aokisa na Indeka Profili aokisa na mpwani
 djoku basala betafe buke batakho jaso betofe na Ekotsolongo eha
 gserwanga gserwanga gserwanga Bonenda aokisa Boni buclacta buclacta

Richard J. Gilbert
Monterey & Co. San Francisco
Cordillera

Bomoko. wsi.

D 438

Besko bja eyelo ea Bandede l'ekung' er betofe

Baninga, bekol' ekulu, wate bakambo. emu mwa bwa m'kama ea
secteur. Luulaka. tokolo, kumane ea kookato, nyoy' gaoomole bera ka
belakaka ekiso. Nda. kumongo loma basanga, k' emu m'wate bonto, josa
(ntondo) byoyisiw; josa; Bandede laiya mit' okeli bokiso; benaki josa
wate antonole, col josa. Wate. elaka-leka emu- etwaki ole kaka; biyele
ku lina. Akoko. Wate o basma etumb' ay' Oleno; mpe wa leke etwaka
wate. Bandede ea bilungu; bakisa m'ekung' er, elaka-leka
elaka- ekoleka (wate. Akoko). Akoko ey' ende oleke, elaka- te sokondaka bonu nyoy'
m'kama mwa bantea bayowesaka nyoy'. k' emu m'wate olakaka wate
nyoy'; amamaki wate l' akoko l' anga, l' elakaki bya kumko. mpe
bayotom baka o mwa betomba. Batomb' baka o batomb' m'wate, bantea
ku otombaka wate loma bayowesaka basma basma bantea bi bayanyi.
Batatwaki otombaka la wane. Batatwaki otombaka seko- seko ol' emu
twa, batomb' bayoyale wende o botea. botea wenyi use. Akoko ey'
nyoy' otomb' bayoyondole, m'kama, o yoleka o byoleke l' ay' fe, l' akoko
kumko loma, la byotote, bayoyongole, bayoyole, akoko la wile
akoko, basma te Akoko ey' nyoy' oleke la' e, bamato ^{banabaf} bayoyone
Akoko ey' batomb' ofole l' emu mwa. boke w' era, bayolokuya, akoko
wolyokuya, basma la bonu j' emu m'wate basanga. ekoko nyoy' emu, akoko
ekoko nyoy' wate bamato l' emu mwa bantea biki. Akoko w' akoko, mpe ba-
sanga bayoyale. . . . ekolao!! Kise e!! Banongesi niko bayoyone
m'wate la m'kama wate o bayoyale, akoko bayoyone l' emu, bayoyone
sammake bayoyone kumko, bayoyone l' emu m'wate. Akoko w' emu. Dimoy
me m!! Lole mwa o bayoyone l' emu, kika bayoyone o bonu bantea
Akoko ey' mwa mwa akoko bamato, l' emu mwa, bayoyone, bayoyone mwa l' emu mwa
Ombom bama. Bantea loma ole l' emu, abulokaka niko mwa mwa l' emu mwa
akoko ey' mwa mwa bayoyone, loma bayoyone bayoyone ole bayoyone bayoyone
Bayoyone; mpe bayoyone. Akoko ey' mwa mwa bayoyone, mpe bayoyone

Waka... batokite akiso ... nganda? Bakaya we te batokite...
kulumayanya mule. batokite nganda.

Bafuto md'oko by'ont'onto. Bondele arungie: Nne woko bondele
ayake la bakae betafe onda beko by'ont'onto. Bafuto onko onda
by'ont'onto e'okita Bondele ayofuta, nya en eta kibia wiko
kwa kanda bonkongi (capita) koku solotua by'ola. Mpe la te
bont'onto bafuto bakae.

Okite la ey'ondole mung'and'ama la Kanda Bengali:

Yene balaka laokola bondele mung'and'ama la Kanda Bengali.
Bengali, wate kung'and'ama mpe te bangi, batokite bakwa ter te
ndele bya mpe to. Ba kung'and'ama ayomung'ala ibonga (post)
mpe by'engo, ayaku la bankoni, ba bangite basato b'endolei.
Wate bafubung'and'ama, mape wate (premier sergent major) N'koko
Uketekeleke ayofubung'ana, balanka ngonga ayofubung'ana. Duta
kelenge, anko wate betafe batowe. Ofene obakamba, ngonga ay
Tuma by'engo, aotow'omanga ibonga mpe by'engo, mpe y'eye ygo
wo yowa. Bafuto ay'eye sianga, betafe betuta obwa kaka, be f'etama
kaka a sianga, mpe Bondele akola banti (bangi) ba oyela
batomba bakama mpe beya otuya. Inyanku nganda, la
kung'and'ama ayofubung'ana ngonga, ayofala m'ok'oko w'etofe
Okite mpe nko m'etama, Bafuto ayofubung'ana, Ond'ok'oko w'etofe. D'ba
m'etama mpe ayofubung'ana babeku on d'ok'oko w'etofe. D'ba
m'etama, Bondele ayofubung'ana Bondele on d'ok'oko w'etofe.

awele za Betofe: mpe w'etofe te bewi; Bondele ab'etama onya laombu
asanga: Basolo bow'oyoya wa lina lina sianga, ifoyela mpe l'ob'ama
(boig'and'ama) etoweyan mpe itami ayula loko md'ok'oko w'etofe, ayofala
ta (ayofala) mpe ayofubung'ana bante, mpe akafaja bakonji te bayenye
bante bak'and'ama, mpe wate basolo bow'ot'ok'oko w'etofe, loko bya m'etama
ayofubung'ana. M'etama basal' ayofubung'ana: Betofe bewi, basala
bono wa njurila (B'etama) basolo bya; wate Mbaka.

ayofala wa Mbaka Bondele arungie. Basala w'etofe bowi, mpe to
ya basala wa mbaka, ale wate basala mung'and'ama bala la w'etofe
ayofubung'ana ayofubung'ana, mpe w'etofe kaka seko. Bafuto by'and'ama nganda?
Ayofubung'ana wate ayofubung'ana (balala, bayenye, by'etofe)

l'aita, lo futuuke, mpe jam by'ayusa, ntain'ea, jita kanyake
 mpanga juyelake, mposo labolake, mpanga mpanga jula ke o
 nda buyake, mpe lotekyake, muo ngole by'ongyo mtaba
 mpe bakale o ngole. Noko ey'ongyo banko fauna okelume, tola ke
 kadile bya kipani bula. Toka o l' Ota kulu onjet'ingyo ayoko
 ta J.H.S. Ome nd' ayogu ba Wafana, mpe one nd' ayogu ba ntain'
 Oyetite anko wate banyo lau'wajo. Nain y'eto o fr. 3, 4 - 8 onko
 wate botuya mungo wa mabula o bonkela o ba fr. 11, anko wate
 ukoko yohua o o fr. 0, 05, belungeta fr. 3, banyo fr. 2, 50, lola asoko
 anjila ave batam ba w bala wate bafa mpe bame bayoko, ba ku
 bakyaako, baki nde, lo wabale moko botale mpa limitane ta mpa
 lola bame bayoko, bala'e tawuwu, mpa mpa ta jing'itko.
 Ofene o tole mite mputu ea fr. 3, to futa mke futa'ife, k'ok'ok'
 banyende aoma fr. 3, adile mputu fr. 6, wate an' ayoko w ta
 wate o banyola n'akanda e ba wate mputu. N'ak'ak' wate futa
 fr. 6 ikae mbul'ife, m' banyende adile mputu fr. 9, to futa
 bala mputu fr. 12 to futa mbul'ife, bala mputu o fr. 15, wate
 wate o futa bako ingany, injany, ink' b'atoma biluan mpa
 bako ta mbala, mputu mpe wate b'atoma o m' g' onko n'ayoko
 l'ohitaka nd' etatuka l' esarumba, l' ehakama ben' kyoko
 otokitaka, bala ka n'kane nd' atonyi bay' o'ingyo basala
 bene, basaj' basake toma batam belake bante b'andele banyo,
 mpe basomanake, basalaku njela, wate wate b'andele, la wate
 ko, ba b'apalita bayatom baka o nd' ayos, l' ayi l' ana, ofene
 b'otaleba, nd' ekeji tolem ba o b'kolungo b'aminase o b'atetaka
 o sanyaka bayo, b'akala te fele-fele atwale feko, b'anyanga o
 wotoma te tombe bilala m' ekeji. Tokela, lola anko ey' a lam
 noko n'aina b'andele atambole lo futela wa mputu mpa wate
 na o'anga bole etel' ailo, n'aina b'ek'ek' m' kolungo b'oko
 bay' w' o'omony' awing' onko atungama bay' kunda m' b' m' lo
 Ome otolake b'andele b' b'akab'ak' bay' akala idinde fr.
 wate n'ain a mungo, bako banu mpa fr. n'oko k' palala ea
 ba b'oko wotonda nd' i' f' ng' m'oko Joka nd' O' k' imbi

Lungu f'etope

Joro mongo kakahala, eki bendelo barafokata nara J'orayo, ayeki
 wana. J'orayo f'oro wate J'ayo Eau. eki wate bendelo wu k'elanga
 monyo. Na afika bendelo bayu. J'omgi buke. Bayu akakula la
 bempun buke, wate. L'etat, lake, ka bemo.
 Conololaki betafe, wate S.B. B'aranga la wu betafe mkina, l'um
 mpe. J'otahayo. B'ankonye eki indolaha betafe wate J'orayo
 B'anto bakiso, baotwa nara nganda caraha k'elaki, teka f'etope
 N'h'ungu. Baotwa, baolulala na akko otowa te. bakito, kela
 kutale. N'g'itela ng'ankha, bakita bakso bakso lofonda (apota)
 kela bari baleke. J'otahayo lokha na an kela bari baotwa.
 N'ga bakso ng'ankha mpe bakit'ole. Biele ka b'ankonye achuma
 k'elaki, te atahanye b'anto bauma bakile. balambake betafe, mk'etella
 w'ankha. B'aranga ng'etalo ng'ankha, sa. m'itike, n'ga b'anto apes
 olamba baolima, mk'ankha. ondea achika. B'oma balambake betafe
 wate tona tsu'ehai, ng'ole bek'akha, m'panje, bakumira k'elaki. wate, f'oro sa
 bak'elaki monyo, m'itina ea bak'elaki m'itina ea f'oro k'elaki. B'oro k'elaki
 B'anga f'oro wate. b'omelongo, m'pata, ita ole na ak'elaki (na w'oro)
 B'omelo-plaluma wate mk'akata. l'ari ba tra. ita. la m'pata. B'oro
 wate of'utaka bari l'ehai. B'orof'elaki betafe wate B'otanga b'orali
 ea B'ongenda. B'akiraki monyo wate f'elaki, k'elaki b'ant'ahiro
 balambake of'utaka mk'elaki. k'elaki b'otoka b'ant'ahiro b'ankonye eki
 wate k'elaki f'any'ankha b'ant'ahiro. B'ant'ahiro. Ching'isi kolekula
 mpe. L'etat of'elaki betafe m'itina ea b'ankha. B'anga bakile mk'akha
 la m'itina. m'itina ea b'ant'ahiro bawahi buke monyo. K'elaki
 ng'etope mk'ankha, elaha m'ho b'ant'ahiro k'elaki la lobi nara mbul'ea 1942

WAI WAIE orila. En'achinyo f'elaki
 Elève à E.P.A Boende - bari f'okatu

Eyelo ea Boendele na d'ohy'okiso

1 Boendele bya Bokukulu. (Balabie)
 Basingi l'oya banksh'akiso laka,
 mbaki o baai lakis monga. Bale
 nk'anko baolamba usango mli
 wa. Nya mbe - Mordala la Basanga
 te; bant'ama ba wela baoge la
 nto luku, kela bokand'anto la
 mbaama. Nk'elingi baomana,
 baotana bant'sm'okiso Lshuss
 mbs aanga mpa, ko baolama.
 Lshussmbs ale wate boni Boende.
 Baomana lekhina bakite Boe-
 nde ko bakanda Mboycwuta;

1. *Osende* D 440

Eyelo ea Bendele na'okiso

1 Bendele tya Bokukula! Balabie
 Basingi loya bankh'akise lake.
 mbaki o baai bakis monga. Bale
 nki'anko baolamba usango witi
 wa Ngombe - Malala la Bosanga
 te; bant'amo ha wets baoge la-
 nto luku, hela bokand'anto le
 mbama. Ak'elinge haonana,
 haotana bant'sm'okiso Lkwiss-
 mbs wanga mpaao, ko baobama.
 Lkwissmbs ale wate basi swonder
 Baonana lekhina bakite Bse-
 nde ko bakandata Mboye wito,

ntsin'ea aketaki lokombo wij'a ma-
 ndo, mpe basuma mpe baolohanda
 bashanda l'ende. Ho baohanda
^{2 longambula}
^{2 longambula} mho ~~na~~ aanga ekat mpea.
 Asango yolambuarana nd'otidi
 bokiso. Baotua oyabunya e-
 tamba. Ish bant'ako baranga.
 Iso tofolanje etamba, loyaka
 tosombane isamba. Bamong'ese
 baotanya bakula. Babunyaki
 nd'iongo imv ya lina Itumba. Ak'o
 ko babuna l'is baonana isisi' ovi-
 sua, ko baoloha ocheka ayela. Bao-
 mang'okundela mbao. Bamong'ese

te balote ho baotana itumba
 nda mboka. Mpe basuma belon. Je
 limis kikiso mk'ankawate. Pse
 sngosi la hamis. Baomaki bant
 buke, ho tolaka. tofunda
 nda ngonda. Banto mpe baofa
 nyw'oisimaha nda ngonda.
 Wtendele basuma ho basuma
 nd'iongo y'ende ho baokula
 ibanga botako mk'anka. Itumba
 mpe wten la baotana bamong'e
 se nda ngonda, baomaha nde
 linyanga y'anto, buke bafunda
 ki o nda ngonda.

Lonkeli

Lonkeli twate banto baokita
nd'osomba wa tuma) lookaha
el'anto ntwini'ea bafate tuma.
Bafut'okita nd'asala le ndi-
keli. Balike o mmama (mpofunge)
la betho la mmama he lunge hie-
ma. Ehek'eha wate hame afute
l'oca wali, nyango afut'oca hu-
na. Ak'anko aolizei etumha
nda Baliko. (erekam mungo) aama
bakhulika bakiso. La bamato
hamo ntwini'ea batabotaki nd'o
konda Baina wate. Longanga
la okofelenge/bamato: Bonyato

la Bomatsa. Baomang'onyala la-
 nto witi wa Mbole utiri'ea toko. In-
 mungo tohana nyara. Mpokele l'o-
 sija hauma. Banto haasila.

2 Banto haoliyela nda bangya

Eki etumba ofule nyala eohaka;
 ko hamot'insu oa lina Ahwesombo
 aotwa omuka banganyi nd'irela i-
 hi'nd'otikaka. Nkanko Bamutu (wate
 bankoni au'mene oa bendele beko)
 l'ant'akae haolokanda mpe haola-
 tambele bendele'ehi. Lemesa la
 Thomakoma (is haki bendele bya jaso)

Essuuls ea ese l'ekung'ea betofe

Ehi hant'auuma wile Lemere, aolite.
 Shofolamba asanga: Onhae bankonji:
 bams bagamana l'auu. Oolite, Shofon-
 ngo bankonji nde Bwende ke Shofoma-
 tra nd'eliko (hou va Bwamataa bekivo-
 maka) Shofon'ou'ia mungo nd'Empute
 (Bwende la Baliko la Bamputu
 t' Igonye iy'auu'auu'auu'auu'auu'auu'auu'
 lioti linuwa... Lina linuwa Bolangala
 etumba emokho, bafeta nise ngonda
 iy'auu'auu'auu'auu'auu'auu'auu'auu'
 betofe. Mpe awangela Shofon'ou'ia t. W.
 la lioti like l'ou'auu'auu'auu'auu'auu'auu'
 iake wengi lioti linuwa... 20 la baka-
 ngi ba nse 20 utini'ea bamsi bekham.
 Okola Bwende l'auu'auu'auu'auu'auu'auu'
 usala bouja lokae Bamute la ba-
 tanga bankonji la boudi' mungo
 haka haki nde l'ouu'auu'auu'auu'auu'auu'
 nya ndamba ea l'eliko banko o betofe

Baolakunde ho baolabwola. Baanto
baawanga ho baokise wai. Ah'elongi
leta kolomba zhopolomba soda.

Baolokaa wate: Bomfubungu te
A'kshianguni, iy'afe ire emokibwoda
Bralike soda mungo ya joro)

Ese colongama

Ehi leta oye colongya esa. Joleta
banhonyi. Ese ho colalaha te. Oe ya
ho banto baki onyamolaha bishke-
nda na'ela. Lotonge nd'aho l'wate
mpolanga hitumbwa. Ah'awho adila
bahapita ba mboka inma.

Betofe iy'afe

Nda mbula ea 1914 wate ehi ety-
mba ea Oloma La. Beteri. Baokunde
banto buke nipe banis baotawa soda,
banis nipe betonhi. Ese coluta o nda

Isheschi. Itambala zolaba ikhofobonela
 aqosangela te. As yooho banto beke
 hafotula betofe, M. lifonjela kike
 o use la nyama bakabaha la toho.
 Mope benango beuma bifotula ke-
 tofe. Bzakanbahi nk' slotri mungo.
 Nal'afcha etuncha coita. Ese colongu-
 ma lenkina. Ihek'eko balutaki Pa-
 unhanji o mbeli la bitoo la bako-
 naga. Betahitline bentoku, la bayaha
 Iki Bundel'ans Karahara oyaha
 nyre aqosangela. Ihek'omua te. As yoo-
 ho likonja lihi joro jifosita. As yooho
 wafe falanga ifotihala reko nd'ohiti
 bokinyo jwifwaba falanga bharala use
 la nyama la toma boloma. N'enko
 baamanga l'ofuta banchonji falanga.
 N'elungi baamanga nyetri es joro
 mungo falanga 3. Bundele mpe bache-
 ha nd'ohiti bokio.

Bshetsi, Zhonya Médard Baliko v.
 Bolaki nda Boende } Ibamankoledu

Ada lianga Binville Bayaki wati : ifkama
 Kuma l'Jaciwanga npe l'ankouj'otio
 Milima onko wati ankouba iki lampaka
 waetaka, laki npe l'aina lakis mungu la upato
 Toto ekis skitaka udu Congo branyakhi basi
 beriko wati ind'emanga bene : Tgwaka l'Angwande
 l'Ekang npe la ngumbe l'Gwankoro, id'afeka
 bukakaki l'antu l'ans l'aindo ekis npe la l'angpaya
 bendaki. Mpi'ij'au'ayaki ind'emanga bekira bya
 Kurodo. Ekij'is skitaka ekis ind'Onlowanjwan, npe
 eki l'ankouba l'asanyan l'ans l'ala ind'ekali wati
 ekij'is wamaka te laki byelo, ind'afeka l'ang'aki
 wanga te l'abanyan, laki ekij'is wamaka te is l'akhi
 nde l'andaki l'atswaki asa l'eta l'okus'balikya
 1. lina ~~l'okolsta~~ Bot'aka laki l'au l'akala l'uka : Bipe
 roma l'alamba l'amati, npe l'afotatama l'is ke l'asta
 ken o l'asanyan l'etaka l'andu, la utain'ekis l'abakalaki
 l'elots npe l'amat. Mpe npe l'ang'akata npe l'afote
 l'umato afotatama, npe'akitia l'osenda npe npe l'astawa
 ind'clamba rom'is joo nki'ama ekis mungu. Koo ind'ekiki
 ank'akati is l'eta l'ambaki njanba te : ~~l'linga l'eta~~
 kole ; ilinda l'ekola ; otswaka l'ala otswak'ala
 ilinda l'ekola ; ~~l'and~~ l'ang'ot'otoma o, ilinda l'ekola
 la. Mpe ind'eta la npe l'afote l'amat o l'olony
 w'etwamba l'asakala ; ke npe l'astawa l'ama l'eta
 l'owko akuma ekela l'ont'ala l'osidaki te njanba
 npe w'akawunde npe asanga jwalaba o iki nki'is

... amika l'akula l'akongwe, bats ukusona
 bekundela bendaki lupwwe nge. Eki nde jwi ja
 ukwakamwa mono; lobaki ale la ngwya mungo;
 utain'ca nge lobat'ale l'akula l'akongwe akowa l'andole
 elaka o nde assewenganya - likila by'ete, bats laka
 ki l'ote l'akula basiraki lisite mungo, bats banto laka
 l'ete bakumyaki wanto l'aki l'indoki ukole.
 Eki bendele wemaka te bant'alis l'akotokwa la ngwya
 etumwa bakaki bairido te bole ndako. Wif'as
 eky'is wokaka ngawoko mubak'emo eky'ekiso ca upiko
 elaki lina lina (Vinatsi j'buja li) - od'afeka - undela
 lokaki holang'etisi la lisuku mpe laowile boukoni
 nji; wif'as botomaki (atawa yobela bant'emo l'ole)
 eky'is wolaka banto l' - indoki laomaki l'ama
 te l'asija ngwya ekis kela bakoya l'ofola.
 Od'afeka bajonolaki l'aki l'ama balikolaki
 litukwa n' - wofaka bakakoma; wofa watan l'osungya
 n'ofamya l'akola mpe bakokolota ikuta ca l'inko-
 ndo; kuka nd'ekeli ukissa bwan la upiko y'ekondr
 lakola, n'ofaka bakakoma. Wif'as botomaki te
 l'atule l'atole kela bakotokwaki eky'ek'endeli; n'ofa
 wof'otekya l'amchake wate; laonyeka la l'akole n'ofa l'ep-
 nyela mate bakakoma mpe bakoya boukoni'okis l'akoma
 la l'itao la limuki by'akoma; bats n'ofa bakoma l'ama
 banto, imata o boukoni'okis. Etumwa'akos ca koloma
 etumaki ejingi mungo; bats nd'afeka Roi'atomaki
 latomo te l'atike etumwa mpe etaki bendele
 bante l'endoki bekis nd'ala wan'upoto.

Emi owo on l'akaki l'akoma
 Jolo Jean Ombroise

... l'arcule l'akongon, loto ukusoma
 bakundela bendaki lofawe nge. Eki nde jwi ja
 wakamwama muno; bobaki eke la nguya mungo;
 utain'ca nda lob'ale l'... loto boko arowa l'ondole
 elaka o ma asessenganya likila by'ete, loto loto
 ki loto boko banaki lioito mungo, loto loto loto
 l'ete bakumyaki muto inaki l'indaki m'kole.
 Eki bendole wamaka te bant'abis lookokwa la nguya
 etumba buloki bairido te loto ndaka. Wif'aks
 shy'is wokaka ndawoko mbak'emo shy'akiso ca upiko
 oshi lina lina (kinatai j'buga lio) nd'afeka... munde
 bokaki bolang'etisi la lisuker nge Caowile boko
 nji; wif'aks botomaki (atawa yokala bant'ama loto)
 shy'is wolake bant' l'endaki baomaki tamo
 ita basije nguy'abis kela haakya lofolo.
 Nd'afeka lofonabaki laoti l'ana balakolaki
 lituka... wofeka baakoma; nge ota bousenge
 mufanga bakela nge baokolata ekuti ca loko-
 ndo; shuku nd'akeli ukissa lina la upake y'ankondo
 bakola, nge wofeka baakoma. Wif'aks baomaki te
 baatuli loto kela baotakyaake shy'ak'ende; nge lo
 ay'ak'ya baam'akake wote; baom'ete la loto nge loto
 nge loto maki baakoma nge bakya boko n'obis baakoma
 la loto la linoiki by'akwan; loto nge bakwa baom
 bant', imola o boko n'obis. Etwant'ak' ca koloma
 etumaki ejingi mungo; loto nd'afeka Roi atomaki
 loto te bant'ete etumba nge etaki bendaki
 loto l'endaki bakis nd'ola mungo.

Emi owa ba bakiki l'ak'ete
 Jolo Jean Ombrose

Mesako bya eyelo sa Mwendeki L. E. Kungu ca.
betofe, ehi ueta ngae:

Nda joso bante bakisaki umuji bento md. ese. ekingo
manga, Sapaka baoloka te bendelo na S.A.B. aaya.
ko aobeta bamongese ko aolakela te; « Emi njoya
elingo. hela to somoni, jufongela betofe. ko emi njifa kai
nyo bayaka, ko bamongese baolimaja use bo koya
betofe ko banga l. otula betofe bayaka l. nyela, esonye
nya ca betofe ehi ueta ngae bamukha ngote bal, ko
ngote bayela betofe bayaki otelaka ne to tana esa-
nyo, ueta jando. ko betofe beti be to tana manga.

Ndafeka ehi bendelo uene te betofe bele bolobiri
aokaya bamongese jeje ya trucka. tuone; e manga te bita.
ke betofe to manga, l. etofe, ko l. banga. l. nyela. loto
bikete la bikete betofe te kinyo ayaka bayela ka
nta betaka nyu nta beya la nda trucka, ko l. bendelo
anga. bakanda bamongese imo loto te banyo bayaka oaxko
laka l. etofe bemo, bikete bukha bendelo a salabingoko.
Ndafeka, anga oaxko nda napimbo la ntana te betofe
be fokoke, lolobiri la joi jiba bamongese baotoka nbele ko
baanga te, ntabakunda ka jende bempis ko nd. akela ko
nta beya ke junde bakela bakae nda fok fok te bamulo
bene l. anoyu, imobe o baoloka nbele manga.

Mkwanho baolimeja bitumba ^{ele} A. B. la bitumba

la d. + B. l. Etat ao leka miji la miji to aburo la
basenji, l. Etat aozela etumba. eho la intrina to ehi basenji
omaha bonate bo ho bayaha la joi ya betofe. Sira etumba
la l. Etat, nete berdeh baokira. nd. emanga bya basenji
seho, la ayo ha wondile bo ho a hira hi mot. mangan
na w. fuku chi ca sjo. da. d. o. eho ma ntando k. m. bjo.

loma toke berndele a. m. b. h. da. go. ro. nete
bionjo bya njaku, ja bisio bya ngo la bato le, ho
berndele bas. kaja basenji. bayaha, la. bak, elerge chibuto
asaro ka (j. k.) mbera; Nd. k. ke ca ho bomo basenji,
berate els mangs la mji la na. g. r. a. s. l. nete towa
trina. bo la. h. k. rebuke rot. slotri wa etumba, ngole
doro to atela bona sa mija 4, 5, 6, 7 ho aolehola
bilale sae sa bora aoforale maji boro ho aolebaya
yo. ind. otambo yu nere ho bora aoma by. p. betofe
la kabanna o kug oomo ha, abanto nete, iyo kafe
o. k. da. jo. ro. mate petofe ho ut. a. f. e. ka. ho boma
ca bonito j. anto la intrina. ca mangan jo. (bernyoola)
la fimo bitumba bitumba. "Nda goi juke?"

Omsa bolohi bosteki, nete,

Po koloko Paul.

nki'anku chiij' imalaha bafa
 ya toatshi nsoni ntaa, miki-
 jolope banto batongahi balombe
 b'alatsi. Eki wjelo l'iki bendele.
 oye nki'otohaka mlaha
 is'ave cutsinimva vnd'ia
 nda jasi.

Epifani Augustin
 Catahlini nda
 Pooche Zungu-Doole
 Miki nich, Cath.
Provela

Eyo lo ea Bendele.
 ni'okili bokiso
 wa shaka

Nda hiirungo mango tondele wa
 jasi Eyo l'iki nd'ichanga bokiso wa
 is'ovanga vamban dahi l'ende
 wa l'iki bendele. Eyo bendele.
 Eki bendele vamb'hitaha baka-
 l'iki jasi mungo, l'ammahi baka-
 b'iji na m'iji. m'iji bafetsahi
 nda w'olohi d'esi m'ola m'ute.
 b'afeka. M'evanga a tam baki:
 v'it'omv'ohae. Eki ta m'ijifol (b'ijifol)
 v'it'ia. a tam b'ohaka te l'aba m'ij.
 bant'ams bafa. b'aham'aki nda.
 l'ita b'ams b'ohi t'it'ii ta bokila wa
 m'aha. wati: Laola bu Flolo.
 Eki dokoha w'ohaha ng'osa
 kolahi b'adolohi b'ams ta b'it'afu
 m'ijol te b'ammunde l'ende.
 Eki dokoha ohitaha. Eki m'ena

Lotelle piccolo ⁴ ¹⁸ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰
 Katakini nda la etulelo ex betofe
 Nda bokili bokimo bonotele
 wa jara boyohi wa Tiwanga.
 akhaki nda Botaka. Kholi
 ki bante bamo te bo-bije nda
 mpafo. wate bamo bantabi, la
 beadse, ahapokabi nda bise
 buhe. Bokholaki lokumo wa:
 Bofiji Lokoha, Gole, la Hanja
 Bone. Bapuji beake. Cefu onto
 ut'ata betofe ifwa, Kholi buhe
 mungu w'ante bapuji baka net'
 etuluj'ehomungu. Bokholaki
 m'isho baboi, wate bantabi bo
 kholi baka net'elema
 bya mazi. Tya nesho baki
 la ikamba. Kholi Tiwanga
 w'j' wutaka Bonotele. Bombo.
 wate asubung'anahi ko ilahi
 shonga nda Besei. Kpe kofe
 w'j' asubung'anahi Bombo.
 Kholi kholi asubung'anahi

Lofembe. Ende asangahi t:
 Clotina betope to kulle mbaka
 hela bala-patane. etape
 H'sand'atdimim... o C'cho.
 Oni ekahi'has. Lih'eleda bifu
 loghi; la bannomitema la la
 katabisi. Pararendo bafolom
 wewe l'olaha.

Nkambe na bo. anga bo hio? Kofe

Kondole boko ^{Manompa} eko. na mp. lli. as ta
E. k. bauto bairido? Nkambo iteio wete
kayama la aso hela. Kofe. kondole boko
ashaya kayama la to hela bendo ko? Kofe

Kondole aso kofe bauto boko? aso kofe
Aso kofe na itungo ya itele kofe. to kofe
upanga te. aso kofe la Manompa. esu bo kanda
Kofe nduko. ka. wete. na itili kofe
bauto eko. nda itili bauto nda kofe
Aso kofe. na. bauto. kayama. na. esu
Kofe. na. ito bauto. wete. kofe. na. na.
Kofe. na. itele eko. kofe. kofe. wete.
bauto boko kofe kofe. kofe. na. ito kofe
kofe na. ito kofe. na. kofe. na. ito kofe
kofe. na. ito kofe. na. kofe. na. ito kofe
Kofe. na. ito kofe. na. kofe. na. ito kofe

--- kofe. na. ito kofe. na. kofe. na. ito kofe
Kofe. na. ito kofe. na. kofe. na. ito kofe
wete kofe. na. ito kofe. na. kofe. na. ito kofe

aso ite kondanga Esot-Jele

Emi Kambo? Augustij

Cattchisi nda Mission ea

Ho aman, combien y a-t-il de maisons } Boende le 20.3.51
dans votre Eue? une vingtaine de chaque cote. vieillot. la delnicle
meison est polte et humide si es est et combien de personnes dans
chaque maison? Et (1. 1)

D 448

D 448

Ab. P. Path Boende

Boende bojahi jaso botokaki betofe wate Boveya.
 Boende bsh wa Boveya bankako beretahi lina lina -
 Bohukula.
 Inanahi nda ntando ea Luwo. Bankoko basalata -
 lumatsa Luwo la Luwo ho balenda nda Afie Wema.

Eki iso o lina Bohukuli tololota, elaka. Afie Wema
 mpe afototsike, bahoko basanga nko likambo
 totile o, betofe. Bohonji hoki bendele wilaka
 nd'itendela ihiso wate Inanga Trek empefe Village
 Djembo Chiff. Lema. Eki ende wena te banto baolekela
 l'owa la basase Inanga mpe asangela bendele te
 tosambe ndeko. Benda besombaki betofe wate, Longange,
 la Bafutabingi, Kasaka la, basola bakae baina. bo bakiyowate
 Ihakama la Tsongo la. Ekin Okate -----
 nd'afeka b'etofe izandele botokaki mputsi wate Thetokelenge
 lim'abo mpe tokisa o bolotsi mpe isane tokisi o bolotsi ko
 bendele beuma baoya.

D 448

Exp Bakaa Joseph
Elevé l'école primaire
Adultes à

Boente

Mh'anko bondel' Engende aoya ootisa nd' onang' aom
wa li nu Bia wa . . . I mfi' aospila ibonga y' onere
mongo. Ende mfi' aset' ya tokae bokko Jasinga . . .
Jote la mbaka, mfi' ad' ka jela wevigi jivende la
buku chae ca mputsi. Bao futa mputsi ca joso
jalanga 3. One limango ja Belesii.

Mh'anko, mpe tsibona Jafa Jolotti Dubulle, la Jafa
Albe ca ti munga ea lina Smoldes, la katekisi
Bonquma Iggrace, mpe baotika ende nda
Bia nqa. I Jys booluta, i ibandaka.

Ue mfi' anka nda 1912, tsigina tenkuna o Jafu
jurgis Dubulle ca Jafa, mpe Smoldes ka Mo fule.
Si rdeas baonstawa, okala missione, uita Wa hanga.
Kole nda wiji, wa bendre bya kompani, wai
hisi ane o bondel' w' Esalte. S. A. B.

One wate mpe basi bandiyilaki nd' akij' okiso
nd' eselo ca Bendre

Wai wate aasila

Emi Jyombe Lelom.

D 450

D 450

Prapala Prunus
Abniten Miss Cath.
Weka - Prankenun.

Lima bimboko bokiyo, toki o la ba
 nde niki tsuka lousuele. Prank
 Proensio, Wala, Lolungu, M'Deke.
 Sifumba, Ekimbe la Pileka, Luma,
 Polima la Mamba. Esanga na
 Polima baki waja ukanda,
 Iso totukali nda Euluokungu
 endo nda ngela bokala.

Pala o tle nda
 Lyskokala, nda ibonga imo Prank
 Asanga lotula betofe. La nke
 Compagnie Abir. Asanga: « Lou
 kela ndaka Pkolo 10. Pkolo be
 banto 2 wate Galofonde, losi. P
 Proomi okio wate Likwama.
 Praringa wate Prailinga. Iban
 Autotama lina Lokamba. Lini
 Ssiwanga. Anko akakya iso
 k'iso la bakanga; buwaki
 Babine. Profeto bokio lina
 Prasmeli; Prank ya yke wate
 Lini'ako bouale Mpeta. Roy
 Mbeli ya tomplate, bakangola
 Anko akakya iso betofe o bu
 Lini'anko basefola Prasingili.
 Prangeleso baki Mpika, okio
 nda bouala wa lilako.

Prudela la Ekundela ea Betofe.

banala wa etumba ea Kofumba. Loto
 ruka - Mpetri o bokiwi miji; Ng'ole polio
 ke. Praseka - Bongualanga wa'iso,
 na, Pokede w'Aliko, Pooko, Pokede la Losang
) nae bosoka ngoya.

ke, wabe naa Gyokkala wija Luv
 ugu.

saka utsi'ea Prudela bekibek ji... wa

ke beango e'etumba, naa wiji wa
 bokongongole; lijili aoya liwa Lokwan
 ukraa Prudela mugo aoya wabe w
 lundile liwa.». Ko lowila Praseka. Dototr
 o beoka totua naa betofe ko baome
 si. Praseka. Ko Mpetri. Bosi Lufumba.

a. Loo tofenda utando, ko tofeta naa
 chango faganda. Prudela wa eia Abi
 liwa Lokamba o Homba, liwa Homba o
 iso betofe tomana o iyo la bendok
 ki beko wate: «Datasi.» Lini afeka baay
 litokaska wate: «Prayola, Tolombo,
 ke bolokani; Mpili, Nkamba, wate lok
 aoya ko aotoma bekae betofe. K'aofu
 yola, bekwa bya tonya, Ngeli.

tauto losilo la Maoua la Kevakoki:
 ul naa bekili. Nkima Prudela bya
 kuvaa otototama nko; Jimini la Ele

Akikiki bokala naa Praring
 Longwango, atane o botuli oki,
 basiyili ko baoloma. Prundele
 Atotama beukanda Migela. Wate
 bukanda. Soldat comaki. E
 l'Ende wate: Loukongo, Likiny,
 mautaki.

Byelo ea

O toyokuma betofe, bundele na
 nda ibonga ko aolasa
 ko baolekanda, baawila Mpa
 Prundele asanga: Compagnie
 Atotama wate nda Praring
 Aoya; liina Lseongembe. Ko
 Okela aoya. Aolasa bikoto
 Aolstona la betumta, kotokulu
 ko tolimana, liina Praringa
 ja bokijina Prarakos. Taya
 Beles: o totuko tokeuda Pro
 nko Mputu. O tle nda
 itoko aoya k'asanga; totuta
 k'asanga Mpaup tuta o Prar
 Prarakos eka bundele wa
 boki iso otawaka au nda

Profondo, Lilinga, Lokembya,
 tolosangela, asanga tokeuda by
 lotriindake - betofe. Prundele ko
 ko tosaloka, aso niko niko fala
 ndika. Sim'ako nko Lifuuba
 litokala nda Prefale. Prar
 wate eka Kukululu. la 2,5 fe

...ingwa. Prondale wa Cie Abir wate
kita, huna Plumbe; ali nasa lotulo, aotomua
la wa Ngelera asanga okala toke ko
wate Ngelera Ngerangena Okotuki.
Elyechi wate Jangri. Ko bldan ik
w, Wunji. Batriyolaki o Ngela; uke

Prondale wa Leta,
la wa Leta huna Pratikatu aaya,
Prondale wa Cie Abir. Aototaka
mpanga, ko baototiyola la utanda
ni Abir aswila. Leta wata Mpifo.
mpanga; itungo Tunguda. Prondale ko wa
kto aotuta Prankoso. Sim'ako nko
oto bya nyama, likunga la nguwo
kula, aotofunja. Li kifuumbi tranga
inga toyta lifeta - i liliso. wate
Toyak. wate Cie Abir atotukok; ko wa
Prankoso. Aoo ak'iso o nko falang
a betsa bya lifeta; Prondale wa Leta
wate botepe 4. Toyela Prondale Longwango
Maringa. Loo tassanga tofanga. Tokunda
wa Mpoko wate Lseongembe. Prondale
Prankoso. Tokunda ki baenda 5.

Prondale wa Leta. Totana Prondale ko
lofeta na akusa ko Waka mpanga
wate Lseongembe. (Wannist principal)
falanga. Falanga iya ude la Mbaka la
kita likotiki nko liya aye hino nko
Prondale asanga lofeta Mpoko. Tokutaki
mpanga Prondale beofula.
wa

Yonguwa
Imprimerie

M. C. Kango Ba munda

Bakomi na Itoko

anne

anne	No.	Description
1899.	1	Louguungo, Leta abibinalingi etouma te.
1900.	2	Ikromakoma abimisi batofe, abimi Bato 25.
1903.	3	Lekalienge & abimisi " " abimi Bato 25.
1904.	4	Itokola Itamala. abimisi " " ye molai
1905.	5	Ikete Belenge abimisi batofe ye molai.
1906.	6	Bamenga abimisi " " ye molai.
1908.	7	Makarimingi abimisi batofe ye monene.
1913.	8	Batatala ai apomeli te abimisi puti, apomeli.
1914.	9	Mafutamingi abimisi puti - 3 f.
1918.	10	Moro abimisi korala yela moko puti ye molai
1921.	11	Wanganga asali puti yela ye molai.
1923.	12	Louguungo II asali yela puti ye molai
1925.	13	Melis ye obele puti Koboma yela Boko mola.
1925.	14	Ebolabayo asali udako 1 na bingie na Itoko.
" "	15	Kasa-Kasa yela puti
1929.	16	Louis Ansa agalari kopapa mile yela puti
1928.	17	Mafutamingi II moko yela puti yela
1930.	18	Mroy puti ye monene. Beller's
1931.	19	Pomomo puti
1932.	20	Kitoko Bull's puti
1933.	21	Kanga Kanga puti motalimo Sento
1939.	22	Likata-koy motalimo
1946.	23	Lohiki M ² con he Eokhal
1945.	24	Kitoko batofe
1948.	25	Kheke de huita de Kitoko
1948.	26	ndere
1950.	27	Bolangala simons.
1952.	28	Mai pio M ² Pabois
	29	

D 453

Nkala

D 453

goso udekiyi bokiso mate. kasa; baoya Etamba, upe baster
nyax, bato baoluta baokutana yyo la moudele moudele
alafoudola bato baako upe moudele boko upe moudele, aya

Ekiso upe asanga lotika. Etamba boboto oki kasa; atamba
ka lina likaa mate lota upe lota asanga lotika Etamba
upe ejede lomo lina lokougo la ujongobe baoya E la moudele
upe moudele akola kokoli neakela la Eto E a upe li aota
yongoube la lokougo asanga Eta banyaga baoye
yama baoya moudele asanga lotula betofe
la, batoko la toko, la bakoba losalaka bota bokizo aluta
na loto upe moudele boboma mate tougoudo aya asanga
lotula betofe. aluta upe moudele bomo ysonquololo aya
asanga losala matofe upe moudele bomo aya lina likaa
longougo asanga lakola lotanga lome upe bakola betofe
basoba moudele bomo aya lina boma benabane aya
aofeta upe upu. balanga Etoke

ne udafeka ba falanga bano
 ne munde bomo aya la
 upute falanga to meate
 lo bomaude aya upute
 aluta na to to, liyango
 njikiso meate ngoko nda
 bokeli bokiso

Banaka yanongese

Batefela ngoko asila

Emi (Gai) batakisite ylanga
 yolosi Booke uposita
 to 21-2-1954

Baringa le 10/1/54

1. Dzonua akomaki libe so na
 Baringa mpe je motu maina
 mondele te mpe ahuni na
 Baringa esika je akomaki
 na Baringa mpe akomaki
 Wotu ahuni te mpe akomaki
 mpe ina akomaki 4 mpe
 Jakanji esika mpe mpe
 akomaki abale esika je akomaki
 abale akomaki akomaki mpe

akomaki akomaki mpe akomaki
 akomaki akomaki na Wotu mpe
 Dzonua akomaki mpe mpe
 Akomaki abale je Dzonua akomaki
 Wotu mpe akomaki akomaki mpe
 Dzo akomaki akomaki na je
 esika Bate Jaso akomaki abale
 akomaki abale mpe mpe
 akomaki na itoke esika akomaki
 na itoke akomaki Bate te mpe
 akomaki na akomaki esika akomaki
 akomaki akomaki akomaki te mpe
 akomaki na Baringa akomaki

2

Esika je ahangu na
 Baringa, telepe akuta
 mobali joso na jwalina Barjala
 Kolamela je na Etunda Esika
 Isongua akani mpe Ebuni je
 Baringa mpe je Isongua abani
 mobali moko kambu na mobali
 Jongo kumburu abaki je na
 monoki Bokula to ~~na~~
 nasima Jongo Isongua ahangu
 abere na Bamata Esika
 Isongua ahangu na Bamata to lali
 Bomija 3 nasima Jongo abili
 Bomija 3 Esika Bamende
 Okoni na Baringa Esika Bamende
 Okoni mpe abangi Batu joso na
 Baringa mpana Kampisa Jongo
 masala nasima Jongo apesi
 Bekoni na masala na mpana
 nasima Kapita na Bekanki
 Olingi mpana te nasima
 Bamende abani Kapita Kom to
 Kapita Jongo Jongo 3 Jomakoj =

3

nasima na Kapita Jongo
 apisi matu jaso matofe
 alobi matu jaso kena
 kasala matofe nasima jongo
 je Bonende akafoli jeno kei
 akasato atindi na ukoto omeka kapita
 na bakomija momeki & kolo
 Wilima Boyeta nasima Bonende
 alobi na Wilima soki soki matofe
 je koke te boma jongo je
 Bonende apisi matu moko soki
 soki 3 soki matu moko omoyi
 moko & jali te baboni matofe jongo
 nasima jongo Bonende alobi na
 Wilima soki omeka jaso koke
 soki 100 joko na jongo soki soki
 koke 100 moko te boma boma
 nasima mandele Bonende alobi na
 batu jaso kena na joma somoja
 moko kolika matofe batu
 jaso bakai joma somoja mpe
 jongo jaso bakoni na omeka
 mpe kapiti matofe jongo =

masima soki matofe Ekekei
 100 moko te baboni jzatu so
 oyo boje na monoko na jzomende
 akoloba na Wilima obere boje
 jzomende oketi na moka mpe
 je ofomaka esei

masima jango kofembe akamii
 wawa kofembe jakamii osali
 tokola jzomende osaloki masala
 obeli matofe koloma matofe
 tokola je ofomii esei tokola

masima na kofembe mandele
 mpanii bakamii esika mpanii
 mesala obere matofe tokola
 abamii matu mingi ofomii esei
 tokola esika mpanii mpe
 abatali jzomo monoki mpe
 jzomo kontokoli obere na jzokula
 mpe na jzomii meli tokola
 esika bakamii jzokula mpe
 baboni biss tokola =

Esika nyami alangoli mpe
 • Konuompo okomi Esika
 Konuompo okomi Koloma
 Esili Konuompo Atini monoki

Esika jeso na faringa Esika

• Konuompo otikali Apesi bino
 bino motofe na lifata
 fango tokesala betore na
 lifata Koloma Esili mpe

• Konuompo alabi na Capita
 bino motofe motofe kenat
 Kolatela masala na motofe
 nasima fango mpe Konuompo
 Okoi mpe nasima fango
 Kozinle okomi monolere Kozinle

• Esika je okomi tasali
 Obere mosala na motofe
 na lifata nasima monolere
 Kambe mpe okoi nasima
 fango kamambe okomi
 Esika kamambe mpe
 motofe na lifata Esili
 tasali masala ja Koloma
 motofe na motofe --

0
 6
 nasisima jompo komor le akcei
 Esika komamile akcei mpe
 Esokafonia akomii Esika
 Esokafonia akomii apise biso masala
 na maka mpe le Esokafonia akcei
 nasisima Esokafonia akcei
 akewolongo akomii Esika
 mujolongo akomii akcei
 masala malamba Kosala
 Ekofa Kosala kiteko Kolia
 biloko kiteko mpe
 totali malamba moko sika

owili komo olongo Tiera
 Jir 11 ko kajale
 M Bakenya
 II Jajine
 Jotema
 le 10/2/27

Bomenge le 17-2-54

Mokanda hoko nda Basolo

Bakiyo osokonyaka nda? Eyo
eya Bendele nda Konyo Kaise

Bakiso ~~hata~~ Batangaki Bendele

Bakio Balina Bakiyo songo na
ibanja ndafette ndeyeto ey

eya ~~na~~ Kato Katofo ~~na~~ Balina

Bakiyo omo? lina itande

h. Molo. ndafette h. Molo

omo lina itande skutu.

Basolo ~~na~~ Bakami Basila

emi Beland J. Torig.

Catékis: nda Bomenge.

Momiamya le 19.2.54

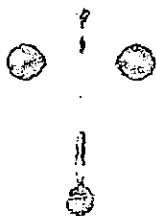
Mond'le eyaki epai na
biso ba Gambe nango na
matope ya kala 194-18
nkombo na bango:

● Yolaka, Esakiliki.

Sima na bango nibala:
 Copembe eyei ya eyei:
 kiri esumba. Copembe
 Copembe eyei Kawolingo
 motoji Copembe elobina
 Kawolingo. Benga bango
 eyei sabuta makopu
 Kawolingo eyei eyei
 ● motoji na mwasi, Sima
 eyei makope. wkomu
 mbula monene na biso
 nango yanga soki makope
 akoki to babami bango.
 Sima eyei mwala na
 matope eyei monene

bapetis likambo ma
kobama kintaka makope, bolobi
binga bobele makope. kama
nat makope tabirrazi maba?
ma mbaku.

nd. kadyakala. kadyak

esika mandele ayaki na biso na
likamto na korala matofe

Mo onoko na mpaka N'kungu Albert
Na Efunga. Silatu mpaka na Lingondye
Balombi biso totalaki matu na mundo
misato & Ekakaa na Lofundo & Dikku
mendaki na Nkombo N'kuku tratasi belok
loyaka na matofe tozomba na mundo
na bele na ngonga biso toyei na matofe
Camfraroli matofe nganga. Balombi na be
bakangi matu ayaki na matofe balombi
ye na mondo ki lisuro toyei na matofe
mosuro na limbongo na. N'kungu ngonye
Bolooje mondo ki Mpakama na nabona
N'kantu lajaki na matofe biso toyaki
N'kanda tomlane etumba biso na
Mpakama na matu na N'kopa na
N'kimi etumba na biso ngonye na
Ekumbo Bolola kolombi na mondo
na bokuluku Erambe biso tofama
malama na toali nteke oca biso na
Larano biso kolombi etumba esika

Esika mandele ayaki na biso na
tikambo na kosala matofe

Munoko na mpaka Nkanga Albert
Na Elonga Siisti mpaka na Lingondju
Balombi biso total ki mate na maudo
misoto 1. Ekaka na Lofondo 3. Diokui
mendola na Nkambo Nkulu matoki balob
loyaka na matofe tosomba na mayaka
na bele na ngongo biso toyi na matofe
bamfarsoli matofe ngonyo balobisamba
bukangi mate ayaki na matofe bambani
ye na munda ki lisoso toyi na matofe
mosuro na limbongo na Ekongo Ekongo
Balombi munda ki Mpakama sambani
Mantu bayaki na matofe biso toyi
Nkande tombuni etumba biso na
Mpakama na mate na Mpakama
Nkimi etumba na biso njongina
Lokumbo Posela kolombi na munda
Na bokukulu Sambu biso tofanda
malamo na toali nteke na biso na
Sarano biso kolombi etumba esiti -

Lisuro toyoki usango na
 etumba moreso endongo. Limbongo
 Na Belando l. Etat. Antindi mondoti.
 Mbingi bayei etumba moreso na biao
 Moante Wombo Ekabia na Lofundo na
 Dyoku bayei na etumba moreso
 kambunabambiso na mondoti k'kan
 Pomi bamboni biao mingi biao tokini
 etumba na bango tokini na Djamba
 Tolombi kofanadi na Djamba batoko
 te tombidi ndaka esika na mondoti
 tokamati matoto na mbile tolombi na
 Miso na mondoti batu tosongyaki
 Paotwongola wama mondoti inkawa
 Na etumba esiki Alombi banga batu
 yoro na biao balongola Djamb
 etumba na biao na biao esiki wama
 tombengi batu na biao batikalak.
 Na Djamba bayei na mboka lisuro
 montu na mondoti Alob. Wampfi
 batu na biao na makasi na etumba
 Lombipisa bango biao tambinisi
 bango batu na Gondok. Amboni bango.

Lisuro bayei kompera biao
 Moatofe masuro nasina na biao
 tom l'amb'ndeko matofe yango na
 Wama batikalak na biao batu
 antondisi ekolo te bambuni ya na
 Mbondok esika yango na matofe
 narima na biao tom biao ndoko
 sandali na wama kitoko na wama
 Mbondok esiki Alombi ya abadi
 ti Alombi bambuni bayei antondisi
 ya na mondoti bayei Djamb na elang
 na kwango na elang na makamba
 na mondoti na besuku na mbile
 kitoko lol'ea lisuro te oti bambuni
 ya na mondoti matofe yango na
 Komboni biao na mondoti biao ya
 Moindi torili na matofe yango na
 esika mondoti ndoko l. Etat
 Longwango bayei na limbongo na
 Etoko Bamboni bayei biao na
 Komboni batu lisuro te mondoti
 Batiki Komboni biao etumba esiki
 Ngai esiki Paenza

Mphaka na Etoto

Tholong na Mlembe Albert
 balobi liso tofandaki Mboka Tomoni
 Mondela na Bokukulu Esambe atindi
 Mphakama motu na mondo ayei
 na mondo ki naye na matu na
 na etumba naye bayei Embong
 na George bolobge Mphakama aboti
 bayaka na metofe npei nasomba
 na bayaka na Mthongi na beele na
 ngongha liso tosal: amatofe tokei
 na ombo Mphakama ataki bakula
 na liso akamat: anyiki ikula na
 ofete bosongu ataki muasi na matu
 na tutoko Ambotoli ya muasi yange
 amoni metofe mabe embongi bati
 Mphaka na liso yoso bayoki ntema
 nambe Mphaka na Jidylo nkambo
 Isiekafela akei na Elanga esika
 motu bajali na monganga makas
 akamat: monganga Khembo
 Thakota monganga makas: na

etumba esika monganga na
 Thakota lokoni nabisi Tomlani
 na Bokukulu Tomoni Tomlani
 na Mphakama naye na matu na
 Pakimi etumba na liso Bokukulu
 Ajongi na Embong

Mpe liso tofandaki malamo
 na mo kili na liso tosal: nteke na
 liso tolobi etumba na Bokukulu
 esiki tawa liso kofandaki mondo
 na Bokukulu Esambe na Bozela
 Mondela Etum lambe atindi
 mekanda na Ngeli na mae ayepo
 na l'Etat. liseko l'Etat atindi
 mondaki mingi limbongha
 Belondo etumba makas: eyei na
 mokili na liso kambona liso
 na mondo ki lini monganga na
 liso na Thakota bosil: makas:
 Mfona boyalaki na ekila ya
 motu kosimba monganga yange
 motu yange kofandaki muasi te esika
 etumba na Bokukulu esiki motu na

manganga na bira motu
 Alimnabli manganga bicoro aje
 kamati muviri na Waina na
 etumba na Bobekulu manganga
 esili makasi: l'Etat Komboni Esi
 Tokimi na Gamba.

Esi so tomboni ndeko e
 ne matanga mondo ki balobina
 liso lotalisa liso mata na lino
 makasi na etumba totakasi
 banga mate makasi na etumba
 bakangi banga na bojanga
 Komboni banga yonso na matoki
 banga liso yonso betofe mosuso
 na kikolo metofe yango tongresa
 banga siki motu skolo na
 matofe etundi te Komboni ya
 esika mondele banga banga
 Komboni na Lotoko kosala In banga
 afekisi etumba Soldat Komboni
 l'Etat liso te Komboni esili

Esi
 Saad

A. Docteur David Livingstone

B. Stanley

C. Belgique la Congo

D. eyelo la Bendele

E. Przetopa

I. Livingstone

D 459
Copie Dupin 7.35

Livingstone ahi bolaki oa yesu
 da Afrique die sud abendele
 n'hendo bache. ahi la mpoa mo-
 ngo wiji wa Afrique die nord.
 ho alekaraki bache la ntendo
 ho ilaki baena bakiso. Ahitaki
 soda la zanjibar. Ehek'emo ahi-
 taki ntendo Luabala, ho ake-
 relaki te ale nda ntendo vil.
 Ahi la lobende ja bolle mpongo la
 bife la mboka ja bolo, la ncin'e-
 ho cling' eoleha, ho ntaata nsa-
 ngo ikal' onne p. La ncin'ehoba-
 osora Living Stanley te oasa.
 Nkanki Stanley Livingstone nd'ea
 udiji tote est ea laee Ganjamika
 Nkanki aolokaya toma loki'nde
 woyelaka, nkanki bachele
 wiji wa Ganjamika.

ijeho Stanley atabizurape.

Nd'afaka Livingston aburiki mbere-
na ea Shala nda Congo Belge. Bantu
ba Afrique batambaki ibara ikere,
nda zanzibar, wiji'aho batambaki
nda Agleterre, ho bakusidabinda
Englise Westminster Abbey London.
Livingston aburiki nda le y'ama
ho ayahi nda 19 mars 1813.

Nd'afaka lo'ibura ia Livingston
barokaba bonto ndute osilaga lo-
kenda, as barokona Stanley tuta,
osilaga

II

Henry M Stanley amagahi loko-
ndo lokae nd'annie 1874. Ende
abitaki nda ekole ea Ocean
Indien. Ende l'endele 3 beyahi
l'ende nda zanzibar ayehi ba
ba lokenda aho, ataf'ende okita
Uganda enahi basi ba bolobho
bantu bokubakana, yaya, bitumbi.
jima zanzibar hici victoria
barokolo 107. Stanley abitaki Uganda
boshelaha oa Uganda owarabaki
bolosi, ho abisaki isisi y'ejung'

akongahi okenda te uhina ifola
mer mediterranea. akavala te jilanga
ja ntango Congo ake nda uturako nit.
Stanley abikita yanyura astama
ndamba eonene toma bilenge la
bilenge la bahwaku.

Stanley abikita bonti'oma oama-
na l'ende nda Bip. pu. Tib ahi
bonti'oma zale Stanley ahi l'essaji. Nkaho
ho aofuta bonti'oma barokolo
lokenda ho aoluta bala utarika
za elaha ea lokenda Bip. pu. Tib
amagahi banti'oma. l'abwala barokolo
nda ^{na w'ama w'ama} Stanley abikita Ponthierville
wiji barokolo utando Lualaba. jima
Ponthierville hici Stanleyville abaki
basi ba bolobho nda utando w'ama basi
bolobho w'ama w'ama 7 ayehi barokolo
chemin^{de} fer. barokolo bafut'oleha oa
utando.

Stanley abikita barokolo, lolobho
mbao, ho baburabaki etumba nda l'0
ndele baki l'ende l'essaji. Nkaho
aciyahi, ho barokolo barokolo
Barokolo, ho utasama ba w'ama te
banti'oma baki zale mungo bitumbi.

D 459

4 Buhendabi mhebarde elak'u o boohi-
ta zhangwa Inyanda Bolenge nda
le 17 Janvier 1877 nd'ehole era zhangwa
Evale l'andala Eranch yiam poroch.

Kendele bemo beje balawaki nda mboka
nd'ehango batana bant'amo Dola abu
mana l'iny nd'ehole, ashaena ko col-
ha booma mungo, lolo basueta
baalana use era mbato, basomba
lora ngalo 30 l'icili la savi l'eyaka
l'icina y'eto baoleta bant'amo te
lraye la loma basomane bayaki, ko baso-
manaki ko bant'amo baki la Stanley
bacikalaki ncina te batanaki Tona
bake amho banto bacikalaki 30

Nda le 21 Janvier 1877 Stanley ayy-
ki basi bale yo nda ntanda akanelaki
hi muto ale nda ntanda era zkelene .
Evaki basi ba vbaay; akanelaki muto
ale basi ba Amerique. akhita dlehu
la Kolobo baantaki isiri y'etumba
ntaki bonene. Akhita Bukumbis
aki eko beholo 3 kobulaka aowamba
baloci. Nha'ko aocinye, ko colera
ngonyo wiji la wiji, ko basi bolg

5

Batanga basi bako la marala. Nd'afika
baokong'ohanda, ko basaki basi b'ca-
bole ngole liyeka, ko baolila basi
bako Stanley - Pool bako nda Tri-
nara, ko akabaki wiji use Nfue.

Brazzaville. Kobulaka aowamba
boloci, ko aololaka mboka jima
Brazzaville basi Roma. Stanley ana-
ki ngonyo amo nd'ascl'era Stanley - Pool
Dover cliffs.

nd'atra Nfue kici Eboma (Roma)
ngolo ibe 30. Vayho ntahucya o loka
aw'asi, lolo balabaki aw'ohiji mbwa
bela libei la ntatomba Tona. Lolo
ura poroch asimaki era ntanda, lolona-
liyida nd'asi la wato ncina basi lolo.
Lolo baki la beholo 3 la ngessa ilaka
lolo ntahara ilaka. Stanley aki la
lokesiji mungo ncina te acikalaki
ande hika. Ehei ehi y'osungaka
nd'Agletore elakaki jima gazabari
kici ntutamba la Roma.

nda le 4^{avril} 1877 okaki lohomo ya
kendele bemo bale Roma colera-
kaja bonkanga te bonkanga Tona
nda le 4 avril 1877

6 Bantu baobandi l'okavanda boki Stanley
 ko baskita, ko baobokoro ko basokokojo
 Tomar, nd'afeka iyo mungo bayaki osala -
 ngana l'anda, nd'afeka akitaki Roma
 boki banto 15. Bakitaki Roma le 6 Avret
 1877.

Jina Kabinda baobondela nd'oswa
 ko babandabi, ko baskita le Cap de Bonne
 Esperance, ko baobong'okanda elaba
 nko baobita zanzibar bakitaki
 nda le 13 Decembre 1877. Ko banto ba-
 zanzibar baselanganaki la biota
 bikiyo baloci mungo. Ko Stanley afuta
 ki banto bako losolo buke libungo
 ibiyo ngoko, aputaki l'anta babwa-
 ki ngoko. Banto bakitaki zanzibar a
 12 hika.

ntavetobiki Stanley Okhanaki

1 Elila	9 Dhelemba
2 Ulindi	10 Kishi Chapa
3 Gshipo	11 Mbungu
4 Tomani	12 Saraga
5 Aruvim	13 Kura - Kasai
6 Itumbiri	
7 Mongala	
8 Inlonga	

7 ntando uno ya torisi ileko ntalstara
 nkanela ile so l'elaba
 Bitumba biki Stanley ohunaka 39
 Stanley acwaki osika bakandabi
 li'ende nd'ala wa zanzibar nd'af
 ka acwaki Europe.

Jina zanzibar aoleka nd'oswa
 Dindier la mer Rouge, ko la medite-
 rranee, ko akitaki Italia nda
 Loma, jina Loma aobondela nda
 chemin de fer, ko acwaki France.
 jina France acwaki Belgique.
 Lolo barimaki awamba ngoko Belgi-
 que, lolo ntasima nima te aki la
 bonpele la sife, akanelaki mta
 afuta lankina nd' Afrique. Lolo
 aki' nda wivanaka nda chemin
 de fer nd'er'ea Marseille cotene
 beudele 2 baobondela nda jina
 ja bokulaka wa Roi R. K. 15
 wa Belgique. Stanley akitaki
 Europe nda Janvier 1874

Stanley ntasima eki' n' ombakaniina
 te asimaki i'ome fela ntasima te
 mta nd' Afrique lankina, lolo ko-
 kong'ocwala baki buke mungo

Lolo adimeya te ^{cece} aera Roi Leopold II.

Lokendo y'asoto

Stanley okaki wase bale Komite
okaneta bavi b' Afrique
bezaki wate Stanley atapo-
la bavi ba utando Congo. jina
ya Komite eko mete Lasa-
sation Internationale
Africaine.

Stanley utaki nd' A-
frigue est lenkina nda
zanjibar oasa banto ba-
ndokambiri nda Lokendo
nda Congo.

Ayelaki banto 200. Iya
bano baki liende nda
lokendo ya joso 51

Stanley utaki wiji wa
nord nda mer Rouge la
Mediterranne ko aya nda
Ocean Atlantique nda
Zavana, ko atanaki bendek
bemo.

Stanley akitaki Banana
nda te 1878. Aki la vendeli
4 nd'aswa baswa baku-
sey'okenda nd'Ocean. Lolo
Stanley akendaki nd'aswa
b'isici, ko akitaki Musu-
ko, Musuko la Boma kale
la heura 3:15

Bayelaki Toma tozuma nda
Musuko. Nkako Stanley
aranga ko aotana
basi la ng'alo, ba bala
la vijindo. Ennaki es'ewo
jina Vivi. Aolwala Bonko-
efos'ea Toma te asomba
nd'es'ene ntsata ilombe
Lolo. Stanley basimiza
weti botekeza es'eko ea
Vivi. Stanley asomba la
pound 32 wengi meji
Paud

Stanley aki l'itwanga nda
Vivi, nkako aolwala mbo-
ka ea nkakita Tinkara
la Toma tozwa l'ende

Stanley mungo la bakulu
nda joso ayeza ho basaji
bayasale la vijungo la
Piki.

Stanley aki la Toma
ngole tones 89. Akolahi ba
saji la Congo, lolo ntalanga
ntahi buha. Bakendaki
Kilometres 70. Ntahisaki
nda kir seho, lolo la nye-
teta la bisaha shanta
baabong'akanda imo 75 kilo-
metres 300. Lolo ntakanda-
ki seho, aw'okiji lolo nga
baabona basi la ntando
Congo baobondela nd' a
sua elaku o baabita
nd' itenela ia bolo.

- Proina b'asua bakila Stanley
- 1 Apia - Basua b' Ocean
 - 2 La Belgique
 - 3 Esperance
 - 4 Zn Avant
 - 5 Royal
 - 6 Jeanne Africa ^{came jina Kinhasa}
 - 7 A.S.A. basua la Congo
 - 8 Piki

Livingston abwaki nd' annee 1872
Nang'eo iwa ikac utikite
nda Europe elaka nko kici; 6. Ba-
ndele b'ia Europe la b'ia Amuriqua
baki la mposa ta loba namanga
b'oi b' Afrique. Uacina ta be-
ndele beyaki joso ntahen nke-
ndo ikiyo utianga.

nd' annee 1874 Stanley ayeza
Asemaki nd' chile sa zanjibar
ele nd' Afrique est nd' Ocean
Indien nda waji wa novembre 1874
70 elaki nda Roma nd' ocean
Atlantique. nd' afaka b' ekholo 999
Whina nda awit 1877 aki nda
lobendo j'otale mungo ngole kilo-
metres 1300

nd' kungo ia lobendo ayezaki
jina zanjibar, ho aswaki Ori est
nd' afaka ba b'icij beuto ahitaki
lac victoria amonq'hi ho
aswaki wiji wa nore, ho ahita-
ki Uganda aka bakulaha ntasa
ban'oa Dunga. nda novembre 1875
Stanley imanahi Uganda. ho
aswaki wiji wa Ori est, ho ahitaki

Les allent la sus Edriard. wi-
 zaks acwahi wiji wa sud. Osisphi
 usungu - emoko, ko abitaki
 nd' es' a no Karagne. mboka ehi
 bolo, ko bakandaki la lokuto
 nda lokendo j'ape aki nda
 montagne nd' khalanele ee
 ntando nil la bisi baewa
 ntando Congo.

nd' ufaka olohi nda bitrabe
 bia j'itaba. ko aokong' akenda
 elaka nko sohita ujiji nda
 Les Canganika nda ndi 1876.

Stanley afendaki lieke ja
 Canganika, ko akendaki wiji
 wa au' est, ko abitaki nda
 yungwe. Bale nda ntando Luala
 Awa. Ah Stanley shita ka eka
 ataraki liyanga j'ante, lolo
 iyo laki bante ba wale mungo
 bakaki bante. Enaki patamba
 temba Les arbes b'osid'okita
 nd' alem' okiyu wa ntando
 mbakand' ante nd' akwala. Ahi
 Stanley amma ife nda loke
 nda loke anaki ntando Congo

nd' epek' abo bante bakhe ntalota
 nda yungwe nda ntando l'ofogu
 lolo Stanley ntalota aki la
 mposa te ene ntando. Nkavho
 avoije ko acwa wiji wa sud
 ko abitaki meriama, nkavho
 acibaki mboka e' okiji, ko akho-
 ndela nda woto. Chancelaki wite
 ipoye elake nko sohita accen
 nko bantela bomo bolokaki eko
 aki lokendo joma mungo. Stanley
 aki bant' oa linkanya. Alakanaki
 bemwa bia ntando no l'elala

Baina

- 1 Bushi 2 Lisala 3 Kasuko 4 Wridi
- 5 Towa 6 Leopold Lomane 7 Aruvira
- 9 mi Toilaka 8 Shelamba 9 Ubuji
- 10 Kasai. Iko nuna wite biambe
 bia ntando Congo.

Stanley ahotebiki bendele bir
 boma bantanda nda wacanda l'okho
 awa wa toma ca ndala bamung' aca
 mlabatejez aki l'elo mungo. nda
 le 4 aul 1877

nda lokendo j'aceto nd' amma
 ca 1879 bendele 6, ko bano 5.2

11
D 459

butaki Europa
 Stanley apananaki la boudela
 bama Baroga wete boudela wa
 France ahitaki Stanley pool
 wete ho aholaki eselo ea nord ea
 Stanley pool nda jina ja France
 Acikaki soldat shae, ho l'onka
 nta bokae wa utefela te ala
 es'ea jule ja France. Bant'oko
 aki bati Senegal. jina jibae
 Malinee jina j'es'eho Perazzaville
 jina za joso M'pwe. Bant'o'es'ere
 baki batakiba towa ntasala
 basala. lolo Stanley utasala
 towa ca ndala tohoka l'asazi
 Stanley ananaki nda Maline
 nd'onanga wa bokhoni Gamahono
 boeka oa Stanley ah; l'asasa
 la atehaje Stanley towa
 nhina ahise nd'es'eho. Maline
 aonye l'asro asheka wete bafote
 heja Stanley towa. ehelaki. wa
 te Stanley ifola bawo'i'yo
 ba tosi. lolo nga cokisa eho
 ifata likambo nd'eloki ea
 Malinee

15

nd'ehel'eho bant'oma a fenda
 ni ntando jina jibae Ngaliyema
 ayaki jina Kitamb. Ayaki l'asro
 buke la mbao, ho atefelaki wete
 Stanley bokulaka fenda ntando
 nijokoha etei e'ohij. Stanley
 okaki bokalo. lolo Ngaliyema utaki
 banong'oa ese achi joso bokwela
 lolo nd'apeka aoyalama botaki
 sa oa towa.

nd'annee 1882 Stanley ca
 ki oewa basi ba ntando K'wa.
 Ho aonana l'aswa ba ea awa
 beswa ba joso nda ntando Congo.
 Bant'o'okaki baswa bako oma
 mungo, ho basikaki binto, ho baso-
 lunda nd'asi.

Stanley ahitaki nda basi
 ba kwa, ho okaki lobumo ya liche
 lino Lac Leopold II, ho atombaki
 baswa atanaki bokulaka ow'oma
 to jina jibae Nganikabi bwa Muge
 nda ntando Gini. Stanley esaki
 bant'o'okaki bant'oko bantafana
 boudela joso, lolo utalanga o'atapa
 towa.

16
D 459

Nkoko Stanley okabi eefe, ko
aciyahi te ahende Europe.
Utanlay utamonga nda Europe
Nkima bieji u, ko utabi nda
Congo Belge. Stanley atanaki be-
lemo bebae bepitana. Wengi eae
ehi nd' ocikoka eata ehoji la-
ato ba Congo belge, ko eadele
bemo beosil'owa, ko bemo la
luta Europe, ko bowa la bibei
baopitana ucina te nk'ento aba-
taka boloci. Ukonbu aolaza bawi
baho l'ikao

Ngaliyema

Ngaliyema bawo ofendaki Stanley pod
nda Brazzaville ahobisi nda
Kitambo ayofo (Leopoldville)
aoluola Stanley, wete acwe ofiso
l'ende. Aweli Stanley nd' eheki eho
bawo ba Stanley bale la ngala
nd' eheki'eme ngaliyema ale.
bonkonji oa ba aolota bito bia
lokumo. aki l'ento bebae la mbao
Stanley aokwela t'ale bonkonji
sek'ende botehisa oa ivare
Ale ngala bawo nd' etei.

17
D 459

Bawo bale nd' njibo ba Congo, wabawo
ivoire l'atuzi bawo. ko atuzi
bawo wa Ubito nda Wataali
Ngaliyema utabi bonkonji bita, aki
bokuwela, lolo aoteheja Stanley
etei e'ohij. Nbi bonkonji eae wokaka
ngoko baoloka nbele, baoling'aita-
nya. Ngaliyema la Stanley

Bolobo

Stanley aolona Bolobo es'ea lo-
buoro nd' elok'ea luwanga bebae
wengi bonanga bale l'ento mbao
10. oo bonkonji ohijo wete ibaka aete-
hi bonkonji ucina te aolonga bawo
nd' a'wamba. Stanley enaki joi ja
bale wete bonkonji oa bolobo enaki
soldat di ba Stanley, lolo Stanley
gotakanya bonkonji bemo ko baoyo-
singala joi jiko ko bonfengola bonko-
nji oa Bolobo, ko asputa. Stanley
bolobo nd' elok'ee bawo babae
nd' etei nd' etelo ea loheudo. mason
Ba' globo utarila.

Eheki'emo Stanley aoyo jima
ngala ko baokwenda mbao, ko baatu
mbao tolonga la Stanley.

Nkanko Stanley etaki mbaa ea
Cannon mete mbaa e'ouene mungo.
La mbaa sho baaloka bafuju mungo
Stanley astonoga tolonge v'ke ejingi
bont'oune osongwa ingai aoye
atumba. Stanley e'hi l'is lemo wa
ntatonga tolonge lenkina

Stanley aokita dahokole, lolo
alwala te basema lolo banto b'e
se basanga tosemake borkonji
obiso aowa, ko iso tole la lo
ngombe, ko aponye t'oseme.

Nkanko Stanley asema nda ntu-
nda ea dahokole osomba toma
Nkanko banto ba dahokole ba-
ya atekuya toma lenkina, lolo
Stanley aolawola te, basangahi
te lolo la nhang, ko borkonji a-
wa na loya ataka toma lae.

Dys basanga iso la me topea-
na. Nkanko baroola ende
l'igo Stanley oki l'arwa
2, leandele 7 basan 80.

oki barwa okendaka la
marchine borkonela banto 20
trabo, v'ch'asana borkonine 20

baolena toma tohi la Stanley hi
baawuwala bote te b'ifata l'arwa
ngol'ende (bocole) l'arwi baki y'o.
menaka l'arwa. lolo Stanley aokita
ngela te afa jony bote lolo isigo
ntalimiga

Ngombe

Stanley aokita ngombe, lolo hys
mbe basuwamba kolosi mungo.
Ngombe ali la bise bube, lolo
baaloteheja toma ea ndala

Dlebu

Stanley aokita dlebu, ko mangombo
borkonji oa dlebu aowamba baloti
mungo, lolo aolawola noma te
banto ba dlebu baki l'akoji-igo mo-
ngo, ko basuma etumba ingo mungo.
Lolo banto b'arwa bangala baoya
osoma banto b' dlebu 28, lolo b'arwa
ki beke mete ilongo borkonji mungo
mbo. Lolo banto ba bangala ayo
baoleka id' dlebu weta ba dlebu
baalokima, Nkanko dlebu b'ifata
banto b'Angela y'akima 5, lolo mbo
mbo aawon l'arwa mbo

Lolo bakundaki nganaga
ntabimweya. La ncin'eko
Etumba eoburwa ndata
yo mungo. Lolo Stanley
ablasungela elaka nka-
em'oya npa usamba jika-
mba

Dheugo

Stanley akhita dheugo, lo-
lo dheugo basuwamba
bolotsi, ko basima te
akise ekiyo. Lolo Stanley
t'asima colimeya te
akhite dzuganda fete. nci-
na te dzuganda bowa-
mbaki bolotsi aki'ndi oti-
yaka joro.

Dzuganda

Stanley akhita dzuganda
baolobambela bolotsi
mungo. akhisa isisi ye
jiruzi, ko colimeya itele
atim'aba aena nta-
ndo Ruki, akhita boranga

wa koloki, ko asunda
koloki, ko akhita isimo bu-
zo koloni Lolo akiyo
wawene bakela torema -
k'ane ayaka ociya ciya,
ayaka onana nanaka,
Lolo torem'aki'ene. Lolo
Stanley akhena bant'o-
no em'la likonzo t'o
wanye id'aswa, nkanaka
L'abwanya bikenze baolo-
sangela toremake are
Lolo Stanley akhigola
baswa colimana Ruki
ko aoya Wangata (Cog.)
Lolo itea ekafanelo ea
juwapa ba memboyo.
~~nda dzuganda~~

nda Wangata Stanley
ba bokonzi baatsungela
te base itenela ia
Ekhiseba ea bendele.
aki'yo osiyoka jo yiko
Stanley akhika bendele
2 weti Wangata la cog
in'ale aki'ndi joro

Coquilhat

D 459

Stanley aofenda Wangata

Bozika jima Boma kici
Wangata (Coq-ville) mete
757 kilometres. No
Bozika jima Leopoldville
kici Coquilhatville mete
412 kilometres.

Stanley aocika be-
ndele 2, ho aocikala la
bendele 3. Bolena mete
2 kilometa afa ntando
e'orene. Solo Tulenga
ale ntando e'orene
Banto nda ntand'eho
ntabamba Stanley nye
aocwa elaka. nko aokita
Iboko mete bitse via
Bangala. Bokulaka mete
Buyhi Nkol'ea mbas. Eka-
k'ene mete octombre 1883
Eki Stanley ocuyaka
banto la Bangala pau
naki li'endi etumba.
Solo Stanley aokavela

te bifouna l'ende le-
nkira. Eki Stanley oci-
yaka joso aki la haka
la biato, lolo ane yoko
ale la bike. L'asea.
Mata Buzki olowamba
ko asabanyara l'ende
ko L'ayaleya walongo
Banto buke ireneki
joi jiko browna. Es'eho
lele la loburno ja yuya
ko buyelaki Stanley
toma tomo. Mata Buzki
asimahi t'asea Stanley
ekivelo, lolo Stanley
abanyaki mete eta
Monsieur Cogulhat jima
wagata

nkankho Stanley av-
swa Stanterville. jima
mongo mete Langya La-
nga Banto nd: es'eho
bapata benzenge, buke-
nda betapa. Dyp banta
ivon bike, lolo banto
ba Stanleyville baku-
na asomba nk'otuzi
Bumba
Stanley avhita Bumba

D 459

24 nda novembere 1893. jina
 ja bronkoryi mite mifombi
 bakela bozeka, ko bo-
 yaleya balongo. Bantu
 ba rumba basoloha imba-
 nga lofogu mungu. Baka
 melah ko mpamba en
 machine ele nyisama.
 Lolo Stanley niga aolinga
 la jitsuku opolota.
 niga aolewaha jina mba-
 ta baolota. Bosaji owo
 wa Stanley colota eko-
 to ea nko, ko colota
 baolota. Bantu baole-
 na lenkama aolimola
 baoseka nsina t'aki
 o nyama kike

nyombila
 yombila aki kotepji oa
 Stanley. jina jina nge
 vola bakawde usude.
 Ende atumyaki Stanley
 mbaha, ko abajimolaki
 mposo el'anti la Sta-
 nley. Aki beseha
 buke nd' epek' ene bo-
 leno bokae wootutama
 osila.

D 459

25 Stanley aolowitaya vola
 wa vande aataki ngani;
 nda le 8 novembere 1893
 Bantutama la yambenga
 jina j' onkoryi mukuku
 aki g'okita yambenga
 yombila aoleleza muku-
 ku, nkanku mukuku
 cocwa oyaisa ende l'o-
 nto bakae lofeka av-
 lola ende l'ant'akae.
 Baolwea la nsina te
 alotaki. Lofoso ja nko
 la nsala ya woso la
 jitsuku. Nkanku mukuku
 ashela jibanza kela
 aseme. nkanku asema
 ko aovola la Stanley
 nd' es'eko Stanley
 okaki nsina wa hita
 kimo la utwido. Baina
 wete stumbere yambe-
 nga. Ahe la laena-
 nga buke, la biato
 buke ngola 1300

26. la ncina te banto buke
D 459 mungo bayaki la nda
lota banto ba Tescher
l'etumba. Bisto bevo
beoyuda nd'asi

Basoko
yambila aocwa l'ant
mo ba Basoko aetama
nd'es'eki'yo. Solo Ba-
ndeke baaki wiji bomo
Stanley ntabunga es'e-
a Basoko ncina aki -
nde ociyaka nda annie.
1877. Bolaki l'etumba
Solo yambila aocwa
l'igo nd'ekek'eko, solo
baosangela yambila
te. Ino nga tlena bisto
betuyo mete etumba
Tokanelaki te Stanley
aki ngoko. Ende akila
mbao ko iso ntatokure-
ya ngoko

27 Bawowuwala na banto
D 459 basemaki nd'esi' skiso.
lotsa nda nsenja esila-
ki na? yombila aokela
iso tofokende lotsa.
ntina te tofolanga
etumba. Aki Stanley
ociyeka Aruwini ba-
nto bawowuwala te
ocwa Mburra wete
juna jikayo weta na
ntando congo. Aki'yo-
wobaka te Stanley
ocwa Stanleyville
basolanga eki'yo
koneka te baswa
obuna Les orables.
nd'okolo na joso nkina
nda quatre-heure
basemaki nd'orang'o
mo ntalben'ants. Bas-
kong'okenda bastana
basamba nsinga nd'o-
tamba, ko bembola

24 nd'apaka bakinyo. Ngoko
D 459 ntase ma baohanela te
banto b'atembera
bal'eko.

Aki y'okitsaka nd'ite-
nela imo boranga bo-
mo baolongola la tea
Baobong'okenda ho ba-
lena bant'amo nd'amo-
tsi tolombe tolongola
ho bakisi. L'ompeli
yumbila aolawola
boranga bakinyo jina
na? Baina bakinyo na?
Tobisa l'ompeli nyano?
Solo bant'omo aolemata
aolakela, L'ats'one
sarimo etumba coya
sokanda bamato l'ana
ba tozisi, ho baatemira
tolombe tokiso. Solo inyo
loenda talosensaka.

24 Stanley atawa la nkasa
D 459 aolena yomo iyotele
nd'esi aki y'atutame
baolena bawato 2 bate-
fa la ngaji nd'asi nda
nkingo. Solo Stanley
aolea te ore mete
bolomo wa Arhe. Pa
kol'oko henaki bava
nga bomo Arhe la
tolombe tokinyo tea
bito. Baki bawole 2
la mbao ikiyo. Solo
nd'ekheko eko Stanley
aki la banto 70 kika
aki y'osemaki henaki te
banto ba Arhe. Banto
bakendaki la Stanley
baolea baina bakinyo
ho baosola l'inyo.
Ho baolosambela.

Stanley asiza baletano
 bakal wa lokendo, ko
 aolata nda Europe. Aa-
 rangya basi bauma
 baki'nde uenaka. Aa-
 hola benkanda nd'ele-
 nza ea basi ba Congo.
 Abungola batiza wa
 w'anto la tona loki.
 y'atekyaka I'aso
 bauma ba Congo.

III. Conference de Berlin

Conference ene eotakana
 nda Berlin nd'Allemagne
 nd'annee 1884 nda novembre
 lolo ntavileza baletano nga
 Conference elaka nko
 nd'annee 1885. Baule
 14 baki nd'etabani'ene
 aeya basi: Pratenaki
 belelo bi'okipi, ko nezaki
 tompato.

Bantu Ba Mpifo bayaki
 yina baule bare,

- Allemagne
- 1 Autriche
- 2 Belgique
- 3 Danemark
- 4 Etats unis
- 5 France
- 6 Espagne
- 7 Italie
- 8 Meckelbourg (Prusse)
- 9 Portugal
- 10 Russie
- 11 Suede et Norvege
- 12 Turquie

Jai ja joso wete baolome
 za mpifo ea Association
 International African
 wpeka la ntaki porto mo-
 ngo. Lolo binnezaki wete
 ante mpifo ea ha ngobe jule

32 wangi yeye liki n'etaka
D 459 n'ene jimeyaki nd' afo-
z'ehigo nkanko bimeyaki
zoi jiko nsangana

Compoto

Compoto toki bant' ba mpifo
osekyaka nda conference
nda Berlin nd' Allemagne
nd' anne 1884-1885. Beza-
hi Compoto tone.

1 Baaha bitre biama
te totrwa nd' Afrique
Goma ca nsasomba la
ntatekye nda Congo

2 drapeaux (ndele) yamba
cwe nda Congo wangi
ese l'ekae

3 Goma jima bitre biama
tsifocwa l'oteya nk'o
moko. mpuci l'elenge
nk' emoko o fio

33 4 nd' afeka b' anne 20
bifobatele nkina baw-
D 459 nya

5 Epos' ea r'etigion (yede)
ja wangi' ionto ng'ala
ng'ende Missionaires
Catholique n'bara
Protestante bambalaba
bant' ba science la
ba mba.

6 Poste Union utatoyaba
benkanda wiji la wiji

7 Nko utatekye bakawa
la nko nsasomba

Aki Conference bilipi
jira ja comite ebi joro
mete l'Etat Indipendant
du Congo. E'ea Congo
aki la jira ng'ko ebi
ha nko 1808 nd' eheka
conference ea Berlin

34

mete Avril 1885

D 459

Bassona bant'omo ou
 lungana nd'efos'eki
 Stanley mete en Eraker
 de Winton. Ende eki la
 mpifo euma nda Congo
 aki ngale gouverneur
 nd'ekhek'eko vatafokafu-
 la Congo nda vitei bikae
 akisaki nda Vivi. Ende
 akitaki nda Vivi nda
 le 1 juillet 1885.

nd'ekhek'eko banto
 buke baotoug'oya nda
 Congo balge. Banno l'etat
 banno commerce ka ba-
 missionnaire
 nd'ekhek'ere bendele
 baobowa nda Congo
 lolo bitumbantabisi-
 la nye.

35

VI Ejelo Ea Bendele nda

D 459

Province de l'Equateur
 kenaki elo mungo nda
 lok'ea betofe. Betofe
 ntaliki nd'efos'ea
 l'etat te baone
 banto. Lolo Compagne
 euma S.S.B. aki l'efo-
 sa te asombe he-
 tofe nsosomba.
 Ende Compagne ene
 ezaki bano nd'efos'ea
 kae mungo. Lolo bo-
 kaki litre bine bine
 ma mete abateba
 nd'elok'ea nsosomba
 nd'annee 1895-1909.
 vitaki l'etat nye nd'a-
 for'ekae mungo.

Etitulelo sa Betofe

D 459

Nd' ekek' ene nda

Becombo ntateena ke-
ndele nda joso mungs

Lolo nd' afeka to-
loka te. bondele aoye
Dfulu. Nkanko aoo-
kola wanto b' enelo-
ki 3

- 1 Eanga
- 2 Ngaleangombe
- 3 Ebinabena

Bendeki bene baoya
okisi nda Ngonda
eka Esukulu

nd' ekek' ene wanto
baotula betofe, ko
baotomba betofe
ele bondele woko-
hisi nda Dfulu

D 459

jina ja bondele bako
metle Sprimo. Eude

assomba betofe bene
la toma tore:

- 1 Bayaka bilenge la b' enge
- 2 Bieli
- 3 Bito. Lolo bito biko nta-

bakapi: wanto batula
betofe elake nks. ca-
pita baoloka loloka:
hika. Banto waki wifo-
ya otala etalo mungs.

Baoteta la betofe bia
nsa^oomba ngale nsanya
b' nd' ekek' ene ntakela
babe.

Lenkina nd' afeka
ooloka Bombomba
la Dyonda baotise-
te toma bondele

hila inya, Resombo lobu-
re la banto bakae
bendoki mpiko epinya.
Lolo iso ntatobuna l'iyu
bakendaki bela beki-
yo. Lolo baomaki nda
mboka aki'yo wape
ngaka nda latumbi
Insenge aboni wango
aolama nd'asi.

Otosangelaki te Bombo-
mba l'iyunda baoma
bendele wete. Bompenyo
nd'afeka B. ba siwa
ya bendele iso ntato
walemo wa betope la
nkera tocalangana hi
la tosano taleki tonela
hi tokanelaki ben'ele
wapaoya lenkina. Ko
topatula betope lenki-
na. Siwa eblekala

~~Vet. of. of. of.~~

Etulelo ea Betope Bi'afeka
nd'afeka toloha be-
ndala 2 besya mbala
bama bakigo.

1 Eneme

2 Longwango

Dy'afe basala ibonga
y'ekiselo ea bendele
nda mbala. Nkanko
basokola banto ~~la be~~
3 la bendoki bekigo
bama bekigo wete.

1 Embembele

2 Etukui

Dkanyambo

Bant'ane baoya ane
nd'alemo wa ntatula
betope. Lolo betope beso
batulake ko vatambaka
mbala ele bendele

40 bilake hetofo bako baola
 41 belu mang'iese biuka 4-5-
 D.459 2 Lolo nqa ntabekoka ba-
 ma bants y nkina 5-6
 Bant'ane baki yoma
 ka. baki nd'akata ba
 nts baki la bendoki. lo
 lo nqa baobanda baki
 ks baolosokola ele
 bendele nda mbala.
 Lolo bendele ntrama-
 hi bants, lolo baila-
 hi nda. baloko bika.
 Bant'ane baki bendele
 otsindaka la bakelaki
 bolu wa ndekola. nqa
 basenzi aola jamba bas-
 ma, nqa baoloka te
 aola nyama baoloma
 nqa bants aola nd'aiso
 bakiny baoloma. nqa
 aola banta baoloma.
 nd'ekhek'ene banto

41 bas baki la bendoki baki
 baolila ba Capita ba Toma
 tone
 1 Capita ea nyama.
 2 " " banta
 3 " " nse.
 4 " " bakwa.
 5 " " bakho.
 6 " " mba.
 7 nqa wengi capita aorange
 la bants ba bendoki
 te njolewa bants aola
 yomba ine baoloma.
 Toma toki basenzi
 oleka nko biko banga-
 nju imbondo.
 Lolo bants baki la be-
 ndoki. baki la basaji
 buke. Basaji bako toma
 tokiny o nyama y'auto.
 Bant'ane baki la be-
 ndoki bakolaki banta-
 mo nqale bakwala basaji

mbo
nd'el'ebiy

D 459

nd'afeka. Eneme la
Longwango basimava
Mbala baluta ngole.
Ko bendele 2 basulelwa
na. Baina bakuyo meti-

1 Badjuni.

2 Borqende.

Dy'afe baobisa nda
mbala, ko basolaki ko-
lerno ngoki Eneme la
Longwango nd'etobe nk' 2
ci kuvanilo nye.

Bant'ane ba bendaki
bayaki la banta bakuyo
ngole basaji; ko basolaki
nda ^{mpito} la kolerno w'etobe
ngole ba Capita.

Tenkina Badjuni
asoluta ngole. Borqende
aotwa Biana.

Tenkina Bordele
Ngonga asulelwanwa

Badjuru la Rongga

Bondele ngonga

D 459

Bondele ngonga aasulungana
na bendele. Ko bonto wa
bendoki laki nda ngonda
baolimana. Ko Rombenga
aasulungana l'ondoki.

a nd'olemo wa nitatula
betofe. Bet fe o meringese
tesuba 4 nki 5 la 6 elaha
nho ecikwanelo ea bo-
tuga w'anto nd'ese
nga betofe leokwa
baona banto 6 nkina 5

Nkanko ngongga ali-
mana Mbala, ko bo-
ndele yambayamba
aasulungana. Nkanko
bont'oa bendoki Ro-
mbenga aolimana,
Banto oa patiki bonto
ki ngonga aasulungana

Janga
yambayamba

yambayamba aoya nda
mbala, ko aso kola
bont'oa bondoki nda
ngonda. Lolo nd' eke-
k'ene nko mbaoma
banto lenkina elaku
o mba kanda, ko ko.
~~lolo~~
l'otamba nd' onyala ele
bondole nda mbala
nga betofe beokuwa
bondoki boki ba yamba
yamba mete janga
bosi ngombe
nd' ekek'ene mete
bendele baolimana.
~~mbala~~
~~mbala~~
Mbala. Ko bondole
Bafutamingi aoya

Belondo nd' Oanyi.

Bafutamingi

Bafutamingi aoya Belondo
Lolo ende ntatana ejiugi
nd' elondo. Lolo zale
nd' elok'ea nka kanda
banto nd' etofe nd' ekeke
ne banto ba Besombo
la Banyi bayelahi
betofe bekigo o Belondo
Lolo Bafutamingi a-
limana Belondo aolu
ta nyela.
Lolo nd' ekek'ene sa
Bafutamingi mete
ncindeya sa betofe
bia tsuka ibonga ya
tswa lotoko ia l'etat
bondole. Inneswe a' tsu
Lotoko okala ibonga
eko.

Dsuesue nda Totoko
 id' ekek' ene Dsuesue
 aokokala Bonto nda ngo-
 nda oa patahi (Piston)
 jira jirae Betofe.
 nd' ekek' ene betofe
 beolimana bia tsuka
 lolo nda Totoko tra
 Tosiri. Lolo bafome banto
 lenkina elaka ompimbo
 nga betofe beokwa
 Bokokanda bokonji;
 ko basenji baoya oasa
 betofe ko bablorikala
 Lenkina Dsuesue coli-
 mana. Totoko, ko
 bassulunganya
 Dkonakoma.

Dkonakoma nda Totoko
 Dkonakoma aoya Totoko

ho avokola bont'oa bongo-
 ki patabi nda v'onda jina
 jikal r'iofe. Polo bona
 nga bohiso batombela-
 ki betofe ng'oki'ny'o-
 kaka d'avesue. Nka-
 nba skomakoma aoli-
 mana. ho ibonga ya
 bendele iki nda lotoko
 iswa ncina te bendele
 le baslemane, l'isyo
 l'anto l'endoki.

nd'ekhe'ene bendele
 ntakita ekiso ombao
 l'anto kika.

Bondela Moto

Sasima toleua bondela
 Moto akita B'auji, ho
 astumba tolonibe, ho
 aoma wanto 3 toli aki'so

48 wotika te ayatumbe
tolombe, ko ayome banto
D 459 iss toolata nda wenda
ko nd'afeka astumbe tolo-
mbe y nd'oranga bokiso
ko aoleka. nd'afeka
iss toolola. Bondeli ba
bitaki nd'oranga bokiso
o bondeli moto hika.
Esilelo ea bitumbe

Bondeli Ekatamba
nd'afeka ba bondeli moto
Toolena bondeli Ekata-
Ekatamba aoleka o
ndaleka hika ntakela
za jimo nye.

Bondeli yachinon
nd'afeka ba bondeli
Ekatamba yachinon aoye
atunyaka bus ya 1990

49 la nrasanza bolomo wa
ntatula mbaka nda he-
keji.
D 459.

Emi Eale Robert. Uki nda
Lotumbe Decm. Ko nraza
ki ecole premier. nd'afe-
ka njocwaki ^{nd'afeka} deux ieme
ecole a Institut christian
Congoles nda bacheze
D. e. e. m de plome. Uki
l'osala nda Lotumbe
D. e. e. m. Maritain Catechist
Ane yooko nda wko-
la wa Congoles. nda
bolomo wa mboma
ndyoku.
chefferie Basombo Jote
Waba Beritour Sige
a chef de bureau Sige

Oopobuma te, namo niini agali
 lo bano hime likamilo bango, ya ni nile
 npe bango hantizibil ual n bango
 hime. hime bo. esi bogaba mbwilo
 aboni hime nro bango.

ifuto to 28-2-1959

Bontamba wa Juba Nicolas bouanga bala

Bosako w'ese. Etumb'chiso l'endele Bamangaki
wate Bendele, ntsin'ca Bendele Batombaki
ntowa chio wate sada. Te balume l'iso
Batome. Ntowa Bonduki bayahi la sada
sada wate jambo la sada ihac wate, ntonwa
midele, jambo ayahi joro nd'chili'lohin
y'afe Bondele Boya waka ond'etumb'cho
omko wate emang'etumbila lolo iso
totea badi baki bondele wimaka teema, otashi
mpse jambo aya otoka etumbila la Bonwa wa
Bondele lolo jambo wate ntonwa.

N'tahi Bondele ahinde sada Bendele wate
Balongajaki etumbila.

Bondele wa joro nd'bwaka wate
!tumbambilo Boyahi otama wate
Ende.

tsili Emi

Bomony'ifuto ymele Lau

Muse Te 22/2/1954

D 463

7. Bondele wa joro nda Muse wete Shika
Bont'ondambaki ndeko ekende wete Botrangana

Ndekek'efi bendele oya nda joro
baotokaya borala wa joro nse bale
abaka. Ho borala ut' Bilinga o'oko.
Ndekek' wa joro, isa watawala batak.
Hla joro mungo o nse. Ho w'aga abakole

Tzako bale borala baki. Bantoko
bale abakole.

Alakend' ayeka bo Shika, bo hla
longaki wete d'koq.

Abakole bakole bame.
Bantoko bame bame bame.

baransa onko wate banto bak'iro, olataka
 liwo nda safela safo kima endo,
 nk'anis banto baolaka, bafulu ko baofala
 naana nda ngonda la belatai.
 Ba bant'oms bon' fraka lina likal Bononda
 w'liwaka aranga emi m'patrika q'famp'ra
 ko p'oma bendo ki boms lina likal b'kutu tofo tofo
 aolaki nk'anis ko bendo ki boms baobunda
 nd'afina.
 nk'ahig bendo ki be kotriki baolata bendo ki
 bokis nda to kumo; to kumo wate ibonga, pa
 n'ina na boky kulur; ko baol'angela to
 bendo aolaka bems bendo ki ko baol'ata
 nk' fraka len kina nd'etumba.
 nd'afina b'undo elo ca to kumo baoma jo to
 wate b'rangaji, b'anga q'Oran, baoma o la
 k'ang'nyim' o' wai o'kisi la p'ang'ekal.
 nk'an'ko etumba, e'fanga nk' b'k'na bendo ki
 baon'ling'ama tofo nyi; baol'ama se baom
 idis m'anga; baol'ama ke b'ang'eli, is m'as
 w'ngi his wate m'as; ko b'ang'ama, b'ng'ama
 m'ani roko.
 nk'an'ko bendo ki b'ap'afwa, nd'okili; baoma
 ko baotumba ka b'as'ny'he, ko baoma k'ang'lo.
 nd'ek'ek' r'as o bendo ki b'af'af'ata nd'okili
 ba'iro; b'ak'ij'ona to kumo la b'ang'af'ata
 nk'an'ko bendo ki b'ang'ama o'kisa la b'if'ita
 nda Imjolo; b'ang'ama Imjols baaji ko baoma
 g'aga m'nda Imjolo. Imjols baransa naamo?
 Imjols ba'af'af'ama na b'ang'ama la to b'ang'ama
 baaji ko b'ang'ama naamo?
 nk'an'ko wate Imjols baob'ang'ama b'endo ki;
 Imjols ba'af'af'ama na b'ang'ama naamo?
 baol'ama w'ikula baol'ing'ama b'if'af'ila tofo
 ko b'ang'ama na b'ang'ama o'et'amb'iki bendo ki
 la baaji ko k'ang'ama ko b'ang'ama naamo?
 bendo ki la baaji baol'ama, nk'iy'ama; b'if'af'ila
 bendo ki b'ang'ama o'kisa ko baol'ama la
 a'ink'af'ila bendo ki o'nd'is'amb'ama.
 nd'af'af'ika b'el'atelo ca bendo ki b'ang'ama b'ang'ama
 ba'ang'ama la o'et'amb'ama, o'et'amb'ama; a'ink'af'ila
 b'ang'ama ko b'ang'ama, o'ang'ama, b'ang'ama la
 b'ang'ama b'ang'ama bendo ki b'ang'ama b'ang'ama
 b'ang'ama. nk'an'ko b'ang'ama b'ang'ama b'ang'ama
 naamo? Imjols ko b'ang'ama b'ang'ama q'endo ki ite
 nd'Imjols.
 Am'ko wate tofo tofo w'etumba q'ok'ukulur

43 Banto b'ang'ama la o'et'amb'ama, o'et'amb'ama; a'ink'af'ila
 nda bok'ukulur w'etumba o'k'ula la
 m'ang'ama.
 o'et'amb'ama bendo ki b'ang'ama b'ang'ama, nd'iongo
 q' b'ang'ama ko b'ang'ama ko b'ang'ama. B'ang'ama
 ba'ang'ama b'ang'ama b'ang'ama b'ang'ama
 b'ang'ama b'ang'ama m'ang'ama a'ink'af'ila b'ang'ama
 a'ink'af'ila b'ang'ama b'ang'ama ca to b'ang'ama nd'iongo
 b'ang'ama la b'ang'ama, b'ang'ama la b'ang'ama
 b'ang'ama nd'iongo na b'ang'ama la b'ang'ama
 b'ang'ama b'ang'ama la b'ang'ama b'ang'ama b'ang'ama
 b'ang'ama a'ink'af'ila tofo tofo.

D 466
Ses bantuk banto baolia cava, mbaka ndi anse,
ho bak pyake cha bendeli bwa hom banyo ko
luro mbako tomo, ho bafula ke mfula.
Bafula ki mfula wa poro wali jalanga d.
Bafula bi ba banyo ba bendeli bwa mjadini
banyo ki an jeso o banyo ba banyo bwa ke
kim aks tolukeba in ba bendeli utaka
ndi anse go ko.

Ses bantuk ko ba ba mbaka, jafe o tringala
chate ba nuche clong, ba bendeli
Iyo baya nde bi kikel wa nanyo, ses ko
ndi mpanya o tringala obate.

Bakstrinwati
Bayeye Joseph. Boni Traka.
Infirmiere nda Kimion wa Trabanga.

1
D 467
Gjoro Baskoko bakiso la Pwangi lokali: ncuango
nda ngele ea ntando te banto bama bama
bakio Bundele lofas lokio welo monga: ko
bafa la bakanga la bakula: bakio bakula, o
bendoki: lolo lofas jua bendoki: lolo ngele
mkake ea wola. Gyo bawoko beaki: loncuango
lonko wate la Pwanga, Pwanga wate bilinga
bua ngele. ea ntando is Pwanga bakelaki: nkando
kio nda nkoto ea ntando ea Eskuapa la
ntando ea abomboyo ko lasangelske bawoko
laci bawo

2
Bawo banto mo lina likae Bumbolo Is' banga
ende ala losi bilinga ea Bilankamba ayaki: okisa
nda nganda ekac nda boselo wa ntando ea Eskuapa
ende l'ona la baali, aoloka o widji wa ngele
etango monga la lokukamo banto bama baoloka
ama nkawo bama nko Basua baoloka la banto
bawo nda Isua eko Bundele bama ali: nd' Isua
ko bawema wij' aka Bundele aoloka Is' banga
Bundele boko lina likae wate Pwange: Pwange
asanga: we Is' banga are yoko ndoya ekawe ko
ndokila bawandi: yaka imana nda ntando
totawe nda Pskili emi usina Betofe ndanga
banto bama basalake Betofe ko tonmanake emi
l'io emi ngijfawanda Betofe la likandiya likami
emi ndela Bele la Pwanga is ngele bayele Betofe
ngela banto bama batule betofe bawijele ncuamba
nkando bawinana nda ntando baoloka nd' abali
ko nkando aoloka ekawe ko nkando Is' banga
nkando: wate Pwanga ko la bawo

la bano ngoko nyotuse obudola baine bakio bauma
 lenkina Boudela amana wiji wa nkoto sa Esuaya
 asama nda Yokumo bonanga wa Boudela; asala
 Ylonga ya Botenkulu wate S.A.B) nkanko banto
 ba Bwagi basala Betofe ko bayela nda mbilankam-
 mba baotekela basaka Bwagende wate bendoki boko
 beki Boudela otikaka is basamba Betofe beki banto
 ba Bwagi ko basambake betofe ele Bwato wate la
 beke la betoji bya bayaka; ko Betofe boko
 batambake ele Boudela nda Yokumo; wiji'oko
 Bwagende wate Boudela; aduta mbalaca bape amba
 bankouji skande Is'Esuga la bendoki beke; asama
 mbilankamba ko asanga oita bankouji'omo wate
 Ikomboloko y'Ekofa; Bwato Is'Esuga la Ikomboloko
 y'Ekofa is baki bankouji b'etofe basungelaki banto te
 batule Betofe nga banto batatila betofe buke wate
 likambo likelana il'io bankouji; nkanko banto
 batulaki betofe ko batikedjaki bendoki la ngoko
 bendoki basambaki lolo jai' lino j'ekamweli joololaka
 wate banto omolina likas Beseke eude aki la jale
 mungo amugabi te ritendele bafakita nda bonanga
 wa Botenkulu ekinde woke bonanga te bendoki baki
 eka Ikomboloko y'Ekofa; ko aya obuna la bendoki
 aoka bendoki bomo itula ko bendoki baoma Beseke
 baolobetela basase ba bendoki ko Beseke aowa
 eki banto bauma woke bonanga te Beseke aowa
 bashola ngwa l'afaka l'akula te bause etuaba
 is la ritendele la ngoko eki ritendele woke te banto
 bauma balanga obuna l'io nyre ritendele basama
 na eude mbilankamba baotekela eka bendole wate
 Yokumo; ko likambo ja Betofe banto utabuta otile
 lenkina utais'ca banto basambaki baotekela.

Basaka Stage wate L'Etat: Bundele bono wa l'Etat
 lina likae emene endo imali lina ablandaka azaki'anda
 l'endoki' bekae mpe aokisa mbala ea ntendo avola
 Ybanga y'onene mungo, wiji'ako aotsinda nda
 Belondo Elinga bendoki' luke mungo; lolo nyokusa
 l'anya bendoki' beuma baina; lolo ndjifanga
 bendeya emi wate Botodji', Mbonyo ea Soboma';
 Boangudo; io Basema Belondo; nkauko bakulaka
 ba Boangji' ekio woke te ntendele asema Belondo
 ko baetswana; nk'io bauma bakela boloi' basanga
 ntendele baoma loli' Besoko; ko aue yoko tokanetala
 te aokenda botako ko aolita o l'ukima; nkauko
 banto bauma bakola bakula l'eugango bakonga
 la igua bakenda Belondo obuma io la ntendele
 ekio okite, baotola ntendele baolama; ntendele
 bakula l'akanga mpe ntendele bakola liki' lifola
 wate (B) bendoki' ko baobuma lolo ntendele, aokondjisa
 Boangji' liyemba liki' ntendele, ooma ofatanga botanga
 nkauko banto bauma ba Boangji' baolota nda ngonda.

4 Lolo Bendoki' baotikala Belondo, ekio groupement
 Besombo woke te Boangji' baolota ntendele; nkauko
 io Besombo basanga tokende toobuma io la ntendele
 Boangji' balende bamato ntain'ca baolota, ntendele ko
 iso totowe taimole ntendele nd'okidji; bokiso nkauko
 Besombo bakela ntendele lolo Besombo ntainata
 boketo ele ntendele; ntendele aolama liimba ofati
 auge botanga nkauko Besombo baolota o ng'oki
 Boangji'

5) Stendele asemboer bendoki bekas o mangi beuanga byang

D 46 Poangi ntsin'ea mkekela tabanga tokas

ibunga y'onene wate Belando eko Protodji aotrikala

Ada Ikengo bendoki' bomo lina likas Squedji' eude
aotriwa Ikengo

Ada Bokendela bomo bendoki' lina' ghandjal' omba
aotrikala

Ada Bokulu bendoki' bomo lokua aotri' la

Ada Bokala bendoki' befe lina' bakio' otata' la
Bokopla

Ada Bokodji' bomo bendoki' Ndjale

Ada Trako bomo bendoki' lina' Is' Ebuti'

Ada Bokandja bomo lina' Bokali' w' atua'

ismola o Etuluka ea Pruja ey' ougindji' ntsin'ea ia
ntabamba udeko ko ntabaata bendoki' belila beuma
beataka o bendoki'; lolo libamba j' eudeki' lili
lolo mangi ntsin'ea bendoki' baomaki' banto budo
mango ko batomaki' banto te batule betofe lolo
betofe berko Beudele ntabon' baki' leskina uga
beki' joso banto basalaki' betofe; uga betofe
beokua wate baoma Capita ey' etofe mangi
bonanga Beudele lileki' capita' ea betofe;
Poangi' batulaki' betofe ko betofe beko betuakke
Ul'ala eka beudele;

Ada widji' wa Beombo Beudele ilaki' bendoki'
lunke ngoko lolo bakoleki' lokumo wate Beugando
la Ul'boyo; ko Betofe Eka' uda Beombo betuaki'
o uda Ul'ala el' eudele ko Beudele baomaki'
banto lunke mango; uga ito Posinda to'isaki' la
jio seki Beudele. ntabaama uda; lianga bendoki'
ntalanga; Etuakke mangaki' Etuakke udeki'

Stendele baomaki banto buke nkoto la nkoto nge cobanya
betofe wate baokooma; nkundo batulaki betofe; ko elinga
bakayake Stendele nse ko balushabe nkai; (Wo) wijiaka
Basaka Stange wate l'Etat bisanaki uda bokiji
wa Boangi ko batunaki Gudjole wate Gesteu Galanga
D 467 ko Prokukulu wate S.A.B basulunganaki uda Boangi
bakina o uda tobanga teki l'Etat bakola bakio
basadji o ug'oki l'Etat ko baotudja banto betofe
lolo ntamula betofe ug'oki osombuka josi nge
camita ea ese ekwisa betofe wate baokooma ko
bateraki bante bakata la batoi ko bilaki bote uda
bakata bakote bafufuda, kobilaki ud'aswa, ko
bakendake l'oko Mbundake; nkaka mungo
eki bokili w'oung; wenaka uda cycl. ug'undole
ma; joi mungo jai lokesodji; ud'cycl. ea bunda
ekake oko ntando la bekeki beki bante ntakaki
baoyi basama baokomaka; Bendele l'asaji
bakio bakaudaki buke wa banto ko batiolake
uda ugele buke wa banto bale uda ugele, o
banto wa Boangi; Bendele buke basalaki tobanga
ugole Bombola wa Lotoko bendele bakukisi o
-l'oi; ko ul-bala ea ntando ud'omponye wa
Mombongo bendele bakukisi o sekro; nge basokola-
ke bendele beki wili la wili; banto batatula
betofe o Balumbe ntsin'ea io bisanaki o uda
Ngonda; ko Bendele batsindelake o bitumla.
Ekitelo ea Bendele uda bokili bokio banto
onyisanaki l'io o Bombolo Is'Esanga l'asi baama
ba ntando ea Ehuapa Bendele beaki o la
Bombolo wa Is'Esanga; ko boshodji okio
mitaka ea joso aki uda kika uda l'antala
bakiwili libandabo mungo j'omere.

Esilelo ea betofe: zeh'ankho boudela bono wa l'Etate
 bokobini ud' Khanga ya Waka lina libae wate Bokoba
 D 467
 lol uda joso ja efekelo ea Bokoba te bafome bants boudela
 bono botindziki' looma bantoliva libae wate mota
 ke ud'afekia beomelo chae Bokoba aefekia te bafute
 ooma banto: Bokoba asokolaki boudaki bono wa
 lina Kasongo; Kasongo inaki lina (word) Waka ke
 sorungela boudaki bya Bokubuki te bafute ooma banto
 nkanko boudaki bauma binanaki uda tolonga ke
 baoluta uke'ele boudela; ke joi ja betofe bianta
 banto bauma bokaki bosalangano wa; babinaki
 bayaya la tomoo tomoo buke ugae. bikhaki
 ejing buke ke ud'afekia boudela bono lina; Heteo
 ude arulangauaki Bokoba; coleta bankomoyi la
 bainto bakis wilaka capita ya betofe adaila
 palata y'ese akayaki medaille wengi capita
 nyce adabuya wengi capita la utio; ea jende
 la ex'omoto: lolangaja baina la capita iko

- 1 Bolivia wa joela uda Bolivia
- 2 Prombando uda Bolongo
- 3 Bot. lo uda Botokuku
- 4 Efole uda Botrendela
- 5 Bayanga uda Tsako
- 6 Lofombo uda Boeke
- 7 Skulufa uda Belondo
- 8 Tomboto uda ~~Poreangola~~ Hkelenda
- 9 Etoko uda Loanga la Boondjola
- 10 Zyanda uda Prongindji
- 11 Belendji uda Prando
- 12 Ellbadji uda Zyambo
- 13 Etale uda Poofana
- 14 Jaminakas uda Prokopi
- 15 ... uda ...

851 Momi'nda Bilakamba L

D 467

Wankho Hjelera la mpelu baoya la baoyi'ba losomlo
ho bendele bya compaignie ndenge la ndenge bayaki'nda
lokili lokiso; widyako lokio bona omo akisi eki' Bendele
otiyolaka kalakala noya aorena nda Tyongo ya
Jfoku widy'wa Besomlo ho bendele ladowila. Chef
ea Paktidji'wa Proang' ntiin'ea ende ondeyaki'
baoyi'ba liboti'ekake ekro.

Abwila bakami'ba'i bawidya
emi ntiin'ea cyclo ey'endele
nda lokiji'lokiso, lankro

Bokala le 15/2/54

lina likami

Prudjilo Gabriel freffes
de Pecten Kolony Bourtonie
Yugende

Banto bakiso ba loindo bateaki'konkanda te bakote
vikeke bya baoyi'bant'o niga beaki'seki' iso bawu tnyoya
otiyola mbula losuele eki'joi okelamaka.

CAHIER

SCHRIJFBOEK

P. W. G. E. L. L. L. L.

... ..

APPARTENANT

Toehouderende 1710

101

...
 ...
 be mpate bya nyaka Guturaki, kumata koto
 (6) la lempate 8. Ko aso wse lempate
 hiki la kumata 6, ko baso mbanake, loto
 bonolele afoke lofo so vokiyo. Ko bakuta
 ke kutua ondu vikiyo, ko afutake la
 bosolo wa ngilo, la bayaka, ko la mpate
 ya tasisi, ko iso totalota mpate ko iki-
 ndotokime, aokita ^{aka} ~~ista~~ Ikunye la
 bluuwa, iyo la Ikunye la bluuwa bakuz-
 mamaki wate iki Ikunye la bluuwa
 otoka ondu mba boZ.A.N.E.H, uka eko
 jina wate NTSAMBALA. Bonolele bakuta
 bakutaki o ntaza ya mboko nyelija
 wa lotaza ya to ma, toho wate hapai
 la neta loto iki isisi za loto iki Ikunye
 la bluuwa wae bakotole ntaza wate
 Ikunye la bluuwa bakotole mba to ma toho
 ko be utete bakole. Ko be utete bakotole
 bakima la mboko, loto Ikunye la bluuwa

baolachya wate babaude nd'oma nge bok'inyo
 ko be nyepi baotomga tolonge lokiza bia bito.
 Berudele bawu wola the nge la bwa wate
 banto hane batotokizaki bejate hale wiy balikos
 ko the nge awamiba asanaga wale wate boloko
 baenaga loli the nge la bwa baosangela
 llangala, wate banto ofaki la berudele beko ko
 llangala akonudele ende la berudele bekae ko
 baokita eka ifoma wate bokulaka owa
 banema otokizaki berudele bejate, buole
 ifoma bole mo bekae wate andabuka ea
 beluka ko berudele baolokela ulaka olokite
 eka bokulako ifoma. Ende ifoma ekek elande
 watekizaka bejate babunaki, lamuim'ea
 ifoma akizaki bokakata mo wate atokeza
 bejate bekina autokamela nullooma
 asanaga, bejate bekae bekenuda la bekae
 wale aki berudele la llangala okite eka ifoma,
 ende asanaga batotokizaki wate wala bekae
 hane walaupiki te bakel wala soko, ko bayute
 o llangala berudele bayaki la hane wala baye
 ba hane mo. BOHE-1 ko bai BOHEKA. ko
 etumba ea anene monago banto o losilo.

Ko aki ifoma wane wale banto bakae bekae
 wofota ende la banto bakae, ko banto bekae
 berudele eka, lolo nd'afeka betumba hane
 baye nta waja nta nta, la nkeza bekae
 baolantala ko basome bekina banto banto
 ko bant'omo nd'olai wa ifoma asanaga
 wate le ei. ko berudele bawokima bekina
 ko baolota ko berudele bawisa o nd'asunaga
 ko nd'afeka baokita eka the nge la bwa,
 nda BONONDO wate banaga wa the nge la bwa
 ko nd'afeka berudele balut'otoma llangala
 eka ifoma bakela kenuda la isasa asanaga
 nge ifoma asuka asase wate asanaga
 o etumba bekina, lolo nge nta soka asase
 wate asanaga chumba, llangala wate wale
 ea berudele ofaki ifoma. ko aki llangala okite
 eka ifoma, ifoma nta soka asase loli
 asanaga wate bakela bekae. ko berudele
 baolutotoma llangala bakela kenuda la
 ifoma ende la banto bakae baye asanaga
 ko BOLOKI (BAHE-9) wate ko naga wate
 ifoma baakonudele nta banto bekae ko
 baokita nda BONONDO. ko berudele

baosanyela ifoma la hanto bakas baa-
 ak belala mungo ekito wimenge baseka,
 lolu lenjela bas sonida, nd'okite hako belaki
 somidaj wote basejili ku awimenge ko rosa-
 nyela benideli wanya njaka nd'osa nyela
 elo nyo. Aki nd'okite asanyela itobigo. ko
 haoliza hanto nda wenyi litse, wate BOSEKA
 hanti batano, BOANEi batano, LOLIFA batano
 ko BOBOMBO batano, nyala le ba nte nituk'ife.
 ko baolotombela, ko benideli baokela ale
 bolwei, lolu lokemda lotulale betofe lolu nyo
 kasa nyo ma nte lotula ngamono? Benideli
 baolae nyo jiji ma lokemda ko nyo okota
 betofe kosa belambo bia betofe nda likujus
 ko bonida ke mbasanda mbasanda ngole
 limu ka. ko baotula bia jeso, ko baototitika
 lolu benideli basanga lojete, lolu lokemda
 lotule l'chimz nda wenyi ko nyanza zoko-
 tiko, ko baotula. ko nd'afeka aolakaza
 wenyi ese sejili wate sonida, akisake eko, ko
 ale mboluhke betofe. ko nyo ese etakokya
 betofe wate jifotema wakata bakizo.

To eket'eko losilo mungo ja ba
 ko baotula bekima o betofe, lolu nyo
 aki joi jeyigi mungo. ko nd'afeka
 ikoka ayo wate bonideli betaki
 olonyela. Ahanze ko be nte batulo-
 ka o betofe lolu nd'afeka. Shokha
 asanyela wate betofe besila. lolu
 lojelake maso, besombo, lambe, ka nyo
 wa baengaki bolala ko lolu mboluhke
 nyama nyoko. Aki ese etakokya
 to ma tiko, tai jebu nte etumbaroko
 bakabaka nyo baototitika to ma tiko
 etakokya to ma basejili baokela nda
 omaka hanto ba mo, nikakanete
 ko ba fitaki to ma tikiyo, etumbaroko
 eko betakijina wate bekula watekade.
 ko nyo baotombela besombo eko ko nte
 elaka o batemake. besombo betofelake
 nd'ate nyo besombe betaza elakela
 o bon'oko ale besombo beka ba nyo
 wate juku inmay esombo nyo
 ntasiza wate baoloma. Aki asanyela
 bonideli antosanyela lojelake.

D 468

Wanuzi wote la baadaye, ko uga
we itakikya kiforta tshamba mone
bale la boliki. Ho baadala o beugung
la mte la nyama bii bueeka
wema mbo. Waja wenyonyo wana nge
lotonye mde la, la mteoli, koo la mao
betambelake kila afa za ma. la nge la
la mpili la bokwa. kili bokwa
biki. betaki jina peli-peli.

IV
Elinga ca ukatula befofe.
Kojit y'chofe uwele bokula,
Ehwa, ngongo, la mangwame,
balambaki bokula nd'alandia
ko ngongo la mangwame
baki borangwana b'chaho
ko ipilaki kwate bolatini
mango. Na baoyokela batina
bafakut balembina bokale
nd'iko botirolo 3 dms. bakawata
ukasa ko batamwata
nd'antoko. bakulamata
nd'amba nd'afetu banko
nd'afika bila bichaho ko
befofe buyahanga.
Na baolimela batamba
nd'okaji nda lilongo lindina
bambako doko.
Na choko ca nsaramba
shita bakonji basangila
banko ko bayila nd'ola.
Ndamba iki bokala ibi uwele
chumba nd'asambako.

Bompunga,
 Laurent Justin
 Mission Cath.
 Bokahata.

Eyel ea bendele la
 Ekunjea betefe:

Dampaka bese l'aine bahanela
 ngia wiji boko wate:

I

Eyel ea bendele skiso:

Mel'okala monga bonanga bokiso
 benaki bondole w'okala wate
 bondole wa ngelasa, siina ja
 bondole bokofwate ⁴ Heifela
 waj'okae ⁴ k' Hele. No bonanga
 bokiso bokaki, boona nkisi'ea
 badafema fele ⁴ k' ja for joo.
 Kolhanto balankaki ⁴ k' k' k'
 bondel'oko, Ohonde bokanji
 okiso wae santamba aki l'iniisi
 ya limbaki, awanga ak wae
 bondole wa Njehomba na
 nkisi sakiso ⁴ k' iwa ikae na?

ko bante baolinaja bonuna
 bekae, n'ain'ea ehi wate font'a
 jekela na'orang'akae. Ko
 baolamba boudale loko o lu
 bako, ko Apakisa fela isisi
 n'ato'ra; ko boudale alakake
 ko bari ba Apalomba el'ia
 ko p' na'ap'ala ompawa iunada
 weno beakita wate boudale
 lura, laka. Boudale up lida
 bakidaki wone Mb? Luter;
 ko la bemo na'efeka.

II. Okun'ea bebohe.

Bebohe beyak'i na'op'ia' Wokio
 wate na'one; el'el'akia mongo
 ng'ona'ni bebohe na'adula
 Okonole beakita watek'api
 el'enge ea egumba, ko sante
 ng'waki bante mongo. Ko
 ng'waki asafi yep' el' bokonji
 boudamba na'itak'a en'ae
 donia; na'ole, lora, sabuni,
 bokuna p'ie donia bibege nute.

ko boudale na'adula be
 ng'waki boudale mongo.
 ko boudale beak'i bebohe na
 bebohe wae ng'waki. w'ain'ea
 jelo budo; ko boudale na'adula
 ng'waki bante wae bante bebohe;
 ko bante bauna baolinaja
 ko baonanga boudale wa
 adula bebohe. Okonole
 beak'ito ehi wate ng'waki
 mongo; n'ain'ea ng'waki
 adula bebohe bebohe
 bante bange ma'ona, n'ain'ea
 boudale. ko bokune na
 bokonji lina bebohe, n'ain'ea
 bebohe na'adula, budo, ko
 boudale beak'itaki ko boudale
 na'one boudale aokan beak'itaki
 wate n'ekel' mongo; n'ain'ea
 bokune ohae laka wae bebohe
 wate bante bebohe bebohe. ko
 bante ba bonanga bebohe bebohe
 on'beli, bebohe, bebohe, bebohe.

O la bokone one oa bokorji
 N'kin'ca ende aki'wage n'pa
 An'canicien bekigo. Ino'kurogo
 n'pa lobabunge biyata'ling'elka
 wenzij'bondob'el'wakun'okae.
 Bokorji'Gandemba'abolmuwa,
 asanga n'pa bondole'acoya
 le'kina'can'eliso'naa'bekole,
 k'p'ni'nk'edumba'ay'c'ne'ne'.
 Ende'w'akite'up'le'ko'p'owa
 en'ach'iso'wae'ba'ed'ub'ee'/?
 Ko'bondole'acoya'el'bokorji'
 asanga'y'ela'bando'na'el'el'el',
 ko'bokorji'abolmuwa, ko
 bando'ba'aya'wae'la'j'ango
 j'edumba; ko'bondole'el'el'
 ha'ha'w'ole, ko'ba'ab'una
 edumba, o'konde'bokorji'la
 bando'bak'ok'ota'nikin'ca
 bondole'ha'j'ango'ba'ki'la
 bendole, ko'acanga'bando
 b'ute; o'konde'bokorji'w'ota'
 n'el'el'ba'bendole'k'ano'ba'el'el'.

Okondu, eke boko ni: kanda
 bawoloki baya, bawoloki eotika
 ekumala, ke kanya, ke kanya
 ekumala na'ni; kanda
 wotoni ekumala, wotoni
 kochika dikamala lile
 ombanka, kanda na imola
 d nyokenda ngele ayin'ea
 dikamala lile. Ke bawoloki
 eotonda lokanyi, ke kochika
 ngele boko ekumala bawoloki,
 bawoloki ngele ekumala ekumala
 na'ni ayin'ea bawoloki.
 Ke kochika ngele, wotoni
 1940 - 1942, bawoloki bawoloki
 wotoni na'ni ayin'ea bawoloki, kanda
 boko bawoloki boko ayin'ea
 ngele, boko ayin'ea bawoloki
 bawoloki bawoloki na'ni ayin'ea,
 bawoloki bawoloki ngele
 bawoloki ngele. Wotoni na
 bawoloki bawoloki boko na boko
 bawoloki, kanda bawoloki wotoni

D 470

es la Tokamba. esta lista
deumba ca Toukail, was
ekunja bebofe.

Losila jamba beeso.

Bokakata le 20/ mars 1959

Exp: Rimunda Bernard
Moniteur à la Mission
Cath. Bokakata.
Basankusu.

Eyelo ea Bendele la cho-
melo ea Bhofo nda Kilangidama

Eyelo ea Bendele

Aki bendele bakapoya, tahi l'
akonji ow'omel'ba. tina Mese
l'akum'akae hape Guimach'ea
Rimunda la Isankoti e'fana

Aki ekek'eko Mese a'pika isw-
amba nd'onanga wa Kilangi la
benanga felima beko kusi
l'ende. Nokita ng'ole bokonji
o'inganga beuma.

Aki Mese woko borango
loho le Mese aokita bokolji

sa boranga auma, baya su-
nya. Mese kila bokonji beki
iki'nd'ohomakaka.

Mese aokita borango le Kombe
uoya chumbe, boranga le-
manga auma bekal le u'oya
boshaka, nendi nk'imi la
kilangi kila.

Boranga chumbe ko Mese aoma
ngome, k'okita nd'onanga
boko.

Mokata boranga iyaha iki
kilangi la Kombe o'om'oko.

O'kale nd'chumba, ko bendele
hya Ngelisa wa. Dant'auma
kapatwaki boranga n'ain'ca
bakapoya banto bako bokata.
Ngelisa ikaha bakakilaki ju.
Banto boranga Mese d'etu-
mbe wa aume banto boranga
aa woko. Boranga tina u'omede
b'ay'k'ain'ca bokoro fupie.

Mij'inko imb'omede yoya

hina likae Iseongembe aoya.
Iseongembe asomanya chumba,
h'ebuta o ng'ok'iyi nda lia-
... ego. ka bopetu w'chumba, banto
barahi bolinjwa homo hina
"Yhakola" ng'ot'ote. Wate barasa
hapokit'el'iyi, bafekwaka ompa-
fekwa.

Bondeli'omo aoya lima Kalande
lima likae Mpaka.

Bondeli Mpaka aonda Wese. te
batsike kutumba po bako-u o
belofe. Asanga: ukhoma belofe
hela balaphiaka."

Wese asang'el'ilongo te: Ap'etu-
mb'ea mauna, tokome o bu-
pe." Bataka ekomelo ea belofe.

ka wuno boki bondeli Mpaka
ruwulaka Wese, banto baumanga
okoma belofe bya "limuka." Koli-
tumbe joozile.

Ekwi'iy'otekyak'elofe, konga
belofe bhokwa nda etuka luno,

kaoma bow'ou'oa tokule ole
nda etuka chi belofe shwike.

Wamb'ene la Wese asangela
benanga beuma te lokoma
belofe, lolo homongo ntalanga-
hi benanake chole la bende
te. Mop'aoloka nda ngonda,
mbin'ea bendele. babna bon'
sa fafa. lina j'ov'ok'ow'ise
"Bondelongo."

Bondeli homo kopembe ayake
nda Mbhandaka, h'atomake
bendele te baolongga kotema
wa Wese chi'nd'okhe bndinako
bekae. Asanga: u ka maunya bo-
int'oso, ale b'impafit'ise."

Ki'atomake bendele te baohalimati
kotema wa Wese, te bowile kokonji
ng'ok'inde nd'okala. Bondeli baki
nd'atomake wate. hina, la bendele
bya Kompanyi Dile.

Bekole benonko kutumba, ka luno
bapuma. Bondeli hina asanga-

la hunde e huna se. Eke Waa
 bokonji na 'oki'nde nda liango
 hela bokiji wosa.))

Obal a jango ja howile bokonji,
 asolota h'asolwa nd' thelemba.
 Pandeke bapche baondake omu-
 ngo e'ankun'afi Guimeke la Baa-
 khali se Wesa ye ayeli bokonji
 na 'oki'nde nda liango.

Loja ko baowila bokonji sa
 hevanga huna aya Gasambura
 hambi'ine la lokelo
 loki Wese kiyoko l'akun'akaa,
 koraki wate limpenda mungo
 nda mbukala wai.

Doku bokul'efoku.
 Ole nd'olema o liloka e?

Luinda

Sp.
Bolumba Pare à
D. C. E. H. Momiela

Boniaka, D. C. E. H. D 473
le 27-2-54

D 473

Ele Impresmerie bist. Cath. Cop-ville.
L'ambelo ey'onkanda bou b'ke;
we o torokoje te tokote Boniaka wa Besa-
ko by'eyello ea Bendele l'ekunij' ea betofe,
balaka ikam isi ya akaloi.

Jojo mungo Lolo = dofembe nyaki,
am ekiso nda Nkundo l'esikwanyi' ea Nho-
ngo Mungo. Ek'io okite nda Nkundo-mungo,
baolita bamung'ese l'itumba, baoma ba-
nde ko bakandake bamato bakwala.

Mungo by'ikungo l'Ompandanga
balotake, bafendake jwafa ko bdotswanda
Mbole, buke bawaf'ila njala.

O bale nd'oloti; bonko ko bendele
le baa. Eki bendele osene na Lokumo =
S.A.B. Kusira; baolita betofe ele bamungo
ese bakotiki; betofe mpe o befoye, bendele
colomola ntiin'efa betofe lofoya. Nkum =
bampaka b'ese basanga" betofe befoye
wate ek' dofembe w'aliola, bawo b'ao-
sil'olota wij'a jwafa."

Eki bendele woke nga onko, abu-
nya dofembe ko dofembe colote. Ek' dofembe
ofote, Bamung'ese banya likina na'ella to
mpe baondanga otula betofe. Jojo mungo ba-
thlaka wate colote mpe na'okot' w'otofe,
mpe colote basi b'otofe abisinda likinye
mpe colondi o nga lilala. L'afika baotime
ifoku nd'amoti; ko baile ukela ifi ko

bautija bas; b'otofo eko nsangana k'ekako
mpe b'otofo b'oyi'oude fataanji.

Ek' d'ofombe olobaka, bendele basokola-
ki bendoki, nda bise = bauto bayaki l'iyi li-
ma Mbandaka, basola ekundilo ey'oyoloki,
te bakempe joi j'etofe. Nd'ekaki'eko nga
bonangab'otata b'etofe bouke, bendoki,
baomake baut'ans'o mbaoma ko ba-
kandake bawo, bakendaki l'iyi j'el'ea
Utando. ~~Becot~~

Bendoki baomaki bauto bouke moy.
L'afika mungo bendele baolinola Bendoki;
nda bise mpe ekile ey'etumba.

Bendele besemaki; joro nda, Bonsele
wate; Moke-moke; Lee 'ifulu; Ekutu; Bo-
mpenda la Kulimeso.

Kami bakoti; Bolumbu Ware
à D.C.C.M. Bouieka

Bolima. 1228-3-54.

Besako bya cyelo ca Bendebe, lohungira botefe,

Neta jaso monga emi nyenaki wate cy Bende
ke Bayaki jaso, nyen nd'afika etumb'ea,
m'beba = Rofembe = Boko. Bendebe beko
beky'emi hwenaka wate Bokukulu = S.A.B.
Bayaki otolekanaka nda utando l'aswa,
L'ho lifeta monga nd'esea Bonsela.
Baina ba bakonji ba Bokukulu baki
nd'ekikoko wate ^{l'aswa} b'ete l' Ongenda,
Tsu fubu, la Lamame.

Lolo t'indile bya mpejo bya l'itat
beki nd'ekike k'as wate M'anga la Witi-
ma, L'ifeta likio onda Mbaniaka.

Lolo ond'indolei M'anga la Bilima
Commissaire Paul, mpe wujako =
Esomanda Bongondo. Lolo ba
(M'afika, beyelo cy'e)

L'otomo ya bakonji bako banyoko baki
bendokite namé l'auto, b'abe la

Lofofoke nyoko. Njako wate liango
 jeteleto eke betefe wate olim eki Bongondo
 Njako tany ba ka ng akim de wataha
 Sofembe. Njefe ond ekhekeka nje kendo
 Njaja joo beoyando kyakiso

Bante nje Bantinsija nje
 Liangala o betefe. Betefe eke otosisi
 otolamuka nga balala ba sitolo
 kibalaka nda tolooko tsatso mbototo
 wama nga ikatia. Adok Adok eke eke
 wate talem bula boanyi lolo adakawate
 msipe jingimpe Bokala lofofoke
 Compagna baamo wate baki Nitat
 otomaka wate Bendoiki. Adafeka
 atrass wate. Bonyanga Bokala la
 Liangoy baotokala kiyis monje
 a Sofembe bafekamje Bendoiki be-
 keke. ukiso monje. Adafeka
 tsambe nje l bukina ndokijokis-
 so te otodute lolo iso totalanga mje
 tooye, Njabuwa bukina iso. Njabuwa
 Njabuwa iso, mje iso. tiamniso

Cyclopedia Sofembe

Sofembe imigola etumba amia
 Bolenge, Bolenge, Bando, Bando
 ndanay. Njako ntsin wate kabalala
 bakofeko lolo baobanay. Njako
 wate ekotilo ekiso n. Njako baobanay
 (Njako) Sofembe baamo Njoko nje
 wate adakala Liangoy ukiso. Njako
 kala Liangoy baobanay. Bante nje
 Njeko eke ndamba embante
 la Waola baobanay nde ekhekeka
 ngana iyo lofofoke te ba bonye
 Bokala ba Bonyanga.

Kanto, baur. u lujaja m...
 Bokala baur ko. P'Etat monija
 baputa nkoon kina, banta.
 Lol' Bokala baur m... ete, batule
 o betofi, l'enkina. Wate etulilo cy...
 sato sa, betafe. Betafi eko toona.
 L'etat nda Loto ko, bemo, ud'Efoku
 k'ekombe wata eka b'andele lujaja
 Bokobolu.

Etulilo mpe cyam'ei mpe nkene
 eki nda m'ul'ca u 1942 saka m'bae
 ngoko.

Cosila ongoko.

-Erni Kutakini Raphael
L'ikinda

Bolima le 28-3-54.

Pesako bja eylo ea Brendele l'e-
kunj' ea betofe nda Bongando.

I. BONKOKO

Lima balakala, bokala wa Dara-
bi, batafaya nda bokili bokiso, bamba
ka battaki la belonao ng' she ae yoo-
ko.

Baki wate: nga we obala oke wa-
ji, olona we l'is' eke, otaw'oma-
nga likawe lifeta o nga' onko. Ma-
ntakanywa esi ea ke lofo kanya utai-
n' ya likumba ja sasimo. Nga ise
api ia bana bube, lifeta l'ise li-
ki o nd' atenji ko bafeta wa ba-
na basama yaki liko nga loko-
mbo ja ylenyola. Ng' oslo, nd' atea
lifeta limo, la lindi limo, esang-
le' isisi eki eko.

Nga likambo likweki nd' atea
bamba l' ana, ise gteraki lika-
mbo liko, ende oke ngima ea
bafeta bakiso.

II BARABU

Nda bonanga bokiso ko nda cheffer ekiso ea Losaila, Parabu baoketa ka o nda tsi. Bokonji bomo bokiso oa lina Simba (Mkosi), a-fetsaki nda bonanga bomo bokiso nwa lina Liotsi, ngate ele Mission ekiso ea Simba. Seki Mission ene etangema wate "Mission a Liotsi". Oke nde bampaka, lina imanelo ea Parabu lim' ekiso, batofela seik' e-ko eki' nd' ofetsaka; lko nd' eyelo ea bendele bafetsaki o nd' esik' eko, ko betaki ibong' iko lina "Simba". Ko ntsim' ea Losaila luma loki o nda jule ja bokonji bokiso nwa Parabu, li' nabit' ene, tiso tse-kama o, "Losaila-Simba".

Ki' ekek' eki, Parabu (Pamamba-tamba: nda lolaka lokiso ja longanda), banto a ki o nyama ea ngonbla.

Banto monga bakiso, bokolaki lu-

mba lokiso ko basijaki, banto la mba-oma, ng' isei, ko baki la ndongo buke. Om monga ndea bafe: omo mp' awaka ng' ae yoo' ko, ko omo ale chef ekiso ae yoo' ko, mpaka monga. Owaki' aki bosi Liotsi monga ko nko-mbo ekae wate: Kumpalira.

Nga Pamambata (Parabu) ba-tatsinimwako ntsinimwa, ukaka-ja seki em ntsinimwa, ake' is nta-nga fafa la ngoya o fontkure.

Av! Ntsike Holokola lisolo ja Parabu, ndeke nd' ekunj' ea betofe.

III. Ekunj' ea betofe.

Lim' imanelo ea Parabu nd' es ekiso ea Ponganda. bandaylunganaki wate o bendele bpa betofe. Pampaka beta ekek' eko wate: "Okeke ea longakompani bir".

Obonga tokiso wate: Yahuma, Simba, Holese la Betutu. Bendele baki

nda tobonga toke, tofea vaina ba-
 kis monga ba mbathwa; oko nde
 bamona'ee baalailaka vaina ba-
 kio na'ole nkomb. Pata vaina
 ba balmo bakio: Ronganga, Homo-
 tano'a Likoso, Lilangaturube, Liko-
 ke, Pokunjw'a Lomuma, Ponganga,
 Polesmba, Pkesy'Isenge, Pambelli, la
 bamo bankina. Postala bokio o nta-
 toma basenji nda jasi j'etofe.

Petofe betakakumaki otshy'acpa,
 oko nde la bololo losweli. Ko esi-
 ka ea mkakakya etaki ea wiji mko-
 losweli, oko nde s'nda tobonga toki'
 m'obandaka bokala: Yaluma, Li-
 mba, Pretutu la Polesel. Ane mpo-
 fele m'ain'ea etaki s' Ongando ele nda
 wiji bomo wa Lohori, kika o etate
 ele nda wiji wa Lohori bokiso monga).

M'oso nd' eke ke ea eka kuclo, nga
 betak'ek' bekawe be'okite nda bolito
 bontikami, ba'ok'okunda m'pimbo
 la nd' tsweya nd' oloke.

Losi bola boki la kapita eke bende-
ke beko wemyaka, ntsin'ra nika-
manya banto te bafujake betofe. Owo
wate ko oke banto mnyokwaka.

Pakapita bakelaki ngamo? La e?
Nepi, bokakya bokakya'ie, betofe, ng'
ole kapita ke omo la banto balce,
betofe bekae betofe bolito, we kapi-
ta osisura, ke bont'oko ng'oko a-
sisojama la mpimbo la bloko. La
ntsin'eko bakapita baomaki ba-
nto buke. Pokala wa ntsatwa nd'
ekakyele, benaki pkinga betofe bya
wenti bonto bekoka. Eke ota kokola,
boomaki la bondaki. Ng'oso Ginye-
nga mongo j'anto barwaki.

Chosandaka joso wate tobonga ta
nkaka kya betofe boki tonel: Uahu-
ma, Simba, Petutu la Bolese! Mefe-
ke ae yoko bari bandiyelaki nda
Petutu, kela ydo kole baki nda Si-
mba nd'afeka.

Baki l'Volakayaka betofe nda Be-

tutu wate chefferie ea Bokote la
 Akok'a Popori. Chefferie ink'ife i-
 le p'isti: limokot.

Eki'iy'eme te benyoko beoleka-
 la, ko te betofe befoke lenkina bu-
 ke, baolota. Baofendala lola ja Popori
 ko bastanawa la bokili bokio, ko
 bastaw' lofeta nda Mompono,
 wate nda, ndando ea Popori Luo.

Bastaukal'eko ejingai. — Bokoo
 omo, Mompono baomaki bon'oa
 Baolangi. Eki'iy'eme ng'oso, bu-
 loka nkele ko basanga: « Poloti
 tunte nda bokili bokio, baotome la
 mbaoma. » Eki'iy'eme baolota.

Pole buke balotaki benyoko bek'
 iy'ema ka bokala. M'ink' ekg ba-
 mang' otikalaka ja mboka, l'
 ondolaka bafeta ba' ae yoko, ise
 la bana, ise la bana. Etat' e'otai-
 ki bafendaki lenkina Popori ko bu-
 tak'inda bela bekio bua kalakala.

Pank'o baki otikalaka la mboka,

mbil'eme baocita wate ba- chefferie
 Akok'a: chefferie Maringa, Che-
 vna, Balanga la seketu M'ok'a di
 kori.

Pank'o bafendaki nd' ek' bua kala-
 kala (chefferie Bokote), epi bafendaki
 wate te baolundola, baolota nda
 itonga wa betutu ko baoluta, o ba-
 salal'wa betofe lenkina. Pank'o
 bokio bokio ekeke'ese wate Longanga.
 Pank'o lungangi bokio wate Kilangatu-
 mba.

Lenkina ng'ohi (m'osangaka jow
 te nga betofe befoke e'otai'eki e-
 ko; ae yoko betofe betojama lenki-
 na buke, ko bamong'ese batutu'
 aata fo-lenjwa bombo wa mbaata
 betofe.

Bakelaki ngamio?

Pank'o bafendaki Popori ko
 la bany' baki otikalaka la mboka
 ka lima boloti bokio nda e'otai-
 no, batuwaki ink'uko te batuwaki.

topanga totukaji bendele, pamanga
 la Petutu. Patakamaki nd' etumba
 bokol'omo bakuelaki bendele l'ant'
 akae ko bakonjwaki, bendele l'ant'
 akae. Patakamanyaki bendele t'ima-
 ne. Baenga la Petutu bokonde-
 jaki nda wato ko batanyaki i'e-
 gnde p'uk'etoo s lokasa j' ofolo nja-
 kuka; ko bojubolaki nda Simba.

Nda Simba. — Praki l'okakyaka be-
 kofe nda Simba, wate chefferie ea
 Kosalila Simba. Bendele boki boko-
 ni nd' ekek'eki wate: Polumbo
 munga la bendele bemo benkina.

Eki basenji wene fe batongola
 ibonga ya Petutu, baolosola etu-
 mba ea' mome, kela batumbe ibo-
 nga ya Simba. Is la banto, ba
 Kosalila Simba baotya s lokunde
 wonsko, mpe baotakana nd' etu-
 mba.

Eki bendele bya Simba weye ng's-

so, baosumya lompano ja bojanga
 wa libende, kobaalila blaunjieli
 wili la wili ntain'ca mola ba-
 ya, kela baeyanya ko kella baroda
 la banto bakumya gotuwed'atenji
 wa lompano ko bakange lompano.

Bokol'omo la mbasa, mboko, bempa-
 teya mwa y'etumba yolo kana.
 Ekukulukel' e'onene bay'anto eola-
 ia ko eosilama sile.

Nd' ekek'eki bendele la baroda
 i'ant'awona ba bendele baole-
 tsuwa nd'atenji ba lompano.

Bendele wa Lokonji aobalila
 basoda basasi ko aobasatigela te:

« Lokunde mwa batafotellama ko
 lokunde w'ok'omok'omok'omok'omok'
 lokunde m'osonga la bosisi
 bokau ko elaka s'ne'is, baolongya ba-
 kongga, baklio bokata eli'isoi.

Nd' elingi basenji baotakana l'eto-
 ngo ea mbonda l'empate baajira
 mwa y'etumba, la langilima j'akala

lo mpe bawisama ukutama, nguma
ukuta nd' akata. Paanga bauma,
baabisama la mpamba, isanga la
belio bwa tra, sing' okeko.

Ak' abo yoko lozolongya bako-
nga ele bendele la baloda. Bala-
ka, bondok avaka pasoda posise te
vakunda bendoki. O vakunda ng'o-
ne, nda bokunda wa joso, tola kato-
yambi nda wij'a kompana o o-
belena' ewa balumba la tra. Ika
bokunda w' bafe, ofeni lenkina
bonto nd' suk' eko, omwa woto,
ko buke mbawa. Banko balotesa,
baoyohunjaka belemo la bibwa bya
bendele bek' iy' otane. Iy' auma wa
falangama. Baki mpimji nda lo-
mpango baobla ko baokimana l'
lo. Batam' io, o mmaoma, nsiin'
ea matakya, jale likio.

Ak' iy' okeko, bendele, baofeka
wasoda ke balut' ooma b' onto, oke
nde o mkaabanda ko bayelake nda

baheko. Ekumb' eko na' atan bendele
la basenji etasila, wawa. Ika-
la buke basenji babunyaki pasoda
ko bafonstaki bendoki la mbao
mg' ng' oke.

Kumb' ake bendele batomaki eki-
ma nda Pasankumu ko pasoda,
buke ba Pasankumu batuyaki eko,
la bendele bemo ng' oke. Paanga
la buke batomaki: Bula-ohatale,
ko pasoda bakio, lina p' sode ya
Pulamatale.

Pasoda bako ng' oke babu-
naki la basenji ko basijaki bobo
boki.

Pasenji, ek' iy' oene te bafalo-
nga, baolika mpiki, balabwa
nda jiamelo likio, baosone bont'
omo' da mpiko te ayale mbotsura
ng' ato' io la bempile. Mbotsu-
eko asangelaki bendele bavi ba-
ki basenji plangaka, wate: Boto-
ko bukejaki bendele bendoki ko

iy' p'lonolaka kisoda, nda lota.
 l'ij' ja ndutsa booto la masija
 lwakambo bauma.

Pendele simajaki ko banto ba
 tutamelaki bendele kempina, ba-
 mangaki l'osala pesala ek'io, ko
 wai wai nd'okili bokiso.

Rim'aco, banto bamangaki l'
 skela belongo b'ya bela. Mboka
 isalemaki ind'at'a bola l'ola.
 Pitumba nd'at'a baoti l'at'a
 b'ila ki; banto bamangaki l'ofu
 kama ngelo. Bokili b'osolama
 ki nd'eleng'endeji, te bokite ng'
 o'p'ko ae yoko.

Rim'ek'ek'eso eki basenji la
 bendele b'ya Bulamatali o'kata
 ka bose ba, elaka nk'ue yoko,
 k'eta wate: "Belu, l'ima Belges.

Ng'oso nda bonanga wokiso
 ae yoko, nga bonto akela, joi
 j'osenji, bosangela: « He, skela nga
 bosenji, ofea te Belu waja. »

M. H. M. M.
 moniteur nd'Okakata

Bokakata, le 17 mars 1954

Officier de Carabas
 Ecole de Montcaus
 M. B. Bokakata

le Pafa, bokonji wa imprimerie

Pafa ukuvola em va bona, ng'osuma onde-
 yanyu eleng'ele ibubuku ekiso y' Ekisiko ae yooko.
 Wate mkin'okusa londoyami... be benjira bya mbaa-
 ta iko. bafute bokata la adre se ekiso. itomelo ea bafute
 w'ike nda arizi wa manda m'kimo nu ng'em'ekina.

Akomibolaki buke monga ng'oku te ni eyo be benjira
 bya mb'ata journal ea "La Croix du Congo", oko nde mke
 ondeyanya, mkin'ea mke bafute b'eko an'ekiso.

Nda avambo boko bosi w'onjamba, nkosima losimo
 Ambaka beas bya bon'oke

Mie. H. L. L. L.

1) Kadukha nnsi.
 Balubaki. boudelo was kutwinda
 nda umungu-bano.
 Vg'ho n'w'ak'w'aka kutwinda
 byamba la mungu nda kw'ho.
 Muna n'pa, n'bunga.
 Vga elhele w'e tofe utpatina
 koleha, ale o'fote 'e' lothenda o
 ud'onyo la fa nyokota mong'ga
 ndekofa, na n'nsi'cho bano
 baun'ho la mbile l'ito.
 2) Maken'akonye la nganja.
 La unaki kamanyi la nganja
 n'nsi'ca, m'akonye k'om'ho,
 ho n'ntaw'ba n'el'w'ung'ig'wa
 bya nganja n'ho n'p'ule n'ni
 ku'ho k'w'ho, wae, b'olabanda o
 mp'akanda, k' shuk'umo o m'ama
 Lapate shy'cho n'nsi'ca n'pa la
 la mbaa ka b'ik'w'he wae
 so'w'wa l'a'ab'ig'ane.
 3) N'nsi'ca b'ak'ut'isi l'indile,
 boudelo w'holani bano b'ani.

akap'iani w'ung' b'onto, b'omungu
 a'zoda n'ad'wae ab'amaanya
 n'nsi'ca w'e o'f'cho. Vga b'af'la-
 n'w' n'pa kutw'ndy, ho b'ayele
 b'and'ile n'nt'ap'o.
 Vga k'onye b'ank'o b'any'kolaki
 n'nsi'ca n'el'k'ola, ho b'ama'ni
 b'umo o'w'o mungu la ukoo.
 2) n'nsi'ca n'nsi'ca w'ga
 b'af'inda n'ni, nda n'nsi'
 n'f'ole nda n'nt'ok'ok'o, k'amo
 n'nt'ig'ung'ano.
 3) p'ak'anya ki b'et'ofe n'pa kw'ab'
 k'ap'ita n'y'esanjo wae b'el'kolokoto
 la b'ano.
 4) b'oudelo b'el'holani ho b'ala-
 n'ing' s'le b'ralil (soda) n'nsi'ca
 m'ama n'nsi'ca, i'anto b'af'ole-
 ny'chofe n'p'ak'ota.
 Vd'ich'ek'cho b'oudelo mong' b'ohi
 la lof'undo, ho b'ohemya'ki b'eto
 se utae b'olab'ola.
 5) b'oudelo w'o'ne'ne b'ohing's'le.

disitihiki yaa Goozengembe.

Vd'afen'aho mpanga-eki. isa. oya
 bahonzi la kapita y'esi la-cho
 me f'indelo.

Nsubho. Mameme la totakota
 -b'chofo, toki o la tonisa toka
 mba b'ya nyuki m'anga o
 ng'ashatany'chofo.

Bosako wa betofe la bendele
Nda joso ja bendele la Balabu :

Nda joso aki bendele la Balabu batofe kita nd'okili wa Bongandep bamo baki bekulaka ko bamo baombo la balabu la. Mboka y'onene ya bentuka itaki eko, kika o tombomboka ta tosihi. Buke bakendaki ele baebi, ko bakumbolanaki o la toma nkina tofe. Bomoto afokele baoci ba bobo joso aye, elaka o bokolo botsw'ende lihihi. Nga bomoto solota bome, jwende loko ifokenda nd'ola wa waji la ndisem ko ifokanda nkina bana b'anato 6 nko loswele, ifolota l'iyo nd'ola la kande. Nga bamongo baana b'anato baoloka losange wae baana bakiso ba kenda nd'ola wa jwende lomo bifolemwa bolema mongo, ko ng'oso bifolem ngela waji oa jende loko te kola toma toke ko wute nda liala like, ko nga bomoto atonaki, bela befe bamangaki etumba, ko eki likembe baololaka, nkina baomaki bomot'oko, nkina afutaki nyongo oy'onene. Nda bonanga nga bokulaka mongo aowa, bakulaka bamo bifotakana ko bifotakana bonto ondoomi wae la mmela nsamba. Ko nga bale banto bafe, bifotakana mpanga bakundane nd'ifoku imoko la bokulaka. Nga bonto okwei la mamba ale bokulaka, mpanga afute nyongo oy'onene.

Nga baki nda otumba, ko etumba eko ekakaki ngae, bonanga bomo bakendaki nd'aliko ba bote wa linsange, ko eko hilaki ntange ya niinwa, ko nd'aliko babelaki bamato la baana la bibwa bikio. Ko nga banto ba baoya nd'anse ntsin'ea etumba, mpa bause bakonga la mbeli, mpe banto bako balotaki.

Nga bonanga bomo batwaki mpao nda ngonda ea bant'amo, nga baocina nkina nsombo itano, bifokenda la nkolo ya nsombo itano ele bokulaka wa bonanga ko basanga: Bala like likafu ntsin'ea toomaki wae nda ngonda eke. Nga bont'omo aki la bokwala, bont'omo okina afosange te we ole bokwala oa songolo. Ntsin'ea ekek'eko bakwala baki wae nga baana baocina ba mboota. Eleng'ene Bongando bakisaki wiji la wiji nda ngonda ikio.

LONSANGO JWA BALABU : Aki Balabu oyaka nda wili wa Isangi la benanga beko, Topoke bandimaki nda wiji boko bayaki la tompwempwe osangela Bongando te : Bala bant'amo bayime lim'osika lina likio wae TOONGOLE bayoye. Ko nd'afeka banto b'Ongando benaki wae banto bamo baki nga mpulusu ya bat'ako. Bayaki la mbao ikio la belongola la toma buke Ekek'eko bamangaki oeta fela bakulaka bamong'ese l'oaeneya banuka ba betofe. Ko banto bamo balotaki. Bakotsiki buwolaki bant'ako te : Inyo banto ba na ? Ko io baambaki : Iso banto la pokonji oa lina SIMBA, Ko Simba mongo afetsaki nda tobonga tomo ntutama la Bongando, Bongando bamakaki te batone, loolo baangaki mbao la benyeko. Ko bakolaki batofe

Eyelo ea BENDILE la Erunj'ea BETOFE

Bosi Alabu omo oki ntutana la Simba wae LOKUTU. Afetsaki nda basenji ba Yokana. Bosala boki ako wae byonjo, la totswa la betofe. Ko bont' oko ea Alabu atswaki ndomba nda Isangi. Atswaki ende la baombo buke ko la bofula wa toma ta ntekya. Ko ak'io okite nda Ebale(fleuve Congo) bolabu boko la banto benaki nda utelo ea etumba eki nda Isangi la Bangelema la Topoke wae Isua imo y'isisi ko nd'atei b'isua bendele befe wae Pimbomngi la Logembe (Pimbomngi wae bendele Stanley) Ko io la Alabu ea lina Lokutu bafomanaki nd'anse ea Isangi. Ko bendele beko buwolaki ntsin'ea etumba eki Lokutu olabunyaka. Sasanga ntsin'ea asanga tosale bosala wa mpaka, la betofe ko toase byonjo. Ko bendele beko bakotaki baod baume nda bonkanda, ko bakendaki wiji wa Lokatawa wae ntandh ea Aruwimi. Ko ek'iookitaka nda Basoko, bakandaki Lokutu ko botomaki nda ngele. Aki Balabu bamo baki nda biselo bya Bongando wokaka losango te bendele bakanda ko baoma Lokutu, baangaki waango wae iy'auna bute nda lolo, bakotelanaki benkanda, ko batwaki nda wili wa Kisongani. Alabu emo eki nda Bongando nda Province ea Equateur wae Simba. Eade okaki losango loko, ko ayaki. Imwaki ana na Mission ekiso ko atsikelaki bokulaka bw'onene oa bonanga wae bola bone wifotangama seko SIMBA. Aeyoko tol'ane nda miso ea lina, wae banto ba Simba Basali bakio bakotsiki, bamong'ese baunyaki bitumba, ko aki balutsi ba mbao osilaka, baomaki, ko takwaki nda bete, basijaki losilo nye. Ko nd'afeka eki o wai.

Eyelo monga ea bendele :

Nd'afeka bokili booluta fele o ng'oki joso.

Ko nd'afeka ik'ok'ikoke, bant'amo bakendaki la Balabu bundolaki ko basangaki wae : bant'amo bale byonge fee, lolo bafosongi la TOONGOLE, bayoye, bale aeyoko nda Barumbu la Basoko, lina likio wae BESONGO. Ko banto ba Bongando basanga : Lotakanya bakulaka ba bamong'ese tokende nda Basoko la Barumbu la bela beyime besongo, tauwole te tofolange etumba ng'oki TOONGOLE & DALABU) Ko bentonji bemo bekiso wae: Longomba(Yahuma) Bafosambi (Ngombe) Wil'a Ntela(Ngima) Bafatsin'a Ngombo(Yofeko) Bombong'a Mpata (Liotsi) Lokutu a Yanjenge(Yanjenge) Lisanbola (Lisoku) Bafosambi a Yokana (Yokana) Lokutsu a Yangili (Djombolokuta) Litsinj'Okila (Lifumba) Iloko Bongole a Likombe(Ruma) Boliye(Liangó) Bant'ane bakolaki byonjo la toma tomo tsw'olotsi ko bakendaki ele besongo. Ko bakaki bendele ko bendele bokaki esaja monga ko bauwolaki bola bokio. Basanga iso tole wae basi Bongando, koko tofokoke tokite endo bakabaka, tolanga wae bendele bomo ifoya el'iso.

Ko baana bamo ba Bongando baki bosala eka bondelo. Bondele akaaki bito bimo, ko biko biki nda baiso ba bawinga wae jilangi mongo. Ko bondele auisaki bekulaka wae ekeke emo tsifoya. Ko nsan'imo yoleka, bendele batomaki basenjeli bakio ntsin'ea likambo ja betofe. Ko bamong'ese balemwaki ko bamangaki l'ounya bato bane bitumba. Bamong'ese ba Bongando balindelaki nda ngonda, baomaki bamo batomami ba bendele. Bendele mpe baakaki mbao o ng'oki balabu, ko bamangaki l'on yokola basenji. Basenji b'Ongando mpe batalangaki bonyoko ko baokanaki bitumba. Nga kavita ntayaki la banto, wae kapita aata likambo nkina bafooka bitoo la saki ya benena, ko nga baokanda bato bako nd'afeka wae io baowa. Nda ngonda, nga batomami wa bendele ake-laki joi limo lifosongi, boomaki nk'eko.

Lenkina Bongando bokaki nkele ko basanga : Loyaka fele tutele o ngoki joso. Taka baaji bakiso, la toma, tosala bosala ko nd'afeka basanga batome, o nye, bolotsi wae iso toome banto bako la bendele bemo. Ko l'otawo bakandaki banto ba bendele, bafonolaki buke mbao, ko baomaki buke bokio. Ko nd'afeka io bauma balotaki nda ngonda ea Province ea Equateur. Ekek'eko wae bekonji bemo bekio nga Mbwolema la bemo baki o nda boloko ntsin'ea betofe betakokaki ele basenji. Ko bendele bemo betaki fusils nda ngele, ko bakaaki banto bamo ntsin'ea bifoyalema sindili nda bela bekiy'otsikaka. Lolo banto bako bawawaki, ntahaata befambe, la bakondo, la Lauta. Ko ak'io wutaka nda bela bekio l'otso ntsin'ea bakole toma, bant'ako bandisamaki baomaki la mbao iki bendele. Ko ngoko bakandaki Bongando buke, ko betaki balotaki nda Province ea Equateur. Bayaki ko bendele batomaki o nd'olemo wa betofe. Bendele bemo beyaki joso ane nd'Ongando wae Ebanja la Lokonga. Omo aki nda Lokelenge ko omo etetake nda ntando ea Lopori. Bapasolaki mbok'emo ey'onene wae betutu. Koko eko eko bendele bakenyaki bolo moreo nda likambo ja betofe. Basoda bayaki la mbao, ko baomaki banto o la bafote likambo. Benyoko beolakola. Basoda bakandaki ele bondele basanga : bala aeyoko basenji balanga batokale bobo, tokele fele lopango j'onene. Bondele ntalanga, ko banto bayaki l'otso, baokanaki la banto h'endele ko baomaki basoda buke mongo. Bondele alotaki ko bokimaki, lolo bato ba Lopori balotaki ko bikyaki bondele elaka o nda Simba. Lim'ako Simba ekitaki nde bolá w'onene mongo la chef ngoko. Ko basenji bafunjaki toma tswa bondele la magasini la beketo beuma. Eka'ako njala ekakaki buke. Ko banto mongo baomaki o nga nyama, bayeleke io mongo. Ise mongo afoekela

uon'okae isei, aoma o la nko mungo ntsin'ea bafote toma tswa ndala.
 Lofoli mungo busaki baan'akio o nda ntando o batafowa.
 Lenkina banto balotaki ~~ni~~ ko bachefs la bant'amo bakimaki o nda ngonda.
 Baomaki buke ko buke wa banto ba mbao bawaki ngoko.
 Nd'ekék'eko batomaki bondele wa leta nda Basankuau, ko ak'io oomaka
 banto la nko, batswaki osambaka likambo nda Basankoso la Coq ngoko.
 Ko ekék'eko bandele bya mputulungasa la bemo bya Leta beyaki esombo,
 ko elo esilaki isisi. Oso aki wae liango ja wai endo nd'okili bokiso.
 Bendele bemo ngoko bawaki nda ekunj'eko ea betofe.
 Ko aki likambo ja betofe osilaka, banto baki o wai lenkina.

SIMON ILONGA

Moniteur, Miss.Cath.

 SIMBA

 (Mrs. Yabuma
 via him.

M. e. Moundombé le 173-54

Ela boungé balangema, bala
 emu njoleya lorango b'ou-laki
 bakati ba bituki otorangeli la
 benkanda te. Ouya b'oudele bayaki
 joro la ~~oungé~~ wafe bifaka
 falanga 2600. B'oums b'oungé la
 nye ale joi nyampa. L'antoinca
 b'oundele ba akual b'oungé b'oungé
 falanga nyampa nga, ot'oungé
 bituki, bituki! K'iram's t'oungé te
 nko joi ale wate elengé ca t'oungé
 t'oungé b'oungé b'oungé benkanda t'oungé
 o m'oungé. Oki wate lorango joro
 b'oundele bayaki joro wate b'oungé
 2 = Longenge 3 wate Longoungé

Oh Ondokimo wai wate
 b'oungé b'oungé unai
 L'oungé yoseph. B'oungé j'oungé
 "W'oungé, w'oungé!"

ny'oungé n'oungé t'oungé
 ofungé la isisi ho njoleya
 o'oungé o'oungé b'oungé

Bondole bayaki hitefe wate bondole
 nwa bafe hwa lina Longang & Eki
 bitumba shanda yant anko
 Oyaki luruha bitumba wate
 Ekhonda Languanqua ende
 bonto otosamaji belolo la baotri
 la joro. Dohelo bekitura la
 karita ende wate Okelahi
 Ymbonga ya latuna joro

ho baakela lina ya
 Mondombe nd'afika.
 Baci bakam mungu
 hanti wate nala
 etate ea joro

Que Marie Flandria le 3-54

Cyèle ea Benade nda Congo.

Kalukale totosaki hitos, la toma
tauma tsua t'endali. Benade bayati
loma Mpoto; ho baye y'okisanda
Mbandaka. Ho bayole benade beato
wate: Apurri, la Tongende P' Tosa
Luvanga, la Basenda da mo ho,
baschatsinde te bamange wili wa
nkoto, te baye y'aacha Ibanga ya
nsusala. Ho bayenda: Bahite na'es'
ea Thenge, ho bayoleke. Ho bayoluta
onda Mbandaka. Bekole bimo beole-
ka, ho bayoluta lenkina te bayole. Eke
Thenge bayalawa. ekiy'wasi kika
nda jaso, basenda nyre bayawan-
nya nyre bayoluta nda nyenda
bekole bayole) Eke nda nyenda
bayoleka bayole. nko * Bayayun-
la, baye wate ntrina ya
ng'oli bayoloka. Benade Eke
bayokisa na'abombe bayole. Bayoleka
nyala bayole, bayoloma bayole-

ono te aije lindakanda nd'oyya,
 lolo babina bent'aks. Ko bakoto
 bakitika bent'ama baobla nda
 ntundu ey'ese. Basanga tanga
 tasota tikanaiki, tasimbawa nda
 nganda. Bendele biko baobla
 la tikandaka, ko bakisa. Ko bende-
 le biko la sonda baakamp'ak-
 nda; baokita Bolando, ko Bolando
 balauya, lolo Bolando batakurua
 etumba eks, ko baolota nda ng-
 ng nda. Ko bise likotuts'aks
 basanga: Etumba ey'ekali ekas
 esolola Bolando, ko basanda
 baokuta balamba bati Bolando.
 Ly'omye bakisake nk'eks. Kolo
 bonye kastame o nola nsonda
 bendele moambi. Ko baobla
 ko suaisela ko bolala maiki
 taotona bitumba. Ko baobamba
 la ndeko. Baobanga okela babanga
 bama nd'ekas, ko baobiko. Suro-
 nda bama ko bakenda Waka.

bakitika nda Waka. Waka baobla
 nda, ko baobakura etumba eks
 ko baokela on'okyaninga. Ko
 baotanga ibanga bama Waka.
 Nk'anki, baokita tikandaka. Ko
 baoyela bendele bama ekuma, abelaki
 ibanga y'omene nda bokatola, ko akisa
 ko eks. Ko asanga elatopoto bengkoye
 ovu'aindo. K'aniye benanga buma
 bendele nda nganda y'akaka betofe,
 kela basomanake. Lolo ek bent'otokokya
 betofe, likitina likata, skina, litai, kina
 bama la mbas. Ekij'akoyelake, banto
 batakokya baomake kutimungo. Lolo ba-
 ng a babloka te, bonye asma tinio. Ko
 baobokala te woyaki nda y'ama baino?
 Otoloka nso, ko oyakaka oyama! -
 andoki, ko bokundaki nd'okotola. Ko
 bama bendele bap'anya wate. Cimbala
 Ns'ientale. Lolo ey'ok bakandake bama
 ko baomake bama. Lolo bosalu wa
 jama mungo wate. Noyate, otakokya baob-
 ma. Wiy'ako baoyela bama wa bama

ele babakaye o barmake. Mpanga Ekijira
 yaka yomanga b'asala w'etofe. Lolobanto
 babakaye babanyobe nda y'ayije ko loku-
 ndalake mbao. Wijiako bondeli wa kapai-
 mbile aya ko, babayela b'asala wa mbao.
 Baralake ko babayela kutote bafe. K'omande-
 li b'om b'ayaki ofaka te babayeme b'ante wati:
 Bokubuki, adisake b'ayende, ko asokoleke letofe.
 letula b'ante b'alandaka. Wijiako bondeli
 b'awo wa m'anga ayaki amanga l'oloka nda.
 Bokubuki. K'omandela wati: To'ca Mpela
 amangaki l'oloka tika l'oloka nda b'awo.
 B'awo. Ende l'omandela wa l'etofe wati:
 Bakari-Ming'i. Mpanga Bondeli b'umma
 bay'okira b'ant'ant'ant' l'asala bokae
 mbao Compo. Wokoka woi wati
 wasila.

Bokotai Thilinganya Louis

Remon de Banneur.
 Elève de l'école primaire
 O. Tandarua.

Kii' l'endoki. Eki' bendele wemaka
 te bamdekakho bawakob'owa, bawakowa,
 ea mufuf'uf'atumba, buowolaki bawakowa
 te bawakowa. Wij'akho mufuf'uf'atumba
 kiva mufuf'uf'atumba, lina bawakowa (Kikakho'ufi
 bawakowa) - Mufuf'uf'atumba bawakowa
 bawakowa, bawakowa bawakowa l'isumu
 mpe bawakowa bawakowa mufuf'uf'atumba
 bawakowa. Eki' wabakha bawakowa bawakowa bawakowa
 a, bawakowa bawakowa bawakowa bawakowa
 Mufuf'uf'atumba bawakowa bawakowa bawakowa
 ki' bawakowa mufuf'uf'atumba bawakowa mufuf'uf'atumba
 bawakowa mpe bawakowa bawakowa. Kikakho
 mufuf'uf'atumba, bawakowa bawakowa mufuf'uf'atumba
 o bawakowa, mpe bawakowa bawakowa bawakowa
 ma. Wij'akho bawakowa te bawakowa bawakowa,
 bawakowa bawakowa bawakowa; mpe bawakowa
 bawakowa l'ekho bawakowa mpe bawakowa
 wate bawakowa mpe bawakowa bawakowa
 akho. Bawakowa bawakowa ea bawakowa bawakowa
 bawakowa; bawakowa bawakowa wate bawakowa
 bawakowa imola o bawakowa. Bawakowa bawakowa
 bawakowa bawakowa bawakowa mufuf'uf'atumba.

Kii' bawakowa bawakowa te bawakowa bawakowa, bawakowa
 bawakowa bawakowa l'endoki bawakowa bawakowa
 mpe bawakowa: Mufuf'uf'atumba mpe bawakowa bawakowa
 te bawakowa bawakowa bawakowa bawakowa. Bawakowa
 ea bawakowa, mufuf'uf'atumba mpe bawakowa bawakowa.
 Mufuf'uf'atumba mpe bawakowa bawakowa bawakowa
 bawakowa w'ufuf'uf'atumba mufuf'uf'atumba bawakowa.
 Mpe bawakowa bawakowa bawakowa bawakowa bawakowa
 o bawakowa bawakowa, bawakowa bawakowa bawakowa bawakowa
 o bawakowa. Bawakowa wate bawakowa bawakowa o
 bawakowa bawakowa bawakowa.

Bawakowa o mufuf'uf'atumba bawakowa.

Bawakowa Bawakowa bawakowa
 mufuf'uf'atumba bawakowa.

Besaka by'eyelo ea 'endele nda, longo lemangeto ea betofe
D 481. D 481

Pandele bakitaki nd'okili lokisa joso wata;

o jumu l'ingenda

o koto nd'ese ea swanga; nd'ek'ek'oko bontele l'ainda
batayake npe. Lolo o jumu l'ingenda amangaki okela
bainda ti bole. eke el'ende la ndeko lolo npe sitabimeja npe
ke baomanga. etumba lolo etumba ey'endole eolekole npe
bainda babona ti; baolekole l'ona npe baolole ndeka.

Ek'anku baowaka b'olema wa holo monyowate;
betofe, basalaki baem'oko lolo aki wate; baolema wa
nyang'eyelema nge. etakokya ka baokolona. likata
nkina looko nkina lokole ko etumba eokaka npe
bams baolole nda ngenda ko etumba yakimaki nk'z.
ko ko baomaki bams l'endole npe bams baokutaki
nyanga banjamolaki hise by'anku bams npe
batenaki betoa ko bitaki el'nyama met'elika ko bats-
mlaki nd'elo.

Ed'olemi'okos ilongu basilaki nde losile puango
m'wate pandele baanyi w'anto. baswaki nd'ek'ek'iso
nd'ek'ek'oko. Ek'anku bontele ek'uma oyo nd'ese ea
bakatata l'eyelo ek'ae betofe ba beosukama.

Ke bakam'okos nq'eele, leonja te bakamba

Ek'anku baoci buke bakita nd'ese sk'iso.

Baoci band'om bakelumaki nd'ese ek'iso bali nguna
m'wate l'ekili leuma

Ek'anku wa wate lok'eaolotawa lofemle

omu - khang'eele l'evitenti eolekole nda

Hlandria H.C.B.

Berukha bya cyelo cu bendeli l' ekumya ea betafe

- 1) Bendeli bekhaki nd' akhili akiso jiso mungo n' uci
 ayuni l' Cingana nd' akhiso mungo la es' ea
 Iswanga. Izo nd' afikhako to bunihi bitumba.
 Ad' afika taolala nd' eho, Ak' anko baotaha
 betafe, Bosalaki baletu akh' l' b' n' de botaki
 (botaki) baletu u' n' b' n' i. Aya utalakh' h' ya
 wate baomaki b' anto l' endoko, m' p' b' ano
 batanaki. b' sh' n' a' ko bitaki nd' eho m' p' o
 bakundaki l' sh' n' a' la n' t' n' eho b' atefela l' om' l' n' go
 l' n' u' te, l' ikamba (I) i' n' b' n' a' utal' i' s' i' h' eka' n' go
 mungo m' p' l' a' f' o' b' n' go l' n' b' n' go l' n' o.
 Ad' o' l' e' n' a' h' s' i' l' n' go b' a' s' i' d' a' k' i' . . . l' e' l' a' s' i' l' o' m' u' n' go,
 m' p' a' k' a' u' n' d' e' l' a' . l' n' a' n' j' i' . b' . u' n' t' o' b' a' u' a' k' i'
 nd' e' s' e' h' a' n' m' u' n' go. (I' k' o) nd' e' k' e' n' i' . . . Ak' a' k' o
 b' u' n' d' e' l' e' l' e' k' u' m' a' a' o' y' e' nd' e' s' e' a' B' e' k' u' t' a' l' a
 l' e' y' e' l' e' e' h' o' b' e' t' a' f' e' b' e' u' r' u' h' a' m' a' . I' s' o' b' u' s' h' a' m' u' s' i'
 n' k' e' s' a' l' a' b' o' n' g' a' k' i' l' e' b' a' s' i' a' m' u' c' . Ak' a' k' o' b' a' u' i'
 b' u' k' e' b' a' s' h' i' t' a' nd' e' s' e' h' i' s' o' . K' a' s' i' b' a' u' d' e' a' e' m' i'
 b' a' k' a' l' u' m' u' k' i' nd' e' s' e' h' i' s' o' b' a' l' e' m' y' u' s' . Ak' p' i' a' k' i' m' a' n' n'
 l' e' k' i' l' e' b' a' s' i' s' b' e' u' m' a' , b' u' t' a' l' a' t' a' l' e' b' o' e' t' o' l' a'
 n' k' i' s' i' , O' k' a' k' a' u' u' i' l' i' k' u' n' g' a' j' o' s' t' a' t' a' e' f' e' k' e' l' e'

D 482

ami Bombougo Joseph b.
Waholi undu Flumtria

Isosako wa cyclo eia kinaiti nda
Gongo.

Kalakala totocaki zitas la toma tou-
ma tsura bendite. Bendeli iyayaki lima
ellipoto ke baayi yakisa nda Milanda ka
Ho baokole bendeli berato (8) wate ayumu la
Lomgunde, L'asca Liwanga, la basoda bau-
ma ho basuwabende te kamany. woti.

ii baye yasaka mbomya ya masala
Ho basukenda; bakite nd'essa Shenge, ho bas-
wakela te lofotoko; ho baobuta e mar mbomya
ka. izekis boms baoleka, ho baobuta lenkima
te baoleka. Ho batatanga chiyo wakhakha
lenkima, basoda basuwanya ho baobuta
nda nganda bini. batowa u. Eka nda
nganda bini (bini) basuleka nho (lyamputa)
lyamputa la byeye wate mbomya ya mbomya.
Bendeli bino basukira nda basimbi bakinyo
basoleka nyala kolekora, ho baobuta ma
bant'ams te ayu lenkima nd'anga. Eka
basoma bant' ho. Ho la ntango ca. Eka.
ho bant'ama baobuta nda mtu nda cye

Ba-fanyake nda nganya ho borku mdela-
 ke mbar. Ho wijako Bendele wa
 komjua mbile avya ho baoyela bomo ho
 nala wa mba ho basake balutako bakota
 2: ho Bendele bomo boyaki ofeka te-ba-
 barito lenkina wate: Boshukulu, akirake
 Dnyende, ho uso kolake betofo letela tra-
 nto Mb bandaka. Wijako Bendele bomo
 wa maspe ayaki emanga olaka nda
 kohuma. Ho wa mgelera wate D'ca
 elyrola emangaki olaka lihae li'latro
 nda baimebo. ende l'endele wa betofo
 mungo wate: Bahari elingwi. elyanye
 l'endele boma baoye kisaka bont'onto
 l'osoda b'hae nda Congo. Ho bade wa-
 i wate baki l'em baosila
 Boko bi nde.

Bopulu Franjois Robert.
 Kholi nda Astika Dandria.

Borsako wa cyclo ea Bendele nda
 Congo.

Kalakala totocaki sitoo la toma tou-
 ma tawa Bendele: Bendele boyaki sima
 elyoto ho baoye yokisa nda Mb bandaka
 Ho baohole Bendele berato(?) wate ayuru la
 Longonde, l'usca Liwanga, la basoda bau-
 ma ho baowate inde te lamange witi. witi
 te baye yasaka b'omnye ya masala.
 Ho bas'enda; bakite md'esa D'henge, ho ba-
 wakela te betofo; ho baoluta o nda Mb bandaka.
 Boko bomo booleha, ho baoluta lenkina
 te baoleke: Ho batatanga ekiye wakakaku
 lenkina, basoda b'ocuwanya ho baoluta
 nda ngonda boko betofo (6) eks nda
 ngonda l'ca boko bas'leha nko (lyamputa)
 lyamputa la byeye wate m'ima ya mhongo
 Bendele boko baohisa nda batamile b'okinye
 baoloka nyala eolekole, ho bawo ma
 bont'oms te ayu lenkonda md'anga, l'ko
 boma bont'oko. Ho la ntango ea Boko
 lo bant'auwa baolola nda ntu nda cyclo

Cave Marie Flandria le 25/13154

Cyelo ea bendele nda Congo
 Otakini mpe Esale aaya, aatefela te:
 Kolukonami ko swete, wate tonambe toma. Ko
 bassema nda Nyongo. Ino la (ba) wamba tanga
 hui!!! Inyo laayendo okia na? Namba te
 kofekye toma, lenkina basenga te tatefela toma
 na inyo kalarji na? Bendele beko basetekya
 buyaka baki jaso ba lina bendele. Kama mpe
 is Velinga. Akankho babkundela elinga mbao
 (utaki) bakini lenkina tawila te bakundela
 nda ntando ea Musera batwawe ndeika Bawela.
 Otakini mpe Koko assema na'nyanga mpe aotene
 batamba wisonene la nie kae haw haw tu!
 mpuachuta nda wanyata buya. wate nda b
 ville. Eki nde tapani^{da} nanyo, mpe batoboko ya
 etumba egonene etomaki ndimoko mango.
 amanga kopalanganya soda nda bilinga,
 bilikya biko wete jaso Mshete. 2° Akambo. 3° Makuma
 4° Kenge 5° Munga 6° Mpambi 7° Langa 8° Nyende
 9° Mpana 10° Pomu. 11° Langa mshete 12° Mshete
 13° Bobondo, mpe la tonate lenene ba!

usingili kama bayaka tawila bote nd'okondo.
 Basingil kopeka Mumpamba dano Masca
 doolo. Kokiye mpe basenyi bote kolo nkesa
 eto etumba kolo tumba. Akanda ukina
 akankho ayelaki bote bono lina 'kikoloni
 Nyane bayaki aya isisi utain'ea sh'aki nd: bote
 wa utaka mungo la utinika em utankela teaki
 bote wa akankho wate eki kolo. Bihila lya boko
 mungo. Bihila lya wate te ofaranga de bonoto
 mungo 2° soko tawila bitate, labimo. Ekeke eki
 iyo bote boko wate utankho inasi kavo! Masenga
 bulo! Mga naotwaw etumba iyo b'endele bendelete
 Mlinga yosi koola e, ilinga ulaya mungo.
 bendele wasi biliko. Akankho Leopold II
 aotama batike elimio. Stanley aaya la bentanda
 lina Mungo te etumba wila

2 Etulelo ea bote

Sekel'eki eki ea etumba batilaki bitape miche-
 eki. Akankho krasakala bendele bono wa akankho
 batwaki nda Bokatolo bono nd'okoni
 batilake mchape akankho naoketa bitape ba mungo

D'anta la mbaka la nse. Mhanko iro toobwe
 molo aopalamanya banto ia sonoda soda
 nda wili la wili. Mpe bwanuako bembake
 te mbolo aanyidung. Empungo eka lenola.
 Mhanko leta aranga jwame. Wijima
 aokopola soda wili la wili. Calatikalake
 llinga, laatoome x nyali. Tokoma ane
 wate la nsiwa ikokata. Anto yosho
 noteko jamvina ndeko katatulele betape
 banto laolala la betape belenge aaya
 aamba ndeko. Maotula mpe uk'etope x nga
 bakweya laoloma ndetumba, nga
 laoma banto katenake d'ibina. batswabe
 uk'etope, likata. I ito wate j'elome. Maotulaka
 uk'etope. Mbanga ya j'oso wate ya bolondo
 waja buja bolondo wate ya k'okato
 k'epola x aranga talomake bonto wate anene
 bakata buke. aoma betape x aranga kaydaba
 k'etope ia muma la mbaka la besombo la
 banta. Elinga mpe la nse. M'ipika mbalo
 aotwe k'ala wa uk'etope. M'ato mpe wotikala
 ndafika. M'ato aoloha lepe mpe aotwosi mpe
 boukapaya a. ndungano nda mbala. M'pe

M'abalilo aaya aomungang' nweya nd'kunge
 mpe aotwosi uk'etope. M'ongetala aaya aotwe
 ngana ehi n'awaga. Mpe b'erebene aaya
 y'imbala M'ongetala. E'ope mpe aolimola M'abi
 M'oseya mpe aolimola E'wate. Mpe M'uba
 b'ilo aolimama M'ubala aaya y'osala
 M'ugende. M'ubalilo mpe aolima d'ing
 nd'ugende. M'pe eka aaya nda M'ugende
 M'ubala n' m'akasi aaya y'imbala eka
 M'oko y'ogolombake aaya nd'okatala
 E'kuma i'wa uk'oso M'ungo bakwete nda
 uk'etope. Mpe n'abanga k'abende. mpe aaya
 ma nd'okatala. Aaya amaki n'ama
 bakakabi bakame banto. mpe ende amaki
 Anto wate eyelo ca bende nda Congo
 k'etulelo ca betape M'ai wate aolima
 E'mi Essma Jean w'okoli nda Flandria

Eyolo ca bendele nd'ontoko. Lambo)

Bendele wa joro boyaki ekiso wato:
 Mmolo. Mmolo amwaka nd'obondo
 Eki, tanto otuwaka nd'ombwa beowen
 akisi. Baende Lamato fauma latu
 ki faokamwa. Basanga: tina ei
 eime nko? Bomo basanga lokali.
 Bomo basanga elima. Aokende
 l'ant'amo bak'is wataha tina
 m'ao 'bendeki. Ek'is wundola
 tina nd'ombwa. Baoy'wanga
 lakotiki nd'ole wanga. Ek'is o-
 twaka nd'ombwa nd'obondo tselena
 joi j'obu mungo. Hite emu ukina
 Ek'ima, ukina lokali akisi l'anto
 buke. Louwaga lonho lofalungana
 la bise biliti l'iso tuma. Basa
 nga tokisake towenzle ng'vando
 hela anko nd'obondo. Mmolo
 aofeta polondo. aokola baende
 l'obondo faokite mpaha aoloto-
 batule betofe. Aokola juwende

Inyuni tarini aofaila lina njakala
 boake kawa, kakawaj.
 Baende l'elingu bafje l'auanda
 nda liko. Baranga: iso tofee liko
 b'isti totomari nse nda n'huqat
 ikiso l'ando, pemmba l'eloholi
 togrambake betofe. Bauma bakiis
 baolomejs on'g'as, Bant am'okien
 lina l'ekae Pasakala w'engumli:
 akokisi' nd'elanga, nd'elomoto
 mpe mbao n'ja baoloma aowa.
 Nk'anko bende'e tma'imo eoleka
 la nkuka la banto buke lina
 l'ekae pokukulu. Mpe pomlamba
 baoloma. Mmolo akisake nk'olando
 Bwama bilinga baaulua nula.
 sulo la nse. Baule na ngamo?
 bma kungu w'okaka t'akisi ekiso
 aokala ilonga aolona kawa.
 M'aranga l'ingambi bima bayelo
 betofe. Bo njakala baubolake
 ilonax bonake k'okawra. Iso
 mpe tofee l'auanda nd'eloholi. Tooya

arambaka betofe el'ingy.
 Bilinga biko uale Boloncio, Boteka,
 Louga la, pemumba la t'ekas, la
 t'ekha arambaka betofe. B'omukha
 8 ngalo 10. Bilinga bayahi l'eya
 buke nkina niutama la mbula
 1. Epele Mmolo 8 nd'olando. Iso
 mpe nd'ela. Bokaki lonanga
 lomo wili w'obuanga etamba
 imo eyekali eolofa ekisi bokatola
 Mmolo mpe aolola n'ing'ili nda
 bilanga. Imo Louga, imo Homa,
 imo Boteka, imo pemumba l'ude
 ngogo nd'olando. Mmolo aolola
 bilanga aranga: ingy labwul
 lolira okolaka betofe eka na?
 Bilinga baranga: iso tokolahi
 betofe nse togrambake betofe
 Bonkonji ow'olando lina Hingola
 Mmolo aolola eta aranga: Hingola
 njokake telengakame nkole?
 elefelake yima'wko? Hingola
 aranga nkundo. Mmolo, nkundo

baana? Itangola, nkundo.
 ikiso isonkaso l'angili. Bantwana
 ha bal'eko baana? Itangola aranga
 ukubamba nd'omhoro, Bofeko ishu-
 la nd'angili (Bamba) Monolo
 aranga wawile iy'ape bayele
 ntaa? Monolo aolululu Itangola
 nkundo inko itutu? sonkaso
 aranga itutu; Itina bilanga
 crombaha betofe. Ngide kamba,
 Beamba la l'ekoli l'elimo. Monolo
 aranga: Boluti boluti mba
 lifotus eto. Ni'anko bendoti mba
 kalandi bilanga bayaki crombaha
 betofe. Lome banta l'eko na'
 lamong'ese la bilanga biende
 ngitela. Bantwana baolota nda
 ngande. Mba mpe laofuta
 ni'olande, sant'anko batwaki;
 boloti baolota. Bantwane balaha
 baemama remba, remba. Ity
 monga bay'itenola banta bantwa
 mpe balaki gchi; bilanga biyaki
 crombaha betofe.

Ni'anko bingambi basanga:
 Bont'eso ow'ema, nkimo lauya,
 nkimo mpe etamba ey'ekali
 ay'okiso an'okiso mpe mba
 bay'olona ngamo? Bayata-
 kanya iy'ama isonkaso,
 songile, Itanda l'ombamba.
 Bayanga balata tatso obol'etamba
 amba. Mba nd'olanda taume
 l'ende. Imame ekiso okig nd'oko-
 li lauya. Bingambi bakenda.
 Bantwana l'etamba nd'olanda.
 Ende Monolo ayalingaya la
 bay'elaha jw'emba; bokola
 bay'elaha bay'elaha bay'elaha
 bay'elaha la mba bay'elaha
 kama nd'ama. Itanda l'ombamba
 bay'elaha bay'elaha, bay'elaha
 bay'elaha nd'olanda. Bay'elaha
 bay'elaha w'omhoro. Bantwana balakahi
 ow'akaka Itanda, Beamba la
 l'ekoli balakahi ow'angale w'olanda.
 Itanda l'ombamba bay'elaha

erelo ea ntando. Tyonda L'ambonda
 Laolola joro, ko baolounga nho
 Banhozo Tamba, Bessamba, L'okoli L'a
 nziti lafokita. Tyaka yplambua.
 Bendozi, besfenge. Bano L'okoro
 L'ingili betahita, bavloti, o lo
 ndifimo ju'vudoki. Baofonjira
 Okwaka' otuki, nk'ouenge nk'eso
 Bauma baolota, nd'ela L'igonda
 L'ambonda. Bakire betema
 befoake. Basanga: tonutele
 lenkinao L'etimba. Bawite ime
 anho nd'olondo. N'ig bang' etimba
 mp'ende. Bomolo eokola barinjili
 acalala wengaze. Bano N'he, bano
 N'anga, bano N'ofai. Etimba ek'is
 wunganga etasanga berkina: m'ingira
 acalala n'el'is. Bunge n'ho ba
 luta lenkina o, nd'ambona w'itofe.
 Basinjili baalukina lenkina bas
 londa m'andis m'oha). Bastona
 Bunge la N'oundo o basomana
 betofe la n'ho. Tyanda, Bessamba,

La. Likoli baalokanga is L'ingira
 basomana. Banto baafala
 byoto, byoto. Khundo bafohanele
 timo joi n'ye. Bunge o n'g'oko.
 L'eheti'ea 43. J'ela ntutama L'g'oli
 mbag ilondahi Bunge baofoma
 na Bonto omo ea timo Bunge bange
 N'okoro baoloma, baolokandela
 mbao. Bunge bange wate eembe
 ea joro ew'hi la mbao nd'obila
 bejira. N'okoro etimba esomba
 banto eomama Bonto la joro
 L'andya, la, nyakya. B'ingira B'igaki
 asamba betofe, baasoma la mbao
 nk'iyawana. L'amo n'g'ese n'g'oko e
 mama. Etimba ealala. Mbao ba
 luta nd'okoro weng'onto nd'ekaka.
 Bomolo monga nk'oundo ek'i bama
 n'g'ese j'andofa nd'olota batane
 balaha ba bilinga la Khundo, b'amba
 n'g'etwa. B'amba b'ikio monga ba
 hunda. N'ya bilinga w'etofa la
 ndala. B'amba baumake baofala
 ng'ava nda ngonda la b'is limo.

Paolota etumba ey'ehali eokaha.
 Pant'auma b'okoro baskenda
 bolotai nd'ongili l'ombwanjira.
 Sobao ikopisi nd'ifoma bule-
 mala baskenda etumba. Paolola
 blanga l'etontale l'okubwa.
 bupole aayna hio. Iyo mpe
 Paolota baktw'okisa nda bise
 bimo ng'ole Baamba. Etat'ee
 bokoro l'ongili bokisapey bokio
 v'nd'amba ng'iska. O bakiisi
 kont'ama l'isa batakha wale l'ote
 w'ina Thokota. Onko wate
 l'ote boki baidu okanelaha te
 b'okanjira bendele. Pant'ama
 Ntaa nd'amba eskenda okola
 l'okota eka batakha nd'okala
 w'iyonda. Ntaa ayya l'ote. ayya
 ranga banyoto beko byote.
 Abanya abanyo logaka un'auma
 banyote bane. Nkuma bako-
 kundela mbao faotale, isasi
 w'okutaha. Bikila byote boko
 w'okota wate.

Nd'afeka l'ekoko eyote w'okokota.
 Bantu lampaka bauma baolanya
 wanga w'etumba. Bantu'obungu
 chemela. Baolusa ilamba ikae
 kya; paki; mbao soja; 9. Saja
 inko 9 bakunwa benaloki ke!
 Bampaka npe baotefela la las
 ja toto bakela; ulumo, ulumo!
 Basoja npe bahandolake n'enda
 hi. N'inko basoja 2 basowa.
 Baka awa, lasi bontoso. Bawanga
 aotua asijira nd'onganga eke
 mbao emu okokisi bwa lina l'ekae
 ekamba ex jira j'eganga. Pote loki
 lampaka baosereba. Baosereba
 nya kikila by'okokota. Baotutana
 l'aele. Pote lonko baosereba mpamba
 npe. Bampaka baomaki soja
 hika la sting'ea tote lonko.
 Bampaka l'omho, l'ongili, l'blong
 laofajira baolota etumba.
 Baofenda Jwale, baotuo'ohisa
 tyonda eke t'otoka nd'okala,

ek'is okolaka tote. N'anko
 handele bomo lina buma aima
 M'oto baolanya baolanda.
 Basoja buke... buke, balectane
 boanji l'endaki, la jiju. buma
 latotomaki t'achise nd'okala
 latomaki nde tyonda ekisi
 lupto l'ote, w'ekokota nd'okala
 buma npe achafa etumba
 ekenda tyonda. Bantu basoji
 bakela w'etumba, bomo bakela
 ea l'omho. Etumba euma e'ole
 bakela. Bampaka bauma batama
 baolota baotuo'ohisa Mle.
 baolota l'Hanga l'tyonda.
 Mle wote bonanga ese emu ea
 tyonda. buma achisa w
 nd'okala. buma w'ole nigili
 nd'ere euma tyokala. Bampaka
 baosereba l'Hanga l'tyonda
 baotuo'obungu buma la soja
 ikae. nigili eke buma w'ole ha
 nd'ute baoloma la tokola l'otua.

Nyili faoya baclawokola baigwili
 Bonhonji okio Ekombi ea thimo
 Nk'elimo; faolekoyi juale.
 Baqito'okwa baamba. Ekombe ea
 thimo oa bonhonji; akoki ak'vamba.
 Ekombe ea thimo aoplangonyo basya
 bakwe nda hie thimo la ngonda
 iime omaka banto. Bant' ~~wa~~
 laki nda ngonda baobota iira
 baolola. Basanga: tsuwela bondela
 ndeko-pardou,

Baolola ndeko

Baofanya imfoto

Baolola ndeko nd'vamba.
 Bonhonji oa basaja wate thimo
 ea thimo hoi nyili. asanga:
 loyaki benganga bekingo loeti
 ndeleho kela la nkera takende
 nda ngonda toaraka banto.
 Basya benganga; khis baolofa

nd'eliko. Kpe basaja baolofa
 baolola benganga kuma. Erwaki
 wate benganga tok'io welenaka.
 Ekombe ea thimo asanga: nyilofa
 wot'enganga. Ekombe esela nya.
 Lolo bondela alanya lotule betofe.
 Bampaka baolola basanga iis
 tofe lotule betofe. Basaja bas-
 nya: loyaki, baoloka ng'otul'is.
 Basanga wot'imeja. Ho bakende
 otuloka betofe io l'asajenda
 ngonda. isaja basangawangi
 ire basajake lomanga pariew
 to. Wenake lomanga loonyola
 wate betofe beolonga. Hite io
 bawika. Wenake lomanga lotangla
 wate betofe bakwe. Ina wate be-
 nya banto. baolondola. Baq'ofuta
 betofe. baolonga basame, lolo
 baskwya baoleoma al'ne sjeté.
 Lamato l'ende o mbwawa.
 Bondela botomaki te batule betofe
 bya joo wate bewanga.

Tewanya shokisi sokatola coloma
na sokatola coloma tyoko kuma
colomalungwa nd'okotola.

Bampaka bauma batombake
biyanga by'etofe 3 nd'okotola.
Ngyeyanga by'etofe baobome nk'anda
Batulake biyanga 2. 1. 2. 3. 4. 5.
baotakanya. 1a mposo baotakanya
nd'okotola. Bampaka mpe
baotakanya nk'etofe nga beshur
bantu omboma ele na nyete
ikwisi. Bantongi bakyoko wate
tomfote la Hota. Tombo bosi
sokatola Hota bosi Baufama.

Bendele bakyoko wate kuma 2
Bajana 3) Bongona 4) Tewanya
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.
colomaha tyoko. Bajana colomaha
muna sokatola coloma. 1a
Batanga. Amolo obanyaki ateta
nd'olomaha, ende bampaka nk'esa
etimba, ikwisi etimba. Ntanga
by'etofe beshina nd'olomaha
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.
kunda. Bendele banyaka
langana nd'olomaha banyaka.

kuma colomaha nk'okotola.
Nk'etofe kuma coloma bosihi.
ele ise la nyanga nda 10 photo.
Bosihi tombo beshina nd'okotola
kuma coloma bosihi, boshita
sokatola. kuma coloma bosihi
bauma bakyoko wate nk'anda
nyete muna, tse, baye nd'olomaha
wate nd'okotola. Bantongi coloma
bampaka batulake nk'etofe mpe
beshur beshur. Baye lake
nyanga by'etofe. Bantongi by'etofe
batombake nga beshur baoboma.
Bantongi bosihi o baoboma
by'etofe baoboma. kuma coloma.
by'etofe baoboma. Bantongi bauma
nk'etofe nd'okotola banyaka
ngalansi. Bantongi mpe beshur
komanda. Tse colomaha eda
mbantongi. Amko wate bantongi
ele o ngalansi ataphita feli 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.
komanda. Tse ngalansi la
nyanga by'etofe beshur sokatola

oke la nupota bawoke o iala
 ntaudo. balaka baotefaka
 nda ntaudo tefatefa. Bafaku
 nte nyi. Ekuma nipe o nola
 Bokotola. Aarinla iin la nyang
 te' bawanda pofofnola bontoi
 bok'io worofojaka. In la
 nyango bokifengala tefungo
 mongo. Bawanga. W. bolunga
 otatomba bawo n'ijek' bawanda.
 Ekuma aoloka n'ule nyango.
 aranga n'p'ag'awo tenkino
 M'ibto. aotakaya tawna tokae
 tawa ndole la m'angela. Apla
 n'p'angela. A'nta'ia bawanda
 aofam'ya nde nera. aolota
 bi' ekae tina t'fumbu boji
 ngam'ke t'ntale t'fontale. Ekuma
 aranga kole n'ba' enko omome
 t'fumbu aranga em n'p'omome
 b'ndole. Ekuma aolota t'ito
 tokae t'istoi n'p'actama nda
 mtate. ayalonga b'ndole
 nd'awo t'em'he.

n'p'as'ep'ola b'ndole la
 lokolo n'pe tonolei b'ntefela.
 Ekuma a'awa. Bawo b'awaga
 b'ndole la b'ntefela n'ko
 t'ola yotefela b'awo b'ntefela
 b'alamole nda n'io' in'ini
 y'itanta b'no o a'awama
 la b'ndolei b'omongo. Bawo
 ma b'ntefela b'awo ilaka.
 B'ogobolaja t' b'awo a'awama
 b'omongo b'ndole. N' b'awo
 b'ndole t'p'is' nd' t'awaga b'awo
 ya n'ink'itoko aoloka em'le
 t'awo b'awo b'okotole.
 B'ndole b'awo aotama
 b'omonda t'oi Ekuma. a'awo
 ma n'k'omongo. B'awo a'awo
 a'awo ilaka b'nd'okotole. aolota
 b'awo b'awo a'awo.
 B'awo aolotama b'ndole
 b'awo n'p' t'awo. aranga
 b'ndole b'awo a'awo b'okotole
 la n'p'anga b'ntefela.

Pont' otshata: nd' chatola
 ng'oto bandela. O lomboto kaha.
 Ntota nipe nd' aulama. Nyape, e)
 ininga. Nyape 2) letahis beruji
 bayelaha bayita nd' chingwa,
 nio ya d' laulu, ya njuta la nyasa
 towa, towaq. Pakitayake thege
 batombelake bandela panyepi.
 Lemfoto mangq aruphe towa
 bupe. Folehi o toruka lomboto
 Okhandake fando panyepi,
 bano itahake bahuala bakae.
 Ng'oto ekise aawa, oowela
 fando ng'oto ebuwa nitas mima,
 Bandela atayahi leluwa nd' chatola
 bandela bano nd' folehi lina
 thewanga bano nd' thege
 panyepi. Ntota pontama lina
 t'foloko bari panyepi atuwaki
 basala ayaki bayhota bakae
 nio ya oowela ng'ilasawa
 nina. Ntota lomboto. Pranga
 t'foloko ayile banyota banyo

emi on bankanji natata.
 Propeli b'ende. t'foloko aranga
 nioombaki bayhota bakae la
 ngile nyokoha nio. bankanji
 baka bafa nd' bankoto la towa
 t'w' p'oto. lomboto atalanga
 nhalo ehi t'foloko. oohole
 ni' etumba atomb' panyepi
 banto 1 aawa la banyepi
 lina lipae panyepi. t'foloko
 achola likata atombela
 bayhota nd' thege. arangola
 bandela aranga. arangola bafu
 me banto la banyepi na
 lomboto yoma nyama?
 Ooma Nanyolo O'nyepi
 ntawika bankoto panyepi
 a ya. Ng'akole bala likata
 ja Nkonoto. Ehi lomboto
 wamaka. Bandela banyepi
 wate abaki bayhota bakae
 panyepi. O'nyepi abanyepi.
 lomboto ehi ooma banto

aayooko l'andaki: aap'hi
 lotomo ja. Momoimatali
 boloto tasirele bajunuv la
 pangena tuisapokaji lohata
 l'oko sine. Nk'anko bokomanda
 baolomaba l'etumbi basuna
 thenge eke bendela abaki.
 paorafwa bokatola. paolela
 vant'auwa nat'ibanga
 yokatola pasanga: loto-
 sangale thenge shelatamboto
 endoko. pasanga: aoma banto
 nyo atipga banto. bokomanda
 baoloda basunji ale o nomaola?
 paolimija yle o nomaola. Wite
 banto bakomd'ende aomaha
 em'omho ofijid'onye nat'iguel,
 nitipca tomota bapi t'foloto.
 aom baki t'folano toniko to
 nyo aotimae: lomboto sangale
 nk'etumba comelo ea khonda.
 komanda aranga. lomboto
 lokune bongoso bi l'ankesa

baontandje nat'ihenge.
 lomboto lokune baolomaba
 baolomaba thenge.
 paolika la mboka l'aulama
 l'owole baranga: komanda
 taomteyake t' lomboto
 lokune endo. ning buma
 baot'elaki ong'oto. baot'ito
 thenge. juji baolamba banto
 a l'apanda. aolalamba
 mbandaha. pa lomboto
 wale mpaka ea kalakala
 monya. paolatiola roma.
 banto bauma baki neta
 laaja jwa lomboto l'agato
 la juwede bendela paolotoma
 vant'onto nat'ol'okae. lomboto
 aowa o nat'angama nda roma.
 bokang bongoso boma ipage
 baoloma ito ofoulane t'omto.
 Nk'anko komanda Pol'osafwa
 sangale bomo atatoga lekhina
 nk'elugi bendela baarujwa

L'acunde l'ometa. Tolo l'atiki
 l'ake wa ndekola nda joro.
 Ch'is one baakisa is Prindap
 nk'atolaj mungu. Belesishua
 wate ab timbisi joroya.
 Prindoi iy'ane bagokamlele
 nk'endele.

Basoja gubao) eki nda
 wengi bira.

Ndi Tambofola l'okali l'ama.
 Ndi stamb rampoko la kungu
 Ndi Hanga Humba jingya tofela
 Ndi Gungyidonyeha tofela la
 boyeha.

Om'ohinga ow'olaki wate

hanga jang

Nda Flaudria

Bekamawala ba joro nda
 M'bandaha wate:

1. Hanga
 2. Wilima
 3. Ampoloso

Mifema waja solonda. Paawita
 l'atambg onyoki k'moto. Baata
 hi l'okola actura bokanga
 Hanga actukale M'bandaha
 Om'oloso ng'oko
 Oki nda Kitambo l'io awana
 lotuka laom'anto etamba
 esila. Hanga etalanga
 etamba esile. atombaka
 bakata l'anto tuka t, t.

Nyofelaki nyofela. atingi
 O l'ekendelo etomboto
 eph'eko wate ek'io ofekaha
 laami j'anto.

Cap. I umkalo Paul
Catechisic Mingo
Boanga. Sur
Germania.

Boangyi 129-3-54.

Ezelo ea Benciele naa Hoogo.

Nia joro omonggo Misa la Soblo paoya, ho banyoning naa
boolonge. E bahini ho Tshka arwa ho dnykisa pada Mangala
wafu be iowa S.P.B. Ho Bahha la gethile zwate bayahi usaka bayara
Onj shenge la bwa omdana le bayambe mba gila N'ba'ala
banyumasta la bendele, omre bendele, barseta kgiva, ba shenaa
kap, eie p'mulle, banto banko bale baralana no barafela, oel' eie
Mangala. O ve Bahha la g'balisic bahini ho barona, banyama
le no Munge adja, ho wana pada Telo, onqanhe adimena
nda. T'elob no woyona nqa Mangala, khimastane banyanga
bendele le'ndae. Munge adasa banto b'ngala, ho adala banto
ho adalala te baralane beromvola qse. Munge adalana lenyina
betole, la betole leko babisike nd' ihumfu, lonaja banto nda
joi jiko en elaja betole adalana. Conda joi jiko la lonila ja
banto Munge ayadokisa banyehana wate onclayane yopo b'nyela
Munge adaja banto naa joi jiko omonggo. Munge adhisa wande
mbilla idangoi ho, bonalle banyanga qvimola jina jinae wate
Mizima. Mizima arya no amna betole. Gotriho o besombo, la,
onse la n'ngol'ing jinho ja Mizima, ondringo wate, chanae
etumba ol' d'ob. Ho' Lomame arya ohisa nda banyehana.

Besako bya eyelo ea Bindile
l'ekunji' ea betofe.

Njooya fela oekanoya eyelo ea Bindile
mpanga betofe nd'afeka.

Bondile boyaki nda Congo joso lina likae
Mokemoke, ende akisaki Bomputa wa S.A.B.
Lemhina boms befe boyaki, baokisaha
Bonsela: Baina baki wate, Ekutu tsifulu,
la Bongenda w'is' Epape.

Nd'afeka bindile befe bya leta boyaki:
baina wate Ntange la Wilima.

Ntange akisaki Thenge. Wilima nda
Wangata. Ekosmana wate (bonkonji) okis
ayaki ko akisaki nda Wangata, lina.

Likae Polo. Ende afekaki koboma (etumba)
Bondile boms ayaki nd'afeka: lina likae
Mpimbomongi. Omaki bise bife:

Ekonda la Thenge. Polo ofonlaki
bifeko by'etumba, ko owilaki nd'eloko.

Ngoko dengetola bonkonji oa bokuhulu
wate oa S.A.B. ayaki. Polo bonkonji
oa leta, is bafe batswahi Bomputa la
basua bafe la limyanga j'aroda.

Okho bulahi balola la benjembo mholoswele
 Banyinda Ewoko (Boluhumai), banyimpe
 nd'ilemba. Bakisaki Bomputu bekbls 3!

Lengetola aowa, basulunganya bonkonji
 smd. lina likae Tukhwantula. Id'afeka
 bems bendele bakosjwana laneyookubachi
 ta boanji buke mungo.

Betofe.

Bendele bemangaki betofe beki besato.

Omangaki joso wate longwango. Botula
 w'afe Bonyolongo, w'asato Bonjea.

Betofe, bya joso mungo beki wate, bya koboma.
 longwango atomahi te batule betofe, bbs ese
 ekiso batalamyahi. longwango doloka mkhele
 ko atomahi bbola (bonkoki) nda mruk'ese
 ekiso ekonda, ko boms m'is mruks ee ekonda
 mster. Bamong'ese balotaki nda ngonda, ko
 basoda bakimahi mkheks. Bamong'ese basmsta
 ki bendeki, bakundaki lolu, bitaki baki la
 mkende. Balangahi baome, bbs balotaki mjango
 bafoyosija baki nda boanja.

Bompolongo atomaki batule, b's asangelake
 te bene befa. bya koboma. trimejahi
 ho afutahi la bafaka, bibende, la bitoo
 otsh'ea chek'eks falanga itafoyanda
 Congo.

Bonjea ayahi ngshs, ho asangelake
 te nga bonto aotila betofe 40 ifoata
 kondb ja falanga 4 50.

Banto bamb.o befa kika baoloka
 falanga 1. Ekeke ehio otulaha betofe,
 eke wate losilo mungo j'auto. Bamhaha
 bakiso bafalangak. Tokhnele etululo ea
 betofe.

Lowango Pierre Damien
 E. A. A. Boende.

Bokukulu.

Nda (lao) lianga monggo chi bendele ayaka joro, batambaki
 Boyela te batwira oengela bokhili joro, mpe iyo Boyela bayakiosomba
 kha tama la bema te bya njaku. Bendele befaki joro wate:
 Bendele bya T.A.B bayaki joro. Bendele byaketchiso wate:
 Mr. Lofoi aoleka wili wa ntando ca. Samela. Na Wilimwa
 bankanyi okis. Mr. Lonkoka, Mr. Mkombe nda. Efeha.
 Mr. Yole-Yole ahiraki nda. Watri-Kemogo. Mr. Thumamba
 nda. Bondoma. Mpe banto bakiso batatalaka atula betofe
 mpe. Mpe boko, mparwa basoma mpe baoloka bafufe
 mpe ko bashitwa (nda) ndirongo y'Emata. Mpe moko
 Mr. Mkombe awaka te batule betofe, bankoko basanga mpe
 atula betofe bendele bifotokela mpe.
 Gofa atula, mpe Mr. Mkombe asanga te. Inga lotulwa
 betofe mifotokela. Mpe basanga lotula betofe.
 Bakelaki wate: baalenda bokhili mpe baatwira ko bila
 ke bari betofe nda nkasa. Bakelaki betofe bilenge 2-
 wa joro bakelaki mpe bokhili ndilinga betale betale.
 wal bafe bakelaki mpe wile bifata ng'ole nat'asini ba
 betofe bendele. Ben ele besambaki betofe wate:
 Mr. Lonkoka la Mr. Mkombe. Balamak betofe wate
 bilake bari ba bekakontsin'ca bari bako flala boka:
 kela betofe besatambe. Batekyaki betofe ele bendele.
 Benko 2 kolo Ekeke onko etak. La joro bayakinko bekuwa
 la hitate bya betofe. Eki bankoko wende te banyaka
 beolekoka beofula e mpefula, ko Mr. Mkombe asanga te,
 nda bekola wende bife lotatula betofe lae!
 Mpe bankoko basanga: E nde ipo toboi betofe, betofe
 aolekoka. Bemyofu ipo toboi otula betofe. Mpe basanga
 ba esimp k'efeka o lotwira ng'awoko mpe basanga, bala
 ise totaki mpe oyo, asanga te tohok. tra mpe, totumbi ndi
 lombeni smolele kela balite, mpe wintu bolila baatamba
 na, mpe baakela nkoko. Baakola tra baghila nda
 byala byakula baolusa nd'angama ba mamb'ijilo
 mbe mpe ilombe yalongo, bendele beki nd'ilombe.
 Mr. Lonkoka adlika boloka tama la betofe bekindora
 mbara mpe Mr. Mkombe boloka bololu mpe aolika la
 tra ko awa. Mr. Lonkoka aolola ko aolekoka tama
 taroma. mokedeja nd'aswa ba lina. Tangatumba, ko
 aotika betofe belikaki l'ilombe l'andele isanga baswa.
 Mr. Lonkoka watri (Pony) aswa nd'aswa - Buswa ele

Bankanyi akis okinda Bwera lina f'ankanyi oki wa Mr.
 Bondende. Bwana ba betofe wate Sangatemo la Tuglonga
 la. Ekeke enko bankoko futeaki na y'and'ele bankoko.
 Mpe Mr. Lonkaha aolutela bankinda aolig' banto bano bankanyi
 le nga ere ekela lofundo l'ampohotri balombele bendoki eko!
 Bankanyi ba bendoki banijaki banto ne losilo mango.
 Bankoko aokola banti 3 nd' Osera mpe aaldevila
 bankanyi bendoki baina bakis wate: Lonko. Kuboyo la
 Ilako la Mr. li' Hango ba lotamba nd' efelalese
 ekipo wama bendele bankanyi oki akis banto wa lofunda
 bankanyi banto buke mango. Ed betofe asijaki banto bakiso losilo.

Leta eroya.

Mr. Ilambala aolaki mbaka ikiso ende la Mr. M'pai
 bokigaki nda Ngombe - Tsungu. Bwera ngela bankoko
 aroyo banto nga bale nda mpembendi ba mboka aanga
 le bakite iwana nda mboka, leta abulaleka baw' buke
 mango. Ozanga njifafuta mpwiti ea 6 f'is mpe baafuta
 ekeke enko f'is ita hie halo mango nda mbanta banki
 nda baafuta 9 f'is mpe baafuta mwa la mpa futu.
 mpwiti baayoko. Bankoko betaki cyclo ea leta wate. Ijai
 ntsin' ea eki bendele bya cyclo le nga banto aokela baringa
 babe bakaya etamu. Lole hie bendele bano lina. Ikae
 Mr. M'fembe aolinandaka nd' izala wa leta ate
 aoyoko nda Tuglonga ututama la Boende.
 efede akelaki banto babe mango, ozangela banto bakiso
 lina ja leta wate wate bolamatili. Bolon ma tadi.
 Tala fele bendele bya leta bayaki otosaja mbo.
 Mpe ba sasendo la leta bayaki ndolongo. Tala fele
 bendele bya leta bayaki otosaja nda bekamba bya
 bituma la mbooma byokokua nd' okili.

Londambela.

Londambela wate bekamba bya bankoko ele bendele
 bendele bayaki nda Kongo ntsin' ea batosaji mpe
 bankoko bakisi la bife bya longamba beki el' ipo buke
 mpe leta ntasuja mpe baoleka lina ja bekamba lina
 Londambela.

Emi Booto Médard - Damien - Marie

E. P. A.
 Ab. C.
 Boende.

D 490

Liango j'etofe. (Zokukulu)
 Ije hawola bampaka l'isi basungu:
 Eki letofeyha benu e lefe beyaki
 joso wate: Isewanga la B'men'ie.
 Yafe baka swanaki balongu.
 B'men'ie akisaki nua.
 Isewanga akisaki nua' Chabongu.
 Betulle.
 Isewanga unu ari j'etofe B'men'ie
 unu ari j'etofe B'men'ie unu ari
 unu ari j'etofe B'men'ie unu ari
 akafela wengi bakonji baho
 banto l'ikae ibongu. akisaki
 wate: Eale, B'men'ie akisaki
 eale asulaki ikae ibongu nua.
 Ikomo. Bofili ikae " " " " " "
 akhoka ikae ibongu nua Yongo. Yala
 Isewanga otoma lotomo ele ele
 Betafenjole ikes 3 te basenji botule.
 betofle, Isewanga unu ari j'etofe B'men'ie
 unu ari j'etofe B'men'ie unu ari j'etofe B'men'ie

out oki

ma'ibonza ikae na' Ekotsolongò
 na'etumbi'eko bankoko wote amba.
 Ek'elangi Terwanga aalimama
 na'ibonza iko by' Ekotsolongò
 abavahi asala ibonza imo y' amba
 na' amba. Mpe betofe beki
 bankoko atulaka; batutotsika
 bankoko na' Ekotsolongò bataikiki, Lolo
 amba' amba. Mpe betofe beasila
 abonjani wate wote booya. Mpe
 Terwanga l' akonj' akere bakenda
 batwikela bont' am' okiso mungo mpifo
 na' soro - jant' euma na' chief
 sine j'ont' wate Yamankoli
 bosi Blafa, Terwanga l' akonj' akere
 bo toikelaki bendaki Bendaki beko
 abohamatali aoyokola onda na' aisa
 bakiso mungo. Mpe basua basua
 bamanyihi l' oya, la compagnie la
 bikelisa na' okijokiso. mpe bendaki
 beofanjua na' wengi be kiti beuma

Euma wama ele bendaki o.
 l'aga banko bendaki seki tole onda
 munda. Seki to mana la lifeko
 Seki to fee bankanda, seki to fee
 wanga, seki to fee l' jakomba
 seki to fee m' bok' ea. koola.

Terwanga la Bomma basingi
 oya na' Congo euma
 Bendaki boyaki joso na' da
 Congo wate Stanley

Yanga Albert Bolaki na' da
 école succursale Poole Yong-Boole
 le 27. 2. 1954

ngels la bitoo by' d'kina. Lertkina e bmdede wa
 lina thetekelo qe a u uya. Cene uochi looya ofuta
 ka nde mkuti, (impot) fu ifomangela mputi'oko la
 falanga 4' t'upute kalang'7 inei sefuta 4 mbata 4 be-
 futa 4 mje. Impata 8 beka e coomji ad'efuta.
 Dim'aka ino wame sayete mputi. Dene uochi-
 deuma sekemi ut'aka skira e bini.

D 492

Cene D'onde ino D'ango ad'ibanga
 e u'ak'ak'ia.

Berako bya eyelo ea Bendele l'ekun'ea betofe.

Nda jwa monga Bendele bomo wa lina
 bokukubu ananaki l'iwu ikae. efa jundoelo
 Skole ea thenge, baoya baonyu etumba. Mpe ende
 achuta sanifla ilong la vakonji bakae somango lonke,
 jw'etumba. Mpe baoya ende la banyu ~~luta~~
 bale ba baina Ntange la Wilima. Bastera thenge.
 mpe guoma thenge mpe bakita skes na thenge. Mpe
 basawake beahio by'etumba. Basulwa l'ekun'ea bangale
 wa bangongo, mpe buclando la lise bimo ko buhiti sk'es
 na'Chenga mpe baamus bawo o ng'ok, balambe o nt'etumba
 la mthakala. Bambaqir bomo ikis'woke baw'etunka beto-
 mba ko wene. balamba bete bomo wa lina ikakota bete
 bawo mkuuma la bondoki o bontuka. Bakena te balakole
 bendele bete lonko balaka baobesenganya bikhala bete
 mpe boosifa mquya mpe bendele uwakomilelo botane.
 O mki'elinqi mpe bomo bendele baoya bya baina.
 Msoo la Badumbe, baoya lenkhya mki'otombyanya botom-
 ma. So mpe toota etumba tonga ndeko el'is, mpe baali-
 mesa. Ko'basanga: wleko polola, lala juambakia betofe.
 Mpe baalia ibengi baha pinjili ea sedat esenjela. Bantulu
 mki'etole, batombelake mki'endele ko bafutaki ngelo la
 bilco by'atsina nga beolonyu, mpe nga iinkwa mpe
 baokanda joso capita ko baoya'oomla esenke l'otom-
 ma banyobe. Genkina bendele bomo wa lina ikae.
 Mketekelenge asanga ko asanga: ameyoko lotika betofe
 lotulaka mirakia ko boyuka besombo la bawita.
 aija baotomba toma sitoko tonko bakawiki baluta o
 mupis la bitor by'utkina. Genkina o bendele iwa lina
 Mketekelenge asanga: ameyoko laoya ofutuka mputa.

Mwilomangola oferta ane yoko la falanga 4 mpe baafuta
 falanga inai bishita 4 ko baafuta lenkina la falanga 8 ko
 diy'ane baafuta. N'ane yoko.

Beroma beki emi wokaka bonsoja o lenko.

Emi moniteur Ekonya Gabriel nd'Ingende

Bonndla bayaku jaso wate Stanley,
 wij'a Stanley; W'kang'a Wilimo,
 aboyela lendiski besato, wate: Gjakomban,
 Ehyaha-bshki; Epsluka; baoya abanyila
 mpe iso kotalanga; mpe kootowa okola
 wate bonu nd'Ekonda eka nkanga,
 jaso: la Shongatuten, ko bonu mpe'ote
 asanga: bpslr ntutko, bpsrang are
 l'aali; mpe wengy'omto alitake bikumbi,
 ko nda jaso, sur l'okolo l'empungu,
 sur la litanga, is wate bayjola
 l'ndilr nda jaso. Ko mpe baolenda
 nd'okolo, b'wate ke akumbi eoye.
 Pod'oko nkuma bakoko isasi, ofo-
 kate mpe, is sur baunski l'endilr,
 nd'afika banto baasemungu bikubi,
 ko jate j'ote j'asila. Ko H'e'Gwanga
 ay'okisa nd'okotola, Oyaky'atiko
 H'e'Gwanga wate; W'kang'a Wilimo
 aki wate bonko mpe; ko H'e'Gwanga

avo unya ko toowameja lu noko.
 Nk'anku prajuru avo avo belanda, ko
 okotuki nk' H'e' Hwango; buy'a H'e-
 e' Hwango wate Ekuma, Eki, Ekuma
 ome oyali wate Hketekelenge, buy'a
 Hketekelenge, Njongo, njongo avo ya
 buy'a njongo, njongo wate Dumba, ko
 buy'a Dumba wate Bngeri, buy'a
 Bngeri, Njiku, ende avo lu fahanga.
 Nd'afika bndrli buy'etumtha bndrli
 longwango avo ya; ko to tambo lakti
 ite l'ende la bndrli kasi la bndrli
 la koyati yaja bndrli' ntu bndrli
 nelo, wate: Hoko yonglo mbuka.
 Buy'aker Mitonky, Hketekelenge,
 Bndrli. Nd'afika bndrli ntu
 prakunji avo ya. Jefe eho ehi nd'chehe
 ea betape wate Lambato.

Emi:

Imome Joseph

Capita vendeur t'kind
 Nkombo - Bokun

Eyelo ea bendele l'etulelo ea
 betofe nda Nkengo.

Bankoko bakiso betaki bendele
 avate "Ntendele" Bakanelat.
 avate for ja wets seki nde ja nōō.
 lo. Ntendele bayaki ^{lima} Mbandaka
 bukolaki Bonela ko bayaki
 okisa nda Bonputu. Sakola.
 kiwate ban Bonela. Wengya,
 Bokote, la bayaki l'is lima
 Coq. npe bakafelake wengya'onto
 onto bondoki bok'is oetaka "pupu"
 Hela babunake l'among'ese bafō.
 lang'otula betofe. Baolima
 nd' Onputu npe bay'ekiso
 nda Nkengo. Basinge otula beto-
 fe, jōso nk'etiamba el'among'ese.
 Baina l'auto bayaki l'endoki
 avate. Ngoisangunda, Ebongola,

Iksls, Njifo, mpe la bams. Eki
 etumba okakaka, banto baolina
 avate toloka toolekole ko bas.
 lota nda ngonda ea tekeleteke
 bantant' imboka. Ebs eki ba-
 nt' anko b'endoki venaka te
 banto baolinolela nda ngonda
 ko bapoate mboka, * bakolaki
 bont' omo kaputa te atswe vasa-
 ka avili boki bant' oleke ko l' se
 taka^{te} bole nda loanya. Eks nd' o
 lotsi, banto bayamaki ifo mo-
 ngo l' is monggo. Babunaki
 bitumba nk' eks. Winge liotsi
 nk' ekande. Nga bakaki bendo-
 ki nkina lofoz f'endoki bat-
 nimwaki mango l' olata nda
 tekeleteke. Byakile bakundaki
 bana monggo la tozisi; ntsin' ea
 bolotsi wa balelo. Samato
 baki l' aemi bawaki nk' eks l' o

Ishe, batumbe la la bikota
 la banto ba nkange, batsikala-
 ki o nd' alsmbi is monggo ko
 bams bawaki la njala. Batsi-
 mwaki o bent' efeli l' ali l' aana
 ba bolo bakusaki bok' ends. Ko
 nga baokita nd' etenela ea tri
 ko ba otonga balombe. Iys te
 batswe betofe nkina oasaka
 tona, nten' d' ele baakitanki
 ko batumbaki balombe la to-
 ma touna, k' iyo te bundole
 mpiko elaka nk' etumba. Eki
 etumba okokolaka la bole, banto
 batulaki betofe, lolo nga bonto
 omo apaki la w' obe bokundelaki
 bonoloki k' awaki, lolo ele onko
 oyela by' olatsi hafokeli joi nje.
 B'endele bayaki ko betaki banto
 baki is okaaka bendoki, ko banto
 banko b' olaki nd' okonda mpe

mpe banyaka'okisa nasa banyika
 W'isi - W'kengo. Tote ea joomong
 batomaki banto loto la loto mo
 ngo loto etumba ekakaki o akakaki
 baomaki banto buke, ko bafekaki
 bae Prongila te batule lenkina loto
 fe. Batomaki te batowake o
 beenga, mpe bamato nse l'efali.
 Ho bing'euma o nda li tuli j'etole.
 O bal'auko, mpe bonkanda booya
 lima Mbandaka Coq te batsike
 betofe batule mbaka. Wengy'ese
 daki la lina j'auto babundaki l'is.
 Basi Mombogo bisiaki bakis wate
 "Barekantange" Basi Nkengo "Bo-
 kukulu" Basi Bomela "Ikomakoya
 Baina B'endele bayaki l'etofe."
 1° Njole. akakisi nda Prongila.
 Watsi - Nkengo. 2° Etale nda Watri-
 doonye. 3° Batalatata, okitanaki Njole-
 njole nda Prongila Watsi - Nkengo.

Ekak'enko banyoko betaki lina
 wate. "Koboma" Eki bendele
 asangula bant'akis te "Boma
 bantu balingi kusala matofe te
 na monoloki" Ho iyo betaki "Kobo-
 ma" ^{Ho} Boma.

Eki Koboma asilaka, bendele
 bya betofe bad bimanaki ko
 bya Lete. bayaki bain'akis
 bako bane 1: Polabota, 2: N'ksi,
 3: Ebo'abanga 4: Pakasi, mpe
 l'onkong' Eki's oia lina
 Kafutamingi. Betofe besilaki
 o ng'aonko, ko bendel'enko
 bakelaki holomo bokis lik'iso.
 Basanga nda lombongo te "N'tata-
 ngak' i'ombe nda awin'omoko"
 Nda liango eki'ekoo o akakaki, l'ole
 nd'afrika toolifalak'aiso, ko tooli-
 uwa nda janga l'eyelo ea bendele.
 Otosila o ng'aonko.

D 495

Emi omooa baaraji b'Etuike
Antoine Marcus Pokote
Moniteur stagiaire nda
M. © Pokote
(Etukuapa)

Ekitel'ey' indel' indw l'etul' el'ey' etofe.
 Omndale bokiso wa joro endowate itumba
 nibilo. Mpe akisaki o' Waha. Mpe atinda.
 + psokolaki o saada ikare wili la
 wili. Sooda ey' onkonji ek' ind' osokole-
 had wili bokiso wate itange la imr.
 itange aki basi Protokol. Baonyo ba-
 fu bokaki bosala wa utatula betofe
 wate sooda iks. Sooda ea ntrina
 esenjrlaki betofe wate lokinango-
 ngonda, mpe amaki banto ngok,
 la lotomo ju' itumbambilo wate
 ng'etofe liskwa baom' ont' onko.
 Ek'ek' iks batulake betofe bakomake
 nda tuka t' sruue ng'italola ba-
 soonia. Mboka sooda (Bendoki) oki-
 saka. Kayonia akisaki nda byanga
 rojilo nda dikongo. Bilombo nd' inkanya
 ngunda nd' Oyeka. Bssob nd' ombimbi
 akake nda itesi. Bskrtu nda
 mbambelangele. Ngweli likatankoi.
 Bskrlngs nda dokofa. Balaji Bampoto
 l' Dntle. Bankonji bokiy' aurr. a itange
 akisaki nda lildugi ja j' Engenga.
 Oy' onkowate sooda iyakyooni ak' anto
 la lotomo j' indel' itumbambilo. Ek'ek' ek'
 nga baom' onto mpe hasle. Ikuma byango
 ab' na, nkum' snd ala nyango. Bsndile
 w'afe ek' iso wate Engende, ow' asato
 wate Menga, ow' asai wate ijofe.
 Ek'ek' saiyokowate lionij' anto josila.

Nd'afek'akiy'auri Bndele bms
 Fketekelenge aoya, aobomanga ibonga
 y'eyengs. Fketekelenge aolimana
 Bndele bms Capitani aolosulu-
 nyana nd'eyengs. Bndele Capitani
 aolimana Bndele Nyanga aolo-
 sulungana. Nk'anko Nyanga o-
 nia ibonga y'eyengs aobomba
 ibonga nda Bnyanga. Nk'anko
Nyanga aolimana Bndele Lo-
nywango aolosulungana. Bndele
 Longwango aolimana. Bndele Babelu
 aolosulungana. Nk'anko Bndele
Babelu aolimana Bndele Bakasi
 aolosulungana. Nk'anko Bndele Baka-
si aolimana Bndele Bongende aosulunga-
 na. Nk'anko Bndele Bongende aolimana
 Bndele Brambenga aosulungana.
 Nk'anko Bndele Brambenga aolimana
 Bndele Zyanga aosulungana.
 Nk'anko Bndele Zyanga aolimana
 Bndele Malomalo aosulungana.
 Bndel'ink'uma bayasulungana hi o
 nda posta ea Bnyanga.
 Nk'anko Posta ea Bnyanga eowa
 baoy'otang'ilmube y'endele nda Wafanya
 nde obabkise ukhisa. Kika Bndele
 bms imi Fketekelenge imake Waka
 ayake aakake mpifo ea Ntomba la
Wafanya ta Waka!

Aetofe bekij' otulaka ^{III} nya baakwa
 esaliyo eka Bsmdele itumbambilo
 na' onto aokokya baolofuta la
 betaku l'etoo ems eki la liru.
 njelerysmis. Abain'ca ekek'ikes
 falanga itage.
 Lols nde na' etofe betakoka
 bast'iks baoloma, nmaama.

Imi Tyeki Ambroise
 bolaki nda Wafanya.

Sentinelles- Ekunde, Abenganaki Lofembe- gwanke mpo na Sandjonga na Mboka, hatsika kubona Bantu.

Ba - sentinelles alonso basalaki mamba mingi na mpo na kubona Bantu Mondole songenda Guiller, atsinzati mandale na ya(?) EKUTU, na Issefulu Monsieur Vilains.

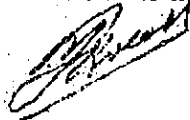
Mpona Ebandelo na kosala metofe.

Mpo na Batabisioandjongisa Lofembe na boeke.

Bantu basalaki metofe ndenge na muma, basenzaki kotaira na Busira, Bonta mingi na kotanga te na limaya.

Le cher des Bokala.

= E. EVOLOKO.

Tyafemai le 18-3-1954

Eyeto eav Abimile bya jeso.
 gosi wankunga bakiso eiate lalaki, badatar bilali
 bakiso eleng'ea kateli, busanga te, taberwa joi
 jese ji ya ande nda bakidi bakiso lina nyete.
 nyu bac lina e banyaka wankunga aaya and ibyga
 karam laka banyaka bya nyete, nyu waku ta banyaka
 ta waka banti wa banyaka bakanga ka ende asaba
 banyaka, ndafaka bakanda etuma nyete banyaka
 kanti waki banyaka lina wate bakanyanga, ka i
 buala bakanda kanti lina lina bakanyanga bakanda
 bakanda bakanyanga ndafaka intin'ea
 Etumiba ayaki intin'ea nda uba ayaki'ela
 baato marigo, nyu aabuta wate bakae wa wate
 wate wa nyete, bende bakaki ende bakae, ko ea etumiba wate
 2. Etumiba, 2. Nyalengale, bakae, bakanyanga,

wangena la bakasi, wama bakanyiki ekis
 wate wangena bakanyiki bakae marigo.
 Etumiba aaya la etuma ele bakakak bakiso
 aabuta bakae la bakakak bakae wate bakanda
 ekis wate bakae bakanyiki la bakanyika aaya
 ekis ekis bakae bakanyika te, nyu bakae bakae
 bakae bakanyika ende bakanda bakanyika
 bakae. Ko bakae bakae bakae ele bakanda
 bakanda bakanyika ende te bakanyiki intin'ea
 ende bakanda bakae bakanda bakanda bakanda
 ende bakanda bakanda bakae, ko bakae bakae ende
 bakae bakanda bakae bakanda bakanda bakanda
 bakanda bakanda bakanda bakanda bakanda bakanda
 bakanda bakanda bakanda bakanda bakanda bakanda
 bakanda bakanda bakanda bakanda bakanda bakanda

...ngi banti kandi kandi kandi...
 ...ndoi kotoja boloti kitorongito ekimaka kama
 bukio ola banyawa mengu nya bualoma bu
 suato nre nya bomo to afeate nre baala
 mayungu baalala nyama, ekike emoo
 baaloma banto banto noma banto banyo-
 la noma y'obe baalame ianma, ka-
 in to baaloma ekipe eamio banyo bakis
 baalala ndekanda nya bomo baalika
 ekis elata eko nre kama to aata boma ka
 wotsika boma okind' ataka o suda n' t' r' u' l'
 eotama, nya banto bomo baalika e' t' e' d' e' l' a
 eho baalika kama eho baalika baalika
 yaba nyama, banyo bakis ka tita banyo
 ki lingina baalika bakis i' l' o' n' g' a' b' o' l' o' t' i'
 kama, banto ba banyo ki is banyo suat
 e' l' o' n' g' e' e' u' b' a' l' o' k' i' b' a' c' i' b' a' j' i' b' i' e' n' g' o' l' o' n' g' a'
 banyo bakis e' l' a' b' a' c' a' y' e' a' m' e' n' g' o'
 nya nre okiia la i' y' a' n' g' o' e' h' e' k' o' e' n' d' e' b' e' n' t' a'
 o' k' o' e' n' o' y' a' e' l' e' n' y' a' n' g' o' a' s' a' n' g' a' o' t' o' k' a' i' t' o' k' a' n' y' a' n' g' o'
 w' o' l' o' k' a' i' t' o' k' a' a' s' a' n' g' a' t' a' n' a' n' a' a' n' k' a' e' n' d' a' i' s' o' b' a'
 boma ka eotano itoko ka iafe baalika banyo ba
 jibi o' n' d' a' i' s' o' b' a' boma ka e' l' e' t' a' boma t' u' t' a' n' a'
 o' n' d' o' k' o' e' l' i' s' o' w' o' l' o' n' g' e' l' e' k' e' n' y' a' boma a' f' o' k' a'
 n' g' e' a' o' k' e' n' o' m' a' boma ka n' e' l' i' b' a' k' i' s' e' k' o' e' n' d' e'
 banyo e' h' e' w' e' l' i' n' g' o' l' e' l' a' b' o' s' a' i' b' a' j' i' b' i' o' n' d' o' i' s' o' b' a'
 boma, b' e' n' d' o' i' k' i' e' k' a' m' i' n' d' e' l' e' k' a' n' e' w' o' l' o' n' g' e' p' o' t'
 e' a' m' i' n' d' e' l' e' b' y' a' j' o' s' o' b' a' b' e' t' o' f' e' b' y' a' j' o' s' o' o' l' a' w' a'
 e' t' o' j' a' n' e' l' o' k' e' s' t' i' n' a' n' g' o' b' a' n' k' a' k' e' b' a' k' i' s' o'
 b' a' l' i' c' h' a' n' g' e' b' a' k' a' n' d' e' l' e' b' a' c' i' b' a' k' a' n' y' e'
 e' l' e' k' a' e' m' a' n' t' e' l' e' b' e' l' a' n' g' o' p' o' n' g' e' p' o'

Kuvande wa b'eta wa p mawaga wata
 elanga ayo nyu adafika etumba ko
 aomanga basala wa nyuti ota p'ro, ud'a
 fesa ba p'ro. o p'ro 9, hizi mbi'ene.
 Ad'afika zanamyele baoya yatakaha
 zalako ba k'akomba.

Etuhilo, ey utofe nida kungu wate: Eki Bondele Utanije -
 Otukaha, Basinji, Otungelahi, te, dantio, kishole, kole nida jamba nganda.
 odufeka hila katiki, lotofe kanto baobola, kima ngonda isamanga lu-
 tula, nga kantiya kantiya iku bondele baotomba odamba. Nga kanti a-
 skwija lotofe, wate nga babendeke katiya katiya, kooko jiva jwanda
 likata ja kininde. Kama k'okoli k'etuli wate, kungu, Bonisungu, Bonibute
 Balambe wate: Ooko Bonisungu. Saka isanya lu lotofe walambe ng'oko
 akungana, akita kinina. Kino kungu k'okoli; kungu, k'okoli
 bonisungu, basanganje, mpe kate k'okoli, ngoko akungana.
 Bonibute, k'okoli, k'okoli ende mungu.

Wolaha wai wa k'okoli.

Emi k'okoli k'okoli Joseph del Tugenda

Dolongo ngangwa
Mboniteur
nd'Okakata

D 601

D 601

Eyelo ea Bendele l'ekomelo ea
betofenda Basankusu
Lilanga

Ohi Bendele, batafuya tahi l'okong'ow
onene lina likae Wise (Liko)

Wese ahi l'akun'ak'and'afe Isimeka ea
Mumuda la Gakoli ea Efanbe.

Kd'ekok'cho Wese aofek'chumba nd'umanga
wa Lilanga la uwa lise bitubi l'bnole.

Ehi fofube wone bethindo by'ekitel'
ey'okong'ji ea Wese; bayaki obufuya Wese
Mumuda kude l'ant'umma'ekae.

Mo Wese, mosungula fante, bawana tanyu;
"Mup lobshaga, uk'ane Gonyi fca Lilanga ka-
swel etumba esa la Efanbe; lina lina, ya
Mumuda wade tanyu."

● Gakoli u l'etumba ho bendele f'ihala
fya, bayana wadi cho wade Gakoli, la
Lilanga baba.

● Gant'umma batwahi wana fante ba-
ko ba uwa la tanyu udi'ohi'ohi so wa
Mungu ea Basankusu.

● Mo bayawwahi l'omma tanyu ea bada-
fana fca tiko j'ekamwelo lokala.

● Gakoli, kaka wafu fanyaki bitu-
mba, baki nde bawo la tikhomba baba
kaki o lilaka l'evise bya tikhomba.

Ehi bawo wene pi lingo fosisela
bokong'ji Wese se aep'ekamwelo enko.

Wese mape aolundola liny'etumba.
Bawo betahi bawo bako la welo lina
Bendele utungo wadi welo.

O la uwogo ea bondeli Mpaka baoko-
m'etofe bya.

Lim'ano eangelo ea ukhahom'etofe uk'aho.

Ue lipumba gosila nyee; baolota o l'oozo.

Ua baoyoothye'etofe ed'esanjo ko nqa
kii' utikoka, baoma bokulaha o zibothi links
litak' kahi kii'

Wamb'eye, Wes aasangel' enanga t'ako-
m'etofe solo bomonga yatalanga hi nyee,
ke ename endi l'endelle l'ango.

Ue aolota nqa ngonda bwi.

Nyinq' yungo, ehindolotaka yate baoma-
hi bokum'ohae ovi'ise va ting' Bomerigo.

Ua nko bondeli bono Sofem be aoyi
nda Cg 9.

Chipid'ohaha beyhindo bya West l'ant'
akae u. anga: "Namya bon'osso be kumba
tse o mpakata jse."

Ua ooma bendice bemo bya emba gnie
gile ya bondeli, tina ke baofalimole

West fotema ko ke baowile bokony'ow'enanga
ng'ohi' nqa bokala.

Bendele baomenda ko baohit'etofe nise beohani-
mole fotema ya West.

O bar'at'okuno ke vakitse West' bokonyi ko
Wese aoyota' aotwa wiji nqa l'ant'.

Bendele boyoda ke o nyang' Cumnamaka
l'ahuzaji' p'cinchaka kinunda l'ahoko-

hi ea Cg mde.

Uki'nd'ohaha beyhindo bya besizo la
bela ya nyang' l'akume aotiyela mpe baob-

wile bokonyi'ow'enang' unda bya Pasankusu.

Ue bonanga bo tang'ena la boi'chisi'ini
Paende bokonyi'ow'enanga.

Wamb'eye la loketo hohi West l'akun'ghae
benapi wae bimpenda monga nda lobiko kiki
ja hal'kain' nda Pasankusu.

Loolok'ehomet'ehit'ky'etofe nd'Asankusu?
Somonga: Taa bolaha lokito baranga: Ooloso
mpiz'ehi West.

Note: Wese ahi bokulaha monga uk'ohony'oa
Pasenji o tokita nqa' bnde.

Lamba beseso.
Frank

Bala eyalo ea bendele.

noh. 1.4.54.

Inda Congo.

Bala bendele bira kala kala
 maongo. inda impato intabaki
 te bama banto ba yayo bale
 endo. loto ekiso oande bikot-
 elo bira bekanda beki Jesu
 o-trikaka ho barlona te yango
 kire ekiso ea joro aotahi
 bama bape ea tu la ea pe una
 ea tu ale nko? ho basanga
 bolatri te lokine wiji boya
 bari ba utando inkina banto
 baleho. ho basanga una.

shende lac? mko baanda
 o bekanda ko baata wanywa
 nyema basirwa ko baotamb-
 ola tii ko baotana msoso ea
 jinko eatefe ko bolungja te
 msosolo banto baleho ko baok-
 angotambola ko baokita ele
 banto ba tu lolo ehi banto
 ba tu waene baokanwa ko
 baolanga obuna li iyo te ba
 lolo bendele baolota o mpoto
 ko baotula mbao ko baoya
 obuna li iyo ko baolota nda ng
 onda ko basanga ngone banto
 baforsila facte tsambe. ndeho kela
 bakete

batule betofe nharho
 baolaita ho baotula betofe
 otalanga baoloma.

Foto ekiso mungo bise la
 bise bayamaki ho
 bayaleki.

asila emi Tyongo

Pierre

a M. C. Bamanya

Tsuola bamong'ese bauma te hatokotale BOMEKO wa:

Besako bya eyelo ea Bendele l'ekunj'ea betofe

Lob bokatsi akote nk'aoi bandielaki nd'onanga'okio mungo.

Otsojindede besako bako ng'okanola baise lampaka b'ese.

Bakatsi ouma ffoata bokondo bokae, lolo olekola haninga
tshata jiondo ileki.

Toswele liondo ja fito nda Frs 2.500 ik'io otswambeje. Kotaka !!!

Otosokoje akalo nda Imprimerie Miss. Cath. Coquilhatville,
nd'astilelo ba nsanj'ea Mars.

Hibundomboto
 Elivira l'Esse normale.
 Bokakata (Basankusu)

"Esolo nda wiji w' Okakata"

Undet'is Bokakata onongo wate. Bekolonji l'Obongi:
 Eyo bale wate baanga. Mha josa j' eyelolea bendela, io bakoti-
 si wate nda mbube, nda wiji w' Obongala.

Basaki toimana eko wate wtsin, pa babunaki io la mbolo.
 Babimama ko baotsiya la utando Kongo. Baokenda ko bakikita
 wot' es' emu sa lina Botanga, eka botlonji Grotongu.

Eyo la bokonj' oho katanta kumala, baki o baka!
 Baotnimwa o la lokanda, baonama la deulanga. Na mboka,
 baosomana ndanda iyo la Obongi, la banti bano baing'otane
 la mboka.

Baotnimwa la lokanda ko baokita nd' esang' emu otengana
 lina Bonganda. Eko botomolo l'okume wate: Mhumbi la
 dolcha Motakala w' ant' akio, de bafets' eko.

Baotnimwa ko baokita nd' esang' chus en lina: Sosombo.
 Eko dongonga la ilong' ikae baotikala de bafets' eko.
 Na bakotiiki baotnimwa, ko baokita nd' es' ese en lina
 Bongala: Eko Ewando l'ekae banto baotikala.

Na bane bokotiiki baokafwana nda ba bala baf. Botanga
 la bant' akas bafeta fada Malongo, ko akwilla nda mbimbo
 sa jwanda. Basaki osanama ndamba wate io la Obongi
 iki' y' otanaki bano wiji' a utando.

Baki baki Obongi wate Eufaita. Eli Parenga wene ko baki
 baki wiji' wra Obongi bakole bolotsi, badiya wiji' baki.
 ko bafetsa iy' emu wiji' ombo.

llongo nda nkato, ko Baenga nd' eed' ea rotande.
kita joso ononga j'opelo ea bendele, bakokisi fele o bono bobolo
wari, ko bomb'uramba.

Bendele monggo boyaki joso wate. Maminisio (Mlandefu)
ende ayaki wate olingyaka bayaka. Kasaki etu mba (Kase-
siji, lolo ande eki'yo wotehaha ailla joso, bakotaki ntain'ea
Bakaki bendele joso.

Eki'nde wate; Bendele hufe byaki wate: Bomende la Boyo-
longo Baenga ba Basankhisi batakasaki, ko basimaki.
Borido ondatimaki wate Engwomjale. Eki losinggo loko wotama,
baketa bendele benola b'wadi, ko bakumaki k'umba ea
sikakota. O nd'ekel'ea etumba, bono bendele byaki wate
"Bomona"

Ende wate ayaki onyanga etelelo ea betofe. Eki'nde wate-
me te batule betofe ko ab'afeka etumba.

Adoma llongo ihema batille betofe, lolo iso Baenga o mpanpa.
Bosala bol'nde okuata Baenga wate mndoma ind.
Aki wate nga wotakanya, ko bolahafola betoi. betoi, ko are-
ngi boloi l'hapita ekio. Vga bonto atakula, buoloma.

Kob nd'eyelo, nga betofe bhokasa, botakana ey'awane nd'ea
sik'umbho. llnggo la betofe, ko Baenga ba bakudo ber use.
Bamato la tofola tea toko. Basombona ko bakona o ng'oyak,
Baenga bahil'nd'osal'okio wa onwawane nse, ko Baenga
la j'watuba betofe.

Kohije bo mangyaki wata kutci o lim'akho. Nd'afaka ba nita
o'wano, eki etumba nde ilpato osile, basoma botoma de bakona
botuta. Bosyela betofe behid mwaq (hevia) ko bosaki nde k'io
waga. Ko ekhelo ea botatuta betofe, ko l'etumba, la siyanga ja
akho.

Bosima o ben'leke nipa bosale bhimo wa wotawane.
Bambosi, ko la mkelongweya bonabango mnd' Ewano / B'...

kotofo w'owene bamoko. Mpotefo-
 le la betofo bek'nda 1945, kolo
 ndefekawako l'etofe bek'bamoko
 emb'at'ifotura. Bakelaki betofo
 beko wate wengi: hotsi, bokijo
 kotofo w'owene, ekug'ea sekhele.
 K'ya banto sotua t'afokhele.
 Apella was ng'ow: bolumba
 bakaja bakola bakaka pafe,
 ko wotambija o ng'anko, ko kotofo
 t'andeki, baobkundela o nda
 wijo wa htsi elaka wiji bano.
 Kofoly w'iwawa banto w'at'awaki
 fe, elaka o mamp. Basanga wate
 bendek'baumen'at'ini'ela betofo
 beko, o nda w'ama, aki was k'ow-
 la w'ikamba l'elo mamp.
 Aki bakola w'etofe orile, bendekle
 bakola fetofe, baobma nda.
 Kofoly; baob'asaja berale beno
 ndelanda njela, m'atanga to-
 mbe, N'indako, bokili bolika-
 la o kuti mamp.

la, kofoly wa ndekola. Basanga
 bant'ani elaka o bakotija nje.
 Basotwaka o nda nd'anda, kelo
 nda, bakumana k'ndelo bomo
 (k'atari endo ng'oko Ond'anko,
 k'okomony nd'afaka) bendekle
 banto baj'wanga, baob'asaja la
 janga, k'etamba corila. Aki
 eland'orile, bendekle baorana
 bakouji bano, baasala njela,
 baob'asaja, folomfo fano, m'w'ea
 bendekle bakukale, isi ja boto
 famanga o ng'anko. Bakouji bali
 nd'ola, boliko nd'ekhele eb'wate:
 k'ang'andungo, k'ang'oluka la
 k'ang'ang'ungo, t'afaka bendekle
 bak'afako k'kina k'hele, nd'oso
 baob'asaja bakouji ko bab'asajala
 ko: ng'anga k'ang'ala bant'ali-
 nje bant'ali, bekol' bano bek'nda
 nd'anda, ko bakhele betofo.
 Bakelaki betofo, ekiso wate
 wengi hotsi, bakelaki bokijo

Ibonda p'ane, iki ekiso wate
 eka, Ibuvandung, beaki Ibonda
 soko wate bukaka. ka'afu
 ka bawimola eko, e'um'ia
 bolung bol'iso a'poko. Rendele
 be'pula, bawunga ba-Terrisi
 ran la postes, b'pili b'yalena
 o kusi. k'oukeja o ng'ouko.

Ami Joseph
 be'peli, be'peli na' ekolo
 Normal la b'kakata, keri-
 sire basankusu.

Dokumaba
Terakimand
bieme a
Ecole
Normale
Dokumaba
622-3-54

Coyelo ea Brendel lehung'ea betof: md'Oranga
bokito le ng'one:

A. No wate Loma: Nhombo ekiso. wate Loma.
loka Lokuli; Ye ea Loma wate Lokuli. koatyanze
wae Poooya. ko toyaki lima itulu mpembe:
md'ekho kiki etimul: ko toya nola Imporo; wate
md'ampespe wa Komaha; md'ekho kiki iso
koma totaki kutri nye: D. bitumba; bitumba.
mhako tene sasimo o wate boyya md'angel ea
komaha: Wate loko boyya la bembale: bolang'ema
lima ko kwewu: la boy: 2: la belemo bawhe mungo
ko a'okiri o mda tololohembe tohito; tawa a'afete.
md'afeka ba-poro: aokola banto lamo 31. koatange
laki hito bya yoyo; ha la toruhu tawa a'okiri. hi'endi
atoranzelaki: tawaite baina wate ko kiri. nda palin
hi'endi afutaki weny; banto bokota 4. ndafeka aotoma te
lanta bakiso botongele Nhombo 14. cheme ya potopototo.
ha botongelaki, iki o mbutama. la komaha. ndafeka ba
manga 2: aotoma te batule betof bya kimuki mkin
bamuka. ko ndekhe ea lotomo loko aaha weny;
profisi ekse: m'iso: m'hina bondoti, ko aolaluka
elehy ea m'abeta: loko: M'hin'ea eyahi folo wate: -

betof beko bifata etimbar; ho banto bantoro
 batulaki. damro; batallanga mya; la agyoko bantol
 la potisi baamaki bantol. batanaki. betof o maama
 ndekek'eku, baamaki wenyi bontolona bantofe
 ende la waji biana o maama; ho bantoro batulaki
 ho limaku bomo bomo bantole batanaki ende
 bantoloko. iso toetaki lina waji banyo; baki
 mya se bantole 2. ho banyo aotoma nyoko to
 batule betofe bya bifaro ende atanaka
 betofe beki. lokwekwe bya hamunda. alawala
 o bifara; ho agyoko arany'aki potisi la bantole.
 lokwekwe wa bafome bantolona; ho baamaki
 naki iyo la bantolaki betofe o mromiwa.
 wate bantolaki bantolaki betofe nda kilo ho
 afutaki hito la baanga ho la falama yakoto.
 ndafeki bantole beko; baolila bantolona.
 o lina etafalaki; nda joro joro bantolona. ho
 baolika imo potisi wate abantole baanga baama
 bantole beko batolaki wate toete lina cheyo;
 ho loma baama baobankeli ho bantolona banyo 2.
 wate loma banyo cheyo etafalaki ho loma banyo cheyo banyo.
 ho bantolona baama bantolona wate eke o ndafeki ho
 mbula 17 ndafeki ho mbula 2 bantolona ayo lina wate
 wate ebola babanya aotimolanda jomoro baalagya
 nda jingunda; ho baolila imo cheyo wate etafalaki
 baolila banyo ho baanga wate, wate lina baama bantolona
 ayo toete lina bantolona la cheyo cheyo bantolona

Ispe'diteum
Bokoba - Rapkaäl

Beyelo ea Bendele l'ekunjiwel'ea betsofe

ok'iso nda liyohi ja Waka; bokonji
ok'iso ow'ontne toky'eko wate Efoloko.
Ende la bokonji omo oki nda Lila-
ngi ja ngelle lina "Wese; iy'afe
baki wate la lolango jwa haki; ○
onyi alangaki omo, h'onyi alangaki
omo ho bimejanaki nda hoo bakijo.
Bendele beyaki bokale monggo wate.

Ngelasa nd'afeka bemo hefe bende-
tama lina Bomende ho la Bonjolo-
ngo baoya. Nd'ekhek'eko Lilangi ba-
kerenda Lofale nd'etumb'ea Ngombe.

La nkun'eko iyaka batofela h'eko;
etumb'eki Lilangi la Ngombe o ○
m'ako. Lim'afeka Lilangi baoya
lima Lofale, baotana bendele.

Bomende l'Onjologo.
Bomende l'Onjologo baohelaka
habe ho Bomema oki nd'Anga

aolaoma. ^o II
Nd'ekhek'ea etumb'ea Ngombe; lito
mpe liki nda Lilangi kwate:
Wese okoleki etombe hmongo, Y'simanga,
Yeimaha, Ysamboli, ho l'etamboli,
ho la bokonj'okiso monggo wa Waka
ondetama lina Efoloko ng'oko.
Lim'ekiso nda Waka haka Lilangi
ale wate esii ea kilo. metele 80,
lolo bokonj'on'okiso ayahi sukolaha
Wese nd'etumb'ea Lofale o nda Li-
langi.

Bendele batofela baranga: lokoma
betsofe. Bole Wese l'okonj'okiso
Efoloko batasima joi lina nye.
Efoloko ende la Wese baranga
bafaya bayaki balanga ba hube
ngamo? jiso hofokom'etsofe nye.
Efoloko l'akun'akac ngole:
h'epeli, Kontange; iye baranga la
Wese l'akand'akune baollemura ho

ho baofite tolole tuma toki bante
okondha betofe.

Efoloko la Wese basanga: kofakom'-
kfofe; iso tofee ole betofel nye.

nd'ek'eki es'ek'iso Woke la Lilangi
wukwanaka nda lofale; ko ak'bye
wute lim'eko; batanaki:

1° Waka baolimeja ho baokoma
betofe ni'uy'awma.

2° Lilangi aka Wese, uyo ng'oko
baolimeja i o bant'awma l' Ondele
bakome o betofe.

Dolo efoloko la Wese basanga
jji lina j'ohita boko nd' shanga
bekiro ngamo? Aongai o eilumba
iso l' Ondele bene, tsene la baso-
nga.

nd'ek'ek'icho baoma bokune oa
efoloko oa lina "lopeti", ko ba-
ma o la bokune oa Wese onde-
lama Oronunga. Ko efoloko

la Wese baoma basali b' ondele,
l' basali wate handetama aeyoko wa-
soldak). ko efoloko kola-ponole
handotei 6 ko Wese zolofonola
bendoki 10.

C. nda litumba like; bomo bonde-
li boya lina likae Yseongembe.

O nd'glopi w'etumba babkola bote
w' Yhakota, wae nga baokundela
basasi ko bafokite ke banto nye.

O nd'ek'ek'ene lbula - Wataru
imo aoya lina Kimshara, lina
likae e'lopoka, aoya o nda jji
j'etofe. Bondel'oko aorangeli:

Efoloko la Wese wate bakome fele
o betofe, mpanga tola fute 7.

ka etepel'ene e'p' ondele-oko; baoli
meja ko baokoma betofe beki bye
wemo nga limuka.

Efoloko, bokonji oa bonanga bou-
ma wa Basankusu ende la Wese,

nkele bouke, adota nd' Ykelimba,
 Asanga: « Emi la bendele tofaama-
 na dhini'ea baoma bokun'okau.
 Lim'anko bendele bayyke bahzane
 nyang'ehae bekwel'ia toma tomo
 kela ele wese. Bendele asango-
 la ~~waka~~ Soda: « Looma bant'au-
 ma, lohika o wese, lolo loka-
 nde o nhakanda kela aye ame.
 Wese aoya ko baolokiba bokonji
 ea bise biuma fya Basankusu.
 Ko Efoloko stakip lofundo buke;
 baolokaya o bokonji oa bise
 bimo. Bende aki wate bokonji
 ow'omene nd'es'ea Waka, awaki
 o emi nki fo tsua.

Bokola Raskai' awikoli nd' Ee-
 le Normale ia Bokakala

D 607

D 607

Ezel'ea, Bendele, mola Longo, Ekunjea betofe
 Bendele begaki joro mola Longo, wate, Akoka, Atangarwilima, Bagnale
 wate, Molo, Isinwanga, Toto, Bajuru, Longenda. Eki etumba.
 Osile, baotika, Borega, la, Bangejala, bakokisi mola Kenge. Eki ntang
 earwilima wimane, baosulunganga, Lamami, Bunkosi mola Coq. Ufesi
 bakitanga, Abaki, osulungaraki, Borega, Bangejala, wot'Kenge. Eki
 timane, baosulunganga, -Esofe.

~~Et~~ Ekunjea betofe, onjokaki betofe wate, Atangarwilima,
 wot'ekunjea. joro butakaki ndantinga, Eziye mola wate, Eziwate mola bida
 Eganee mola mpanja mbaka, nga butakanga bama, Larita la mbae. Abanga ju joro
 ikipamanga, Profeta otile ea betofe molenanga bokiso wate, Bolomoto. Polobi etumba
 obune, baotamba nulu bokutota, wot'afeka baotamba. Mola Lonje, hela betofe, bakika, bel
 tane, Kenge. Baankaki betaki. Bendele joro wate, wot'angarwilima, wot'bendele, wot'bendele
 etumba, Eziwate mbae. >> Momeny Nofjaleu Gorgues Mbae
 Bendele (Momeny)

Eyebaa Bendeli l'ekumj'ea betofe.

Mokisi kuwoki kamsango uru ura ngela ea nta: ndo

etum ba ea 10. Etum b'eko lina layau wam kandela. Um'elanga
to shina komam: pa joo. ohi. Bendeli avoko laka kama
eyaki lina ngela ea nta: ndo lina Eyala, l'asajaka.
Uwane landumyaki n'etum ba. Banta loasilele;
cifa nyre joo ja n'kanola. Eki nde uru te kuwoki n'ko
kamba wa lofasi uru loasema l'ain ukio (A'ndele - l'andele)
nd'ibanga ya joo Uhenje. N'elinge: A'ndele l'andele
Emoko ea joo lina i'kuma zoni ohi nd'ibanga ya ufe;
wate 130 katola. Lina eyel'ekae kumanya betofe n'atula.
nd'umang'akiso. E'olu laka betofe ipka gusoo l'ko nde,
kusoo ja 7 tootom ba eyanga l'vga ekinyo eyanga eta kha;
to k'asema, n'hina k'atona bakata l'elome. Ufa joo ja
n'kanola. E'olu laka betofe nd'akunja 3.

10. betofe byamu ku ng'onda ba m'ra. tootom ba ki Bokatola.
22. Botula wafe to lombaki Uhenje. Ko eki A'ndele l'andele.
wame Uhenje wotuu. U'ika nd'ibanga yasalo Bosaa
11. tootom ba betofe n'eko nd'Uua.

12. E'uj'iyawate wate eme ek'iso ek'iyaku Bendeli
bya komami nda k'ilo n'hakha
Bokoli bya betofe beki iso otu laka wate:

- 1° Bondongo: aota bandonga; tauotama nda ng-
onda ea bykanola.
- 2° Bom lute: atamema la nd'oheli la nda ngonda.
- 3° Bom keli: atamema nda n'keli: ea mbao (ea kalapala).
- 4° Bongre: la nda ngonda monego ko la nd'oheli.

Baniraga: balangema: raga kolindela naga ngonda
n hinda bekeling naga tolima bo holi be
bape wami; hawafitake wate hantolona
nain'ea bole o naga bonto awko bikia lion'awa.

D 608

Stoko Gabriel. monitor d' École-primaires
Successale Rurale Régionale Etamblé

D 609

D 609

5 *Ki* ororho otikahi bon'ohé mpe erohohumet'it
 woki tahempimpili tomba nkange otaha lioti
 otaha to ma tomba nkange. Mpe basahola te da
 bo nt'ombhis'ó akool'ové t'watene o selesie
 mpe basote ne bonto ba'isa se. Mpe basahola bo-
 ntonho basasa mpe basala nyama. *ba* bolan-
 bahe te inteksa ba hulaha. *ba* to luhae ba twete ng-
 onda basone wani mpanga bambole iteksa. *ng'* wle
 boluana ororwa bahola bonto baeha l'itama ngé
 le mboko ba nholo mpe b'ita b'itahi ndanse mpe b'itya
 bouei ndaliko mpe b'iti me nye baweta bahulaha
 avatswa la ndali eyolele. Boko'oms'ise mo ea lina
 Mbombe ingende bahokisi ehio bohe nholo yohema.
 b'isafi nd'oma nga wá nkundo chefferie bamburagi
 basole mala bashita nda b'isafi baolua te ngamo?
 twohi nde nholo yohema basangate ihs ng'ang-
 nua dosonke ma babobolo nga joi? b'isafi basaga

6 *ba* mon' balu wali' oa ba nyéle imama m'oma
 nda ese ea bolimola nhamo axoma nyshu aole ta mpa
 nhamo ehonda losenge te basote nyshu n'ia n'ea ja
 nde lina b'ongele nda basenge mpe nhamo ashenda-
 t'ho eh' nham'eyomoto otwaha axowha n'hirini nham-
 eyomoto axa nga etumbao, Bongel'om'ongoya o anjete
 te tose nyshu mpe oomhaya n'hirini na eh' me dham
 nsang'oloko temo? Golela. G'it'ha Bongele axa nda la-
 limola nda liala axasangela bome te Bonge le axow-
 eta. Imama axanga n'ho wali' adam axohisi nd'ila-
 mbe iham nhamo axoweta te basote nyshu nhamo
 na mpe axotw'okunda. bolimola losenge baso etumba
 baobama bolimola basoma losenge losenge mpe baso
 ma bolimola. b'isafi basanga toda mbe la bolimola
 etumba Mbombe ingende nde wate ehonda baolambela
 b'isafi. ba Mbombe ingende la b'isafi ba bolimola bas-
 t'wa ehamba losenge. Onho eh'he n'ama l'awama

4 batangahi te bauma o lakula as la bonye o la bauma.
Boke bوندوڤي bookunda hii baale banto baumi ba-
umi. Bams banto baluti: bantohi baluti hii.

Uyelo ea bوندوڤي l'eyelo ea bوندوڤي.

Ba. o banko baoya ctumba base nji mpe baolola, eor wahi
ma bakelake te hanga nje basanyi basangahi te
kelu bayu. wondobani. Bوندوڤي baohimama sa lulimbi
ii losofi la tabone. Bayahi ho baohimama nda bise
bya nhundo wate bonye sa ho mola losofi: baolola -
Mbambe. jende wate ehondia bauma banto bano-
ni nhocanyi. Mpe ondo'oholoko baolote uho'oholoko. Boha-
tola wate ibonga ih'ib'ib'oholoko. ihis oho hii. Bوندوڤي
nda'phi ha awlita losofi mgo hasendji baams balota bano-
u hii na baise bahiso to tapha ehangadi anho wemaha
mango w'atombu mpe atefela o w'atombu. eor mbulo
da to kele nja mo? banti eor'ia toleke nho. S'ol'api ha
bunho ehi bantamho w'atohi na. Bohatola la mhera

8 baolola njela ea. losofi baolola hii ho li wate bise byeko-
nda hii. Mpe koparda njale m'omho B'oli' bota' b'itale
losenge ju'oholoko. Nda bise ih'inko baomahi la ba-
mato m'oholoko daende la bonto l'otina. hii; suga.
o mbooma l'endohi baohola ba'is'oholoko h'itata j'elome
na banto bauma. Ehi' bonto banti. mpe baluta nola
hii mbe eujende. Baohola ibonga ihis ho t'oholoko la to-
ma t'ohis h'elende la h'itante. M'omho mpe baolota
wengi hii. Banto ha m'omho eujende banto banko
ha bise h'it'oholoko bantamho b'it'oholoko b'it'oholoko
nyo b'it'oholoko h'it'oholoko. endatiso la nhundo w'at'oholoko
w'at'oholoko e'hiyo. E'omho enho ehelake h'it'oholoko b'it'oholoko
w'at'oholoko b'it'oholoko o'oholoko h'elome ha t'oholoko b'it'oholoko
h'it'oholoko. Bوندوڤي b'it'oholoko m'omho m'omho h'it'oholoko
mango b'it'oholoko b'it'oholoko b'it'oholoko h'it'oholoko
b'it'oholoko h'it'oholoko h'it'oholoko h'it'oholoko. B'it'oholoko
h'it'oholoko w'at'oholoko, basonda baohola e'oholoko h'it'oholoko

13 Bonda li caya basendi baoya l'etofo ban ba
 haniya 40 la tarhiya mi laome baohola barata
 ba bilome muna la befofe bashema 40 la
 la l'ondili. Banto basila lenhina bams namona
 hi mbi mongontinea la upho be lona w'enginhin
 komu la ni nhina 50. Bams baohola. Bama
 muna caya hana mi Mbambi engene ohafofe
 hi bantohi w'engese bafafe. Bah-hunima Mbambi
 engene wate Bohenge hoto Endambi-cambobe
 Bahiti Mpatahi Botofe Selja Bama Bahohisi
 wate Mbunga Natihia Standa. Bopita kamengna
 la Bahelili. I be holi wate etne Sijambe. Waja
 bochohisi te Mtumba wile Itemana a Bala-
 mbu muna e shangambongo la muna. Mtena wate
 khumampulu Botombo Bonqili wate Epala
 Kwango. Gencijia wate Mbwoyame. Bams baha-
 hisi muna etola la Benda li bams. Bantula hi Botofe

14 mnanja ife banti atasimba etc. Solafu ha ba mnanja ife
 Benda li mnanja baoya nda mbombe. baohola banti
 iuma xhi nda bisi baoya. Baotahanya la utauuma bama
 nga Be tofo banti. Benda li l'anda baohola mbantola
 Benda li baohola te etumba losila lofome banti
 luafuhuna baohola bafofome banti utauuma nd'eheli-
 ho nga banti otala banti buke nga sams caya hana
 oha bama muna wate hi l'ona. Sga lomante
 lu teya etumba. Boshenda. Bah-nanji la biombo
 buke muna e bams la ba mpana la muna, mnanja
 Bapa Benda li banti da Selja etc. ^{baohola} muna la
 Mbombe engene. Mpe ba banga mi bafe ^{baohola} hi wate
 baohola wate hana muna joro muna Mbombe engene da
 Bohiti la. Engene. Solafu ha ba engene Benda
 li bams caya oha hana bama banti ise mnanja
 nda banti la utauuma. Mpe baohola Banta la
 Solafu ha baohola oha hana banti buke mpana

Bomoko wa
 bosoko bya eyelo ea Bundela ikungisa
betole.

Nda joso mungo bundela beyaki
 na Okili bokiso, o Molo, la Shots.
 Molo, la Shots baosuna joso Shenge
 ko baolimana Shenge, mpe bakhita
bolondo o nd'izungo mungo, iyo la
 basali bakio, la wato wa ememele
 boj'ausuzer, la ntina.

Ok'iso wetakale ememele wate iswa
 ziki Bilinga hinko wene te; bauto
 bayoye h'ing, bay'okisa na Okili
 bokio, ko baowamuna etumba ea joso

Molo b. Lbsta yome (shinga) Shinga
enke, banto losilo!

Banto b. Shing'enke bakotsi, tuteka
tofowa, baoloto nda mpembe ya
ntando jr.

Bunda, o, Molo b. Lbsta bashiteya
besise nyirle; t. ende banto bakiso
stane jale; bastunya etumba, ho
lauma basali bamo, nde lonsokoya
bemu sendra banto buke, ende
bafotanye bosalo boyaki bemu
baokomposokola bemu beje
Pi'erruanga, la Shurima
bachisa nda bokatola

Bundel renko b'auto bakiyo, ~~o~~
ojo otwira aja, o' lotoka itefe-o,
Oku Pa-uketes obokaha ukula
eyelo ouna b'undir beuko b'antata
eyelo oyakamba ebete, ho etumba
la b'undir eokkola jale, ho b'antata
lauma balota nda ngonda o ngoka
Shinga.

B'undir baofongote saja ikiso
etumba eokakasana nd Okuli
lauma; wengi ese b'ontow'ontoke
akisi ende b'ant'akae anto; nda
wengi bise o ng'antoko.

Lolo bendir mongo, o bape ni'lonu
 ko bape ni. Katola banki'anna
 bapatangi ni'okili o sija banki'is

Poo, eki banto wur te.
 broata tokamba ngaonko baolanga
 wango te; omeka-e! tawaolete baotome
 is'anna bolngs.

Paoy, anki'anna wate nda buli eyelo
 ea bendir, kelenpe eki' okelako
 ni'okilo.

II. Ikun'ia. Petope

Ni'es'ekam mongo; boni'ono aki'
 eko oajak lina lisa'e yung' ni'
Bolenpe. Enok oyo'elaki -

saja joso; astene tsimba wa liya
 astena ashita nd. akata, ko
 baowwa; mpe baowokanda, ko
 baowwola boloko, k. aasanga te
 emi tsimbwa ikam tsimbwa
 ngondo, ko toloa wakho otoko bosala
 boyaki da we. Ibo baowotoma
 te yokole bant bauma ngo baoya
 awa, wa tokiwila bukoyi oa betofe
 nd. esiebr.

Iy'ara bujolaki bant, aum
 ko awalaka bosala wa betofe, ko
 wa gura otwaka otshaka betofe nda
 bokatola wa bant, oks; eko lile esombi

Lolo; etula; iungo; wungi ese yuka 1.
ko betofe mungo nje tokete ngokela
baali bahio mtamba, ko ndokolo
bokeni. iyo, loterola betofe beuma
lolila nda yuka 1 y. sisi baowali-
mba nda jaso ngoko.

ndomba mpe nk. Okatola ele
Is. iwanaga la
Ihusma

ndomba yoleho nzaonko; ko / bumbala
benko basanga te aeyoko loyelo betofe
o nda yuka 1 y. ourna.

pendele benko beje losije o banto
basilo mungo nje bokolo boki yuka

otanyola baama banto
npe beanyola yuka baowako
mbili 1. la batsina ba
mbeto, la mpili; mbenjo batsina 4.
ko mpili " 4.
nde nd. batsina limoko liki la
baboko 8

paoleteta nk. Okatola, mbala la
mbala; ko bakise kubera
pendele beki nk. Okatola baowasiwa
te jando jokatola jowa, loliko
betofe mpende nk. Lungeni te.

baotana bumbala 6 baina bumbala

Isapima

Ikumbakula

Ikumbambilo

Ikoto

Ikuma II

Ikakasi

Ikonyolongo

Ikoku ea etoa

♀
 Iys. la Simohle beko baosomana
 nd. Lungele o upshi nd. Okatolo, wata
 nge betako ha baoma banto
 " beokoko baraka toma.

O' bakisi bosiso bolimo mtandaka
 baosiselo Iseiwanga te; ~~asangele~~

Iki benderhenko esohole betofe
 nyirir; ko b'elenge ea lotungo wa
 b'antso b'awa n'ata w'anyi n'atombo
 ko b'enderir bele n'ata m'bandaka
 baosisela. Si, siwanga, la b'huma,
 te basangole b'enderir beuma betofe
 beosila; ko b'afoma lenkina b'untso
 b'ankoko, toke o nga weoh
 toke, o ' b'enderir beki n'ata
 bokatola, la n'd. b'oudo
 la n'd. L'ugendess b'okhendle
 bela betofe beowa.

Poo, o n'ok'elengi nyire beva
 b'ans b'undele baoya b'arja nyomita.

D 610

de bokoli (7) tokis wrotale
dreyelo ea Papanyu mibir o
mkeling.

Moniteur de école succursale de
Bokulu - Yngre Louis

Desako by'e yet'ea Bendele l'ekuny'ea vekiye
 Nda Bolondo: ntutama l'Oketa

D. kuondole mbamba ya
 mpaas ikise, mpe twake o bendele lomo bote ya
 wetaka lina khoka, aomane, aofaoni kisa n'k'ya
 jama ya ngeli. Barafwe Akelengo, eho aomane
 bant'afe, am'achilele nd'iongo, achondole na
 sika bayali l'ende, mpe'achitaye ngeli.

Mso totokala mpe nyanj'etaa yacika, na'a
 feka bu nyanja inko, bendele lomo na uro
 ntutama la Longa jwa ngeli, nda mpe
 ems ea lina Bolondo. bnd'atalangaki b'ulu-
 mba atalangi o le banto bambe ndeho keka
 baamane l'ende. Lolo B'entombolo batalanga
 le bambe ndeho ende mpe aoloka n'kele isuka
 nda bendole aoma banto. Ak'ant'ee aofaoni
 nda Akundo enko ea Bolombelilengo, aofaoni
 n'k'ok'omsho mpe achitela nd'iongo aomane
 la nd'isua aomane n'koto. Ak'ind'omanaka, aho
 bura l'anto nda mboka. Akute nda Longa
 ju'mene basek' bambela wate Longa isuka
 l'Oketa baolobunya, baolokeha mboka.
 atakusa l'sema l'asua nd'iongo mbamba
 vanto bolambaki l'etumba; ende mpe atakusa
 l'asua o nda ntando, aki la baraja b'ite
 nda baraja b'ite, sajemo ak'ye'eto lina Yanga
 bari Longa jwa ngeli. Barangela ntange il
 t'afem' nd'iongo bafoy'etaama, on'kaa baraja
 mbuku itano ndeke l'inyo nda mbok'emo ea
 lina bamsende ntutama l'Yfoma ya ngeli.
 Bendele mpe aolokaa baraja ntichutano, b'ine
 ee loka la roja inko nda mbok'eto ey'oture,
 baraja nd'iehe imo itutisi la Longa mpe eca
 lola Longa l'etumba, baobura mpe b'omane
 Longa. Ak'iani bendele aofeka e'umba.

Sasangela baraja te: loloka ou'okili, emi njoleka
 sa ntando kela isontane Bolondo-Sibili. Ntoko
 mpe eya baraja olake elaka o bontok'iny'otane
 nda mboka mpe baalomna.

Saja ilekati ou'okili bayaki o linna tonga
 baokitele Bongale mpe baokite Bolondo-Sibili.

Atange mpe aokisa emi nda
 Bolondo o nkhisa ntabuna bitumba.

Kolota asanga Apummo (lokha
 laka) el'ane aye njasangela. Hyste bokulaka
 shi nd' Olondo aolola ndeko aoya ele Atange.
 Atange mpe aolosima asanga boboti eki'we
 oke ndeko el'emi; mpi'emi nkh'asangela te:
 ndanga nkh'ane: we lian'ake ntubudu emi
 mpe ntundu.

bhi Atange okise aasangela Hyste te: eta Bilinga
 bioma hie nda ngela. Kela njasangela belesho
 beystende l'emi; bhi Hyste kwete Bilinga beko-
 lo seoleka beferho bapye mpe Atange aole-
 mwa aalomna baraja te bakimane la Bilinga
 wili la wili nda nkali kela baomi, balenake
 bakata bayelake bitenzi bntko e le bondole.
 Baraja mpe baokondela nda byato baokimana
 la Bilinga mpe baalomna lute.

bhi Bilinga weni te; etumbu
 w'k'ha eya monga baolola, baoya l'samba
 ndeko e'la Atange.

bh'iy'oye l'samba ndeko, Atange aasima; mpe la
 lasangela asanga: inyo lala belole, nda joso
 njalome. Bokukulu (bondel'osna) te laosoma
 nake ndamba, mpe banto l'Hyulu baye-
 me; lentina emi monga te nje. Bentom to
 baomi unye, tonga baombunye.

Inyo mpe leombunya ng'oko, n'itini'ya l'oketole
 lolola lokam. Ba la n'itini'ya loketo lokinye.
 emi'nye oloomaki.

D 611

Abne yaoko nkele ekam esila. Njolokaa seja i kam
hela, balabatelake nda belomo bekam beyoye
l'emni; belokaa emi hela lokam baka.

Lokelaka belomo bekam beyoye l'emni wate ntutula
betofe. O l'Elonga la Akubido.

A'tutula betofe.

Wamangil'otula betofe hvata Bilinga.
blenje ea ntutula betofe ehi A'tange o la
kaaha bilinga wate ng'one:

Batubate betofe babisake belomto by'utofe
nd'akundu. Peks te bebase mpanga baaka
la nd'akundu l'aonda toketele. E. l. bepkete
Akubido.

Ak'anko A'tange aokapala baroja
(barinjili) nda wengi bise hela babatele blomo
w'etofe. Wengy'ekete eyela banto betofe sinji-
li engela nkina betofe betofela nkina bele
mbindo. Nga betofela nkina bele mbi-
ndo akoonha. Nga sinjili aonha l'engela beto-
fe bento mpanga aoyela banto buuma ivanga
la betofe bekiny'eka bndele. Nd'afeka bndele
aoyuma betofe bento nda kile, mpe apulake batu
li wate 'r: baruku l'elebo, la ngelo, l'elangitai,
l'ekwa.

Ekendele ea A'tange.

A'tange aakonda aomangola ibonga ya Baroka-
nja. Balo aolome bingana, aoy'okisa nd'ibonga
ya Balondo-Sinbi. Ehi Balo okise nda Bolondo,
bitingya butakura lenkina belomo wa ntutula
betofe. Ak'ixixi one aobita, mpi'm'ao lota.

Ehi Bolowene ngaonko aolea te: Bilinga bap-
huse lenkina belomo w'etofe; mpi'aolapka bala-
m'sks. Ciolakaa belom'enkina wate: boomake nse,
batubate mbaka, baalake ngoli, la enake bekele-
nge by'alambe.

Wilimua akelaki ng'okorobain ca ala ng'akhi te bawo
 mam' usiki emoko, benane. Ak'anko bonhanda, ba
 ya lima Mpato eka Bokulaka Leopold II. urangu
 te bitumba byanila nda Hongo bajet'omanto
 bise b'anko bya bangili la bokaso bislonwa bajatiki
 lamya ya lambuluna bitumba lentima. Poma
 ibonga ya Bolondo - Nisili, aondole ibonga inkima
 nda bokili wa Tyanda la Bamborita. Molo mpe
 aoma ibonga ya Bolondo la latoma jwa bokulaka
 Leopold II. N'afekaka bndele boma wa lina Ememe
 w'akhi lima Pikoro, aokite Bolondo mpe aokise o
 mwanje batoa kika. Aho bndele bokho akisi xax
 mpe bndele boma wa lina Bongenda aoye lima
 Abandaka l'isua, aoyakola Ememe bashinda
 vondala ibonga ya Mbala. Bongenda atawaki oti
 ka Ememe on'ititika, k'astaya l'isua i kamete.

Aho bndele bokho Ememe w'ala nd'ibonga ya
 Mbala, ko Leopold II. aoma nda Mpato. Poi
 Albert aokola m'ip'eki Leopold II. mpe uakila
 beko behae bya yooko wate; aofeka bitumba nda
 Congo. Katama bndele by'em' Congo nda Congo.
 ko aotoma bndele bya leta te babije bokili nda
 Congo. Aotoma bndele bya lasambo te balake
 badi la afakomba. Onko wate nkina ca lim'otaki.

Jw: Kwimma Bokulaka eki'nd'otari bakaka nda
 kikulaka ja Balabu.

Jw: Kwimma eki'nd'afekaka bitumba nda Congo
 ndatwa bise la bise.

Jw: Kwimma mpe eki'nd'atoyele bndele bya
 Hombanyi, la bya Leta, ak'iki eki'nd'atoyele
 bndele bya lasambo te banta bawina bye
 afakomba, keta lim'otaki lipule nd'okili bokisi
 wa Hongo.

Bokisi: Hw: Albert bolaki nd'ekalani ey'Oketa.

Love Maria Ilandria le 31.3.54
 Eyo lo co g'Brndelonda i ngo

Otokisi mpe tsabe aaya astofela te:
 f'oluk' onami lotwiele. Gasambe
 tama. ko bassma nida Iyango. Ito la
 wambo tesanga si. Iny looy' nido
 ngamo? toleke toma. Tohleke toma
 lekhina basanga iso tostr'yo toma
 na inyo lo bangama? f'basamba mpe
 leyo'ko be n'j' m'be n' m' be n' de li.
 f'baune mpe m'huo l'elingo. f'ha na ba:
 kunda l'elingo m'be. Tohise lenhwa
 woleha nita ntando Bunsara mpe batro
 ahe nida ese ca lohumo. Balaka otokisi
 Ikhuka er'ama n' d'ngende. Tohint' ese
 maha n' d'ngende zotena botamba
 wam'nt' la si kwao. hao mpe se. M'p'
 eo luta nida N'wagato bujo coq.
 M'pe otokisi toye' la n'waji. Aotohaa
 etumbo sa n'nt' sama ese l'ant'ne
 yotami oso. Amanga p'ohela wofela
 nganya sada wengi bilinga.

Luja fsohele, so lola nda shanku luja
 thombo, bohuma luja aka dhenge, Mungu
 Apambu Langa. nd. Ingende, M. name
 Hama. Langa anshu. fsothku. Lamata. N. s.
 nene moniganta bholondo baw! Passi
 nijili baumo bayelake toko la betofe.
 nd. olondo. Pasinjili. bayelake pam bu-
 mba. bamposamboto. Ekisi basenji
 bota bota. ukwa etama ikob etamba
 basanga ingo launo nsh. etamba.
 Bente wa lina thakota.
 Mshako bote boya lina thakota. Mshando
 bayohole ste banko. paunya bendre beki
 mit. Olondo. ko bemitir kamba bayelake
 luja mtando. Mpe tohise thakota xofalang-
 wana mit. ohij' amaha. Sokaka bendre baaki,
 mit. shanda. bando tofate. shisele tofende buje-
 bala mpe kamangese baatunya baahala
 baet'ok wa bota mungu. Msh. anho bota bo-
 senjwa. Msh. ey. shis baosenjwa wate: of-
 oche bematu. Ofapalanganya basendu wili
 bama wa mpehe. fsoende bayole bitate, sh. e.
 sambo, kikeli nsh. mtikala. Nga buolola bitate.

basolema mit. etamba. fsochase bianga mpe
 bayhumana Mha baolika isase ha mpe basa-
 nisa Bulud! Mit. olango w. etamba. Ca joso
 biokola enwate bianga 3^e bohali ahikite:
 fsoaranga Dlinga kanga fsoyohil. olawa! ulaga
 embenga. kam banga bayaliki. fsoamang' atama
 mit. Ingende baotofanjila thao! fsoote bonhowate
 bote bayanyane mtange. bote bayawate. Thakota:
 Nga mpehe. esohikawa baenwate batw. etamba ba-
 fote. Msh. hho bote bayenjawa baotoma. Msh. anho
 Leopold II. so teko aotoma Stangei.
 fsoandir baansa lina Msh. lina. Mpe leopold
 aotoma baame bantobabe.

Choke wa Betofe

Msh. anho shi etamba mpe baamanga. otub. batofe.
 Msh. aka baotinda bayelake bayanyane bote bota
 bama mit. ofoko batulake nsh. etofe
 Msh. anho baotele batofe ba muma, bayuta
 la mbaha la nse. Msh. hho ido toshwa mpe. Msh.
 o xofalanganya banto ba soota volika wite.
 Mpe hingambili bayelake te: Msh. o asenji ilongo
 bayompochu lamola. Mpe leta asanga jwaw.

mwe. (Wajjaka Wijjima achafola sooda
 wili la wili. Galotikalake weta dinge
 bastome inyali toolom'ant wate ta ntiin'ea
 Thakuta. Onho yochu jwambaku n'leho
 to tutaale letofe o! Bantu has lala la belambi
 bayombe m'leho. bastula nu'etofenge
 bento hashurya baolambu nete tumba
 Nya inama wente to unisa. Bantu n'ia tona
 he mpoto likato licho wate j'elome belitake
 nu'etofe. Bonyanya joro wate gi'elanto bejira
 w'elonde wate B'ohatola. B'elipole B'aranga
 Taalamake banto wate aolina bakuto buke aone
 letofe inyelake hatofe ba muma la mbaku
 la verombi la banto. B'indawupe la nse.
 M'otofu. Bolo a'ntwem'olomua B'opoto.
 M'oto a'olihala m'otofu a' M'otia a'ol' h'etfe
 mpe a'olin'ole. M'pe h'uh'afayo a'at
 ulungana na mbaku. B'N'pe B'um'hadie
 to B' a'adulungana. B'oweyo n' d'ange
 ash'uaa m'oto. M'pe B'at'la in'umyana
 shi B'oweyo, mpe B'owem'ur a'adulungana
 a'chi B'at'ole. B'asfr a'olin'ole B'ahis.
 B'oweya mpe a'olin'ole B'asfr. M'pe B'
 B'terhahile

a'elimele. B'imbala. mpe B'imbala a'aya osala
 B'ingente. B'tube b'ilo a'chiro elingi n'ot'ing.
 ante mpe B'iba a'aya B'ingente.
 N'ianho Anon'ile mia n'ari a'aya gi'mole
 B'aba. B'tuko g'ingoloboka a'oya. N'olohatola
 B'uma B'ea n'w'io. B'angs b'aweta n'ida
 mpoto mpe a'talanga B'akunde ito a'chi la
 b'embete by'ominge mpe b'olek'ofu b'okw'ee.
 B'oya b'ekendo bya falanga ib'isyo mpe a'of.
 a'te falanga y'aw'omb'is n'ya. a'ayamaki
 la n'it'ia. B'afekahi te b'afam'ante m'ayya.
 m'ohi; ante; B'akole n'ayenga a'ol'la B'ito
 by'el'ite m'onyo m'ach'ite m'ak'it'ime m'ee
 la b'ant'is; mpe a'ow'om'ee. B'asila B'ak'ite
 wate; B'uma a'ayamaki a'om'ole. lotulor
 B'at'ole m'ayya a'ach'oli
 n'ida B'andria. B'at'ika

Aret Italia Klandria le 23/12/54

Eyelo ea bendele nida Congo

O tokini mpe tsale aoya aotefela
 te: Boluk'onami lauwela. White toao
 mbe toma. Ko basuma nida Yongo,
 Ho la wamba toanga hai!!! Inyo
 loy'ondo okela ma? Bamba te
 tostokye toma, lenkima basanga te
 iso tostokye toma ma inyo lelanga
 bendele baka bastiyari bayata mat.
 joro ba line imuliki Bauma mpe
 is l'ellanga Mhankho baokundela
 elinga mbao (patiki) Ekine kinkis
 ma toona te baokundira nida intona
 wa busira batwabe na nida bonela.
 O tokini mpe Thoko avuma nd'4-
 ngendo Ehi'one simeta nida Yongo
 mpe aotene botamba w'umel la xie ekau
 hao hao tu!!! Mpi'acuta nida wangata
 luja boq. O tokini aks ndi tofande to
 nanga mpe baotosohoya etimbe ey'umel

etomaki nd'inkisi mungu. Amanga
lafalanga soha nda wungu bilinga
bilinga boko wate

1° Bokela 2° Nkhombo 3° Bolumba 4° Mungu
5° Janga 6° Wanga 7° Mporobri 8° Langa
9° Yungu 10° Mpana 11° Mpora 12°
Langa moko 13° Botike 14° Bolombo
mpa ka lomata lomina nda boko
Basingjili lauma bayelake tate la
betofe nd'olombo. Basingjili bayenda
bempumba bama bosara tolo. Koko
te mpa basenji botso boko nkasa
etumia ikolo etumba. Nkhombo
nd'inkisi Mporobri bayelaki bote
bama lina Mporobri. Nyame bayaki
sika inwi ntain'ea sika aki nde bote
wa nkasa mungu. Ila ntain'eko em
nkanda te zhi bote wa nyakomba wate
zhi boko la bikula bpa boko mungu
bikula boko wate 1° Gfasangano wa la
lomata ntain'ge. 2° Gphi toko tava
bitate la lina Ekeke eki is bote boko
wate nkuna inwi kao mpa basanga

Buloo! Nga baotwa etumba is b'endike
bembake te: Mungu 4'ani boko e ilungu
Weya embanga bumbanga bari baliko
Nkh'anko (bantomu) Seafold II aotoma
te batihe etumba Stanley aaya la boko
anda lina mpa te etumba wate

Etulalo wa betofe

M'ekel'eko eki wa etumba batilaki
betofe nk'ekel'eko. Nkh'anko bantomu
baokokola bantel bama wa Mpora
botuwaki okina nda solondo wa lina
cibolo. Koko aofalangaya bante la nkasa
soldati witi la witi. Ekel'eko binganda
bambaki nso te nkasa aasij'ibungu
empungu eki lomala. Nkh'anko
basoko bantel bama wa lina Wllima
nko nd'olondo. bantomu linyali mungu!
Mpa bantel basanga k'okoma wate
la ntain'ea ikokata mpa anko yoko
jwambaka ndoko o! batilaki nk'etofe
la mbaka la ndika la besombu. Nkh'anko

bairido baobla la betimbe baoya oamba
 ndeko. Baotula mpe nk'etofe nga eu
 ehinyo eskweya (betakoka) baoloma
 nd'etimba nga baama bento btenake
 likata j'etome hela kasokole mpoto
 Nkhanho Leopold II asaruga bakata
 baolekola jwambiyako loma bento
 auja betofe asanga loyelaha
 batofe ba mmuma la mbaka la sero-
 mido la bauta eli nga mpe la ne
 N'afika Moko ashenda mpoto Mboto
 mpe aoya nd'afika Mboto aoloha
 Eje mpe aotwola Mope kutafanya
 asulungana nda Mbala nd'afika
 Mtumbambilo asulungana nd'olondo
 Boreya^{chi} nd'ikenge ashenda Mpoto.
 Mope b'etola asulungana nd'ikenge
 eki boreya. Mope nd'afika kbenemisi
 aoya yimola b'etola. Eje nga aolomola
 Baki Barenja Kasila. Wokaha wai
 wate ikoko y'skot efekete emi
 Wenga Setu wewole nda Hardie

k'z erako by'eyelo ea b'ndelle la shung'at'at'.
 e'ida joro b'ndelle boyaki nda joro ekiso wate
 Labe. Ayaki wate lombongo. e'ayelaki ioma buke
 monggo ng'ole bayaka, b'be'le la toma. ko asanga toma
 te' toma tonko wate to somanake l'etofe, mpe
 lombongo atumyaki e'enge etul'is, wate aolise
 nda ntolo mpe'oma nda ntolo, loyalase mpe
 l'etole. e'ndomba ea joro ea l'etofe nda 'fulu
 e'nd'af'eka aotana b'ante l'ombomba aolake
 nda njunalo (mpumlo) ek'is otakohya l'etofe.
 Eki b'ante w'ohaka l'etofe ea njunalo is te aolima
 ndomba aolita nde te atokundake b'ante; elake
 o etumba iso l'ende. Eki is w'ohke uk'le l'atanga
 te l'ome. Etumba e'ohaka, mpe aoyakomba nd'
 ilombi: e'nd'af'eka b'atumba is mbe la tra, ende
 te ole b'okande mpe b'auvome. B'ante b'andome
 hi wate b'umda l'ombomba. ko toma toki
 l'er'... ndoki o mlo loka, l'engwa is te
 ... ng'. Eki woda ioma ololake. b'at'
 wa, k'ata l'... ng'. Akenko b'umlam'pulu bon'
 ... aoye etumba nda b'okala l'ole atakisa wole
 ta. Eki nde olote etumba e'ohaka, aotwa okisa
 nd' b'asa, mpe is b'olokima uk' b'... nd' b'asa

ko aotru'okisa na' Glondo. E ko na' olondo
 launji laolota mpe. Eboio eyi st kolo leoleka,
 iso tolofela onye, mpe bendit la sooda iki is
 laoleka oa Ekonda. Ekinde oye iso mpe tolaata
 l'ama lolonyi ngioke joro, ko mado otalimbwa
 nye, iso mpe eloleo nala nponda. Eld'afekaloko
 tolola, tozanga te: iso tolanga to yale iso la we
 toseka. Iso tozanga tof~~h~~ huae lenkine etum,
 lolotri o to kise toseka iso la we falaka iso
 bant banjina elo o l'acyoko, boise bakiso
 batahwa, lafoate mbangu wite iso onyi ao
 lotaka ekande, samba mbangu wamt-akom
 lo

Gasila

Eranga Augustin wekoti Hamdria
 37

Tree Maria Florida le 27/11/04

nd'chesh'chi ba'amhoko ta mboka
banto bayao maki, mpe bayahstaki banto
bayasijaki l'ogooma mk'is mango.

Bendele mpe baolasaha wanya te
bakimame l'okili ishiso, bayaki mpe ba
tanaka bokili bome banto mpe basaki
wanya te baome bendele, mpe bendele ba
kanutaha banto buke lolo (of) - bafshe mpe
bendele betaki banto hanjeanaki lis wate
baseko mbata baomaki banto buke
konutaki mpe bams batambaki njanyo
ehesh'eko beta etumbea L. OOMA, KOBOMA,
etab' etumb'eki lofembe.

Banto bairido mita Gkongwa wili-
baomaki bendele bams wate woku. kulu
mpe nd'esento ofaotama banto kika mho
banto bali tuki; ek'is wene ng'aom ko
baomasiga batika l'ogooma mpe
etumb'ea lofembe shahaki o mkakaha
banto baolaha bafshe bams baolota nde
ngonda, bams mpe baotihala.

Banto bakis vyahi'okanda kutimbaha
 nd'ecoms wate Ekamba bu mpe baamake
 nda litainga j'otamba wa esanggi baw
 manya oika mpeka.

Lola bendite baamaki banto o'l'olole
 bakia manya bakawelaki te bale nite
 beheli basanga sme banto ba jes ng'ome
 ne. Mpe leta wofeka koloma esaba
 lol basangala bayama imanya.

Leta mpe af'olombwe etumba aole
 sa o wanya mpe boma busila

Bolomo wa leta eki banto omanya
 ka lotaha baw lobe wa juro wate BÉTOFE
 asangela banto okunde wotaka kapita te
 bant'awma baye edenite bakole mpe ekete
 ekita baye mpe ekhola bayaji wa
 banto, wengyento la lina likae, lola bakae
 la nyanya l'ise; asanga bontant'ou-
 ma batswe betofe mpe bashenda
 baye l'etofe bams ompampe, lol
 banto batwata aolama l'omelaki nd'oi
 si bant'awma nda jisa f's.

Bala aolila wengy'anto l'wanji wa
 hilo iya kete l'enite ng'itakoka baama-
 nt'omko ekis olote te bafawa baamanga.
 olompe hilo, lol nda juro jetu lolo
 aki nite mkaka manya ekis mtakaki
 l'otula betofe lol bamany'ese bawo-
 ngojaka beheli basanga banto, bamu-
 hi intsis baye manya mendo betofe.

Banto baamanga vyahendela
 nda juro ofotwete nd'ecanya wa lita

D 615

faalika ene g'oo ho mde b'abotai
Wokaka wai wate oi liks
joosiba.

Emi Justin Noto
weho'li mda Flandria H.C. 15.
5e année

Kotik

Klandria 29.3.54.

Eryloea bendele nda congo
L'ehunje'a setofe.

Kalaka totreahi baci buke ngole bito
 la lengwa la toma tomas tau'endru
 buke

Ko bisho boms bendeli baolita joro
 o Mbondaka, banto mpa o batatula joi
 l'is. joro bendeli mungo baobisa Mbam-
 daka; Ko baotoma ku woda k'isua, w'ndu
 ku tomo sina Mboto, te w'namu wili wra
 w'hotu, ho bashenda. w'kanho ese ea
 Khenge. baawaita, baranga; jute n'ehingo
 wimaha, ho baolita: Buhsh beoleha, ho
 bashong'ante lenhina. Khenge baohote
 ng'owahaha lenhina; ho batalanga
 lenhina baawabuya; ho bendeli
 baawahojwa, ko bairu bahu baolota
 nda ng'onda; balaha: ho o Lyampula
 la byelja; bahisahi ho 6 bisho. Ho jala
 eolehela. Baotoma bant'omas te ashole
 lenhinda. Eto baawoma. Bisho boms

hantu hawama hasola nda ntundu
 of 435. Kasanga.

Hasola ndachawate aki ngole
 tsuya. Ho bendele baamba ndek'ehi
 ho baalisa; Ho baatisha basoda bams
 nd' thenge bendele mluamanga; Ho
 bams bahotishi ho baonana witi wa ni
 is la bendele behi, ho baahita Polondo
 Ho Polondo baawatisha bahula nd' inna
 Ho bendele baaha nishi, baawawundela
 wina. Ni' anho Polondo baamba
 ndicho iny la bilinga likotuturi biyy;

Ho baahira who b'oto. Ho bendele baaluta
 abandaha; baotisha simfili (soldat).
 Inna thenge, inna Polondo; ho baoyeli bendele
 bams wate: Chuma. Ayahi amangole
 itonga nd' ohatola, ende b'omoni
 Lumboto, wate bonhonji on' aindo boma-
 ngahi kohira bendele ni' ohatola.

Ho bamangahi bonela wa joro wate:
 mpete. Bira Chuma baatishaye nd' ohatola
 Ho nga baafokhya; Bonang' anho baawawanda

Ho baatisha mpete; baoyela baamba wa
 m'om' b'erombo. nga baafokhya, ho
 bahandake, ho batemake bahata:

Ho baatisha besombo
 Bendele bile nda abandaha, baasisela
 boninga te batula betofe; Ho nga abafokhya
 betofe b'ofanyake nd' abamba ho baomake
 la mbao.

Ho Chuma aakholo sana bairido
 bole; ho baminga baafokhya bonhandate:
 Woyahi nde yorafa bonela na wata' l'ooma
 hantu ngama? Ho asola usuyi, bi' aoyama
 la mbao (bendele) nd' ohatola.

Ho bams bendele befe baoya wate:
 Bonela la Ni' cinto, ni' baoyohanda bama
 l' aende. Ho bendele bams wa ngelera boyahi
 ofeha etumba wate: b'ampela.

Ho bendele baoya yoraha, baomanga
 l' otel' etofe

Ho bamanga ofuta mputai, bendele bama
 ni' lofuta mputai wate (Bahasi mingi) b'itafafa
 oyaha bahirahi joro Bohuma

Lolo ngelesa bahelaki elis niso nda
 Bohatola. Nepanga chi bendite buuma
 bya ngelesa ca mufafa ofutaka nda
 congq.

Ho ng'ohi bendite buuma oyaka
 nda congq wengyonto la lohas i munda.

Basila. EMI

Basauti Paul Joseph.

Wekoli nda Gandria.

Amc Maria Landria le 29/3/54

Berako bya eyel'ea Bondeli

L'ekunywel'ea Betole

Ehiso kalakala bondeli batafoya,
 tataataki bitao mpe, tataataki o bhaya
 la mshwa la basahi. Bondeli
 boyaki jeso wete molo. eyaki
 la nkuka, bamto bene o nkuka
 eeye eesafwa na'olondo mpe
 li baolinga kiyo mpe baranga
 olend'aki la behali la bilim'ee
 Akamho mpe engembi alola la
 lakei mpe barangola bairido
 bondeli haa. Aho bondeli batafoya
 fele, tataataki o l'ongwa l'ekoya
 ya tsaleki toma o l'empita. bakawa
 batafoya tsaleki toma mhelelo.
 Bakaya o mbangi la bama
 ntang'eko buja molo bondel'esoma
 ahyaiko lina Ekuma. aki bondeli
 w'ole monggo. bondeli bama
 boyaki t'eye eleng'ea Kongo
 wete Stanley eyaki lina kpeto

Oshandaki wengi bise bima
 nda sulu, nd'Imyale, nd'eloli
 aki bondole w'ongarji mungo.
 awafalaki banto tona ng'elang'ete-
 ma. Bondole bomo aki ng'oko
 mu'akatola wate ^{chuma} wate
 batula betafe bakale efeso e'chuta
 mpe aunde nd' abiko mungo mpe
 aatene bakali pi mpe betafe beata-
 nge taatano mpe aalenge

Chuma ayamaki o'la ukule
 bomungo wate bakojaki
 bakali bakae mpe bakokaji
 mu'akatola. Na anho bonk'ony'ala
 loy. asanga bakasohaye bakali
 mpe bakolekande nk'ere el'emu
 atansanga emi. Gajala bakali
 mpe asonole chuma bondaki
 mpe batomb'el'akali bonkonji
 mpe chuma asohole bonkanda
 e'nyango bise te bampana
 bakali bakam mpe awaka o
 wanya bomo mpe ayamake

Oshandaki awanga. bai ayete tona
 mpe asle ny'awete asanga
 kila bondaki ambome mpe bai
 awanga em mpaom'emari mpe
 ayechange l'ilomba ny'ayamome
 Oshandaki kua. Mpe bondole bomo
 aki nd'ifoma bima ajuni
 Oke nko boniny'ayamome
 Bakale Hamion mpe ashande ai
 akite atene nk'awwa mpe bakunde
 itaka. mpe asubunganye Gombato
 bonkonji eki Gombato wame t'onto
 mo aya l'etao ekande ea bakali
 batombe etumba rowele asanga
 onkaa etao mpe bont'oko awanga
 bakulaki bonkonji n'ain'eto cham
 ekiy'atavaha etumba bakale te
 beome mpe aatene bont'omo bakali
 tau. m'atoko aatene g'eselenga
 eka ajuni nd'ifoma m'atavwe
 ayuwole bant'ayama mpe bayimeji
 te, endondotavaki bakali mpe aatene
 kononi mpe asubunganye bakuni

sambata isina nka'aka nyu
 kumina eakakwe. foka bokolo
 wa ekum'ea nyel'ea kum'ea
 l'ekum'ea botopi?.. kokum'ea nka'aka

Em n'kobi on' gowasi
 ny'eteka Banyi Bampuru
 Francisco eere a l'eele Sandra
 Antera H.B

Besoko by'eyelo ea bendele L'ehoy'ea
 betofe. Na joso bendele boyaki ekiso
 wate. Tabe. Ayaki wate bombongo.
 Ayelaki tona buke mungo; ng'ole
 bayaha la bese la tona. Ho asanga te tona
 tonko wate taromanake betofe, mpe
 bomungo aatatumye elenge etul'iso, wate
 achise nda ntolo mpe'imo nda ntolo boyabise
 mpe betofe. Ndomba ea joso ey'etofe
 wate nd'esea Ifulu, Matafika aatana
 la banto, byenda la bombomba mpe aola-
 kunda mpimbo, ekiso atakobya betofe. Eki
 banto w'akete ea nyumbho is: te aatima
 ndomba achita nde te aatikhundake
 beambo; etaha etumba ise l'ende
 eki is w'ake nkete baolanga boome
 etumbo ekaha mpe ende acyakombe
 nd'itombe. Matafika baatumbe itombe
 ende te ate bukande mpe baowamne.
 Banto bandomaki wate Ifyenda la
 Bombomba. Ho tona eki l'ende ng'ole
 bendoke la o mboboko la bengwa is
 te ende nde beambo. Eki toda imo

arotaka ka tano akasili ba ninga.
 Akamu akambambuka bumbete aonye
 akamba nda bakala, akabwita
 aolota, iki nde otote etumba cokaka
 aoti a akisa nd'ossa ny'e is baolaki
 ma ukoko nd'ossa ka cootiwakisa nda
 dono. Eke ndabondo baonyi baolota
 ny'e baolota. Ebolo ey'okoko baolaka iso
 baolafela a ny'e, ny'e bumbete la sonda ikiri
 baolaka ochomota. Ekinde oye iso ny'e
 talota bomo boko ny'okoli jeso, ke ende
 o ntalambwa ny'e; iso ny'e (kasanjira)
 elotele nda nganda. Nd'afika bako
 baolaka taranga te iso talanga toyake
 iso l'ingyo bakoko. Iso ny'e taranga
 tafakise lenkina etumba bakoli
 bakise bakira iso la we. Bakaka iso
 lara banjira elo o l'ayoko baire baki
 so bakakira bakata mbanqu wate onye
 arotaka ekende nsamba mbanqu.
 Wakaka wai wate ikoko yohota
 ebekete. Bakoti wate

Ngumba Loui, wekali nda

Flandria

Besakoby'eyle ea bendis ekunjeo

Nda joo bendis boyaki ekiso wate
 Sabe. Topyaki wate bombongo. Ayela-
 ki toma buke monggo; ngiole ba-
 yaka, bala la toma k'asanga te,
 toma tonko wate toomanake l'etofe.
 Mope bomongo aotatumye elenge etul'oo;
 wate ac bise nda ntolo mpe'oms nda-
 ntolo boyabise mpe letole. Ndomba-
 ea joo ey'etofe wate nd'es'ea Ifulu. Nd'
 afeka aatana l'antob'ndomba, mpe
 aolakunda njumba l'mpimbo ek'is
 otakokya letole. Eki banto wok'erefe
 ea mpimbo; iys te aolimana ndomba
 aokita nde te lotokundake beambo;
 olaka otobune iso l' iys. Eki iys woke
 nkrir baolanga boome, etumba eoka-
 ka mpe ende aoyakombe nd' ilombr.
 Nd'afeka baotumba ilombr; ende te ole
 baokande, mpe bacwoome. Banto ba-
 ndomaki wae Ifonda l'omibomba.
 Iri toma tki l'ende ng'iole bendoki o

Betofo

mivibuku k' amuna is te onkonde b'ks-
 nqi. Eki soldatrimo slotaka baotswa
 okolanananga. P'kankokumpe b'ks
 b' soye etumba muu bokula, b' is ataki-
 sa aolota. Eki'nde sloté, soowa okisa nda
 (b'osa, m'pis baolokimank' s'is not' O sia,
 ko aow' okisa nd' ikwinda. Eki'nd' olo-
 ndo baolokimampe baolita, ebolo ey' i-
 koloboleka, is' teolofela ompe, mpe b' r-
 ndr'ula soldat' ekis' baoleka, sa ekonda.
 Eki' q' oye iso mpe totaata boma b'olo m' oki-
 joo, ko iyo s' batakim' wa mpe, iso mpe eloteo
 nda ngonda. Sid' afrika b'aks' toole la tova
 nga tofokuse lenkina etumba b'ostri o
 tokise b'oska iso l'inyo. Palaka iso b'ans
 banjen' eloo l'aryoko, b'aiso b'akiso b'at'ku-
 sa etumba balota m'bangi' s'ede nda ngonda

We koli nda Flandria H. C. B

Baoy' ane bakelamaki nd'
 nd' nyenda

Cyela ea bndlr ekunjea betofe.
 Ida joo mungo bndlr beyaki bakita
 ind'olondowate mbolomatele. Nd'afri-
 ka aotoma sinjili baina bakips wate,
 Ekoongo, Boyamba l'ismo. Mpe baoya
 okisa nda mbala la soldats l'indels.
 Bndlr bskwate wa S. A. B. lina
 Bonjenda nkina Bokukulu. Baotokafo-
 la beloi befe, wate lina Lolo elaka
 Bkaka banto ba mbolomatele. Koli-
 ma Ingunju elaka Ifulu wate
 banto ba S. A. B.

Nkankko aolika betofe te asombe
 te enjanyake la bayaka nq'ls; koto
 tulake nd'okunju mlr sampea
 nga spotlake. Ko nd'afrika bndr-
 aolimana mbala aotwa Ifulu.
 Ko aocika sinjili mbala. Ko bari-
 njili bakotsiki beta i bakulakak
 senda mbala wae is'ea Kopata nda
 Lonje ko is'ea Instr. Soldat asa-
 ngate wa is'ea Instr cofeka banto

banto te bafete kaali, mpe aoloma
 l'ondoki. Nkankko Botefela wae byongo
 aetswa mbunyi Wele. Eki Wele oyaka
 baobunanyi la soldats ko baoyama
 banyi bife, ko banyi bife. Ko soldats
 baakandola haocwa nd'Ifulu. Mpe
 bndlr asfrngela zyongote, emi
 ntwikotoma te some banto ngs ko Oke
 laki ngks lae?

Bombomba bayakil'etofe aoloma
 mpe imbo, mpe soldats. Lovilo, Bombomba
 l'evilo. Ko stumba kokaka ba-soldats
 baolota, mpe baoma bndlr la Aswntu
 tumba nd'imbir ko betaki bengwa wate
 koma. Ko mbolomatele aolea te baoma
 Bokukulu l'itumba ooma Ifunda l'Ombomba,
 ko nd'afrika aolika Bolondo, lolo ayaki mbala ife
 Nkankko mbolomatele aoya ofeka nda mbala bndr-
 lr befe wate Manjuma, Stumbambilo; ko eki
 banto ptekr babkapwana omji mbala mpe
 eyi Waka.

Wokaka wai wate ihoko aokot'efekela
 BABONGOLO Joseph Bonasse
 Wekolinda Flandria H.C.

Komodo tohandaka betafi na bisu ngedewo no Lemela

1 Efemba, Tshoko

2 Tewanga

3 Komendi

Kombonyi ga mo mde esalaki na bisu wati.

Bofo

2 Etkhandamba.

3 Eten'akata.

Bisu ngedewo no Lemela tohandaka betafi bisu na Shiga na ...
na Tsoli

Kosomaki jenua na liba na Abalanga

Kosoni gando masasa na Pisoni.

Esalaki betafi na Khasiata

Eshar wana

Bohiti Bongo na ...

M. C. Okela

D 621

Zupo mungo lelobunge te lanti. Ba joso batsaki wanya wa nbatola
 baai ba. ba mbula l'ekolo eya nsanja. Em'one nbatola o bonwa kiba.
 N°1 Bndele boiyaki joso mungo are ekiso wate Longwango. Mpe basala
 bya Longwango o nyama, ba nkamji. Wiji aks Longwango mpe
 doluta. N°2 Bndele Thomakoma mpe aoya, asanga tula betofe.
 Mpe aofanjota ba soda. — ikae te babijake wengi liotsi
 nd'olemo wa betofe. Thomakoma aotome soda te, nga listau
 lipolange basala w'etole. waame, o tomunge ng'e onko, mpe
 soda ems ekas. ea lind Boliya aomanga nde etumba mungo. Mpe
 iso Tsam'elongo la Lotako la Thongo, mpe loundu etumba mungo.
 Soda Boliya asanga te yabaka fele. Iso mpe Bwene, nga onko
 toolota nda nganda wili wili. jso eki Thomakoma aoloka losango
 bonko te baomanga etumba mpeko nda Tsam'elongo l'Etako l'Thongo
 nko bolotsi is la ba-soda baki. Mpe eki Thomakoma aate losango jwa
 etumba onko, mpe aotswa oyansa nda ntando mpe aowa baki onko.
 Wk'elinci. Bndele boms wa lina. Leeka dirjenge mpe aoya, a-
 munga o basala bshs wa betofe. Wiji aks Leeka dirjenge adoluta mpe
 toolofla basala bonko wa betofe. O bitumba l'asano o ng'osima
 betema. Esii yoleka, tsokel o losango looya te Bndele boms wa
 lina Kasakasa aoya o nd'asala wa ntatilla betofe. Bonto ems ekiso
 aki nda bonanga boms wa lina. Elome. lina. ikae wate Bosangea.
 Ossanga te Tsam'elongo buuma batende bekele bya betofe. Bontote
 alembe ehande ebolo. Mpe baanye nda mboti'ea Lotako. Hela bndele

erie te Tsam'elongo baomanga bosala wa betofe beslotsa
 Mpe epi bandele akehaka asanga longani longani mpe lange
 etumba ndanga o bosala wa betofe, ambya mpe bakula l'afaka
 Em mbwi etumba tokise o l' slotsi nd'oso l'ohani w'etofe.

Mij'abs bsn'ile Kasakasa aotoma likima te bant'asama lile
 betofe o nda tsuka, Mpe — betofe besilahi nk'ele bandele
 Bamanga l'oning'ohae. Kambala.

Bakela nda lamlongot,ssala basi bandina we l'aiso, a'osole
 basi bala we w'ene ngama?
 yosin'

Em Basiko Bonid namiteur

M. L. B.

D 622

D 622

Ezelo ea Bendalet

eka bakili bokiso benaki joso Baengya. Wa te
 iki bendalet otomaka nda joso. Bayaki la
 Banko baki nga bosslo wa joso. E mpe ba
 Bastula ko bayy somanaka l'isslo banko. Na
 ko mpaka Bomulo Is esanga aki nda nga
 yoma y'ehing'ngala ipoge nd'asi. Ehing'ngala
 iki byato okas mi, nd'atei banto bal'ko
 Lina ja bonele boko wate Shaska. Lina ja
 mpaka ep'omong'ese te lina like na? Mpe
 Bendalet te na we oposokame seko o nd'ase e?
 byato. Emi ndoyase bokili te mpatsa, Bomulo
 o wij'eu. Bendalet: Asanga na nd'okili baki
 bokili w'omene la banto buke. Bendalet, achi
 l'isuku ya gos aolokaa. Bomulo aolok'ae
 padikenda. Mpatsw'wasaka bokili. We sefwaka
 betofe kela ndosombe. Bomulo achita nd'ola
 l'ef'ki tolonana. Esong'ana litongo. Mpaotoma
 jakeelake. Jy'aympe baylimeja. Onko joi totu
 Shapka uosokola bendaki bekie betwano te
 bakio wate: Ekakya fa Ejojo la Loma la Eka
 Basanga bendalet astat'nd'atohole tosombe
 wengi bise te bayele betofe. Wengi biyenga
 o l'isslo banko bayaki l'Asanga. Bendaki
 o nda jango ja joso. Lina ja pitso biko wate
 Lofembe aoloka nd'elanga. Akalabanya. Ehang'ga
 wene ngoso baomana is la bendaki bekie bido
 Lofembe, mpe Lofembe aoluwa. Ip mpe baolutofe
 byots'osomba betofe nd'okuku. Eki Besoko, woko
 aki ntefeji ea nsuki. Asanga. Esomb'is betofe
 Bakite o nd'esanga foalenyama. M'ayukimwe
~~na~~ te nte nd'els baoma Besoko. Basanga.

Milokili bokiso

ate kuzito ba ngala ea ntando. Baki nga ntowa
 a bachele la bache la banunu l'ayaka la tsuffa
 batomaki banto te batule betofe byakunji
 Kamko, Baemga baskenda. Ngelilingi teleke.
 ngand'ekae ea lina Bolako w'omene. Ene o
 nging'alenko congama nd'iyongo ikae,
 kpo. La byong'elumbuu bowa l'ankpso. (Bando)
 ja isuwa ikae Boondo tuta. Ikooka aoluwola
 Bafaka te lina likam Bompolo S'esanga.
 e? Ende te ndel'okili; lolo bogake nyisto la la
 idole te. Wifotama bokili wa ntutama la ntando
 bokio banto buke bako; Bompolo te, al'afa
 wokola itina y'eto ea lokanga lifole y'eyeku
 repde, nsoso y' la yuka ya nse. Ikooka: Asanga
 rafay yon sangede, baninga te. Bantulele
 ola ko aotakanga boloi wa Buyjuma Asanga. Eyu
 ma te ndeapngede jotulele betofe kel'ap'ombe.
 otule. Baput'ela, ko bap'watelaka. Nkelilingi
 basombe betofe. Bendo ki wati soda. Buiina
 ikondo la Basamli. Baoyokisa eka Bompolo.
 betofe. Bompolo mp'ap'oma bikizina bikima
 ya bap'elake nk'etofe k'asompanake. Basomamaki
 i pakolaki loloko y'eto pakaki benkong'uma
 lokanga la bojuu. O basomana wengi bijemga
 nga badfenda Belati Boarigi. Eki Boarigi
 badfenda Elanga obunja ofembe. Bap'inye
 tofe w'Carngi nyeko. Boo by nkesa pepelaki
 oko te bendo ki baoyosamba betofe nd'okunju. Ende
 le nko? Bokima nk'ondoki. Bendo ki pasukumwa
 me pasukumwela mbao. Mpasowa, Eki banti
 Bendo ki basotima ama nd'isauwa.

Basitanyi janketumba, baobungya bendaki. Eki
 Eki Bopaku wensu, ntefeji ey. Onensu aowa
 w. ikakota. Ikakota aki wite wote w. ptum
 ndela mbao ofotale. Eki Moke Moke wite
 Basungye joss nk. Gyumbo. Nkanko Bopaka
 Eki etumbenka osile w. feni ho. iso la nte
 nd. ayaya basaka ntange basoma Belondo.
 Natel, ntange, la bayo Mboyo, la Bonyondo.
 Bonyo woko losango lonko, basitanyi nk
 w. ikakota. Nkanko basenji, baoluwa. Bopaku
 Belondo, aki nga se. leja. Mboyo astw. okias
 basokojake ntange. Moke, moke w. letsa li
 lenkina. Basenjwa, nk. obongo. Eki lonko
 bise. Basoma nk. etofe lenkina. Nga pokwa
 baobitana bakata. Basoma nda tunda, basok
 nk. ondis mango efomate n. Bonyo nte. Bend
 ka. Nkanko banto ba leta bayo li. Obisela w.
 basaki: moke moke astoma bondela Lokoke.
 bondela. Asemaki nk. obongo. Nipe Astoma n.
 Bantama bayela baleta bondela asomba
 la njele ngomo. Nkanko Lokoke asokanda. N
 Bopaku mingi ba leta asoma. Lokoke. Ende
 epe tsuka b. Nga ntalonga asokanda aswaki. A
 bondela njele mabe asolulungana. Ondolep
 aoya o ndolemo w. etofe. Nga bepwa asokoko
 Bondela Moto aoya. Astoma nk. etofe, lolo bit
 banto laepae. Nga atata otungi. Pkale nd. et
 banto. Nkanko Moto asoma. Esilek ea beto
 basokongomo. Utel nk. eayaya. la mpuktu.

Eki Boleja n

Eku bendoki wene te etumba estaka bakenda.
 wa. Is enjangoji ea losilika aokimama l'pte
 tumba wa lolo mungo. Nkuma la bakoku-
 ite Bonsela pakata bendoki bemp golasokola
 a askwretumba wate nkanga epokolo.
 ntendele. Bapbina nkazaya lenkina. O bad
 do. Bajaki o bantō ba tun. Bajaki bendoki p.
 p. Baomi nk. anto nd. E. lingo ne. etuwa. Eki
 nk. etumba. Baot. a bunya. Eki loti eonko
 aseka ntange baajakafola. Ntange aokikala
 kisa Waka. Ende l. Inoondo. Badi bat'is
 r. lino. Bokukulu. Aotoma bekande bendoki
 nkongji wate l'pili; askafola bendoki wengi
 nkanga baokoma. Bant'anko bakji. omaka
 sokoja bondele n. Bonsela. Aiy. otome o. ntewa
 ondoho nhotomaka. Lokela ngesila tolongonye.
 wiakula. Baoyotoma lenkina. O bonsela wiakula
 e. Onko wate p. nalo ea banto Baongi ea
 i nk. l'onges. Aofeka betofe. Aotoma bantix.
 bak. Mpe afutake lenkina. l'antp. l'ejohn
 . Ngisisi bante baowa. P. elingi bondele
 nde aotoma o betofe lenkina. Bajelake wengi
 . Solo nkafome. Eki Baputa mihgi olongwe
 lomo wetofe. Njete mabe ashima. Bondele b'wawwa
 sokanda. Imbalimo aoma mama. Ende ashima
 bibake nda loko. Songa nga mpufsi. o wengi
 die. tse aotoma lenkina bendoki bekae te baome
 betofe. Mpe esilelo ea etumba. Emangela ea

Bolaja Antoni
 Glabun
 Bohangji (Bongji)
 sulan Fobung

Antoni Plantem ea lolongwe.

Besako eyelo ea Bendele nda bono
Nda mbula wa: 1885.

I Tolona wate Bendele bemo by'asombi: Baia, la baki
nda 1885. Ak'ako iyo batayaki vuna stumba l'
Bayaka, Bengwa, bitoo, la toma ndenge la ndenge.
Baokita Bakongo, mpe ehi o osije Bakongo; Baokita
Ingende la bilinga viuma bile nd'okili bokis
Ak'ako boindo l'olala baowalika baowalika
Baso wate: Bilinga bitiso. Mpe Bendele basanga
Bendele baoluta nd'ola, Ak'ako boindo basanga
Bendele bakunda okola bendoki bya lina: Babini, la

II Bendele baoluta l'ekina l'etumba ey'andoki; Baolu
Baowalaka ekundelo ey'andoki; Baoluta l'ekina wa
Ak'ako, Ak'ako basanga stumba, l'okili bokis
Bendele; Bujuna, Bujuna Bujuna Bujuna Bujuna Bujuna
ko stumba eokita bonanga bokiso wa Abange
Abange bauma l:iyo, baolamba bote bemo wa
nda cheff ri emo ea lina Nyonda, mpe baounde,
etumba eko lina Nsongo, la lianga, Boyau wokite
Abange baolota belatsi bemo nda ngonda, bemo
Bendele balekola jala baoma banto ba Abange nk'a

III Etumba basanga jilaka ndeko. Ingambi emo ea Abang
yokoolo baninga bauma u'atata wili la wili, mpe
w'omoto Doka. Baokaa Baende bosala wa lina Betofe,
bolai nyuka 1 Ngole Betofe betalanga baoma bokong
la mbakala Abangale,
Baolu wate nyakala iyo baboi bendoki, la
Ngole betofe betalanga baofuti bonanga bokiso bokwa,
ko Bendele Baoma Betofe, Baolota boudat
nyoya, Bendele bya losambo bayya baolila bitala
emo l'Abangale

Handwritten signature or name at the bottom right.

Besako eyelo ea Bendele maba leonaga

Waka mabula ea: 1885.

- I

Kolona wate Bendele bomo by resombi: Baite, la babu
 nda 1885. M'ako iyo batayaki vuna etumba l'
 Bayaka, Bengwa, bitoo, la toma ndenge la ndenge.
 Baokita Bakongo, mpe ehiyo osije Bakongo; Baokita
 Ingende la hilinga Binuma hile nd'okili bokisi
 M'ako boindol l'otole barwalika barwalika l'
 Bass wate: Bilinga hikiiso. Mpe Bendele basanga
 Bendele baoluta nd'ola, M'ako boindol basanga Bas
 Bendele bahunda okola bendoki bya hina: Babini, la.
- II

Bendele baoluta l'ehina l'etumba ey'ondoki; Baolu.
 Barwalaka ekundelo ey'ondoki; Baoluta l'ehina wa
 m'ng'oko, M'ako basanga etumba, l'okili bokisi
 Bendele; M'ako, M'ako M'akhi-anga oki. iyo bendele by'ele
 ko etumba okita bonanga bokiso wa M'anga a.
 M'anga bauma liyo, badamba bote bomo wa
 nda chefferie emo ea hina M'ondo, mpe baunda, la
 etumba eko hina M'ong, la Lianga, Boyau wokite
 M'anga baoluta belote bomo nda ngonola, bomo.
 Bendele baokola jale baoma bante ba M'anga nk'a
 etumba basanga jilaka ndeko. Kongambi emo ea M'anga
 yokoolo baninga bauma y'atata wili la wili, M'ape.
 w'amoto Boka. Bakaa Baende basala wa hina Betofe,
 boloi nyuka 1 Ngole Betofe betalanga baoma bokoo
^{la mabula ilongol}
~~baoma~~ Baoluta wate nyakala iyo baboi bendoki, la.
 Ngole betofe beolanga baofuta bonanga bokiso bokiso
 ko Bendele Baoma Betofe, Baoluta boudat ika baoluta
 yoyau Bendele bya kopambo baoya baoluta likol
 baoluta likola yoyau.
- III

bakoko, baetaki Baina bakinyo wate. Bekukuku, bakitaki
l'iso boindo, bayaki sika otekaka toma tahiyo:

Lita: Wangata wate: boq, mk'ako bas Baokita kenge, Longa, -
bokiso, *

a bakenje baowalika bakula, basuna nde l'iyi stumba
anga: Ngamo iso toyaki nde esombi na bauna l'iso ngamo.
Baotola la jala kikiso Boind.
la bya lina natak.

kolukola sondat y'ifili la ngel'ea ntando euma euma
wata w'afe. Baosema na bilinga kikiso by'ingente la bimo
l'iso bauma, Baosila id'nganya 1:30 ni bilinga ea kenge.
by'etumba baumaki stumba.

chefferie Bangli territoire Ingende.
wa lina ikokota aki ng'oko bote wa boko, Botoko bambaki
2, mk'oko kikila by'otoko base by'olungurana
kikila Bendele Baotokola jala baofenda Mbange la jala,
baofenda ntando ea Juwale baotswa Nyonda belati,
k'ovanyi l'amato, la baende, la banu ba tisisi, Ba'ena bakata,
Mbange lina Yfaso ebola jaso la bolendo, etumba basanga, kenda
ese ekiso ebola euma, baohila behorji la wa juwale: Yfaso,
fe, batule, Bandonge, Bonge, Bombute, elei, isanga l'ekako, wenge
horji, mkina ese ea Mbange. Bamati baowaka; boiso wate besombo,
la ntwatwa by'alo, nda ngonda, la mfengela bafle nyama la nse, la kengsi,
la, bitobya nyela ngamo, bakes, la toma toma ngoko, ~~Botoko~~
kika o sepita ya mboko, no bokili boonga falanga y'
bokili boonga. Asila belingako bekinyo bauma
la stive, village Mbange la 11/1/54.
lina Botoko Bendele la 11/1/54.

Bonina Henri-Jean-Marie
 Moniteur, Miss-Cath

Mbondombe

Eyelo ea Bendile nda Mbondombe,

l'ekunji'ea bosala wa Betofe

Nda es'ekam'ea Mbondombe batatanaki joso wate
 Balabu wate Batambamini. Nd'afika bakis tobu
 na nk'etumb'ea Lofembe, henkina Kasai baotolela
 Nk'elingi ea ndekola bant'ama bakiso bastakana.
 nd'etenela emoko l'ofolu wa bitumba binko. Bala
 o sasimo la nketa batakanyi ngawoko, batande
 batoi bant'ama o byondondo l'ofolu bokumbusano
 o nga mbula ko bafene nd'ojwa mbula nye. Baaka-
 mwa basanga joi tinko na? Bahanelaki wate boki-
 ii boyi'owa. Nk'ankho bams baomanga lokola nkai
 baakondela nda byato bekis baotota, bankina baofala-
 ngana ba^{ab}otswela ngonda^{la} tswangu. Nk'vika batombi
 bairo nda ntando bemi o ng'itombi y'swami iyonane
 nd'aliko baki. Basanga yomb'inko na? Lina likana
 Baolongoya nda bokendo ju'isua ko la kotoko-hotoko
 ele nd'atei esala banto belemo o nga ituli ya lotulo,
 nk'ako basanga bina lipae wate Batuli l'akuhka
 bams sup e Ykings y'Atuli = Tena. Aki isua olitama

Bonina Henri-Jean-Marie
 Moniteur, Miss-Cati
 Mbondombe

Eyelo ea Bendile nda Mbondombe,
 l'ekunj'ca bosala wa Betofe

Nda esikham'ca Mbondombe batatanaki joso wate
 Bababu wate Batambalambe. Nd'afsha bakhis tolu-
 na nk'etumb'ca Lofembe, bankina. Kasai baotolele
 Nk'elingi ea ndekola bant'auina bakiso baotakana
 nd'etenela emoko l'ofolu wa bitumba binko. Bala-
 o sasimo la nkhesa batakanyi ngaonko, batande
 batoi bant'auina o byondondo l'ofolu bokumbusano
 o nga mbula ko kafene nd'ojwa mbula nye. Baaka-
 mwa basanga joi linko na? Bahanelaki wate loki-
 li boy'owa. Nk'anko bano baonianga lokola nkai
 baokondela nda byato bekis baolota, bankina baofala-
 ngana babatswela ngonda^{la} tsiwangu. Nk'osiku batimba
 bairo nda ntando bene o ng'ilombe y'onene igonane
 nd'aliko bar. Basanga yomb'inko na? Lina liku na
 Baolongoja nda lokendo ju'isua ko la kotoko-kotoko
 ele nd'atei esala banto belemo o nga ituli ya lotulo,
 nk'ako basanga lina likae wate Batuli l'okunka
 bano nyep Ikungo y'Atuli = Tuna. Oki inu utatane

une

liongo tene nk' tndele (3) besato la soldats bibe
 nd'atez nkina (l'ok) lonkama. Akis wene ng'asoko
 ntabakuwa lokela tikemya la njika mpiko te balo-
 ngoje nd'atzi, runder'is bokos-wa lofoso lonko
 jwa ntes, isisi inko y'anto ihotsiki baokong'ofale-
 ngana lenkina, ehio ofanjwe la tswangu ekotiki
 nk'aende bafe hika, bain'akio wate oms lina
 Yambe mpe oms lina Itoko. Towa mpe yosoma
 Bendele baoleta baend'anko l'esai ntsin'ea
 basangele l'emwa ho bafokstola nye. Baende
 baliangaki balote lols baosomba o loma baolotwa
 nd'isua, Bendele baolasambela l'akata k'iyi
 bashumba lihata lins nd'aiso l'oflu wa usuki
 Bendele banko baolanwala basanga inyo bento
 ba Bonanga lina na? Iyo brokaola basanga
 es'ekiso lina wate wondombe. Ko bendele bave-
 nga bokulaka ole nda wondombe lina likae na?
 Baolakaola te lina likae wate Isolonzo-Boyenge
 k'tndele basanga ende akisi nko? Belangala
 banko basanga akisi wate nd'inkoko ya Liche
 lins ja lina Belondo. Basanga lokvole bokulaka
 aye, ko baotwokvole bokulaka aoya ende l'ela-
 ngala bako behande bafe, baolwenya Bendele ko

bokulaka asistwa nd'isua bahela te baswile ko
 bafoyashe o nga imuto ba lokisi, bayatumyake
 bisile by'aoi o pl'ahata l'erai. Bokulaka aokema
 lokole aotakanya bante, basya l'ehela la usow.
 bokulaka aokaya Bendele. Bendele basloja
 bahaya baslakafela npe basong'oja bokwa,
 ekiso npe bartona basang'iso tofolange tomuma
 tonko, bendele bono aobstweya bokulaka nd'omwa
 asla asanga mmum'ine boloti mongo nd'omwa
 basanga lina wate Bonana, bendele la soldati
 baslasangela te lina likae wate Bokwa, wij'a
 bokwa aobakaya bitoo bya bendele. Nk'anko
 ba manga l'osija bofolu isisi nd'otema.
 Bendele baslanwala te, utswa ekinyo olotaka
 nda bosumwa bokiso joso na. Bokulaka asa-
 nga totsilolota mpawya twakaki nk'ofolu utsi-
 n'isa Bonang'omo botswolola endo bosija bant'a
 kam wate losilo la mbaoma la Lingona = Bondoko
 Bendele te lina ja bant'aks na? Basanga
 Batatela = Kasai iy'anko bakisi wij'a ntando
 Bendele besato beyahi joso lotatumya
 mboka isisi lotokombola bairo la njerna isua
 la ihaya ko bokwa la bitoo bain'akis wate -

Mrs Capitaine Longwango, la Commissaire Paul
 nye la Licot, bayaki joso l'olongya es'ekis'ea
 Mbondombe. Nd'afika ba. b'ekols benko b'endele
 baokafwana. Capitaine Longwango aokisane
 nda Mbondombe sekoo, bashenda lotika Mr
 (Commissaire Paul) Licot, nd'es'ams ea lina
 Yalola ende l'etat'ams ea soldats, h'ashenda
 akite r'ko baolosangela te Bonkonji va Kasai oyaki
 l'etumba ale nd'onang'omo wa lina Mbelo, aob.
 kima nk'eko hela aokande oyele bonyola nda
 Mbondombe. Aki losango okitaka ele bonkonji
 va Kasai aosangela bant'ahae te balote hela
 Bomongo atsikale bokande, utalota nye. Bas soldats
 baokanda baslowstweya nd'ilombe baohomba
 wiso w'ilombe l'ifungola hela^{ka} nk'esa boyele nda
 Mbondombe nd'onoyola la nk'esa bakombole ilombe
 balunde nd'atei bonto aosila shenda aolota
 B'ndele aotoma soldats te bakimane l'on'isende
 l'olo utabokanda nye. B'ndele aokitana v
 nd'ilomb'inko iki bonkonji'va Kasai okisaka,
 ilombe iko basanga litika mungo.

Mrs Commissaire Paul, aotriola v
 ngele l'isua ende la soldats imo, aokita

trois

nda Bohungu, asangela Bohulaka oky'cho
 asanga aeyoko bndele botafoya njohotsikela
 o Sergent nre hela abijake bavi bal'a r uja
 mpif'ea bndele, ayaka bndele booya
 hela imane are. Oki skendaka Bohungu
 o Capitaine Longwango.

II Bosala wa ntatula betofe.

Nho l'osika aki Commissaire Paul, wundole
 nda boembo bonko, asokoja bonwa ele
 Capitaine Longwango te baange bosal'onho
 wa Betofe, Capitaine Longwango aotakanya
 hant'auma nda Mondombe, aolasangela te
 batule betofe. Uokafola besala aotoma hant'au-
 ma ba uhoto te batulake betofe, baotoyengala
 nk'iso basanga inyo Mondombe wate Elinga
 ofssngre te batulake betofe, lotswaselahe o ure
 kel'iso la Soldats tobikake nda ndele, ho bamu
 baolama te balukake bndele la byato lotsi-
 kaka nda yokolo ntrin'ea mboka sa lohili
 etaki bolotsi. Nga bakunda l'ndele la byato
 ndan yokolo la boma, bakandake l'xhoko buni.
 uhina betano o nda mboka. Bamu mpe batio

lake la byato yotihaka besala o nda ngela
 wate nda Boende, nda njuutaho wate nkaka-
 tswa mungo la njala. Ekhek'eks ea betofe chi
 wate losilo mungo ju'anto, nga bas soldats bava
 na te banto baasil'ofanjwa nda jaasi j'etofe ko
 balangala boms akisi nd'ibombe elaka o kboom
 l'ondoki, nhina nkakunda la nganja,
 Baholaki o l'etat'ekiso rms ea banto ba bo-
 ndombe batambolake la soldats, babunyake
 bise bilanga te bakele botoa bolo. Pis'inu
 hitutsi baky'oyaka okelaha ndomba ea betofe
 o nda Mondombe, yengola nk'es'ea Yokolo
 ntsin'ea Mondombe bakyokolaha betofe sekola
 byat'aks. Lim'eki bendele oyaka joso ibonga
 ikis ya ntsina mungo o Mondombe wij'aks
 bachelo ibong'imo nda Mbelo, nko losika bakhenda
 losala imo nda Bokungu imo nda Moma, ibonga
 ya nsukela mungo ikis skendaha losala wate Ikela
 ole Territoire aeyoko, ko la Yokolo ole Poste, nda
 Yokolo bas soldats la basuji babunaki etumba
 ey'snane mungo, ewaki nd'etumb'eko bas soldats
 bafe ban'akis wate Lisase ko la Lomamangoi,
 anho wate la bondole la soldats bakhake o nda

Guatie

Mbondombe nnye bakandake o nkando nda bise
 binke biima. Ko nda bakanda ^{nyo} baotswekela
 ilonga imo nda Iyanga-tula, lenhina baolimola
 nd' Iyanga-tula, ko baolimola iki nda Mbelo
 baotswekela nda Iyolombo l'acyoko ashita
 wate Poste ea holokolo, ane ekiso nda Mbondombe
 chi joso wate territoire lim'eki Bendele beyahi
 joso otihaka, l'ls baolimola territoire neta Mbondo-
 mbe baotinja nd' Ikela ntun'eki Bendele wena
 te, Mbondombe aokutama wai nd' eke bya Bola-
 matale. Mbondombe l'acyoko aotihaka o la Poste
 Ohi bokulaha Isolongo owaha baosulunganya
 ban'vhae Isotefa nda mpif'ea Cheff, ahitahi wate
 nga Cheff. L'erteur nd' etanyi en'ekiso ea Poste
 Mbondombe benkunji. Baangolaki l'osala ibo-
 nga ikiso ya Mbondombe o nda mbul'ea 1902. a-
 kita acyoko wate ngolo mungo. Lima ekhe'eki
 kalakala hiti nnye l'acyoko Mbondombe ekiso o
 nd' ekili boki baise l'ankoko bakis. Aki banto
 oswelaha mboka l'etum'eki'ea Lofembe banda-
 fenjahi ntando nk'bling'ekiso ea Mbondombe, tou
 towa nyafetra nk'iso bandakakaki.

Bant'auma basime whole l'oto wa
 naongama aki Bendele otsonjaha bakili bokiso
 wa Kongo, aki bitumba la nkak'uma otile nye.

Parti d'Alphonse
Moulinier de Calé
Boulevard
de l'Église

N° 5

628

M. C. Inoué, ca 22-8-1926

Bomoko wa besaka by' eyelo ea bendele
l'ekumj' ea batope wa' okili wa' 30/1/26

I. Eopoke bakokisi wa' okili lok'io nda basi ba lomami,
Baki mpe la bilombe bikio: Wale; Lifeta wala balombe; loko wala
epifulu; Bolombe wala boraa. Joso baolona o Batankungi wate
(Batambataba) baolaola o l'ekumba. Bayahi boka'a impela
w' impela wate bokala bokya jafa wiki wa' singitini la
Kisangani wate (Stanleyville)

Baomanga mpe lokela ekumba la Eopoke mpe
Eopoke baobuna l'io ngoko baolaoma buke; mpe'io baoma
ngoko boroke buke; baobanda buke bakio nda bakwala
baatombaka wala Kisangani wate (Stanleyville) Eopoke mpe
ba fonolaki bawotaki K. Ekio wene te Baabafonola bawotaki
daota o bokotso loutaka epai ea Kisangani. Baomanga impela
Eopoke bokosime bokumba lokela l'io mko joi Kifina;
bont'omo aoye nd' afeka bakiso lina likae wate
Yambuya o Bokukulus. Mpe'io baoluta o la lomo lomo

II. Eyal ea bendele bya joso balombe bakokisi
wa' oelo wa' wanda lomami eki eimbe lifeta okokisi namu
baolona o bant'amo bayulele la lomami baomanga wala baki
wa balombe eka lifeta. Lifeta o wotaki sodat asanga mpe
mpe'io byime mko! Sodat mpe baoluta lifeta mbuto
m'obe. Lifeta wala tembo. Ekeli nde: Balombe b'obla o
lokele ngamo l'ant'ane! Balombe te: tabune l'io; batomaha
ng'ohi banyiga Batambataba mko joi: hamba daotolota.

Lolo boudal'oko ataki la janga m' ekumba
ayaki o te asuke bitamba bikio bakise hila ho la booto
Mfini ea Batambataba bawotaki o angela bendele te
bant'amo bale mpe'io lina bikio wate Eopoke bple bant'
ba jale mungo. Baomaha bant'amo bale mpe'io baleke.

(Suite)

Pratt's telephone
number is 201
Aboucoube
at Chères

628

M.C. Montserrat 20 27-8-1951

Promete wa besaka by' eyelo ea bawete
l'ehinj' ea betofe mot'okili wa Zopoke

I. Zopoke bakhisi nd'okili l'ok'io neta bari ba Tomani,
Baki nnye la bitambe biki: Wate; Difeta neta Bawete; Dole neta
epifulu; Bolombe neta Bosa. "oso basena o Botasakengi wate
(Batambatamba) baolota o l'etumba. Bayaki bokala ineta
w'impela wate bokala bokya jeta wili wa - Singitini la
Kisangani wate (Stanleyville).

Naomanga nnye lokela etumba la Zopoke nnye
Zopoke baobuna l'io ngoko baoloma buke; nnye baobuna
ngoko Zopoke buke; baobuna buke bakio neta bakwala
batambaka neta Kisangani wate (Stanleyville) Zopoke nnye
baobolaki hantoki k. Ohio wene te Baobolaki bawete
baolota o botsoo lowata epai ea Kisangani. Naomanga nnye
Zopoke botsoo botsoo lokela l'io nnye joi kifuna;
bawete'omo aoye nd'afeka bakiso lina likas wate
Yambuya (Bokukulwa). Nnye'io baolota o la lomo lomo.

II. Eyelo ea bawete bya joso. Bawete bakhisi
nd'oselo wa neta Tomani chi eloube difeta oshisi naye
baobuna o bawete bayulele la Tomani baobuna neta bokili
wa Bawete eka difeta. Difeta o wotaki sodat aranga nnye
ny'obe difeta wila tembo. ekel neta: Bawete l'ola;
lokela naye l'antane! Bawete te: tobune l'io; batambaka
ng'oki bawete Batambatamba nnye joi: hamba baolota.

Lolo bawete'oko abaki la jango nnye etumba
ayaki o te asuke bitamba biki bakise hi la ho la bawete
ny'ain'ca Batambatamba batwaki oangela bawete la;
bant'amo bale nnye lina likio wate Zopoke bale bawete
ba jala nnye. Naomanga bawete bawete nnye bawete
(suite)

D 628

Epoke npe batosima aling'cho, baomaki
 l' enchele ba sodat, baomaki sodat buke npe lifeta
 amaka bendele befe wasato npe aolohansa juanga aolohansa
 denyaya na'longi, aolohansa cho ca npe chwa aolohansa
 npe nd'otra. Ekohisi l' enche' etate ey' cholo. Betafoka
 bendele aokolo itate ya lokasa jwa linho ashota inha kama
 aokitha sodat eki l' enche neta juanga atanga. Kola kola
 n' l' cho yohaye bendele nd' okola wa Kisangani. Sodat cado
 ashenda l' inha kanda inho aokitha Kisangani aokitha bendele.
 Eki bendele wena ng'cho baokola n' ekumba la bendele b'it
 sodat buke & baoki epai eki banyaga okwaka. Bendele befe
 baotaki lina bokukulu. wate s.p.b. baotaki npe babumaki
 nd' okidi wa balembe eka lifeta babumaki toot l' io
 npe baomaki buke ba mungo eki wate bonyoko mungo
 baokanda lifeta baolohansa juanga. npe nd' afoka
 baotanga boyalo bokio wate inha kama neta balembe nd' okidi
 wa lifeta; inha kama baafalanganyaga ekumba nd' okidi wa
 Epoke. Nasijahi neta losilo!! npe bendele boma wa
 Thela amung' npe aokitha bokio wa lifeta eki lifeta
 wate (dobe) okohisi. aobuna l' io npe Epoke komba npe
 baobuna o fio ng' shio la batambatamba ~~baobuna~~
 baobuna afongga asanga omeka wete balembe
 l'okole la' out' oue n' a toforambe lokole l' enche b'it
 baolola eka bendele bakeli lokole aenema, lokole aenema
 bendele asanga ake na. W' sodat batanga lokole wate
 baput' wama ekumba la we npe. Wakanga baolola wate
 (lokole) boma boma wa mungo batalle baokhambela.

III Ekulob ca betofe.

Bendele Thela aolola Epoke aolohansa mungo
 alung' mungo na' okhina ekumba wama lokole
 Epoke bakeli okhina o baolola toforambe baokhina
 ekumba. (suite)

D 628

Bondole Thela aolotawa

aolotawa imauuka
 Bahele onko wate
 botule betofe ayaka bonto ofatule betofe: naga akola
 la wumbola elake o bont' onko awe sonjolo. Egohe rayfako
 batulahi betofe uhako. Staw'io neta jawda y' atofe
 nape amake neta wengi les' ai lifonyofe yuka id' io y'
 baftata wate la
 Bondole Thela aolotawa
 hokae wa joro ea wa lina
 nenda neta bala bekio y' obatela botala wa betofe
 noso nape la bawinga baokenda ekit' io cho el' io

 Egohe. Awela neta bawo ba bokulaha dabe ahangga
 bonto onst' omahi bokululu onko wate bokune wa bokulaha
 dabe ok' ionaha. Dabe nape aoloka o wbele aoloka batulaha
 bawo nape la bilawile by' ese; baolanga wuku te bawo
 noso. Bokyaka akcaa baotawa neta botangi o te bawanga
 basala baolekanta nape baolotawa emte la bawinga bakag
 baotajonabendahi n. nape baokola bawoko bawura
 bondole. Bawukala la 10. Eki' io wue te baocata bendahi
 25. Basa baoloka nape
 nko lowele bole efumba baya okita neta bokile wa
 buqatun neta bawo ba Loile bokile wa napanaga
 Basya lekhina o jomawa la bondole Hananda baqungu
 napanaga nape baobuna b' l' io nape batakoka bawo
 ele bondole bawanga baw' amu bawo nape bawo
 bawo w' chumba. Bondole longwanga o akola sodat' ak
 ea lina nawan asanga handa y' angela bawo bawo bawo
 nawina nape aokanda aolotawa baobuna l' emte o fio
 aoluda otangila bawele asanga baw' ake bawo
 wawole nape latawa bawo l' io te bawoko naga bondole
 l' emte. Hananda baqungu akwada

Wanda M. C. ...
Wanda M. C. ...
Wanda M. C. ...

IL

M. C. ...

D 628

~~Wanda wa ...~~
~~Wanda wa ...~~

te asobura l'io; anda wotoka basomana la bouot'waga ...
kina bilono wata bouoti wa bogochi. Bouot'oko aohola o bouot'oko
boki la sodat emu nype aomá boy ea boudele l'oko. npe'io
basomana ang'oko. Nananga imi ng'ona basomana lo emu basomana
handa oko wata bou'oa bokulaka kobe basomana. tchi bokan
laha lobe wike te basomana bou'ohar aolola te etamba kobe
la boudele bouwanguu. npe aolola ad aotana boudele npe
asanga kobeke temenene. boudele aolola asanga oke wa
asanga emi npe x ise ea bouojuro oko oku'okande njolo la
lo tamba kobeke npe sine lankina etamba; boudele asanga
koko kobeke oko asanga bakiki njiki npe emi l'okami
wa juende boudele asanga oke oko asanga atsiki wata
njenda boudele asanga juwopoke basomana aoye npe
boudele wa bobana ake kopeke basomana nyama
basomana boudele asanga toyime oko basanga toyime
somani toto ta bora wa kopeke l'etamba boudele asanga
ayoko etamba conli npe aote l'evhina boudele wa kopeke
boudele bokinyo ayoko wa juwopoke nyama nyama
boudele. Nyako bayaki boudele nyama boudele boudele
oko la wata inko iki boudele oshite vaa bokili wa
kopeke.

Wanda wa bouo basi boudele boudele
ny'okaha wata nywopoke anda boudele.

Handwritten signature or mark.

Besako bya cyelo ca bendele l'ekuj'ra betofe.

630

Bendele boya ki jaso nd'ekij'oki so lina likae wate. Commandant Longanguwa.

Lina liki bankoko ba kiso weta ka barua wate lonkuka. Nd'ekik'eki Commandant Longanguwa oya ka aokima Boit'ailengwa.

Boita basangati: hksle o inyo lootoloti sollofakusa losakur'edale o! Boita mpe baoluta bold.

Bakanda njanya buke mungo ko baolwa l'ayo. Commandant Longanguwa asangati: eminjole bikya nda likula l'ajaka. Bata mbatamba lotula o betofe. Baolula betofe bya muma mpe baoto tom helu aola futa likoolu m bomo bya benyokunye l'isol'ido la nkula l'akanga.

Nd'ekik'eki bankoko batoya ki bitoo by'endele, bakw'olita ka o bikoto bija nyama la loka kawa nyekwa.

Bendele bemanjola ki betofe bain'akis wate: Bokukulu kotende l'ekombola la l'ezele.

Nd'ekik'ekanga esele k'oke ekubeya kilo nkina betofe bootenywa wate baoma ba ottond'eseki.

Baoto buke byawa ki nd'ekik'eki linsanja mungo. hsim'ca eki wate etum ba cy'oneke. Lina j'etum l'eki wate looma. Bendete baoma

nd'etofe, ny'is mungo bayama la nkula l'akanga. Bayale kilonga nyama. Ad ki wate joi ja l'oke se li nd'ekik'eki l'ise!

Bendele boya ki joso nd'okij'oki so lina likae
wate. Commandant Songangwa.

Lina liki bankoko ba kiso wata ka ba shuwa wate lankaka.
nd'ekhe k'eki Commandant Songangwa oya ka
aokima Boit'ailengwa.

Boita basangati: h'kole o inyo looto lot'i sollo/achusa
lofokuv'e. Nd'ekhe o! Boita mpe baoluta bold.

Barokanda njanya bu ke mungo ko baol'wa, li'yo.
Commandant Songangwa a sangati: eni'ijole
li kya nda li kua l'ajika. Bata m'ba tamba lotula
o betose. Baolula betose bya muma mpe baoto
tom be la aola futa l'itoo la m'bon bya benyoku=
ngels isol'iyi la n'kula l'akanga.

nd'ekhe k'eko bankoko batoya ke bitoo by'endele,
ba kuy'olita ka o li koto bya nyama la toka. kwia
m'ek'wa.

Bendele beman'gola ki betose bain'aki wate:

Bokukula kotende l'ek'ombola la l'ogole.

nd'ekhe k'ekanga ozele k'eki. eshweya kilo nkina
betose boatenyika wate baoma ba'ito nd'ev'ek.

Ba'ito bu ke byawa ki nd'ekhe k'ek'ea linyempe mungo.

h'sin'ea eki wate itum ba cy'one. Lina
j'atum b'eko wate looma. Bendele baoma

nd'etose, m'is mungo bayama la m'futa
l'akanga. Baya l'ek'anga nyama. A ki wate

joija l'okese li nd'ekhe k'eko l'ebiso!!

nga, bunde le aole ke la sanduku ba kane la ole,
 aole ke l'anto ba kinde woma ka. Iki nife
 aole ke la sanduku, batira ki b'olosi ba kane laki
 o hantoflary bajy'otombe.

Ad'a feka b'eto f'bold Bofamatali aya.

A sanga b'etika aya oma, lant'iki ke le y kem mone
 unene ba kambo ba kinde. Jwimola ki kato b'ya
 yama la toka utoufa nyu kua, lokola bitoo
 bi kiso b'olote. Beza la bya Bofamatali nyate:
 emba kamya ka nyatika. la nyu kua. dima ka baota.
 b'olote wa falanga b'emangelo ca m'utisi.

Baniangola ki m'utisi o la falanga 2.

Belisi k'ozila aya looma Rosila, lokisa la
 booto la belomp'ya Bofamatali.

Boata ba la ka ba hja komba lacyooko booto.
 beofula ny'okij'okiso.

Thoko yotsina.

Boa ki nda Emjokinjo. h'ole Vital.
 mon'ombe.

Exp: Manuel Gustavo
M. niteron ...
... andombe.

D 631

Eyeb. ea bendera;
Liekunji ea beto le nda
Kopoke

631

Kopoke bakakisi nda basi ba
Lomami; bonidi wa Balembe la Ufulu.
Baki la beko bekis by'oloti la by'obe.
Ileki by'obe.

Bangaki urungo o wa bitumba,
batangaki ngwa nthin'ea bitumba.
Babunaki nd'atsa biotri l'aoti.
Baamanaki o la boonjwa mungo nbo
nthina, baleki hante o nga nyama.
Bakakasi la jale nda bokil wa
Lomami. Baki o la bilembe bikis;
nyole Lufeta nda balembe. Lobe la
Lipalima nda Yifulu.

1. Baitabongi (Batambatamba).
Sasimo bakisi, baoloma o Batambatamba
baolola. I'ctumba.

Bayaki bokala kokya jefa, wile
wa Simpitini. la Kusangani
Bayaki l'osulu l'ontomidesaga. Babumaki
iya la kopoke, nd'afeka busanga.
Boiti swate kasamba kokole iso l'inyo,
kofosime, lenkina etumba. Kopoke
mpe bimoyaki. Batambatamba bakela;
kokoka basala, kokulake bitofe l'ama
nkalinga la nyonda.

Kopoke bimoyaki, bamanyaki stula
bitofe. Batambatamba bakelaki bobo
swate; Bakandake banto, batindake
bakuwala.

Kopoke kokaki nkole, basumelola
belimo bokole, baobuma lenkina la
Batambatamba. Baama bankanyi
okio oa lina: Lokombe-Lokulu.

Bustafonsola bendoki M. Batambatamba
mpe bakela: Kopoke; inyo kofosime
basala kokise, iso mpe kokelata.

ka afeka bakiso, jwifena bant'ama
bakelaki, bak'iso l'inyo ofosime-bayaga.
Batambatamba mpe bakenda bokole,
Batitula lenkina kopoke.

2: byelo ea bendeki lya jaso mungu.

Balembe baki nd'ampempe wa Lomani
l'hi elombe Lifeta. Libalembe okokisi.
Lasiimo Lifeta aolena bant'ama
bayulele la Lomani. Baosoma nda
Balembe eka Lifeta. Lifeta uolaki
soda l'anto bayaki l'ende te: Goya loji-
me nko? Loyaki ngamo? Boda mpe
bubaki Lifeta mbuto iposanyi. Lifeta
wile tembo, akula. Balembe b'ole e;
kokole ngamo l'ant'ama. Balembe
bakela: kobume l'io. Batamakany'oku
baninga, nko joi, kamba baotolota.
Lolo bondel'oko ataki la jango
j'etumba. Bayaki o te usuke bitamban
bikis, bakore tui bakis.

D 631

Phinisa Batambatamba batuwaki
asangela bandele te; Bant'ams bale
mpene, lina lehis kopoke, bale
banta ba jale mangu. Baomake
banta mpe baleke.

Kopoke mpe batasima eleng'eko,
baobuna l'endel'eko ta soda baomaki
soda buke. Lifeta mpe aomaki
bandele s. Mpe aok ta bama aobona
benjenje na'elangi aobobona etoo ca
mpetua ta ngola na'otua. Akisaki
l'ende bokwala. Ad'afeka bandel'oko
aokola itate ya bokasa ya links, aobona
ihankanda aokita soda erro eki l'ende
asanga. Sota benda loko yokaye
bandele nda kisangani.

Eki bandele wemaka ng'oko; hawhola
stimba ba soda buke, l'endele s
lehis wetaka lina: B'okukulu wate
S. A. B. Babuwaki la Lifeta.

D 631

Banyoklaki Kopoke benyete, mpe
Baohanda lifeta, baobobona jwonye.
Batuwaki balamba bakio ba bolonda
Bulembe. Basijaki: Kopoke. l'endele mangu.
Kopoke bakeli nute, ngane fo; bolobu
l'asambe l'okele ng'okis a la Batambatamba
te tofasime lenkina etumba.

Baohanda eka bandele; Basanga:
L'okele sinenene, l'okele sinenene.
Bandele wotaki soda akas te l'okele
sinenene ale joi na? Basada baotini
nyoja bandele te. Onko wate hafeta
sima lenkina etumba la we.
Wakaya bosala bolomo bolanga we te
bako kambele.

Etubelo ca betofe.
Bandele wotaki Kopoke, aobobona te:
Lolasuga na; nkina etumba; nkina bosala
Dlang'iny na? Kopoke bakela; tofasime
me stimba, tokake o bosala te bokasa

Bandele aolotwa nd' ilambe, aolaja
limuka j' otofe; aolatumya, akela
jwaa yamb' ine? Bakela; anko wate
betofe. Bandele te. Bolotui lotule
betofe. Ayaka banto afotule betofe,
nga akela loketo la wimbola, elaka
bant' oko awe songolo. Kopoke iy' ako
butulaki betofe. Banyo ku' aki benyoko
mango. Eki' w' iu nala j' ando j' ei' ofe,
bandele aamake banko bafanyojo
kuka tokis o mbaama.

Bandele aokola boindo bokae wa
joso wa lina Basoo, aolotama wala
bosala wa betofe nd' ela bekis mango,
la soda 14, ngole 15. Eki Basoo
okit' elu, aokang' otufela te: kmi amaki
bokulaka okinyo wa lina. Bekululu.
Enko wate bokune wa bokulaka
Lobe. Mpe Lobe aoloka nkele
rotakanya bakuluka la bilombe

biama nda nkuko. Baolanga wa
te baome Basoo. La nkesa baolanga
baolokanda ko baolama, ente la soda
13, baokanda soda enoko jwanga.
Baokole benyoki 15, baoranganya la
11 beki Batambataimba, ngole 26.
Eki' w' wataka bendoki 26. Baolasa
wili w' elotelo, baokolwa bokili wa
kuquatewa. Bwosokola Bambole la
Boyela, la Boongano. Baokita nda
bokili wa Mpangu nda bari ba bokeli
Loile. Banyokolaki Mpangu benyoko
mango. Eki' eki Komanda Longwango
nda Mandambe. Mpangu o baok
osangela Komanda Longwango nda
Mandambe te: Iso toorika bant' am
baoya mpene, lina likis Kopoke.
Bakukuluku, baotijja bokili mango.
Longwango aokola soda ekas wa lina
Bonini, aolotama sangela bant' a

Eki soda Barina kite l'io, baobuna
l'ende. Ho aoluta wanga Hamanda
Langwango te: Bant'oko beroko usonole
bale ka fiale mengo. Eki l'io

kobunaki o nga benitele, bale l'endo
ki. Hamanda Langwango aokola
etumba, aotwa obuna l'io, nida
mboka baokumana bi bamot'ama
oa Topoke, baolokanda. Bamot'oko
aokola bandoki biki la sod'emo,
ama boi ea Hamanda Langwango.
Bakende isisi lenkina baokumana
lamo bamoto, baolokanda. Eki
bokutaha Lobe wobaka te baoka
nda bam'okae. Aotwa osamba
l'okele e. Hamanda Langwango.

Hamanda Langwango te: Eta Topoke
iy'ama baye ane. Ho Topoke
baotakana eka Hamanda Langwango.
Hamanda Langwango aolaula te:

Inyo bayime nko? Baranga:
bayime wili wa Lamani. Hamanda
te: na lokita endo ngamo? Babela.
Tokite endo ntain'ea boloti wa
bosala wa betofe. Hamanda te:
Inyo lofe te ae yoko etumba osile.
Banto bafomane lenkina, inyo lama
bante lae? ae yoko tofotoki la
bitumba. Eki o bosala wa betofe.
Lang'oko nyu lokaya lenkina bosala
wa betofe, ntain'ea bolotaki betofe
na'oki j'okinyo, bosala bokinyo:
o mbarame nyama. Benang'emo
batule betofe.

Aokola belangala bimo bya Topoke
la soda, aolafalanganya nida bise
bya Mwangu la Lendo la Manna
lobatele bosala wa betofe.

Ho eki bosala wa betofe osile.
aotoma botomote baroda ba Topoke.

buje, bosala wa beto fu boila.

D 631

Liswako; kopoke baschwania
(ante) ntando ea kwapha (Jwafa
bokili wa Mpangu la Mama nda
kewitona ea Ikela.

Lokaka wai; wate:
nyofend'okoka.

Bokotsi nde Isanelo Gustave

Bolaki nda Mondombe.

632 exp. Ekinda Victor Bourgeois
Membresier aut

H.C.B.

D 632

Flandria

Fla
=

Besako na Etumba yo bankoko, Na
mobele bafandi mpe bamoni mondele m
makukula azei na banto bongo monde
bango mpe bataliye na majele balingi
balingaki nde badjisa ye bakula ye mpe
na Bango mpe batikali na nsima yango na
lamoni Etumba insa ezei bango mpe badjali
bazei kobuna bongo mindela badjungi na Ikengi
to, ewa mindela badjungi bango balali na baari,
mingi mpe bakimi na Djamba, mindela mpe bak
kivu balima ndako bongo batula Betofe, yango
Ikoko y'Om boli abimi liboso bafeni ye mokondji,
mindela mpendjo badjungi kofanda na Ikenge at
yango wana banto insa balimi kotula Betof
to, makemba to, mbiri to, alobi na bango babali
yango banto na biro bakufaki mingi betofe
bongo mindela mpendjo bafani Botendjo na Om
bafani n'Ikenge ezo wato ukombo na mindela
bez bazo balomaki. Etumba bango na ba-
Thoka afandi na Coq. ndi ntina yango ba-
yango, liboso monkanda euti na Ikenge batindak
rika kobona erili mindela ye compari elinye to
futa ye, bongo banto na biro bazei kodjise bila
ezo na belongo belongo, banto na biro na Bondola
liboso bazei kolongola motu yango ya bondoki.

Flanabria le 1-4-14

Na ntango na kala bankoto badjalaki; mako nkomboto oyo bango babengaki ye ndele yango alobi ngui napei nde ndombona mabe bakanga yo babotole ye bitoko, mpe atamboli se n'itale bango adjongi.

a 1885.

li na nkiri mako nkomboto na yango Itakota enge kosale etumba monene, nkisi yango kolala na baari erikaka etumba monene ezei banto na biso bakufa bakangi ba-maniso mingi balobi benga bandeko na ngo wana na mbaka na ngai yo bantole di; benga baninga inso balima mabe yo abengi bango atiki se mondoti 1 afanda na bantole kofe, montu yango ya bandaki mpe alobi bolia nyama stali betofe baari na mbisi, kani na betofe tofe mabe babomi yo kilos ekoki to babomi yo Amba Bayeta na tseiwanga na badjuna bango ndele na kala bage bafandaki na Itenge liboro mabe, Itumelongo afandaki n'Ingenite na mindeli bati cog. mpe na nkomboto na mondele indeli montu yango ya makoki balobi koloma lisura banto koya, Saki montu atuli betofe malamur bilamba se yan ntango yango, baputaka bango na chemise stali balobi Itakota babengaki chemise yango ndjela ngoma kotundi boudele - ndjombé.

Itakota wote Itinda Victor

losilo ntayokite. Sant'ama baoluta lenkina belotsi o Lokondola o bal'eko Sooga baoluta Mbala asangela boussale Ememe.

Nk'anko Ememe asokola Bondele Longwango ende la basooda, one wate Bondele wa jooz bosa'waki na'okili bakiso boky'iyu wenaka l'aise mungo, na'okek'eki bant'ama baoluta baotw'okisa kikikisi l'olotsi Lokosa, baokomba bonkako (lopango) Longwango bakita Lokosa atane bonkako bokombi, nk'anko bont'omo lina Nkumbi bosi Lokosa namana l'onke bababasa awika ikula wiiji boki Bondele l'ant'akae, o ntaok'onto, saki nse Sooga'omo lina Bokali w'itawa aolowosa ku aolobeta bonsozi isasi o na'otasa ku botsa n sos, basenaji pukuu, baoluta eky'iyu wana botsa bootanya l'isasi, ku Longwango aoluta ende la Sooga ikne ootama Lokondola. agokola Bondele otaomole na'ilombe iki bafala w'ifendjala, saki nse nak'okomb'iy bont'omo inengwa Etaka ici igkula nse apoku, ku Sooga eme omi sinaji ada naung'ea apoku, ka l'osaki Sooga'oko afino inengwa, na'anko inengwa nolsoka ikula nse n'ole tase, Sooga nokwa baoluwakela Bondele asunga lobeta bant'oki ebaba i nking banto batutsi ane nking bawaka, saki nse oot'onto ntutama, inengwa aolukumwa, la nkesa baoluwela baoya Bokala Sooga'enko ay'obwa Bokala ku baolokumwa na'Okula,

Bondele aoluta Mbala ntsika Sooga 4; Bonkesi, isolo, Etota, Bokali w'itawa, asanga inyo lotsikal na'ane kela ndolosokodje Sooga imo kola jute etumba wiiji wa Ngombe.

Nk'anko Sooga imo yooya, oukola bane + bakotaki bauleka w'iyu wa Songinaji, baoleka botua baolola na'afeka ba Lokosa na'ikengo, banto bauma bafec te etuma; ooye luyaka loosiye banto fela losilo zikakika ntayokite, nk'anko baolutaki baolombwa baolotsi baolola baolamba n'oko, la Soangi l'Indjolo, basooda basanga lotulaka betofe tofut'olooma lina na, baoy'otul'otofe bafa kikika l'ofuto bakano mbolomatale, lolo nga baokwa baom'anto, sinji mungo nk'otof'otofe, soko, buj'ako Ememe la Longwango baokenda, Bondele bomo baoya baina i

la la'iwanga, bakisa Mbala, Itumbambilo aoleka Waka, Ekima aoleka Bokotola, na'okek'eki ku wa Sooga baokenda, baosulunganya Bondele w'akula wate banto b'lyonda iyo baokendaka o l'aki baoy'obatela betofe na'efos'eki Sooga, baomaki bakiy'anto buke mungo.

Nk'anko Bondele w'Okukulu lina Lokosa aoya, Balongo aoya l'aknasaji, l'andoki ay'olomole Bondele w'akula, iyo baoluta Mbala baot'asangela Bondele bomo boky'eko Yambamba, ku lokoka la Yamba Yamba baoy'ofumana Bokala, bakoka asanga wa konda ntsina te oosidj'anti betofe bafut'ofula banto mbaoma mbaoma, mpolanga lonking wa kenda, ku Yamba Yamba akokenda Lokoka ntsijotsindedja Balonga, Lokoka aoluta bulanga.

Baoy'otutia Lokoka betofe ekak'ome afuta la bitoo l'oyoku, l'angwa, om'ekoke afofute, Lokoka aoluta Busira aotika Capita ekne Bale itoma yalo, bokaako betofe l'auta, nk'anko Enle akokenda, Lokoma, betofe beesila ntsikal na'auta, kika bakako bombango okitanaki Bale,

Nk'anko Bondele bomo lina Bafuta Mingi aserh Balongo, asokola Sooga 3 basimbe o Solakofumba baokolaka Capita iuma ya bise bane Balongo, baokita Balongo Bondele asanga, loangela banto batule lenkina betofe, bacapita baoluta baosangela banto baoluta betofe biyanga 4, baluka sooga baki sinaji zikakij'otofe n'ole nko Solakofumba, lolo sooga'omo aofenda bulole bakita Eandja ku baoloma oko, eki bafuta Mingi waka te baoma Sooga 3 asokola Bafuta bonkanda nse Mbala Bafuta aolomaj'etumba, ay'oloka Eandja voma banto l'onke akokenda bomo ay'oleka l'iyu Mbala. asangela Bafuta Mingi asanga konda yosal'ibanga Lokondola Bafuta Mingi aoleka Lokondola, bant'ama batombak'otofe Lokondola, nk'anko bondele akokenda bont'omo lina la'asombobe, aolokunda mpimbo saki nse bont'oko aki l'iwawa y'aci ku Bondele aofut'ol'otofe, mungo aa bote ntutama l'iwawa, baatua baatua na'elingo baolamba iwawa ya con'ol baosangela Bondele nk'anko n'otika, baoluta Mingi akokenda Bondele bomo lina ikona aoya, baokaya ikona betofe, lolo nse baosang'okite bafutsi la mpamba ng'oki nse jooz, ikona akokenda Bondele bomo lina isweswe, aoya, akiti lolo nse betofe baolom'okwe, isweswe aotw'etumba, baom'anto buke mungo nk'anko baotul'otofe, lolo nse baolofule, basenaji baotuyula betofe bitayo mungo baokung'obuna iyo mungo baoyaoma aomaoma, nk'anko Bondele bomo lina Ngaknkikaz moto aoya aote etumba aoma banto buke mungo, buj'ako Bondele bomo lina Ngeletino, aoya, asanga betofe beesila etumba esil'apolanga lenkina etumba ku Bondele bomo aoya olotanga, iokisa l'ototo.

Bondele Itoko aoya, akula lotanga (recensement) asila aotoma lotomo ja mbaka, asanga Bondele bomo aoya na'afeka ofuta mputsi. buj'ako Bondele Lonkongu, aoya mungo o mputsi, afutelo eyele ea belesi.

N.B. baine ayne b'Enrole wate otelo eki baampk wetaka ntsin'ea bafec baina mungo ba mputo.

Bokala le 25/3/1954.
Le Chef de Secteur Lolongo
= Ngua J. N. =
[Signature]

1) *Bosio Pius fils de Longomo et de Bokoliva* D 634
Village Bolongo of Songo Bayo
Missionnaire mission catholique monopone
Veredoiru Befale, District de Tchapa

uz 8.4.58

D 634

1) Ba. mhokolo nabiru bafandaki na liboso na Kango na Borunda; na fumbo: Boita tozase akutakibira na kati na Tumpoko na Cofongo; bakimahi obele na njela na Ekale; Boita bafandaki bakwa Biloko te, bayaki bitumba. Boita balingaki kohamata matiti na liso bakola mundele.

Tozase Boita Capita na hanga Gimba Bokong'ankoy, hanga bajalaki munde munde te; Bitaka hanga bafotaki Upiti; Basuku na hanga balingaki bakola bitumba na mesiringali;

Boita batambolaki manta mingi, biloko bitabolaki na yango Bangona; Bakomahi na Songo Bayo baboni & Songo Bayo biyebi mizata 3 bafongaki, bakimi Bilumbu;

Boita tozase abomaki lonola;
Boita tozase bayaki nanjala na tanola abangi Bilumbu ajangi abwi Befori bafanda.
Boita abomi na Bolongo Losungo abomi manta 3 tikan na Tranga na Flando bafongi. waki kolala na tanola bakwi seho.

Boita bayaki obele njela mako bayaki njela mihaki te.

Bosio Pius missionnaire mission catholique monopone

Baenga

2) Baengabayaki tomonaki hanga na tihaki; bayaki kowombaka mpenbe na Bjeke na bantani hatukaki;

Bantu yango bajalaki na Cofondo mpenja; biloko biyaki na Baenga.

Biyaker na ukongi na Belle na Batsoto. Baenga bafandaki na mungo te;

Bayaki obele kotambolaka na Ekale, tozomanaki liso na hanga na tikan

Bosio Pius missionnaire mission catholique

monopone

Kasima yango totekisi. Betofe mbala mosu, mu afuti biso Bahiangola wate maketei
apesi. Ikala, Ikala apesi hanto naye niosp. npona ye manto akutanahi na
mondeli lihoso, pe mondeli apesi ye Basuku, pe ye akei et koposa mboka
moso Basuku yango.

Bathiri ^{betofe} mbala mosu mondeli, a fu li biso li oten et Konga na kala-kala
mondeli, Konga naye o kei li mos yango mondeli Comenna a Ye place na
Kongange ~~mbala~~ mondeli Comenna a Ye a lo bi De lofi kisi li.

M ya mo li nji man lo niou so bo sala Bi lauga Kwanga ba bonna njanwa
bo ya na yango epai nanga ma kompa yango mpe masendi ba fi na
Kwanga pa Kwanga epai na mondeli, yango pe mondeli, a fu li yango
na li lo ko yango et n ye lo na bi lam ba na mpsi li na male cam
mondeli Comenna a kei pe mondeli De lauga na mondeli Jambu
ba ye pe De lauga a kei a yure li te pe Jambu a li kabi a be nji mpe embe
na De ku npona a tumba yango pe a tumbi a fu li fa lauga fro yango et
Ba lo to na mipata mo ko mo ko Jambu a kei na li mos yango Kongange
a ye apesi mos lo niou so. Pau en na afuti ba mo lo niou so ba fu te mipata
ba fu to ki na li boso na li boso 1. fro na tima 1.50 fro na di nwa 2. fro 3. fro 4.50
5. fro 6.50 fro 7.50 fro 8.50 fro 9.50 fro 10. fro 1954

mondeli a pesi man lo mboka obeli Li ngondu na mbu ka yango a fu tate
na li boso 1. fr na li wa yango 1.50 fr 2. fr 3. fr 4.50 fr

Li ngondu a kei Bwanga a Ye a ku li obeli motala na mboka Bwanga
a kei mande fu a Ye place na Bwanga o ku li obeli motala na mboka

D 634
Je n'ai rien fait moi-même, & j'ai été obligé de m'adresser à un autre monde
un autre à celui m'pe qui est en place na m'adresse un ball & est
obligé de m'adresser à un autre monde
Si un autre à celui qui est en place na m'adresse un ball & est
m'pe m'adresse un autre monde à un autre monde na m'adresse un ball & est
à un autre monde

Professeur, Monsieur, mission catholique de Nampou

Produit de 2.50 g

9.4.54

MISSION CATHOLIQUE
de SAINT PIERRE
à SECTEUR MOMPONO-
TERRITOIRE DE BEFALE

LÉON GEORGES
ISENGE. MONITEUR-
CATHÉCHISTE.

Onge nda honola: bondele:
hohitahi joo wate: LONGANGE.
Ehinde lohite: Crozangela-
bakonji asanga: bauto hauma
hauule betofel bya mpese.
Nh'elingi ekonjol eokita npsnei
Eude npre akadyake, hokwa,
lohokoja mbelja. (malehani).
Onko wate: hokwe hokole
hokwa, owa nh'ako photako.
Wengi Sinjili ayela ele bondel
bakata bauto 15-20. K'imaka
asangela bakonji te: Nanga-

N.B.

Betofe bya limuki. ^{Ag. 3 me.}
 Nk' lelingi, bokonji ok' iyo-
 w' ole L' A.T. wate: Ekotblougo.
 Otoma, MALO-MALO nda -
 Ringumda, Komema nda Impoza
 Posilyo nda Imposo, Bougenge,
 nk' eko, Itsehutaenda -
 Boutoku, Inpe hamo & nda
 Bekoyubelingana. Bambo &
 nda Riyoko, Chamu & nda -
 Momfano. Inpe & hamo nda
 Ringomo. Onko wate kanto,
 bakhe bawa nd' olotoi, nda
 hkhanda Infoanda. Bawa-
 l' endohi ofoanda. Nde losilo.

II

Esanyo ikhita. Ololaka.
 bokwa, bayaka ba tongatonga
 likwangala, lobokoja Inphili.
 Bekwa l'eko wate: tozia.

III

Bafafa baki nde nd' elo munga
 Betofe bya limuki

- 4) Imanelo eki Compaqnie -
 BILI (SA. B. Wismare, hant'anna
 nk'and'aki nye! Eki o'aga:
 onko. Basinjili bauma bak
 iy'anna o'bayto ba BASANKU-
 BU. La utai'eks hant' ba -
 osasankus, nga baokita,
 nda Nemporo o'nga, baq'nda
 hola bak'iy' moko. Wite-
 lima kaled. Banto baotawa
 hi, nda'eyelo ea Bokukulu tita
 hant'aks, baokita baende
 ba loola - lolong. (insim)
- 5) Eyelo ea BULA-MATADI banto -
 baomeka losembola baosi
- 6) Baolila ba chef, nda konola,
 Kalakala LONOLA aki la chef
 SOMBOLA nda Rikunjugumbd.
 LOOLA nda Bononkoti. Tenge-
 nda Nkone, Hanga nda Ehlanke
 i. BOLIKA mpembe nda LOKOLE
 ko BOLIKA wa yo nda Bokumbe
- 7) Beki hampaka Onkanjaka -
 o banko. JJ Leonard

Libolo na Pokokolo bino lobengaki na
Pokokolo na C/longo, Bozo

No. 1

Potuli manar
Libolo na C/longo
et de Pokokolo
et C/longo, Bozo
y. de Bolongo
élève de mission Protestant.

Copie du n. 634

de Mombasa;
Censitaire de Bejale
Sistie et de la Estuaire

Bo = m eskolo na biso la jandaki na libolo na
Kongo na Pomenda; na jumbi;
Boita akuti biso na kati na Impambo na Lojoto;
Babimaki obele na ndjila na ebali; Boita badjila
ki kokona biloko ti; bafaki Otamba;
Boita balingaki kokamata mo kili na biso lokola
windeli;
Cotak Boita Ca jita na bango sim ba Pokongon kop
Bango badjila ki maingo mondele; te Bilamba
bango ba jita ki Kpiti;
Potu ku ~~na~~ na bango; balingaki lokola bita uba na
metinganzale;
Boita batambasaki manto' muingi bilo ki batambale
ki na Yangu; Bawgonu;
Ba koma ki na bozo Bozo baboni bango Bozo Bije
na e midato 3 badjungi ba kima Bilumbu; Boita
Cotase; aboni Loula;
Boita Cotase bafaki na ndjila na Loula abangi
Bilumbu a djungi a kii Bejari; ko fanda Boita
a koma na Bolongo; Csongu; aboni manto 3 Li Saw
na Bwanga Nlandu; badjungi ba kii kalala na
Loula; ba kii te to;
Boita bafaki obele ndjila mo so bafaki jila mite
te;

Li'olo na Bokokoto na Choferie Songo-Boyo

D 636

No. 2

Potuli maratu
 fili de Congregus et,
 de Bokokoto R. / Songo-Boyo.
 N. de Palompa
 elise de mission Protestant.
 de Mampouo;
 Corriere de Be'fali;
Di'strict de la Es'hupa.

Baenga

Baenga tafiki tononaki bango na di' ka'ki;
 ba'ya'ki kokombaka Mpimil na d'jo'ka na
 n'ko'ki; na manto o'jo; batu'kaki;
 Banto' jango ka'kaki na do'fundo;
 Baenga ba'ya'ki na Bi'yo'ku na
 n'kongi; na Be'le'; na Patustus;
 Baenga ba'fa'ntaki na mungo te ba'ya'ki
 obeli'ko' tambola na obali; tokom'iana ki' bi'
 na bango na Li'ka'ki.

Kolungula Lougange Sima Jauzo Bodele a ki fi x
na mwanpono;

mwasi na Bodele Poona mtoke naye Bodele, bala
balataki moana moke Bodele;

Sima Jauzo a kutu a ki Place na Bodele Bodele
a yei totaki obel Bodele;

Babani muntu moke Bodele na Lougola Lindi
li Babani ye et banyu ku lu basondje babani
Lindi moke et Bodele, na Kila Babani Bodele
pe Lindi ba kangi mwasi naye bodele na yei Jauzo

na yuma mwanpono;

Kala a banyu ku lu na Bodele Bodele na Lougola
Lougange Jauzo na Lougola muntu na (Jala)
mwanpono;

na li baso balataki Bodele to kundu Kobisa Jauzo
na a kaka na Sima Jauzo totaki Bodele mwanpono

Bodele to futa ki muntu na Bodele Jauzo et
Mkongi na bilamba na mufili na malikani
na utambo na mwanpono;

Na Sima Jauzo totaki Bodele muntu mwanpono
a futa Bodele Lougola et mwanpono; a pesi Kala
Kala a pesi muntu naye; mwanpono mwanpono ye muntu
amwana ki na mwanpono li baso, ye mwanpono
api si ye baso ku pe ye a ki to pesa mtoke na mwan
to baso ku Jauzo;

Bodele Bodele, mwanpono mwanpono a futa Bodele
et Kongi na Kala = Kala

mwanpono

Lougange a ki Sima Jauzo mwanpono Lougola
a yei Place na Lougange;

mwanpono Lougola a yei alobi; Bodele bodele mwanpono
malikani muntu mwanpono balataki Bilamba na Lougola
mpe balamba mwanpono lope na Jauzo epai na
mwanpono mwanpono Jauzo mpe mwanpono ba yei na
mwanpono na Lougola epai na mwanpono Jauzo pe
mwanpono a futa Lougola na Bodele Jauzo et Kala
na bilamba na mwanpono malikani;

mwanpono Lougola a ki ye mwanpono; Bodele

BESARO

CYA EYELO EA BENDELE L'EKUNI'EA BETOFE

I

EYELO EA BENDELE

Lima eyelo ea Bendele, Bamong'ese bakohisi o nd'iyongo y'ebale,
 mpe Bamong'ese bebaki ghalo wabe linafa - Bendele bayaki joo
 wade l'itua, Bamong'ese bebaki iwa wade lokuba, Bendele beko
 bya joo wabe Bendele lya S.P.B. bayaki othia Bamong'ese
 Bamong'ese, wabe bayakela sola la maseti kela Bamong'ese
 bakaj'ale bepedsi lya njoku, la toma tok'iyu Bamong'ese bebaki
 bayal. = beledi, soka = lima, maseti = likangale, nda boloka
 jwa Bamong'ese bebaki Bendele beko wade Thengo Yesapangunda
 Bendele bebaki Elumu - Bendele beko bebaki wade ek'iyu
 l' Bamong'ese oy' abekjeje Bamong'ese nd' eyelo ek'io, lenkima
 (Bang) Bamong'ese baolabunja l' etumba wung' bokoto,
 Bendele mpe basanga bolobisi wade tokenda khin'ea afonge
 de bolunde etumba, Bendele mpe baobunda ong'anko -
 Bamong'ese mpe baolinana nd'iyongo baobwa okela
 bala bomo bakike ebale. (bala wa yoko Bamong'ese beko
 wade bafombo - O bakisi nd' o'oko bene o bamba'omo
 aaya boudoki bokae atanga emi wade oyokembole bokili
 bouma, lima likae bebaki Batele wade Bendele wa l'eba-
 oko aokenda ong'anko l'okembolaka bokili.
 Bamong'ese baasangola bol'omo baobwa khumana
 l' Onang'omo wade ngongafamba, io l'io baobunda
 nk'etumba Bamong'ese baoma ngongafamba bando buku
 monga, baolakanda basanga wabe baombo (bakwala)
 Bamong'ese baobonga baobankis nd'etumba mpe baobla
 jo - lim'anko wabe ekunja ea betofe

II

EKUNI'EA BETOFE

Nd'etumba eki Bamong'ese la ngongafamba wabe
 ekunja ea betofe - ngongafamba eki io obala Bamong'ese
 baobwa orangela bonanga bomo wabe kasai basanga
 loyaka inyo balala bendoki bolunde l'ando bane utini'
 baoboma bando buku nd'etumba - Kasai mpe baye
 baye utini'ea baoboma bantoko bak'io nd'etumba -
 joo baye basanga Bamong'ese obokoya esika ea
 shekela balombi, Bamong'ese mpe basanga afonge
 de tokokoya esika ea balobe utini'ea inyo baye wade

D 637

Etumba bolobii wate bobunde nk' etumba, Pramong'ese
 mpe basbunda l'io mpe Kasai laranga tofolanz'etumba
 bolitii otokaya o esika ea nkelela balombe bokweneye
 losala wa mpunde, losala boko wa mpunde wate losala
 wa besofe - Pramong'ese mpe baobakaya eteneta ea
 nkelela balombe - baobeta beto beto bakela balombe
 bak'io - Wij'ako baobesa Pramong'ese utiin'ea
 beneye basala wa besofe, io l'io baobun nda
 ngonda baobeneye bokonji; Kasai beta bokonji boko
 wate mpunde, Pramong'ese mpe bataki besofe, io l'io
 baobita joro kamalati ey'ome bene baobun eka baninga
 bany; mpe baobun eka l'ine - Pramong'ese baobuya losala
 boko bolobii mopy utiin'ea Kasai balakaki o nd'olobii
 . Lemkina Kasai bokweneye bokweneye losala mpe inyo mopy
 boluya bolobii wate losalala baobambiri wate iso
 tofosal bakina, Pramong'ese mpe laranga afa la jri
 baobata mpe o osarala Kasai baobeta o nga bokonji
 baobuya beko te ~~iso~~ bonto efofikale nd'ilombe
 nkasala - bokolomo baobun baobun baobun losala mpe
 bokonji wa Kasai wate bokole wa Kasai aboma bank'akose
 te bengele balombe bauma, nga baobun'onto nd'ilombe
 wate boome l'ondoki, nk' eling; babane nk' okulaka
 akisi nd'ilombe nk' asiwa losala, mpe baoboma bokulak'
 onko l'ondoki ongoki bokonji watomaka - Pramong'ese
 bunolale lim'asala babane bokulakok'io Kasai baobun
 l'ondoki j - Pramong'ese baobaka la nkele wate baobun
 nda etumba la Kasai, baobalumba l'alombe bakii,
 mpe baowaka banto buke mopy, utiin'ea bambaki
 balombe lasa la koko mopy ey'ako - Kasai mpe baobeta
 ek'io mpe baobambunja io l'io, etumba ey'ene mopy
 bene baobaninga bene baobaninga bana bakanda
 baninga bauninga, bene bakanda baninga bauninga - Kasai
 balonyaki Pramong'ese nk' isisi utiin'ea bunolaki, elaka
 nk' asyoko etumba eki Pramong'ese la Kasai efofili ilanga

II E EYEL EA BENDALE LEMKINA LA LOFEKO JW'ETUMBA, TE
 BOKILI BOUYA BOYALE LA BOOTO

Wate Pondole bomo aya lumbiya l'isua mpe
 aokisa jro nd' Ondombe, eki banto wookaka utanga
 te Pondole aokit' Ondombe baobokopa bont'omo
 wate lokungamboli baobun matyela bont'ole, utanga
 wawina balobii ekib'ekiso utiin'ea bokiti bofikana
 la bitumba, Pondole boko lina lik'ityo owataki

« Besako bya cyelo ca Bendele
bekungu ca Betofe »

1.° Bala bakili ya Kela Chollerie Ewe, Boletri
holom wa, sonda Crestum ex Kela. Ita juro Bende-
le caokitaka ndelenge na:

Bendele bakiti ki juro ndakili wa. Hovande
ole vudete akili na chidando mbe, wadanda la
stardo ca Kela na ho baokita ndakili wa udele
ex Kela. Baokitaka byita wate nala wa gande
ca baokitaka bakoni okigo utonyaka juro wa
juro na juro jomongere biyari Bendele wa
juro wate konyongere ca Komaki.

Itindika kete Bendele baonyaki ejiro
jomongere wa Commandant kongwango.
Ho mmandant kongwango baokitaka Bendele
bala ba mungo ndakila la laninga. Ekind otanda
bala bala bayara, ngola Batambamba (kongwango)
Kofaka. Ho baki wate baonyi la bitamba, komo-
ka baki bayara, ho baki bayara. Komongere wa
ho bayara, ho. Eki Commandant kongwango
baokitaka ndakila, baokitaka ndakili baokitaka
kongwango. Komongere wa, kongwango baokitaka
kongwango baokitaka Batambamba. Bala
baokitaka kongwango, kongwango baokitaka
kongwango baokitaka. Commandant kongwango wa
na bayara bayara ba.

Komongere baki onka juro, eki Commandant
wate ndakila bayara baokitaka bayara wa mbeji.
Eki bayara baki na bayara mbeji baokitaka
ineji (4). Ho baokitaka baokitaka.

2.° Commandant kongwango bayara
byeko wate baki. Baokitaka baokitaka wate
Betofe.

Eki bayara bayara baokitaka bayara, bayara bayara
na, ho bayara bayara, bayara bayara
ndakila bayara. Ho Commandant kongwango
voir en verso s. v. l.

Ezelo ea Bontle nda Kongo.

D 639

Bontle boya hi joso wate Thoka, ende ahi bontle
 le wa kopanye etetahi nda bise. Ng'ese ebuni bontle,
 aoy'asangela commissaire ea joso wate Ntange, aoko.
 la basoda baotsua oobanya eseko. Mpe Wilima aoy'oimola
 Ntange. Ehi bairido wenz te lafokoke etumba ea bontle
 baolola ndeko. Commissaire Ntange aoka bairido bolemo
 w'etofe. Ende la Wilima, bakaaki bairido bolemo w'etofe.
 Commissaire Paul aoya oimola Wilima aoyela bolemo wa.
 nitika, la mbaka. Commissaire Bonjols oyaki: la wali, endi
 ea bairido Madame la joso. Wenz enae ehind'okite baoy'e,
 ina bomoto ow'ndole. Ende onjimolaki Co. Paul. Gokela
 aoya oimola Bonjols. Ende aoyela belisu. Asanga, an-
 yooko lokakatano hoosila ng'ant'ape laouna baze torambe
 bafafa bifoya balake banto baoti ba Njakomba la wa.
 nya w'enkanda. Commissaire eyelaki belisu wate

Gokela.

Emi Wetsi Bestin

Kolaki nd'Ingenole.

Bakima le 27-2-54 D 640

kye lo en bendele lea jolo nd'omanga
lokiso

Eki bamkeso bakiso okokisi jolo batesa bendele.
 Nd'ekek'eso banto ba bilis roate bilinga,
 baalenabint'womo ba roate bakoleke l'engamotangir
 limo. (isuruwa) baataki lima le hari.
 Bendele benko ba yaki ba bawindo bakiso.
 Nkiamko baomanga l'walika bakelai
 nd'isuruwa! Ho bawelejaki te: iso totoi ete
 mba! bawende l'ibanga mwa e!
 Nd'afika bawya ofe ha meter Bolondo.
 Lolo bamkeso batatanga lifeta li ho, ho
 baola bawya etemba. Bole lune mbala
 ife: nd'ejerato baotumbe babombi,
 mpe bawne bonolei bomo n'ia ho!
 Nd'afika bawle okukimola etemba
 ntawaha! Bole lune ntaki joi ja ntata
 nga! Baina ba bendele be ky'a ho
 wate: Mtang'au itima, Bajimu l'enge
 nde, L'isabanga, Ekuma, Mungu-ndi
 ongo, Batatalala. Nd'ekek'eso bamkeso

ba.ki.e.l'ote.w'oni.ne.wa.lina.in.kokota,m.ku.
ma.bauंगा.basati.mye.'e.m.kala.

Nd'af.e.kd.baindo.baotenganya.lote.lonko,
bendeli.lonko.baola.konjwa,mpe.baolota.nda
ngorota,mpe.e.k'i.s.w'one.te.bimtele.baolako.
konjwa.baolota.samba.ndeko,l'el.m.te.nda.m.ki
hngo,mpe.bendeli.baolauja.

Shunjeer betofe.

N'hi.mko.bendeli.kuwanga.l'ototelele.betofe.
Ba.m.k.ho.basatofe.ole.betofe! Bendeli.baolau
wola,kuwanga.k'efee,impe.loja.l'okoli.bomo
boote.ku.mumuma.ya.lina.betofe? Ho.nga
lofolange,mpe.toleome! Ba.bla.ki.e.k'ib.nde
te.koll. Bendeli.baokola.bont'oms.kawotung
ya.mel'otamba. Ho.kowooma! Chi.la
m.k.ho.ku.w'ing'ronko,baolimetela.nda.ngom
nda.potilaka.betofe. D'ob'afa.te.b'at'chi
betofe,ba.ki,ba.g'de.b'at'chi.bolemo.b'ko
rebetofe. Nd'af.e.ku.bayelaki.limucha.j'otofe
bo.k'i.s'osile.eatula,mpe.bendeli.bimje
baolimejaka. (N'hi.mko) b.ki.wate.nga.ese
e.kinye.b'at'ko.k'ya.k'ilo.baoma.b'ant'oms.
m.k'ira.p'ofita,ba.k'ing'baowifena.bakata!
bayaki.b'te.k'ya.ku.betofe.b'i.k'wate
Bokatela.

Costila banj'arino o. banko.

*Botești: Polonch Pierre - Caniss
 Moniteur de l'école. Grimmaire
 Succursale à Băltina - Nord.*

Ikade eke Bankako bakiro ba galakenge. Iso 21 jura
mars 1954

D 641

D 641

Limi'eki Bankako bakiro ba galakenge. Iso la
Batambatamba, lotseane nye. hponsole krenak'io,
lolo nde iso l'is tobunaki bitumba. Bankoyi
bakis bafe ksimba la lingomo. ekpe nd'afek'akio
tooloka losango jwa Babukukulu. ek'iy'ozaka
tutalena bendeli befe, wate by'aina longange
la Njanku. Nd'afeka ba longange la nyaku,
Bendeli boyaki wa lina ekhissururur. Bendeli
benko baotswiola? baranga? Inye lofaimu
bolomo? Iso taranga bolomo wa? Baranga
betofe. Baotomba Galice 3 Bole la Bokombola
Bote is nye baotzela losanga z'etofe
Iso tutulaki Betofe by'amuka la banwo
w'endele. nd'efeka nye kolimona nd'asi ba
ntando ea Luo. Eosfenta nye ntando ea (Eshuyas)
Eshuapa. Eootana boulamantale, ikiro otanaka
Boulamantale nye batambatamba aopa lenkina
ko tosalaki eke Boulamantale Iso taranga
tofohuse boulamantale. Nd'afeka boulamantale
afekaki bitumba ko Bente baunia bakiraki to;
(Bendende) Bendele batomaki te te babunze
batambatamba wate Commandant Longangur
ny'oko babunyaki ko balotaki. Nd'afeka Commandant
etotokaa bolomo w'etofe, nd'efek'ako Bendele wa
lina Zitoko Aotakaya bolomo wa mba, nkingur
la nyekwa, nye l'Im'ekiso orambaka lokole
Directeur et Mbaka losango gwa Bon'oms
ole mde M: E. M.

Prantefe Emmanuel
Unso infirmier a M. E. M. Far Eshuapa

Yalakenye Liendo Sept. 3. 1954

Iso tsuwa, baanyi bauma betridyonda.
 joi tinn likingo atarakafe nda mbuea 1974.
 akhiso takiri nda ntando ea Luo trowa
 i joi ya joso nde Bainta, laly nde-
 isalis, to yambunyakhi bitumba ko bau
 ma batsopaki wila wili. Esu enaki Ba
 kanyi 2 wate nsimba la Lingsmo, toya
 kuliyaki bife umba hude ko hauma balda
 ki. Tokipikisipi ngane nre Bakukulu a
 ya. Esu Ba kanyi aa Bakukulu Longi
 nge aoya, sms nde kysku, molafeka-
~~bdygs shu kasele aoya Lindels, baatu~~
 wada baai bolimo, hisonte tafee, bara
 gge latula puko tafe, aatakaa basoda 3
 haly, Bakumbala, Boto, Coantula
 kiotate, taakaa mbala 5 nda ntandoa Luo.
 Basiko tabimana nda Luo. toya nda tna
 pa nre talna Bolamata le nre
 kamanda longangaya aatakaa batafe,
 kamanda longangaya aatakaa Batafe,
 wate baoma nde lre aatakaa Batafe,
 kolafeka ba Batafe Bolamata le ato
 mpaaka, asila

emanson

Baktsi nde Bombide Mathion

66
D 643
Ysongola aki la Konga

la Bazaka alangaki

mpeme ya yoku Bokaki

mpeme buke awkena

aboni ziso ti 2 Kasani

mato mabe longola

ziso noko atiki Batoi

longola maboko 2 alongoli

1 moasi ayali na libano

fabola ye atali zisika

mona ayali nkati mima

nabiso Kasani Baboni

baongo bakai na masasu

ye akai sabe bokulu ai

asali liboso malamo

nakati abenbi mato loko

la Kasani mabe ye na

Kasani nenge moko 1

D 643 ngai catekisis Bolongo
a besola Joseph

643

Handwritten scribbles

Lianpo ja Betofe jao luwala
bampaka la bamongese

Basanga bendele bokisomenaika
joso na bokili' bokisu wate
Bomenda la Topeme baota

Betofe tomekosala betofe beko
beo leku ia mtraka mpre tolota
wiji raa mkaku ya salanga
-takutana la bendele bomo
wate bomfola oki ibompo
nola -toto mpre ene ~~otaka~~

biyo lya toko bakando Basanga
(mpo) mboma okotakaki
bolatsi te tatsike bituma wate
mbomfola kongomahpa ofuta
mputi ea frane + o. lende

Kosimba bendele lasima
lunke talika olalatsi wa
Bendele Asila Emi Carhequist
Esomeyoko Ondres nola
Ekelesa ea Tongolongo

Liangi j'etofe Njohwola bampaka bese Basanga Eki betof'oyaka
Bomende boyaki jaso wate Isewanja ayaki jaso etuma ene la cheff.

-ekae ea Bomdeki wate asongola betaki etuma eko wate ofelafela

Mkako ofelafela adista esewanga akhisa na Batoka China Ekotsolongo
adila basefu bakaa wate Lokoka, la eale la Bofili bawmaki bawto
buke bawto bawfalangana na Ngoma ko bawma bawawotakana basanga
tokole mo: omu ovalina yemakwi la omu ovalina y'engasele bawtaw
y'ofe eka Bofili la eale la Lokoka, basanga banganjo banganjo bawki
ta mawakio basefu baw basat. Basanga letuler betofe bomde basanga
otomote file tawwawola bawto bawma ompe bawto bawiyela bawmanga

Okajala bawto Lokoka akhena na Ekotsolongo eale na Indela eale eale
mo Bofili asulungama eale na Indeka esewanga ovalaki Ebanga na Batoka
Batekaki betofe jaso na Batoka esewanga ovalima Bomende asulungama
adila Ebanga na Bawo Bomende alima mpemife basulungama

Lofeme jwa mpaka la lofeme bo-
nonju bendele beko benei (berki)

bayaki ndekeke ea etuma ea

Betofe bendele beko bayaki jaso

Bokanji ohio bauma wate Bojolongo

etumeko betaha Bojukudu bendele
lefe beki na usuko eyetuma wate
mpemise jwa mpaka la j'omajji bhako
etuma easila ko betofe beasila.

Vhako bendele bauma baaya sad'ohili
Bokiso tasima Bendele lasimo jwa
nd'ekola nga bendele batatoyan'ohili
Bokiso nseki tole onga ngamba
nseki tofe bhanota nseki tofe bavi

la ngambwa Isavanga la Bo-
menota la lofeme jwa mpaka la
lofeme i'omajji

Lolo nde bendele beko basing'i loya na
Congo eumo bayaki jaso wate
Stanley

644

Lokomio Bernard Bolaki
na eole succursale Booke
Posta Shakempenge (m. Bolaka)

M. C. Bokela le 3-3-54

647

I Bandede boyaki nda bokili bokii so jaso lina likae wate Basitostai ncia Muryi-Yafe. enok ntarala bosala mpe akembolaki o. - nkembo. mpe akenda akite nola mboka. mpe aowa nda loka nd'asi.

II Bandede boyelaki bosala wa betofe jaso nda bokili bokiso wa Muryi-Yafe lina likae wate ^{Basitostai} kamanda longwangwa betofe bekisalaka beki wate bamuka h.b. mpee mbula ek. issalaka ntain'ee. lafeyaki wanya w'entanda. la mbul'eko

III Mpe nd'afeli'aks Bandede boyaki ofuta mputsi lina likae wate ^{Basitostai} h'it'ks hafutaki ekek'eks frang 3 nola mputsi omko wate. liango ja mputsi nd'ohij'ohiso. aasila.

Emi Moniteur Jean Lomkore.

NSANGO ESHUEA MINDOLE BAYAKI NA WOKILI NA BISO.

Lokot

- 1/ Na libese na Mindole bise tenjuska, mafaya zina libese Boseka, bango bakimaki Arabe, mpé bayei kobima na mabele na bise.
- 2) Kassi bai kobima na makondji 2, Ngongo, libese, Ngongo aibi mondek na Arabe, mpé Kendele ayalaki Saldet Leta akungaki ye epsi na Ngongi Tenho yange Arabe abimi ye na Leta baye kobima, mpé Leta ayei kale ngola Arabe.
- 3) Kendele ayei etumba epsi na bise ye na mafaya, ayei kokanga bise na Boseka, Tebuni, mpé ajengi, na ntange yange, bise totulaki metefi naye te, mpé ye ajengi.
- 4) SAB, ayei makondji na SAB na libese, nkambo na bange : Afinsani, na Oprelana, ayei katinda Isavanga na Bessade na Kabi, eye Mindole apesaki bise Batale.
- 5) Mindole na Mputsi 2 : Mafutawingi na Ikete Kelange, hafandaki na Itoke.
- 6) Mputsi na libese 3 frs na monto I ~~le 14/2/1954~~ le 14/2/1954
Oye Mindole bise totulaki libese wana.

Ngei

Ndela Bruno,
Village-ouvrier Bene
Travailleur de la M.C. Bokela.
Territoire de Bessade.

hantu asanga ura nde gita shuru nat'afika calutela
 ukalo asanga njwaka hahili ka hahansi, nubi hahansi
 hahala o hako by' ahansi nfi hahansi nubi.

nd'afika hama hahansi shanku nfi hahansi ligo,
 nat'afika akita ka hahansi. hahansi hahansi
 joro ka hahansi hahansi hahansi hahansi.

hahansi hahansi

Nakuta wate ka hahansi hama hahansi ka hahansi
hahansi o ka hahansi hahansi hahansi hahansi
hahansi, nfi ka hahansi wate hahansi hahansi
hahansi o hahansi o hahansi nfi hahansi
 nfi hahansi hahansi hahansi.

Nante hahansi hahansi hahansi hahansi hahansi
hahansi hahansi.

hahansi hahansi hahansi hahansi

hahansi hahansi

Lokuli: Pierre, capitaine
 nkombu Boyela
 par n.c. Bohemia

Akombo le 31 mars 1964

D650

Aziango jima Eyelo ea Bendele Akombo
 Boyela.

Jima halakala tokhaki o losangya
 ya Bambulumulu (Pierre) Ore wete
 Baina baki Pafa octaka Bendele nda
 joso mongu.

I nda joso mongu iso ntatoyafendele
 ndatsa bonanga l'onongu. Ko banto
 batakenda wji ra wji nye. So lo
 o tokisi o la net nkasa mongu
 wae to lena wete Wato w'Oneni
 mo nene wate ebei. Cisi la pafa
 ore ebei eko bawakimwa sukwi.
 no bakamwa kuyo oenaka te wate
 weno bo yonane iso joi ya kamo kamo
 wete banto bayo luke bajelalaki wji
 wa ngele, ko banto ole nda fenda
 ayalake wji boewa iyo.

Akiyo oemaka baise bakiso
 faotakana. Ko bartana wete Bondele
 moko wa Ngelesa. Jina jikande
 wate Bakota.

So lo ende aotuwola wro te a;
 Jyo lo ndang'emi? Ko baise bakiso
 baolamba wanbo te; Banko ba bieli
 bieli tafanpe toewe iso l'iyu nko?
 So tofakolabye we ~~man~~ jomana
 endo ekiso kenda wji boewa we
 la banto bakawe. So ende akendaki
 akew ende la banto bakande.

Tokisi nkako tolena lekina wete
emo Elumbu (Kombulumbulu) (Eme).

D 650

Wate bondole wa saba Wangata. Ko
jina likande Katséti.

Lolo Ko Katséti ato tahi nyu ko asanga
emi nyoya sa asombi kala to sombame
to ma to hongo ka to hivo. Ko ende ayala
la bayaha la bisengela. Ko aki oene
banto baotakana colambola bayaha
la bisengela colambola ko ende
ko tatarangela tala nola tala emi weli
bondole wa asombi.

Nkako ende amungeli wji wa nkoto
ko akendahi. Ko ndafeka aki bayanga
bakiro oenaka bayaku la bisengela
barabanganaka buke ndafeka buke

Jimuika tolena wete bondole wa
wate Shéká aka Equilwa.

Lolo Shéká ntaseme naa nkomo la
koyala. Lolo a luhaki nda w' tondo.

Lolo aki bairo bayaha bayaha nyuho
bayanga bala bolala bayaha to tala
kolali to hende bayaha bayaha
nyuho to fanoke bayaha bayaha
ko gaine nd'asi hongo wa wato babuyo.

Lolo aki Shéká oenaka bayaku
nde nkote la nyuho la bilonga
ya etumba. Elaka nko akungola
wato akendela usase nd'ajika
ba betra bekiyo. Etumba etumba
bonene nda ekela'eko nyu ko
buke wa banto babwaka buke.

III Whako Ikska Colomuxi ko Kondelo.
D 650 Befe Wete atange la Wilima baoyela

Emamo ca Botofo ko atika

Basenji wengi to nango. Ko Bonkonji
wa basenji basotika ma Wha nbo
ko jina ikhande wete K'indo.

Lolo nd'enekeka atange la Wilima
wete ko voma co kaka o naka mone
banto losilo. Lenkina nko to ma tui
ndala, nko vokitase nka go e fole.

Wetu senji no tene vante aiki
yo nba avana wete ukina bhangga
yo ma noka nko avante la vante
o ko vane o ko avana ai mone.

Whako W'hami. K'oko avo va
nda k'osula avo vante avante
ka K'indo. W'hami avante K'indo
nanga vante avante. W'hami avante
vante avante avante avante avante
ikanda k'ala avante avante.

Atki banto syaka K'indo avokaya
Bonkonji ois'hami K'oko: a nako
banto avante emamo a botofo
vante avante avante avante.

Jin'ako emamo ca botofo avila
ko ndele voki av'atange avante
emamo ca Wu la Resombo, la Mbaha
Lolo avante avante avante avante.

Lolo nda botofo b'atike eminki
nda Capita via mpela 1940 la 1945.
Wu emi niata Me'aille' lac? Lo n'atike
o mpanga m. v'ntina va?

1. W. Whombo le 30 Mars 1954.

W. Banga ea cyelo ea Bوندله
nido Whombo.

Leo ha Whombo la baise
la hanyango la bana tokahi
o, losango ya Bambulumbulu jima
banto batelhi jima Coquilhatville.
T. Whelengi-fele wete Bambumbulu
wete jima ya banho ho ihuyo
wildha fendele eudo ehiso.
Ko Bوندله wa jso boyahi eudo
wete Bوندله ha ifelisa wete
Ba Mission Protestante. Ko ende
atohanyahi ho nta rangelahi
inyo lofo hange te lonjimeje emi
nye? So langa nido bant'ota etumba?
Lolo iso nta to famba la wowo tokae
nye. Ko ende ahendahi lenhina
Onda Kolenge.

II Ukejingi fele wete Bondole
 wa létat jina jihar wete
 Phóká aoya. Lolo eude
 utareme nbla baongo la
 Uhombo. Lolo iio la bamongo
 ese tohola bwata ho tabli
 ma ya etumba nd'atira iio
 la Lukwa. Lolo akinde wene
 tolokima létumba lolo eude
 aoluta létumba nbelingi
 Bendo hi bio lela lolo banto
 batabwa tibe nye la utina
 wete akiyo wesa ba bendoli
 busahi nd'ajiko wete basasi
 moye banto ho boku bofogu
 la ngaho banto batabwa bulwa

III Joi ya basato wete Bondole
 ctange aoyela Basinjili wengi
 ese, Lolo bonkonji oa basinjili bauma
 akusahinda Uhombo jina
 jihar wete Kindo.

IV Sim'ako baotoyela emambo
 ea Betofe. One uete joi ya
 booma ho la loheseji, monga
 uete joi ya Betofe. Joi line
 ahi joi jiki baise la batomoto
 la eori monga one oko to baci
 bare venaka ho kamba
 monga la mbula nda ngonda
 la nyala nda ngongala. Ko
 singili: Kindo atokilisahi la baoma
 monga. Uga Betofe betalonga
 ifooma banto, ho nhina bokonji
 oa mpohu oseyela betofe.

U'd'ekch'e ko' nkato lekiyamba
 j'olotai nye. Whina jinhondo
 (jinko) lile nd'akusa elaha
 nko achumba linho lita.
 Uga otana te ovita ola licho
 licho elaha nko achoma ei.
 Whina otana wese wa nyama
 nhina lo hangu ya use elaha
 nko achoma londoku ei

V Lima elongwelo ea utange
 wete bondele Wilima soulu
 ngana bondele utange.
 Lin'also onda ebendelo ea bondele
 utange wete emamo ea kotofo
 ebwa wete betofe deorilanye.
 Loto mpeha la Wilima
 ap tana betofe biosila loto
 b'hambo wa banto bolohola
 hi ondehola monga. U'd'ekeli'ea
 Wilima bahindaki chanto
 la mpirimo nkina 50 ei
 ele honto.

VI Loto bondele homo akisoch
 nid'Libenge jina jikae
 wete bofe ya. Ko eude e taki
 emamo ed me ele Elinga
 ho fanta la besombo eie
 U'hunolo. Loto nga la Elinga
 latomba, use nkina ele la
 nkiso nkina yofonda alaha
 nho honto otomba ale lauhu
 monga alaha nho asiga ny.

Lolo em'chike nga ntalango
 ngoko elaka nho aolakundela
 ikase ho aolusa nda ntando.
 Ho ba nkundo nga toki tofa
 bolotzi nkina bauta lafa
 bolotzi elaka nho aoloma
 aolusa nda basi ba ntando

Lolo ekek'ero toki wate
 la lok'eciji monzo. Who
 yomba ya ndala nye. Mbula
 buywa iso toyo tte nota
 ndompa ngonda. L'otso la
 mbile nho l'hitase nye.

Lenkhina Wilima aolimama
 ho bondele Lomame aoye.
 Lolo basi batatsihwana
 nye. Who emelo nd'atse bondele
 Wilima la Lomame nye
 Burnamo bia nye la t'it
 l'anta o n'ahá monye
 byisoja bia hilerpe la
 bilenge. hiti o la nd'ibwaci.

VIII Jim'ako wete Bondele
 Ikhá wete Mrs Coquilhat
 Utaki lenkha boehro
 nda Coquilhatville fenhina
 Akind'oyona. Aho lani bonqu
 omo oa Ekonda wete wjoli
 ho ahendaki le ende nota
 Mpro to. Ho bonogu oho wjoli
 amongaki nda. Mpro to henyula
 beno ho ayali nda nyula 1901.
 Wjoli aki set. Boy wete borali
 oa bondele Ikhá Mrs Coquilhat

IX Lomame ahenda nhalo
 Commissaire Paul aya.
 L'aho eki Commissaire Paul
 aye tanpa wata jisi ya
 bolotai fle nd'okili

X Commissaire Paul ahenda
 Lenhina Commissaire Général
 B'ingonjo la Madame akae
 baye. Lolo akiso venaba

Commissaire Général
 Bongorjo aoye la Madame
 akandé toyaki la étalo mongo
 mongo oengela homoto oa Belge.
 enye ha la tolema ba wgeleba
 joso. Lolo tosalangonaki huhu
 te sene bondele wa l'Etat
 la waji ohae. Lo ~~lohanetaki~~
 tohanetaki wote iyo. la l'Etat
 bafate baaji ahiso oene
 commissaire Général Bongorjo
 aimejaki onjimeja mongo.

M'emi Bombute Francois
 nd'ehek eho nsalaki cha Bonganga
 wa Italiene (General) ugole
 mbula 6 ans. Akij mbula ya
 Bonganga wa Italiene oita
 ho Commissaire Général arohoya
 ki waji te amange la Bonganga
 nola joso. Eki nola oplaka
 commissaire eyoya olobongole
 ho emi la Bonganga wa Italien
 la Madame ba commissaire Général

To kendaiki nyatsindeyaki
nda Banana. ~~1904~~ emi
nyutaki lenkina na Boma
Ekenole lo ea Bonganga la
Madame ea Commissaire Général
nola le 19 octobre 1906.

II N'icho nda Boma ntanaki
Gouverneur Général Mrs Antonov
Lenkina n'icho Gouverneur
Général Antonov aokenda
aho emi Gouverneur Général
Pukusu aoya. Pukusu aokenda
Gouverneur Général Wajile aoya
tate aokenda lenkina emi
gouverneur Général Henri aoya
N'ichek'ea ba Gouverneurs
ine emi nsalaki eka bondek
au service de M^rsieur Bertolotti
à 10 octobre 1904 à 22 sept. 1910.

Lenkina nsalaki eka
sau Directeur Agricole
de Boma Mrs Robert. jima
aho nyoya o nola bota.

Kyoya bola nda nyula: 1942.

III Jima nshambo o betofe bia
1940 hici 1945. Solo nyula
betula beho beuma befe
ho nyolonga
Ko nyota Médaille del Effort
de Guerre colonial 1940 à 1945

One ak nete Uwo bokami.
Nyola bolemo bone w'etofe
nda betula beuma befe
nshambo nyolonga. Oeyoho
mbata Médaille del Effort
de Guerre Colonial 1940 à 1945
Ka nyote Bonkanda wa
Nyasomba Bondoki wa
Zomiaka lae?
Zomapa buwo bokami
Bombute François.

mba nshambo

XIII.

Nd'ekhek ekiso beudele
 lo tafoya end'ekiso iso tatoki
 l'ibwa ya ndehola ndehola
 La ngoko iso hamongo lamongo
 akundo l'eliner toy'aomohi
 ko toyalekt iso mongos. Buke
 w'anto babwaki la bbleya
 w'ifaka y'e tumba folo
 babwaki la phange bataki buke.
 La ngoko l'Etat aqya
 la emamo ea ko tofe, banto
 babwaki em'elence.

Lolo aki Bamompe ya
 Tras pitat wete Bamompe
 ya kalakala eo oyaka
 ko nra baokita nd'gntanga ko
 banto batimeza losamfo lohipe
 ebaka nko lao lohaya (Etumba
 ea eefe ea ch'p'ngi. Ko nda
 eefe ore iso tatohakunola
 nye. Ore wete yitina ea
 ebilelo ekiso. Eki banto haki
 so osilaka nye.

Loto jima eyelo ea mfu la-
 tale endo chiso ho aotakanya
 banto ba bise uji fa uji
 iyanpo ya eyelo ea nhangwe ya
 bilenge la bilenge

Jima kalahala iso tatote
 la nhangwe ya buke nye.

One wete nhangwe ya boluhala
 1 nhangwe ea nhangwe.

2 " " " Manganja.

3 " " " Wete.

One wete nhangwe ya ba fafa
 Loto ine inena ikhona banto
 aeyoho ya bilenge la bilenge
 ikho yoya jima eyelo ea hendele.
 La banto ba bafana endo ekiso.

Iso banenahi bokhili wa jop
 tokerela buhemongo la bokhili
 bone u-aeयोहो मोंगो. Loto
 myaka la inyo hendele lo toyelo
 biana bia buke la toma ya
 hilege buke, ho aneivotobila
 onakila monggo tokerela buke
 ibwa yoya el'inyo.

Acyoko emi nyokita
mpaka ho nde Bulumentu
ea mshaka.

Ko nde Juge Conseil
ea Sifumba & Beloko ya
nyubla joi line na lo fomabe
lae? La nga njaromba
vondoki kwa Lomiaka
tshanela te nijofela
bo fuki la beko?

Jamba Beseso bia
Solango Wota jina
ya Wholo Yeu.

Emi Juge Conseil

Bombute François

Mkonto. Ruki
par M. C. Bokuma

Ihi Bendele oyaha emi mungo
 nyenahi, toto bota nwanjela, ehi we
 Bendele avaka totayahi obun
 l'iso, toyaki wate esombi, te
 loo kamlaha byonjo, ko toyaki
 obun l'iso ntsin'ea iso tsatumo
 lake, ko twactake jina bambuku
 mbuku, ko nda Ikurwa nd'aisa-
 kam baomaki bont'omo bont'oki
 bendele bayolehe la Ituku-tuku
 wate canon ko golatumola ko
 baobkundela bondoku nyida nta-
 nito ko abwa ntsin'ekundotumolaka
 Bendele Wamba, jina ya bont'oko
 Ikurwa, bala lisongo, etumba
 efiso l'Endele, ntsin'ea ente ao
 ki bakula,
 ko bala ekundoch so l'Endele, ko
 iso totakuna etumb'eko ko totakuna

Ko Bondde boko jima jima Iko ka
 Ko Bondde bomo boyani nd' ajeja
 aoto bulumojaka bayaka la beede
 Bondde boko boki wate ngiwa
 ko amahi lorako lokue (Bowo-
 xa) ohi yakomb'ao. 77

Ko wif' uho ayotokelaka te;
 tu amaha ndeko totula b'etofe
 Ko toyo timajaha ko totulahi b'etofe
 wate tokolake ban b'etofe ko
 tolisane nda utolokanga beama
 tomlake ml'oomba, ko idyomata
 jimuma, ko eki beko oyaha de
 Bendele ko batonahi utin' na
 yahi ngole, utin' na eheke chi
 halakala iso to birake ngole.
 Ko bondde ayotolaka ekela emu,
 ekelo ko wate tokolake ban b'
 b'etofe tsilane nda mpoke
 ba besaanga.

Bendele beko beko wo stulchaka
betofe beki usato, ko batombelake
ballata b'anto.

Bendele beko wate, Ntange, kobomo
Ikijima, ko la Thomakoma. ko
yis bakiyahi Nbandaka ko-
yisi oa baroda yina yin ca Kindo
ahisaki Khombo abatelake betofe
ko nda Ikuna soda ibatelaki
betofe wate; Bpkolomba, la
Bateho ko la Eboa.

Ikuna bafutahi tsuka tua bita-
benci, ko wengi boputa wa betofe
baomake banto benci, ko wengi
yuka ya betofe bakata baki
ba banto bakiy'omaha bafyake
nd'apini ba wengi yuka ko
basokoyake; Ntange la Wiyina
la Thomakoma nda Nbandaka

Ho Ihuma baolokaka nkaha lu
angala ea homi ko bayo lota,
kavese etwaki nje nko bonto
l'omonkolo nje,

Ho Bokuma, Nhombo, Bokeli
Hofama la Eliba bako tiki iyo
ntabalota homi lino nje; lolo
bebila benko bokahi lofeseli te
Ihuma baolota ko balambolaki
betofe; ko la basato banto ba baso
basato batombelaki Ihuha kela
aondeli Ktange, la Wjima, t
aome betofe, ko ntange Ihuha
atswaki ele. Ktange la Wjima
uonde ko bokofaki bomwa wa
Ihuha ko baomaha betofe ko,
Ihuma baolilaha ko bayaka
nd'es'ekio ko enlelo ea bomala
wa betofe

Emi Bokotsi, Elima Jean

D 652

Emi mungo omenahi. oka
mbaki belemo beko. Olima ja
ykuwa.

0653
1/1

D. 653

Wambo nd'oranga okison'ites
mbi.

Nd'eyelo ea bendele:

Uso tswenaki wate ke Bondole emempha
ntakiti ekiso akokisi o mbala. Uo
asokola bonkonjokae wate jambu wate
yambo aoy'otwigeja nuteko Premier
sergent ekae k'akite asotofanola bakuba
l'afaka baki li'iso. Etefela Bampema
te asotofanola bifeke b'ekiso m'ina
na? Asanga: « Ave vonjuba bomwa
pona, ko asokola bondoki bokae ko
asooma o nd'aiso ba bant'auma
onko wate emangelo ea nkel'ekae
Uo ae yooko lotulaka betofe nga
betofe betaonpa wate njoy'ooma
o nyeki ni somaka bahingq
nd'aiso bakinyo. Uo asotulaka betofe
baga joso banjele Bokombe Gliko
Bantofe bya joso ipo la jambu nda
mbala bakite mba la bondole
asute Bokombe la Banjele, aoma
Gliko nke eko asanga: « Onko wate

D 653

esile te losolikhya yambo ekoli, na
iso l'endele omangpelaki boningana
Uo utumba mbilo akita Waka
ahisa ko asokola Sergent ekae
Botoli. Nd'ekitel'ekae aoma Bakofe,
asolowuola te soya lifa nda ngompa
yaka yawy mpe asooma, njeng
bilang: bikiingyo by enya nga lokaeli
ngando? Uo asotofola bama asooma
Wij'ako asotama te lotulaka betofe
ke lotula ko tootomba Waka, baoni
ofuta betofe ko asokola Bhangwa asooma
Bondoki bokae asanga, tajwibyak
botoli em'ekoji mpe, lifa boolina
esile elampeni. Onko wate basi
bondel'istokelaka iso ekombe, Uo
lim'ako banto losilo mpe, batoomake
o nga nyama, towake o nga baoma
bilwa utumba mbilo asanga boma
nyariso o nd'aiso ba bina-kela
bonal'ale njengo, Bama waji
nd'aiso ba babye kela bomeale
waji Bome atefe te mpo le baolan.

Mtumbambilo soma shangu ko
 rokaa ilango ikae te jote, nga
 lufole ko njelume infauma ko ba
 beki o l'eteka e a bama wa
 bondele, is'aria silingana ki losilo
 nye. Wif'ako astofeka bankondo
 toko, wata Mtumbambilo stofekaki;
 ko tsola muma ji' etamba wate;
 Muma ya be fonge, la Ma Befeko,
 and'vola lintonko bakooma, yoko
 bakooma, ko luke wanto bawaki
 o fa nkesaji ya njala. N'toin'ea
 bafuate tona tona ndala hana
 ba'kosisi basilingana ki losilo
 nye la njala. Wif'ako betofe
 v'beki'iy'okaki'wanto beki lambrula
 e.

4) B'afeka te bafute l'oma banto
 totuake o betofe bontonto yuka
 batokondake ko batokondake
 mpimbo 50, ko bama bawaki
 o nd'enyula n'okos. Betofe bya
 mbala v' sarato o bya laquere.

Betofe besile baotoyela
 mpimbo ea fularanga. Ma'ane
 banji' en impenda la mpimbo
 l'ontyola, wot'afeka ba mpimbo
 Onko wate eyelo ea, bafaka o
 nd'afeka ba betofe. o l'eyelo
 ekhiso toomanj'okato bito la
 ba'compant l'eyelo e a loanda,
 toomanj'okato bito ea banto.
 Basanj'aka likambo l'ont'okozib
 ela, P'apa bondele P'osi bondele
 Gouverneur bondele. Basanj'
 bondele. Na, boloko bondele
 basanj'iso basambi na?
 Onko wate bakiso boloko ind'
 ekhiso wenaka, bayaki l'etimba
 nkinyo bondele, ko tool'etangela
 nkinyo. Bokiso Ekomb'ebonko.

Onko wate: mpaka shiso; Basanj'anga
 jembo. Bomtenga B'arrevio
 B'oketin, Bomj'heer, Paul.
 M. r. Spale, Ambroise L'epre
 l'eb' Ekomb'ebonko

D 656

D 656

Yoka ndasangle eleno aki Bondeli oyevendo. Kalakala ekio, totyaki
 Bondeli. solo nde tumaki mporo ya nuu lokala wae Ngalisa. Tio tole nda
 Benkula - Gela, wiji wa rilangi. ~~ekio otaka~~. Baat-gelisa bayahi la byato
 bekiu o na adua. Bondeli toki ia ntabe usuru mungo; shirene byato
 bya mporo ya nuu. Ngalisa baay otuka. Lokala mungo ka Ashankoro,
 nd'kau. wiji ndajira ba ngalisa, bomo bendeli boyara. solo ntaba
 kita nd'orang' aorisio. bay-wakara o nda Luoroga. Zainakio wal
~~Wiliama~~ Wiliama lofundo mungo. Ni ko, bafek. la Wiliama wate bondeli
 wa leta. Bondeli Komhairimo ya ro, gooyu otuka nd'ashankoro
 shonde taluwolake baina, ntinien. Kotal biyokala ntabaki baina
 ba mporo ya nuu. Bondeli bek' de bair akio wae Bondeli l'Onyolo-
 ngo. Bondeli bitungya mungo. solo nde biyamb' bimo life. wae
 Wane l'ong'anyala, baokendaka yo l'ondeli, wae Ngalisa, baokita.
 Akidite, biyamb' bimo baolanga lokulo. baransa. Bondeli bomo baole-
 kola lofundo tokeli l'igo ngamo. Ng'e bara lokai te baome. Akhelingi,
 baolera uu'u imo lina mkombe. baranga. Bondeli bal'ifulu stoneli l'ondeli
 ki. bondeli amama toberga, lo'u stata bondeli. Akhi biyamb' wene bondeli
 le afa l'onokoi, biyamb' baoma Bondeli l'Onyolongo. ntinien itungya
 ikiyo yolekola. Akhi Ngalisa woke baoma bendeli beko' aorokola baokanda
 ele Wiliama bondeli wa leta. aki bondeli wole, hango j'etumba. Toko l'oni-
 lo lokyeko. Akhi Ngalisa wene bairido baowita, afek' etumba ele leta. Tole nba
 ko. Bondeli bomo ina sikac Thomb, l'okune Noto, baay' ong'olilonga. W'oyeka ko-
 bongola nkasa ife bolongo

mpani emo, Molo. Benang aekae Bonginda, ^{Okosombi} ~~Osombi~~, Bobanga, Wenga, Lokobolo-
ko. Yomi (wae) wae benanga bekal. Kombei emo Nd' Okakata, ina lihae
Ehotolongo. Bondeli w' ebae. Eki bondeli wene banto bamo bakumaki,
Ayatsutra te Osombelake belemo belangende, ~~Osombelake~~ ngoso bondeli
le aomana oaka ngelo wate Osombelake muwimo bya nyoku ko la
betofe. Bondeli Gumbo asanga: bondaseli betofe kela mombi. To bairido baranga: «

Ole betofe ny? » Bondeli adhuwda, inyo lotaleka bamuka ba bekaji bemo, beysake ngola-
ngola be? hokotaka bekaji benko, ko lobirake basi bandoba nd' okof' oke nda likunju-
ny' afeka lofotolake betofe. To bampaka baoluta. Baokenda okota betofe ko bayela
de bondeli; ko ende aasomba la ngelo (anneaux de cuivre). henkina bondeli aoluta.

Bokolo bomo asangela bairido: bokola nkasa, ny' anko nkina likutu (calabasse), lokende
okota emo mlala. Ny' asi b' etofe tola, wila' o nda lokasa. Eya W' nd' ola, kola
womyoaka bosta basi bakae bakai (bokaakomkina lilalaj' okai). amela basi bako
nda tei ba betofe kela wane te! Bampaka baokela o ngoso. To baolena betofe
beosangana o limetka limetko. Baokola bamuka banko ko baosombela bondeli.

Bondeli aasomba la nkongi (perles) la ngelo ko la bitoo. Eki bondeli wene betofe, aolo-
ko, baalangano monga nd' stema, asanga: Itwaki yoolenya, lokoso losila.

henkina asanga: lokenda bekolo mombi (7) lookote betofe; prangi bonto ifole y' etofe.
Eki bekolo 7' okite, bairido baokenda. Eki okite; Wengi bonto ole l' ifole ngwwe, aolo-
ka, ny' ont' ole l' ifole etei, bondeli aoloma l' endoki. Ndi' euk' eke, bondeli i-
laki baroda bakae, kela baomake banto bayoyoja tofole bi' etofe. Eki bairido
Wane ny' oso, baranga boangi, baranga, bondeli atongaki la jongo monga. To
baotond lookota "betofe, mwin' ea losilo j' endoki by' etumba.

Okonde bendele batsika loeta betofe. Baoka basoda bendoki. Baotoma etumba
nda wengi bonanga, o nda jasi j'etofe. Bendele baomaki bairido la mko'eko.
(innombrable). Ak'oko, bendele wa leta; lina likande: Tsongembe - komanda Aita,
aki bendele wa bosi Jamani, aomaki banto bouke onongo. La ngoko joko l'ae-
yoko: etumba ea Jamani; lina bendele boko boki na' ekeke ey' etumba ey'
etofe. Na' ekek' eko bendele bomo wa ngelwa lina likande bendele Jafeli,
aki nda Prongandanga. Jaja wa: Thau, awanga: banto baorila budo nda
Kongo ngamo? Cu wotowa nda Mpoto ouwola bokorji ow' onene, lina
likande: howa Yapolu. Ntotuwa iwo angela te Kongo basila, hela nkina
atekaki etumba. Ho aokenda la mbele mungo na' otoma.
Ak'anko, howa aotoma komanda emo, lina likande Waini, te atene ko
afeke etumba. Ootona bendele wa leta: Tsongembe, mpi' aolosangela, na
osija banto ba Kongo ngamo? Imana endo, kenda na' bkili wa
Momba, nwin'ea okekold loosij' anto. Waini aotukoja etumba, ko betofe
basila.

Bawangi: Balofu Isia Mboyo.

Ekombe Tsek' Ombila

Bokotoi: Boyau Bernard. Manibaya M; cath. Aburakombo.

Ekumbo Augustin.

Eole nurali, C^o Nicomac Zebe - Ifomi.

hofundo loki Bomenke la
Bonyolongo.

Bendile bene befe bakilaki baoyi
ba bobe mungo, bafosongi te bonto
akele.

Ngas baokanda banto nda boloko,
nga banyango nkina nkana ea
bont'anya sena ole nd'oloko,
Bomenke la Bonyolongo baolokanda
l'ende ngoko. Baokola bookitela
wa lejanga, baolila nd'anya,
baolila nkana l'otamba ndete.
nkina nyango l'ona oa
jende, wate bakamanya te
bakele baoyi ba moi.

Ng'anto latakela, baolaoma
l'ondoki. Ba ng'oko Nyakonta
mungo afolange ntatoma nkina
nkamanya bonto omote akele bote
Basamaki o moin'ea joi liko.

Boyau Bernard

Fazenda Imperial

Fazenda Imperial
 nda Bandeira de São Paulo
 nda Bandeira de São Paulo

Fazenda Imperial
 nda Bandeira de São Paulo
 nda Bandeira de São Paulo

Fazenda Imperial
 nda Bandeira de São Paulo
 nda Bandeira de São Paulo

Fazenda Imperial
 nda Bandeira de São Paulo
 nda Bandeira de São Paulo

Adida

Comissão de

D 658

Wafanya le 10/3/54

Daminga bahoti ba tsiko
 mabay ebisa bino mwaboke,
 Bana kalakalo toyebaki minki-
 anda te, toyebaki mindele te
 libandela lla lia bomoni mi-
 ndele linalaki boye. Omboka
 yangi moyangini banto mpyoya
 nteke ya moko yangi aboso
 apali tata. I yampaka aboti
 tata yangi tata mpe aboti
 ngoi ngoi bana masalaki nteke.
 Epei banto nanteke to yu lansa-
 ngo lonene balobi etumba monene
 Choya etumba yan tendele choya
 se na miko boye mokili mobebi.
 Bana nteke yangi eumelaha te
 miboto mpe midilaka te mpo
 tokalaki na ndemo enene mpena
 nanteke yangi bakati bantu babale
 mkingo mkombo ya bango
 Bonhanko na Bofolu mpe -

teke esili banto bayaki manteki
 baki nteke. yansuka yabakati
 bantu mkingo yangi eye.
 (Eka) ekango ya ntendele epala-
 ngani mpe na bise na batata
 na bamama tokati ngambo
 tokei na Ekonda. Epei bisokuna
 tokati bambolo mboka tobeli ba-
 ngo bapesi bise mdako yabobali
 esili miboko mibale. Paekonda
 bapesi bise etumba etubuni
 enalaki etumba enene mpena
 bana balali nroka bobuni etumba
 mpa si kani ^(ekalaki) mpyoya botangi
 te.

I. ekei mikalo mitano nantongo
 ya mokolo ya matobo tomoni
 bantu babale banti omboka
 balobi mindele basili bahami omba-
 ka yabise bise tokalaki na buloko
 mpe atungodi bise alabi bokend-
 a kokwa bamdeko babino kaya
 bango bonso totuni akomaha

bantu te balobi abomaka se
 bantu banai nkombo yabango
 nini balobi mondele abomi
 Botwa na basusu eyaki ngai
 boye matema mobei mpo babo-
 mi taita yangai esusu baye
 bayaki nansango nkombo ya
 bango. Imponga na Ekotamba
 balobi nabiso mbala na mbala
 (18) balobi mondele aholambela se
 nkouko yobiso Embenga mboko
 alobi boteloma tokenda biso banso
 mpe tohonggi omboka.
 Eshomi biso omboka tokuti monde-
 le mpe nkombo Ekuma alobi na
 mboko bokima lisusu te nayona
 bana bofanda se malambo mpe
 toyambi ndeko tofanda lakola
 tanalaki kala mpe apotoli biso
 bakula na makonga totikali
 se mpamba lokola basi.
 Esili mikola msato se mondele
 anali mpe ehanda bayei kuboka

biso etumba esusu netumba yango
 bantu barwaka mingi banalina
 botango te esili etumba mondele
 abengi Embenga na ekukeli atis
 bango babali bahonni bamboka
 yobiso Bafake alobi nabiso na-
 kei ndaki mayonggi naboya
 kolahisa bino kwanya baba
 botuli matofe eleki mbamiholo
 mondele mosusu nkombo Bannu
 eyei omboka esusu nkombo
 belonda apesi biso basoda alobi
 botulaha e (botofe) belife basoda
 basenzeta bino nkombo ya
 basoda banalaki omboka ya
 biso dikatankai Eboma
 ekango Isamponde na Bil baye
 basilisaki biso mingi bapetisi
 biso biloko bwabiso bino
 balobi bolia biloko baya
 bino te elei yo kwanya babo-
 mi yo elei yo makamba babomi
 yo nyama se baye mbisisi baye

basataki biso na mabe mingi
 kwanga na makamba ezataki
 antango yango opai yabiso
 se se Boloo masangu se mpongo
 na byomas na bidusu
 mindete babomaki biso mingi
 te baye basilisaka biso se
 (basilaxbenotoki babomaki biso
 mingi na mabanga ya longo-
 mba esilisaki biso nantango
 eyaki mandete abomaki batu
 libasote adataki etumba ie soki
 bapiki ye makula na makonga
 eyei kosala esumba mpe biso
 wana toyaka kutula matofe toke
 ndaka na Belondo kate: isaka
 mandete mpe akei na ellobala
 mpe biso tomemi matofe sena
 ellobala ibonga ya Belondo ekufi
 ibonga ya mbala ekufi mpe tokei
 na Bokali & onsimu ya Bokali
 bapedi biso bendaki ya betofe
 nantango yango (babom)

babomaki bantu bidusu te
 eteki mba mikolo bendaki
 barongi koboma batu mpe
 mandete atangoli bango atii
 batu bidusu midase na baka-
 pita ya mbaka tbat betofe bang
 o moko na 1811 matofe masiti
 mpe nakei na epai ya basango
 na I Beke mission mission
 nafuti mputsi 2,50f. batindi ngai
 inkemba ya mputsi na Beke
 nantango eye mpe ngai wana
 nakosalaka mabele epai ya
 basango namalaki libodo na
 I Beke mpe ngai wana mape
 na mission yabiso Wafanya
 nalobaki se baye ngai namonaka

Asili ngai Lolifa Joseph
 Cathete na Wafanya

Baroko bya Episi entandala lekomjira Betofi
belijiro letumba. Wambo... fela.

1

Nda jaso mungo bampaka wate bengkho bakhiso babunaki stumba is mungo. Cheloko nko batofoya ole lina ja bantala batofoya...
ola njona. Nda shaji shira sa ngjolo la Waha la Kwangi Wokondo la cigamile, la Waha. tengazjo. antotanga wa betoi ja lenyaga bengkho.
is balemaki abutumba bilis. wate tafaka labanga lakula da ngwaka, lamjenda, bayamali bayakandaki la njanga abutumba bilis.
nye las bilanya. mpe bayalki njala mungo. kuite nyala bayama nyanga nyaji. bantala bana abte wanga. la basi bilanga la bilanga bakhis
ntuwako okelaka. Mbelingi wate batofoya fela lobuna stumba, bantala wa jaso khiso nitese sa ngjolo wate b-salo
khen koho bawetaki wate bokukulu. Bantala mungo akisaki nta Bansa. aohola basolla bakae la bantala, abama de
batine baibuna is la Baa sa bantala. basolla mpe bantanga ibanga nitese sa ngjolo, abimpe bantanga wene te bafoya
bantanga ibanga nitese sa khis. ngjolo mpe baolemala bantanga okela bote bokis wa stumba.

Lina ja bote boko bokis wate (Shakata) khene kolomala bantanga okuma is la basolla la bokukulu. C.D.D.
Bote boko bokis wate wa jale mungo, khis la C.D.D. okuma bokukulu, bokukulu, bote boko bokis wate mungo.
inase huc. nye? bonto ofotale. bantala khis wene te bokukulu C.D.D. bantanga te stumba coala, mpe
baololela lenjina. bikhila bya bote bokis. bote bantanga, bantanga bantanga, wanga mchela bote boko.

2. Mafeka bantala wate lina stumbambila ente nyala shira nta Waha la bantala basolla, la njanga, aki nta.
bantala wa C.D.D. akhampaki wate khiso nta bokukulu mungo.

3. Lenkina bantala wate wate Bantanga akisaki wate abala da basolla bakae, mnt njanga. Hkae.

4. Lenkina bantala wate wate Bantanga, ente akisaki nta wate bokukulu la basolla bakae, mnt njanga ikoo.
Mpe is basolla bakis baamula stumba baomaka bant. nta bantanga shira sa ngjolo. abala bant
bantala mnt njanga, bantala basanga jwata bant baamula bantala mnt njanga, bantala wate basolla bilis
la isase baolembya. mpe basanga nitata lolika la isase wa njanga olanga ma? bant mpe bantanga isantala
nita bokis, wate? basamba mntala? basanga coyoko elaka lotuli mntala. mpe nitatofe boko nta wate bantanga.

Thua ee 17-3-54

Thanga loma...

Ata loma... ^{Ameki} ...
sini yote henda mtanga. Lolo...
naki' bende la lolo ba...
mbulu.

Thua Li Sopi. Eki bambubulu...
bantu l' Thua ba...
ke, ba... ke, bambubulu...
mtao, ke, benti...
ke, yote henda...
Lombwa; ke...
inasa...
ke ba... ke busanya...
tiki... ke...
ke ba... ke...
ke... ke...
ke... ke...
ke... ke...
ke... ke...
ke... ke...

One wete Bantamati iso
nd'ohiny'ohiro.

ko. Barenjiti Bakhafola. Wenge
Ese. ukuka 30 ml'ikawa, nje
yeka imo yotihala ite. wete
Baokanda, Kapita. Es'ene, nje
Baclotina kaku Baclambila.
mlange ia welinea.

ndafika betofe nje baotoka
tofete. Ese, ia Beramba.

ndafika ba, nje, tofeta. Esense
ia Bakhonji Batombe: tofeta ke
nd'ikenje Eka Bantale Baka
rina hika. molo, one weto
30ndele. Baki nd'ikenje jelinga
Eoki la Bolemo buke majo
nd'eneniga bekiso.

Bolomo wetofo Bosilaki.
ml'ohiji Bokiso, wete mbinea. Ese
Ekihwa, Baokweya ko baclanta
nda Gondas, ko Bantale mboka
molo, ia Ekumakwija. ia
Es'ciu'anga. Baclota Bhuwa
Mlotaki. Iyo iyo nooma Bolomo
Bokamu, Wese, ko tofeta, h'amande

el'Kesi ia - Ngelo. ko Kaufetau
 Bolimo wetoje Trombua wou
 nyome, wengi Bise Bikiro
 Bielinga & Kundo... Ame
 wete asila nyome

jokaka nyombo e.

Eole mkahe. Bomde Romo, uya
 lina sikal kokoka, aoma
 Belemo. Bea jomsi, actoyela panga
 ko. asanga. Belo bi uwe te
 kofutake mpata te panga
 Wengi Bomto aputake, 450/2

Ame wou Eyelo ea panga

El'iro Banto la 1/2 e
 Bsame tole Onda & Kuvata
 ya Belger

asila nyome. Ame
 wete Bokamba, Trokiso, & ka
 mbaka & ka. Bantabul'ambulu

Emi Ujoti Joseph dikwa

Shuwa ke 14. 3. 54

el. sango hirma Shuwa.

el'eb'eyelo eiy'omelile
 Bonidile Boyaki joso e'kiso hirma hiki.
 Babente Emle ake.
 Bonidile w'ezumbé, nipe aetolaki
 ngoko Bosata w'etofe, te, asambi.
 Emle a'ekyaki nigo ngelo, la
 Bintó, Biaful'unkey, nipe. Baban
 Baatula w'etofe, nipe abasamba.
 ndafeka nipe, atambolaki Bise
 Bikuro Biari, ndafeka Babac
 Tolena hékina Bentle Bea,
 Bgelera Bionya, akafolaki e'li
 Banpakha Bokwa, aranya
 Emle njaya w'ete korauko.
 Tolena hékina Bonidile pemio
 Djina sikae, Bekun'kula
 ayaki e'ekyaka Bintó, ngoko
 ndafeka beyelo eiy'omelile Tolena
 Bome Bonidile. a'aya, hirma sikae
 Bkanka, Emle ayaki s'lumla

661

Isciwanga aotima
 ana Boyela Ekama
 Kuja Ejingi mangu
 otokidi Bokanda
 Booya Eka Ekama
 Imola Basempile
 Etumba Eosila
 mpe Baotimota
 Bencoki, to sala
 o mbaka ta banto
 one wita Eyo Eka
 Etoke Jimungo

Dulu weti & mi Bokitu Isan Bangela nda
 Glanga, njwahi liyango ja syelo ea Bendele nda
 wese chiso weti ngone, bala otakisi joso
 1 basanga biofo bia basau u beja kake tokom na
 rayangi bama bato bawu, tekina bora walija
 nsanja to eoleka nda utango ea tekoma asobe
 toole nda lola isotsi wome ne boteka wije wa
 koto, to tula etuka loto oboko bia lunde belala
 wijako obokutaku aoya la beke la kungu
 la Bisengela, aoleka wili wakoto undole
 bawokeka to wofomola mbale ikanda
 balaka nda saja 1 obendele wa joso mungi
 ikhaka aoya, amaka bato 1 moko aotena
 khata aokenda wili wakoto ndafeka ba-
 ituka ontangi la wiliina la omoto losilo ja
 bato likhita kotosesaga ola ngomda ejesamiso

Jaso, obokumbulu ja 2 Ithoka
 ja 3 o tange la wiliwa # la mamoto
 mde Bokumbulu kuomaki bato ama
 o Ithoka jaso amaka 1 & otetwaka
 Bukata mde Bute wa mamama
 o tange la wiliwa la mamoto haa-
 maki bato msilaja o wiliwa
 la tange la mamoto Bokumbulu
 ayaki mde batiha Bokande atwaka
 miko aasombake mbela Ithaka
 emde talika la miko Ise tawofoni
 la tihola mbota Itho tawofoni
 Siohia aaya Ise tawofoni la Itho

Golete ondatita mkenek oomama
 1/2 wiliua la kanga la mite oyo?
 Bakenda la Preti Bondoki mhinu
 8000 Gatabana * tolotaki e fofoso fa
 Bondoki mite atasifaki oyo ya
 nyaki o to laka Betofe mite aoteria
 te Gulekoto fonda mda ngonda
 ka mda fofofa lola Lokasa fofoso
 la fa bafe la wete 1/2 la tone fa 11
 fu wolaki letena bala to buma mda
 Lokasa tomaka atanyo to kolanu
 tesilo tolotaki fu wolaki bala,
 one Bokete Isambangala da Ganga
 La

Etuba Ekaka baayanga baabaka na Sana
 bakigo bala bendela Ebeke beti la 30 kilo
 nkuru koto 80 o losilo Lohiso ngasa
 kongo tmo ese ehi la Bato 200 baotshika
 50 tmo ehi la 400 Etsikala o 130 kina
 baotshika wili wa koto mpe baotshika
 basajili wete baasoda safa 2 2 2
 wengi bokili ko basanga Loyaka tolokaka
 blung ea betofa ko to tsua ele, jyo ko
 baotshika Lohiso Bolendo nda ntoto ko to fo
 to le koyale la tinnu dia tekina baka
 ntoto, yozowa hamuka haku baaba, bendaki
 ko bendaki baotshika Bolondo, & le tmo to
 Ekina asango bakiile nda bisaka.

ke te lila neta ~~to~~ tsuka ese
 5 emu 6 nga tēhua haemo hato 10
 ke haotera Bakata ke ~~Bakata~~ Bata, Boto
 Botoleki Bositra to tsua Bokata
 E la Isewanga lekina Baolila
 ongetola neta. Ipeuge la Browe
 Eki Betoje o tsuaku Bolondo
 mmolo okola Bato 50 aowatingo
 aowa Boka neta ntaudo Losilo
 E Ipeuge npe Isewanga aotima no

Komenge le 21-2-54

ollokanda adi jafu ollopele
 njakalia enja mbi na boler
 Bakimuu bay-ugando nawanji
 Katondi ollondele okomenja
 ndembo ambangi - Kambe-
 ende ollondele olloto

angenge njimuna adango
 di Katanga ollondere obanga
 Bokomenja ndembo Kambe-
 ende Ekutu

Koyenge adi ollopele
 njakalia

oll. Bi. Belena y Jöngö
 oll. lehi a .. Bokomenja

(Bkole ele Impirimere. Mission Cath. Cong.)

(Nd'okiki wa Tombuani a lu Tomimig nda lileta likize. Toketaki nda ntendo ca Ehwapa, la lokumo ja etumba ca bendele agaki buji wa orjelo. Bkipe etumba ca danga la n'ini eko. Tokanbbilaki nda njela ca banya la bozelo wa ebale ca Tombuani baofanda lokolo. Patalaki wate belaki pap'ako wate etumba eyadnpe. Tokiki, biyedele. wa joro wate, Bokubulu = S.A.B. Joro ebite wate bozelo bomongo. Litawaki barangaki nda lombongo te itaromana n'iyalaka lokita, aoleta lombongo. la lombong'oko bakiwi dokanda bamat'amo loranga tootutu ele baomil' baranper ngamo! ndomba e ndomba na lankukanda ngamo? bamato bute lankina o ngachio, bute orjocombi, baranpa ngamo? tokeli ngamo ndomba e ndombar mo, bakumana baati ba'anda la? o bakizi bamato la lama bayede baobawa o lombongo, baokanda boma o'okulaka, bokalaka araraja ilongo e bendele. itaki nde ngamba tokundela banti l'amba pe tokundela bon'okam mbil'one tokuwa etumba el'ende atotumola nde ntumola, onko ala ndomba, baranpa baokimil' papetele nd'ose wate. Itulu buoleta bendele. baranpa bakimil' baokimil' baokimil' baoma boma l'aransi pe caridila. Nd'uwaki akio bakizuki ngole ngenyo moyo ca mbula l'eti. Nk'ako bendele bozaki banti wate. Ikumampulu agaki nk'itumba o mimama banto baranpa nda Bomangola pe abura oimbe. Baraki baomaki banto buke moyo nk'obaji akikaki ola dolola o. buj'ene e bendele bozoma bozoma banto batule papetele gida lionni f'anto of'awole banti baoma bane lakata nlatena baotolaka. bakondo baotofaka teke nze ngama. Joma itiso wate ndika, beloo bja bekaja, la muma ja nganyil' nja. baotoma bamato nze otatole buoloma. nd'ekiki l'ko bamato l'aceni kafenani pe baotole lankina. nga buotoma papetele nja mbata - baokima. Bon'aki'oko akitsaki nita Bolondo. Baomil' uelima buzulungu ja longwango aoganda likamba of'etofe nd'ezelo ca bondile longwango aoga of'eka lionni f'anto. Okun'emo colikal' Baotomung' aoga mbim ca betofe bakundake banti lokuto la bengola. Efitu ja Bolondo f'osila baotoma of'eta mbala batolake betofe nk'eko bagokiraka mbala mbala imo. Sima ako Baotamungi alima baotoma ionon na b'engo bendele bok'uko wate itekelenge eheki'eko batulle nk'etofe bafom'anto l'elo nde bengola na la njiji of'anda aki nkina nganyo ca mbula muaki nkina fum. Sima ako ibonpa. J'oga nda Baanga wate la Bondile Baokasi. Basala pe nk'etofe lokutu la bengola nja okela jai nk'isi otokisi Bondile Bongende aoga: buke aotoka mbaka la bofuto wa falanga na mbuta, ozo wate emungelo ca mbuta. Baomil' baorangaka nda lombongo lomo te: Boma bokimil' okotaka mpota pe oga oaha nsili? Iso tokisi la bengoko bekisi na lotuwola lae? Basaso la belingako ele Impirimere

Emu sa bokoti Bokoma Antoine

Greffier Comptable nda Lecteur l'oro.

Egele ea Beale ueta
 uMamulo oa jete uaga oMiso
 uMwaka oa seuna uetaojo la
 uMamulo
 uaitsetse eki Beale ueta
 uetaisa joi ~~hela~~ oMela
 Etaki Basano ^{liMile} Mo Basano
 Bumbinothi jone oja ka liwa
 Hlegelo Baese jManga Mo
 oolaka Bekele okeleki la
 Baqana Bele la Bafugo Mo
 oomela Mo Potumuku la Edouli
 o Tolokedja o jisi oja Potofe
 otambepula oMela utambunwa
 lida uMako yMooka aaja
 aolita Bato laqana la Potofe
 Potofe Tamalaga Baolaga ueta
 Etumbi Mo Gaomhara
 Bato Baolwa uMako
 Bawogo ueta Baologajaki
 Uumba eMajo ueta Bizeube
 Baotakama yMooka
 aotambela

oambononono aaja la
 utage la uMila o Baaja
 la jMila uMango oja lelelo yua
 Bato Etumbi la Eki Baqana
 Baotakaja hola Baalela
 Beale ueta utage Baotana
 eMko o Ede la uMama Eno
 ealima Bato Baotana aotalema
 Baolaga ueta la utage ueta
 utage aolaki la Baotaji
 ueta Mamulo Etumbi la
 Bato Eki Eki la Bimano
 Bimano ueta ueta la Bato
 Baotakaja Baajili Meki
 Bisi

uManga uMama
 uMamulo

Awe Ndatia Npurnandjoku

nda wa 19.2.1954

Nd'ehet'ehi bankshs toyohise
o nda wungusano, ntsin'ea
lofito lsne slohi nd'ohili
Inga lilot. toloka losangote:
bsnt'rms aoya osomba bfonyo;
lsls nde bsnt'shs ntahita
nd'ol'aohiso.

Cowohaki o nsango. k'aoruke
nd'es'ea Belondo, lina likae
wate Bonyeha w'abonds.

Lasimo Enhetumb'ea (Hefe,
Hefelafa. Etumb'ensho ehi
banhoni, mpe banhoni bay.
ahi l'endohi, la ntsin'ehs
baetahi bindohi. - Pitafanyolo
Mpe banhoni ov'etumba jira
e Tsangolab, Ntsingo ea Hefelafa
fela - ufomonge nd'ed beholo 2
Inhin. Ballaha ehi Bonyeha

w'ahongq oyaha banto banho,
 bams bowasahi te boame, ho
 -ehi Bonyeha wute wute, asa-
 ngelahi bobonhonji ohio onhi-
 na ntaranga, ntrin'ea ehehe
 ehs onh'onto ondeahi te bonko.
 ndji alets. Islo tohahaja onka
 haja. Balaha Yelafela ayahi
 l'ondohi; ehi'nd'ohite bahantahi
 joro Bokue.

Ntina ea ehanelo ehae wate:
 Bokue on'aselahhi joro bakula ho. Do
 hee l'alo te Yonqela asonga ng'oto
 njifohoma l'ondohi, lols Atabwa.
 Bahi'nde omaha wate:

Bahanya, Bahau, Mopela ho la
 Nhomibonga.

Nh'elingi Setumba ey Yelafela
 eoleha letswahi e nda lolo jiva
 jiva ntand'ea Salonga.

Ing'oyaha. Losango loya bont'
 bont'imo aoya ohelaha babonga.
 Bondohi bobs lina nde dohohil

III

Lohoka ashela ibonga ya I Npu-
mandjoku, ehi'ibonga bile, asanga
lohela betofe, wengy'onto bobilingo
bmsks; ntsin'ed nde l'onto oms
onsokolahi.

Bont'sho lofoso lohac o nga jefy
babwo o ng'omoto, etrihwa helo
na l'iso ya!

Mape Lohokia asanga te: lina
wat'isuwanga.

Lohoka lenkinate: nga lohelo
betofe eleng'ea tri ipoloha bakoko
la bekwal bya Npoto.

Is'anko o ng'ohi Lohoka osanga
ha; totswahi nda ngonda o
otulaha nh'etofe.

brango ea joro edzila, toomanga
ey'af, asanga bont'ont'akeli
bebilingo befe, nh'ere y'wato
isuwanga adya ee!

Bofojie nra! Oma lolengi o!
Nh'elengi isuwanga asanga,
lohenda bont'onto bebilingo!

bafute mpuzsi, jwende falanga?
 ng'onto ole la mungo bafuteke 2 =
 ubay'owafika.

Nk'afutamingi (atomadi te)
 alongi, beloi betiso bya linso-
 mbi. Sosimo elende ng'oko
 Sosimo ele Ngoya Malia
 ntin'ea ekshwelo ea laoi
 banko la nshaka.

Em'okinyo Gfatsi Heo

Gfatsi Henri
 Heatichiste de
 Mopurmanjokiu
 par M. C. Bokela.

Wambo wa Dji jime? Jikiyo Bendele.
 Wawolaka. Bamangese. wete hapaka la
 wengi lomanga bia hise hiumaka epaka la ~~hise~~
 wete Bongengeli chiseur nda Bokolongo?
 Pandi wa jeso wite Ihoonka alenkaki wete nkonto la
 ntando npe honto sono wete? Etendafenda nda lokuma
 astumola Ihoonka npe ~~na~~ aawoya jidula nda wanto
 houndae npe Ihoonka asanga te. Bonto onko astumola na
 asanga. Loni. Etendafenda nda Bokuma? Etumola npe
 asaka basanji bakae asanga te. Lomuna la
 hanto hanto haastumola nde wamba nkun ta njeleke nde
 Ihoonka npe. Etendafenda astumola npe basanji bakae
 lomuna la hanto hanto npe basanji hayomuna la
 nkun ta? Etendafenda nda lokuma npe wanto hauma
 haalonta. ~~Etendafenda~~ nda Bokuma npe. Eki basanji
 ha. Ihoonka oyaka. Etumba. kolola nda. Bonguma
 npe. Loma hanto wete hizenbe hianto bia jeso wete
 nkama la hantaha wete hanto ha fango. bwooko npe
 la. Lembe. Loma la hantaha nda bonguma lol. Lembe
 ka jeso wete, Pandala la nkama fondo la hantaha jima
 jime wite Okoko. Lol. Lembe ka jeso jimeha
 wete, Pandala la nkama fondo? epe nkama Pandala
 akandaki. Bonguma. Lembe nkama ~~fondo~~ ka jime fondo.
 npe. Etumba ka. Ihoonka kolola nda. Bonguma haama
 Pandala wete wangi oa. Ekanga nda. Bokolongo. npe
 akandaki. Loka nkama nda. Bonguma. Eka nkama fondo.
 npe. Etumba. kol. aama. Ol'ende. L'ankana fondo
 nda. Bonguma. lol. nde komoto honto honti la bokanga
 nda nkoko. Okae. npe. Basanji ha. Ihoonka haotema
 nkoko ya. Pandala haokola bakanga hantaha bakila
 komoto. Pandala lol. nde. Ekiro oyanka te, kolole.

Ikhanka ka boanto wete. Pondala solo. Ikhake. Ikhak koniki
 wete bofoku mungo. npe. Etolelo mungo. npe. Bantele wete.
 Ikhanka aonhenda nkonto ka ntando nkanko npe tohisa npe
 ndonba kima. Inanto npe. Bantele. Ekange Kawilima.
 haoya nda. Bokelo. Enka. ekanke nda. Bokelo. Ende la. ekanke
 wete ndenko npe upaka. Enu wete hangonhinka ka
 ekanke nda. Bokelo. Eki indontwaka. Eka. ekanke nda. Bokelo
 ekpaka Enu wete. Wangala wosonki. Bonto ka nkamke
 aotama ekange Kawilima diakisi. Eka nkamke nda Bokelo
 Wangala asanga te ngonpame nkamke bonto somko sa
 somso na nkamke te somko wete ndenko. Enhan jima
 jimbak ekange somko wete bonto owa jole onkumaki la
 hanto nda. Bopuma wete bonto somko? Wangala asanga
 te wooka tonkende tombune. Etumba. Enu. la. Ese wete.
 Bakala. Ese wete. Gyonda bonto olongojaki lemu wangala
 wosoki wete: ekgonbo boka bokre wete Gyonda?

Enu Wangala wosoki boka bokre wete ekgonbe?
 hanto bomo bafe wete banlumaki npe wangala wosoki
 aonkumela. ekgonbo. Etumba ka Bendele wete
 ekange Kawilima??

Eka. Bokelo. Enka nkamke nda. Bokelo. Eki. ekange Kawilima
 olwanika nkamke te we nde ndenko ka. Rokuta mungo;
 ekimi ka wangala wosoki, ekogonkola te ngombune. Enu la
 ekgonbo nda. Gyonda npe we osangaki te upiko
 woko hanto na wangala wosoki aiane nko? npe. Enu
 ekange ngonkoma we nkamke nkimi ka we nde ndenko
 ka. Lokuta mungo: npe ekange. Komelo ka. Whake
 nda Bokelo nkimi ka. Eki nkamke woswaka. Bokili wa
 ketonko ka Bakala ka benanga benumaka bir lokili wa
 ditumba likiso. Eki. ekange olwanika whake te we nde
 ndenko ka Lokuta mungo. Enu ekange komelo ka
 ekake wete ka. Etumo. Enko??

666
boni etange nyoomaka nkaake npe. boni mungo ntobila
hise liumaka ntim' ea wangala wosoki npe nyoomaka. Etangumaka
lolo npe no tomaka wete hanto berilo mungo wete bekolo 4
hanto ka bekili bekiso wete. Ekombo ntim' ea eki. Ende
osumaka ta miindi ta hantowa mungo wete hise liumaka
hise beloko hantowa andamba nkaake npe Efama Ipo la
Bendele etange Pawilima boosema nka kombo npe astoma
haranyi hakiyo. Bendele haopohuma. Etumba nka beloko
lolo haoma hanto bekolo 4 wete hanto berilo npe??
Mungo?? npe asanga te. Boni etange, Pawilima nyoomaka
wete bekolo 4 npe nge botantima nka kombo te bokole
ndanko npe ntawome bukima npe Ipo yotelo ka hofolu
npe tolonkima nka kombo sakola ndanko nka kombo npe
asanga te, ntawojetaki te. Lokima npe hoya kolanga ndanko
npe Ipo te. Ende kolanga omboko ntim' ka tolokola ombola
hanto hantowa npe?? npe bekili bekiso hantowa hanto npe??
Ipo: Dama? Hoya. Ende. Mungo, etange Pawilima npe asanga
te. Lokaa wete Betofe wete poi jikimi Okutaha we
Potangola nka Bonguma we Samata jikima nka Bokolanga,
we Sombe nka etangule we Pofele nka Boomba we Itela nka
Jumto we Batongembi nka Enganyo, we Bolenge nka Enganyo,
hanko wete hantowa haki etange Pawilima. Wabianka hantowa ka
Betofe nka joso ja haki ka Bendele wete hantowa hantowa 4.
lolo. Haranyi haki ntaange Pawilima ontinkanka nka bekili
wa beloko wete Koola la Pomola nka Bonguma npe hantowa
okizo wete, etando la Olanga nka kombo wete bekoni bekizo
hantowa nka kombo wete ka joso ja Koola la Pomola
npe hantowelaka etando la Olanga Betofe nka kombo. npe
kimo. atendake eaq, la betofe npe wuzanko. npe tange
kamilima. hantowa npe Bendele hantowa hantowa
nka Ithenge wete hantowimola nka eaq npe hantowa. hantowa
Bendele wete Bawega nka Ithenge npe Bendele la hantowa wete

npe. Ekuma ayagamaka banto luke nda hapenka
 D 666 Eka Etumba Eki etange kaulimo npe la ntim. ka
 Eki Bendele asonkajanka Ekuma basanda nda. hokatole
 npe. Ekuma ayakola wete bantanki npe ayagamaka.
 ntim. ka Ekuma asoma nde banto ayakonko npe Bendele
 lina Benkaji hakwenta nda. etandaanka ntim. ka Benkaji
 hapitobanga te soone banto la mbo. npe we asoma
 banto npe. Eki Ekuma wene nda Benkanda loki. Bentaji
 ngonko. ye Ende. awungo. Ekuma ayagamaka la mbo.
 homungo nda. Pokatola. Onko wete. Bendele lina

Betofe npe wurija Betofe bantuka Bendele
 Pokitamaki wete Engetola atangya akamungo lofua
 mbaka npe. Boano Bendele wete poseja wete asalaki basala
 wa mbaka npe boano. Bendele wete Esafe opaki ungolanka
 banto basuka luke wa banto ngonko. awungo. Esafe
 basanga te mbaka pa nuputa bantuka gotikala nde ya
 masamba ntim. ka bakopani, basamba ntim. ka Khero ya
 leta gorila ntim. ka basala Betofe. la mbaka la besamba la
 hanto la hanganyu la bakula la hito hitiso wete bekaya
 la banto ndenkola oho wete baai hawona baki Bendele
 Okela nda lokili lokiso wete himamo himo himaka
 lokemo baki leta luke ayaa? epe loolamba ndenko
 npe akoponko kopape basamba mbaka. Esombi npe so laido
~~haka~~ haka ka bokoti nda bokisere bakiso wa haindo
 ntim. ka. Eki leta entuomika la baai behae la jale
 hanti lokelaka wete. Banto mboma onluke basala onluke
 himamo onluke, toona atinda ndalta onluke? Iso haindo
 laka we monga? Otatimke himo. Iso haindo torila npe??

Onko wete, Wambo lokiso. Wuvolaka homungo? ese? le,
 barange baai baki Gyo wemaka baki. etange kaulimo.
 Okolaka. Lendo nda. Benanga lokiso baai baki wete wambo
 laka?? Bokoti masamba ^{benkanda} hombo wete ^{benkanda} benkanda Victor.
 juge. Secondaire & Bokotanga

D 667 (?)

Wari la kunge kesihiwa nida pante
lo kigo wote nyo shule wote la kumbuka wote
hata iyo wote bendele lia joto wote kunge bamba
npi mnyaka shoko mamba la kumbuka la kalya wote
kunge la kunge npi Dpomba ahitana zhi
Shama.

102

Bone Karanda wa kofelo ea Bundeke
not' enanga le kiso. la yendele-
ca indoko letulele ea Peto fa-

10

Bundeke oa joso l'koko, ongeto a-
fooko. O gweib'ataville oti koki la.

Joutwa jina Jtuhututurda ntonda-
a nanaki l'ko. sek, ekanko. bling a ejo-
Kuma, laotamo la. Jendea la semela ea
lasolali ka hae. Ko. mpa kemo jina b'anda-
k'gankang, solanya le konga. Jis las-
lo kimo Jende a Jindala usonga endatsa.
Ponguma o kuma. e kimo lasla nta-
sa indoko i wonguma wa jina Bundeke.
ilo. a ta naba hlaende hae tse o kila.

K'eta nko kamato la li'embeli.
eukina hamotseha haama lo kula forito ya-
dulu. Bonea yende zampehi. Bonea
Bundeke wa nsemi kalsukanga. la k'eta
k'famo to oa jina Bundeke, wa uyango,
ka i'hangala, ukanko hae u kio kila le k'eta.
hankoma besoa Kimbambale pomika.
hano lasoko, lo langonyo hankoma. kila naka-
hano lasanga esand' esoko, abuna-

juite

otso e ki wali o tana- hankonyo la tse, as
ukankoma. besoa, hankoi Bontemo e k'eta-
t'ele aene ndanga. e tano k'ofa k'ofa
nka w'ekotomino, as e hankira kila, kila.
la Bundeke ngola, k'eta. asanga-
hantai hafa hant' o kio hant'ila kile k'eta
a ngamo e ukanko. as laulela Bosa k'eta-
hankoma hant' k'eta nka o t'eta aob-
ta. Ko nta l'nto kima hankira k'eta. o j'eta
noko nko hane n'eta e t'eta. o nko, la ana
ngaka b' o t'eta, hant'eta. hant'eta k'eta
k'eta. o hankoma. hant'eta j'eta k'eta
ngonyo to. hant'eta k'eta hant'eta
nta. yo k'eta nka nka. hant'eta nka
hant'eta. hant'eta. hant'eta j'eta
o t'eta j'eta hant'eta. hant'eta k'eta
o k'eta hant'eta k'eta hant'eta o t'eta k'eta
la wali e k'eta k'eta hant'eta. Bundeke
o j'eta hant'eta hant'eta hant'eta
tu, o j'eta hant'eta hant'eta. as yendeke t'eta
hant'eta hant'eta hant'eta hant'eta
hant'eta hant'eta hant'eta hant'eta
hant'eta hant'eta hant'eta hant'eta

bant'oulotis ntsin'ea bolotej'oa
 bolotri. Beletai beuana o la
 o lare la falanga o l'entle.
 So nkapita omung'ea batiiimo.
 La ne ambik'eha tokisi o la
 Popukulu se tofola bolotri
 ngone. saki banto baosila
 la mbaomba. El'okelatu
 loonde te ujakomba atike
 bolotri okiso o lita kika.
 ntsin'ea potokaya bolotri
 beuana wai neta

ikoko yoteok'ekela

npe lomanga loto te
 aenaka britania wa-
 longojaka andamba ntsing'a
 byena la byena

Boni isekinyo
 Bosamba Jalrice
 and'okote.

Iki loweli olekole mpe bndle baokya mwa
 koo te balake basuji elenge ea ntatula Betofe.
 Baalidaka basanga. joso lotula mpe layele, bini kila...
 l'asi b'esaanga, mpe bini l'asi b'akili mwa.

Iki lilako ja ntatula osile emamo ea betofe eokita wile
 bafuta bauma nza lotwaki ofuta epe ekinyo betofe sekane
 bishwa inyo batwaki ofuta baaldoma mpe bawo
 etumba eke bakatiki nd'ola elaka obawaoma.
 ble bant'anto wa soldat atemake batand'anto baoma
 likata j'elome kela beye batand'antu isowekwe
 bakuy'nd'ome. Ik'eleng'ur seko bonanga baki eyang...
 baomake bandung'ese, mpe bany'au kuma ba...
 wa o nd'ananga bokito wa kima kenge.

Baalila kiyuli mpe basurakale betofe.
 Iki etumba shake mpe bndle baotw mangala mwa
 nda balando, la nda waka mpe jwa akito bany...
 nda Bokatola. Basuji bambalaki betombo by...
 lima kenge kito nda Bokatola nd'awakompe...
 ki bimpenda buke mwa. Litango ja kenge elaki...
 km 200 nkima 300 kilometres) Oki mpe bankanyi'oa...
 bauma awa nd'angale wote chep'linga.

bnde akamanyaki basuji la balo nda belaw...
 bndle: Ik'anko bndle beuma baotw...
 nda bbandaka, mpe baotw...
 basuji la betofe lola bataomake nd'anto. Basuji...
 basuji lola bafutaka nd'etofe mpe bawo...
 Iki bndle bndle soldat batanga. batanga...
 la af'iso? dogbunge mpe elenge ea baido.

Basuji bany'ofuta betofe soldat 3 ya ntano...
 Baiki, Bina, la Bofondra baoma basuji
 bastambala nd'ananga by'asuji owamaka, basuji
 basuji ala wote, tika wote loko?
 Ik'anko bakuyi baalawela wango kela bata...
 Basuji baotw...
 bakatola bat'ola baki wote baki wa bala mwa.

... ka bakokundela isasi ofotale kika nk'ontuka...
... baki la bikila lya bala mungu.

... tate twa bitate, urwa kika nk'isamba...
... ofokise na etaywa isanga wa l'omoto, tuka nta wari?

... esamba bafite biceke! kubwira etumba mubera...
... bakokundela isasi ofotale kika nk'ontuka ofotawe...
... nza akiki basamba w'ekete olatata isasi.

... soldati basamaki bante buke l'indaki, mpe basiriji bama...
... ki soldati buke l'akulwa.

... soldat na joro wite abakuki abwaki o nd'etumb'iki...
... ki benderi wumole bima joro nda kumuka bastana...
... bonyenye baki soldati akiki mpe babwira soldati ko baba...
... naba soldati benderi mpe babwira etumba.

... N'akwo benderi bawuta lenda o nd'ibanga ikwya...
... bom'andri wa lina kose aalamburama.

... Babata chef kungu kee adasanga te kunda lobole kubwira...
... basiriji kela njawarandele.

... chef mpe akunda lokole ko basiriji bawakama...
... benderi aalamburama: asanga amuruko etumba ee njawar...
... asira ko kubwira ndeko. Basiriji mpe ak'is wira te baba...

... ak'oro mpe baalamba ndeko ko abama asira...
... kose aaluta @99 ak'anyira ko bom'andri wa lina...
... aalamburama. benderi aalamburama te basiriji te: imama ee...

... bafite asira ak'inyo awambe ndeko, lali amuruko juambaba...
... imama ee basombo, la banta, la mbaka, kawa njama...
... la (bapari petit paniers). kwisi mpe bante afashe orala...

... bababira mpirimo. baba l'engisi bakumataki mpirimo nk'asira...
... Baki mpe sirijili na @ndak wite abakuki, Bwira, la Bwira...
... mpe mpe sirijili na kenge wite bampand mpe te bama buke...

... N'akwo mpe benderi aalamburama asanga juwara te...
... mpe mpe aalamburama. N'akwo basiriji basamaki aalamburama...
... akira aalamburama. baba bawira aalamburama leta ukwira...

... basiriji basiriji bitoo bwa bakaya baki bawira...
... akwira bawira baki la bikila la b'ene baki...

... akwira bawira baki la bikila la b'ene baki...

ntola iki batwa okotoni mpe baalimola
aalamunganya batwa bitae mape bya
limboto. Basiji baalimola bitawa by'ole
biki l'iny mpe baolota beshoto.

iki bndlr mboka banywa lina okokora aya mpe
aanangola okutaa basiji mputa ea H. 500.
amangol'ayo okutaa mbutoi ea Hanes onda H. 50.

lim'ako bndlr baatambola okutaka kutanga okutaka
bantu bitoo, mpe Gelliers ya kalakela k'inda k'isi Felis la Haba
basoja bndlr ind'olemo wa upatuta us lu ndakuta basiji
lito. Balesi mpe ekem'okwa.

juoyaka mpe nyeko te bantoko la bajafa bateaki. isina
b'ndlr b'olot kika o nkant'ini ikiyo owaibaka.

soola l'inyo nd' et'oko nd'emi nno
aw'osi Hkante - l'ongale

soo mpe ja bndlr batap'oyo
nd' shile bokiso banyoz ese mpe
b'yaemaki m'k's.

Bataki mpe l'okanji b'ot'iny'ng'ole ar
yaba. Hekamba nkuma nini
imola id'ako bagasome
Bayalrki mpe ola njala

Handwritten signatures and initials, including what appears to be 'Handwritten' and 'E. K. ...'

Handwritten text: 'M. C. Bokuna'

Bokuna ikinda

Handwritten signature at the bottom right.

D 670 D 670 & kitelo ya bendera nta bolili wa Pomate wa
Wak'itelo; joro o ngulea nd'afika ba ngulea,
bendera e bek'iso wena wa wate: kompenbe maki
mpaka eke'iso lina likande kitando aobhumbela
bondoki basase bastesa beka bya bhongya bakae,
eki mpaka ya pomate wene joi liko bakamwa
bake. Basanga etumb'ei soga iso tofashungya
lobi. Iki bondole kompenbe aobeta o nda basankoso.
O pomate tole nd'ola toobena nko bairinjili
banga lina basankoso baki basato. Baina bak'iyi;
Yomboko, kohanga, woluwa. Otok nd'ola toobena
bohoma wa bondoki, aki'iso woko bokoma wa
bondoki isama pomate toobeta, ntim'ea baoma
bonto, bont'oko ok'iyi oomaha wate bomoto, lina
likande yek'iboku. Iki bakanda bomot'omo
lina likanda Mwa, bakanda o la bom'oa linate
ngoko, lina likande, kongefa. Bonto ohi nda
nuko eya pomate lina likande, kishamba.
Bomoto ok'iyi oomaha, la ok'iyi hanataha ba bom'oa
lende igama baki o nda ligala eka kishamba
koshamba aki'ise eya kongefa, bomot'ape baki

-ka kokaraka. Naombe hongefa ka nyanga
 kuyula nda basankaso. Bondeli okiyi tanaka
 usta: Hombo nia basankaso. Bondeli Hombo
 aoluwila hongefa ale nsemi: hongefa aoluwila
 vunde vunde nsemi nda somate. Ito bondeli Hombo
 aoranga hongefa te, nanga betofe ele baire bakawo.
 Ito hongefa aoluwila. Ito bondeli Hombo aoranga ngi
 baire bakawo betofe njije kotomba wa nda mpoto.
 Bondeli Hombo aoranga koka bokoli ka hundi.
 kalita nambo lotaja ja baire nambo. Baire
 bakawo betofe wa nda basankaso, ka hongefa aoluwila
 kalita nambo ele baire nda somate, ka baire
 bakawo kalita nambo, ka bakawo. Bakawo ja
 bairi'ok'iyi, ka bakawo. betofe, ka baire bakawo betofe
 ele bondeli Hombo. Ito bondeli aotungola nyanga
 ya hongefa okotungo aoluwila boka nda somate.
 Ito hongefa aotungola o nda bakawo. Ito bondeli Hombo
 aofuta baire ka bakawo bakawo wate, ngeli
 nhot'ife (2000). Baire bakawo'ola. Ito bondeli aoranga
 baire wate nd'afika ka jiri'ife lotule betofe, ka
 lonjile mpanga ntungola bairi'ok'inyo hongefa.

D'apela ba pass ife baine baoyela betofe
 iki bondole thombo suwara ngg ho astungola
 kongefa lima boloko, ho uolotoma nd'ola.
 Bondole thombo asungela kongefa nsohila
 wa bokanji nda somate. Ho asufuta kongefa
 la ngela (1.500) nganji, ntis'ea uswata betofe
 ola wa, ole a usomi eya somate o uswata.
 Ho kongefa aohita nd'ola, ho bondole astokaja
 miji ife, baina bakins; thomba la kotteli; baohita
 sha kongefa nda somate. Ho asungela ba sijili
 te basungela kongefa atahanya somate bauna
 asungela batule betofe. Ika hafotange batule
 betofe ba sijili batene ~~stumba~~ nd'eti etona
 betofe lotula. Ho ese ems ea somate, kokombo baolimeja
 ja te batule betofe, ho ese ems toenga o somate
 baolimeja te batule betofe. Ho ese ems ea somate
 ehala-nhac baolimeja te batule betofe. Somanga
 somo basungi somate wate lifumba baolimeja
 te batule betofe, ho somanga homo basungi somate
 nhake baolimeja te batule betofe. Oloka shi
 betofe asungela nda bokili wa somate.

Bont'oko kongofa al'eko abika o la mbilanz
 akokota batizimo la lina ja Nyonyu ab.
 bont'oa Botema w'osanto ali la maliasi
 bakae.

asila.

Emi Hoko andri

bolaki nda Komati

gali komba Je - 12/3/54

Bantana ele fasa elangmarwate alpis fasa kasanyela.
 elenge ea eyelo ea Bendele lekunyolea betefe net'kiki'chiso
 na nyiso Bendele lina alwamburajaki na n'k'k'ea b'ba
 le. in de chaki (oh) b'ntetele b'ntepi lina oja b'ndete
 opanharwate alagamba, n'afka b'wamburwate.
 Bokukulu, lina si b' edamba ayahina n'afka, ene
 Ujaki f'asata wa betefe b'ak'k' b'akisa b'irataki
 Bolefe b'k' k'ofoli b'wate k'anka. b'ak'el'ki betefe
 b' b'wate m'numa n'afka n'ya b'w'j'edama b'ka
 wa n'ya b' l'anya b'ak'amba la b'p'oleki Bendele
 Boko b' m'aki b'eto b'uke ndekata b'ak'k' b'ak'el'ki
 Bendele wa b'enta w'aja lina si k'asanyan'wa
 akelaki b'ak' b' si ndekata n'afka b'ak' b'ak'el'ki
 la, b'ak' b' si ndekata b'ak' b'ak' b'ak'el'ki b'ak'el'ki
 elenge ea b'etesi b'ayaka b'ak' b'ak'el'ki b'ak'el'ki
 f'ala oja b'ak'el'ki wa oja b'ak'el'ki

em uat'ak'is Seon Lomindo
 b'ojal: komba

yivan Nanyra
 Mamy - yafa

Bala jela ukarungele elunge. ekiso kala-kala lima bokili
 wa mtauto ea Luo, Iso tokishi kala-kala, tatapata bawele.
 Esenaki kika wate, bawo la Palabu, haki elunge ea Bawele.
 Lolo batakhi: Bawele mungo, Palabu bayahi ekiso batakhi hasala:
 ekiso. Iso tokahi muti la Palabu mpembe ya mpohu: Ho i
 batakhi iso bayaha bakil'io ng'oko. Lolo ekiso okitaka wa
 bokili wa Pasa-Nhoro, toolewaka bawele wa goro bozoti
 wa goro mungo, wate Bohukulu: Lolo chi Bohukulu goro
 eude Ahimaki bawo la Palabu. Ho Bohukulu atakhi
 iso hasala wa mtatula bokofe; Bohukulu achi wate Company.

Ngoko kositaka bawo la Bawele mungo, wate ekiso
 wa Bohili wa Pasa-Nhoro. Mtin'eko Bawele bya leta
 bozoti otokolo, Iso. Lima goro toki wate ingo

Esosila

Emi Chef Itoko Autome chifferu E. Kante
 Jali kumba le 4/14/54
 yungo - yungo
 + Nongu - Ingoti

Eyelo ea Bundera uda Kougo
 Letulalo e. b. etope.

- 1 Kasai wate boita iyo bayaki
 joso, Bankou'i bakilo wete
 eksima la' Lopafja la Lingombo
- 2 Bondela bayaki lina Iskhalisa
- 3 Bondela bayaki lina Iskhimuku
- 4 Bondela bayaki lina Longano
 Onko ude Bondela letulaloke Oiso
 ketope bya joso weterumbumba

4 Lingonjo ude bokukulu SA B:
 Compafe baopa la bayaku
 la towa buke bekwa, towa towa

Isa totulaki ketope ud'eheli bya
 ntando Luwo, wate haina bekeli
 lo'lo wate Lolaka, la Loolo
 Bekeli bya ntando Luwo

Bokotsi ea Mokaunda boue
 wate ebbouiteur ^{Lokuli} Lokuli
 Bosi Bakhela eNgelawa.

N. B. Spreekt over de Ngelerou 1
 die tot in 1912 woonde
 daar waar nu Houtspint Boringen
 ligt

[Handwritten signature]

Kosako wa eyelo ea Pendele l'ohunji ea betofe ndonanga
 Pokiso wa Gombe amuna. D. 674

Pondile boyaki and'ehiwate Lonkoka. Eyelo ehane eki
 wate napsa. Napsa k'om'ekiso linadikae. Tyotri yofoka ise
 ea Elenjwa, kataki bont'omsovalina Bokonga la
 nyongwa na Tsong'angela. Ende nyep aotsawa kwuola
 nyony'ekae. Pda nyakha iuma baotakama baokata
 dikantso Tyotri aolonga. Bokonga aokola bonotooa
 linu tsanga aolokaa Tyotri. Bhal'ankho boke wili wa
 ngole olongilima nga mbula ejwa, ntsinea chek'endo batofoka
 angilima j'isua. Lihambo nne joo sila Tyotri yofoka aolesula
 ende la walle ohu'ohu. Bhal'andele nsekhonaga onho baofoma
 nyijyda. Pondile la banto bakae. Tyotri aolota aolulankhimo,
 bokotsi jindala anja balende obont'onko oafy otaf'iyona
 joso la bitop'iyawna baolota. Lonkoka nyep aokhanda Tyotri
 la waj'onko nyep baoluta nd'isua. Bk'ankho baosinhola
 iswa baonana loolo, baosukela Bokhwankhosoda Potende
 Basomwa, ekh'iyenga bitano. Ekhyakenaku la Tyotri yofoka
 banto bayokena khila Lonkoka baofuna Tyotri lihele
 jondokhi nd'otsa aolotala mpota ko Pondile aolafeka.
 Bk'ankho baokong'isema na Gombe Tsongu, Lonkoka
 aotangela Tyotri te kenaha indola eli ilong'iche lonjasele
 toma nyang'a lonjele emifa bantobakani taowd lanjola
 Tyotri yofoka nyep adtefwa aokita indola aotangela ilong'isyo
 nyep baotakama toma touma tok'iyataka la bantong'
 ese baotomela Lonkoka. Ende nyep aolafuta bayaku
 bakipso etaka lina Karnoyolong'ala Bahwangola.
 Bk'ankho Lonkoko aotangela bantong'ese te emi nyokena
 lolamelaka Ndimba la Ebzafaka, nyep asemola
 iswa baskena. Tsuroa ihindoyaka lina wate Engonda
 vndot'is'ayoho Pende. Ndafekahae, tokhep ntekgalabikof.
 Esomonga ngole mbula l'otsoa. Bk'ankho toloka bangili
 ma f'ishwa nyep asema. Lina f'iswa wate

No II

Ewoko ond'et'iny geyoko kruitumari.
 Poyndele baotefawa bendele benti, bakiji ahiny wate oms
 Lemesi la Esende la Poyongo la Longwango.
 Ekiyestepwaka basongola Ellnga ea gombhe gongu
 tsombhe tofiyo nyu Ellnga baolota. Eki bonanga bakin
 wokenyoko ziyawng baolota nda ngonda. Bendelefawa
 baotompa basoda bakinyo te bagome banto, baomaki
 banto bukemongo. Kijele bakanya fawo fanga. Eki
 gant'ahiso went'nyoko te banto buke baowa nyu
 baolufela ndese te baamane bonganyi jyo bendele
 hela basaele, tofolange lenkim etumla. Nk'anko
 Lemesu aokafola bendele benyi besato nd'elilahakiso
 Notoma Poyongo nda bakijnga, Notoma Esende ba
 Notoma Longwango akhofji, Lemesu monggo aotsika
 la Gombhe gongu. Nk'anko Lemesu aotangela batuto
 ia'elale wate gombhe gongu la byanganyoli te iyo bayelake
 Nde la tooko, Kipe Pokoka, Thoma, Gongu baolawulika
 bayelake Nyama. Poyonga bise te bende aotokaa betofe
 P'etofe bakhodilenge b'ipato, Baomanga jayelab'etofe
 Jay'etsinga, jaje ba'enhunju, jabat' b'ga. Bijata, Wilo
 bakinyo w'akaka ell'weng'ant'at'waka jomni bya bentsing
 bonj'anto bentsinga jomni. Nda w'oko bokoko b'u ka jomni
 nkina inogombi s'ika obotoa, otakokang'baolozna.
 Baomaki banto buke la'utrin'eko, la'ndono baetaki basoda
 bakinyo kalina bendoki la bitaf'anjolo wate banko b'p'p'p'
 b'nyoko. Bonhonji oa bendoki wate Wilima akokisinda
 Poyonga. Bonpoyng' akokisi, Ekonda. D'nyoling' Esende
 bosi j'nyolola amekka bosi Poyele bokokisi Poyokai, Egle
 nyokisi Poyele. Etenahata wate Paolosi Syema oki kateka
 katekisi ea mpakanda Niso Poende, endela Poyoko Potura
 la Eyatri bakokisi Doango fopondo. Bonpoynd' akokisi
 Thoma. Jyo bauma baomaki banto bukemongo
 imola o Bonpoynd'. Poyndele wa joro bokokisi
 Poyokai Esende aolimara. Endele aomaki banto buke
 monggo. Longwango aotulungana, ende aomaki

banto buke monggo. Nk'anko jikitele likiyo lina bongenda
 goya, mpe bon'omshiso va lina Etsim'kungu ayo o sola
 Longwango ele jikitele te Longwango ayo ya banto da
 nyama masine a betofe bepkoke. Nk'anko jikitele adimda
 Longwango aohong'utlya Esendeenda Bshoka, bnde
 jikitele akohesi wate na Busera. Bondeli bengk'eyuma
 bamolake o balemwa betofe, mpe banti'apito baofendaka
 ntando wili wa Bahutu baaptulaha betofe, baowaka
 buke mongola ntsinga betofe, bende adimama, Bakasi
 aapulumanya. Bakasi aotokaa efosa totufa betofe mpe
 tokela ntehs ikiso mpe lohita likifo. Paghaki adimama
 Bombende aapulumanya. Bafulo bokiyotofutaka nda
 betofe wate bayaka Bahisafetahalina. Bahet'isa buke
 ngbla. Eki Bombende osulumanya gomabolemo wa
 betofe aotokaa mbaka. Pofito bokiyotofutaka nda mbaka
 abayaka, nd'afeka bekwa da bahwangola. Onko wate
 badtsika o ma banto baomang'otokola ma bosala wa
 Paboz. Bondeli wa feta boyaki an'ehiso joso monggo
 wate Shumbambilo, akohisinda. Bondeli. Bondeli beyaki
 joso wate Bokukulu ondet'iso aeyoko Etale. Onko wate
 baduloemya Hongama Gombi Hongu.
 Kompele eyaki eyakwara ehiso joso wate Jafa Becemasi
 Ahokisinda Miso Wanga Busera, eyde la Jafa Louis,
 la Jafa Becemasi. Onko wate baotoma Katekisi
 ekinye a mpyaka Ptoijne Laleka. Basamawwe
 nts'ho yosungelaha banto bavi ba Bakompa.
 Nk'ankowate Jafa Becemasi ayo nd'afeka ba
 Katekisi. Bondeliwa Eklesia a joso nda Gombi Hongu.

Rosila Pokotri Joseph Pokelle Moniteur
 nda Likeli Plantation S. H. B.

Tafa ukwala nsa wiji wa bokolo bya
 jomo, la bokolo by' ekalasi: Njolema
 nd' onkandate jomola 4/4/54. Wiji anko
 ekalasi da 1/5/54. Langgokofetu deleda 18/4/54.
 Erisi ukwala nda bokakatanoloko?

(Inya) Inyazimere Mb. D 675

nsango yhi ndakilikiso nekekeki
 'Bendele' ayaha ajaso na Bonanga
 'Bokiso' wambale nekekeko 'Bale'
 na ntando ea liwo e'bondele
 e'boko lina likae wate wasele-
 yixibuku ge aokaya Banto
 'Bakiso' e'basala wa 'Betofe'
 ge Bonanga 'Bokiso' 'Zasaluki'
 e'basala e'bala e'boko 1 ge
 e'hiya o'heraka na djando ge
 Bonanga Bomo 'Boki' na Moka
 n'wate lofole la 'Lijya' 'Bashudya'
 nkole etuma inkako wate
 'Betofe' lupiwa 'Bendele' 'Boko'
 wate e'dape 'Bokukulu' ge n'afeka
 ho wate leta ayaha na Bonanga
 'Bokiso' wate nkole lina likae
 'Boko' wate longangwa 'Bendele'
 Paulo ge ayajakaya nkole 'Betofe'
 nekekekiso f'edaka na t'at'a
 'Basala' 'Betofe' 'Zwa' 'Beko' ge
 e'fedele 'Zaomaki' 'Bakulako' na
 'Betofe' 'Beko' 'Buki' 'Gathisi' 'Lokuli'
 Antoine

MB

Bonanga
 Boko

Boko

Nkole = Bababa
 Nkole sent Naringa
 darsana kupa
 me kupa kupa a
 kupa
 tot yafula

yosenga nkole